

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

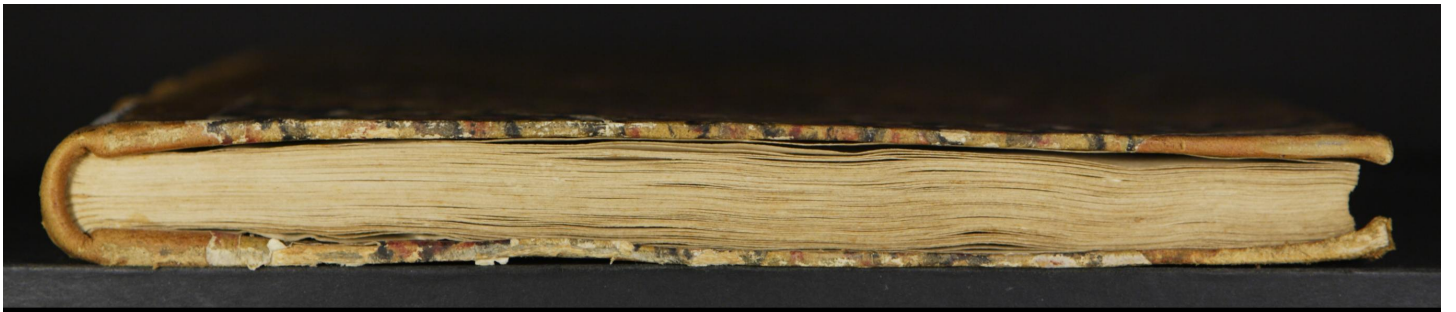

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.4.1

INCUNABULI

A

4

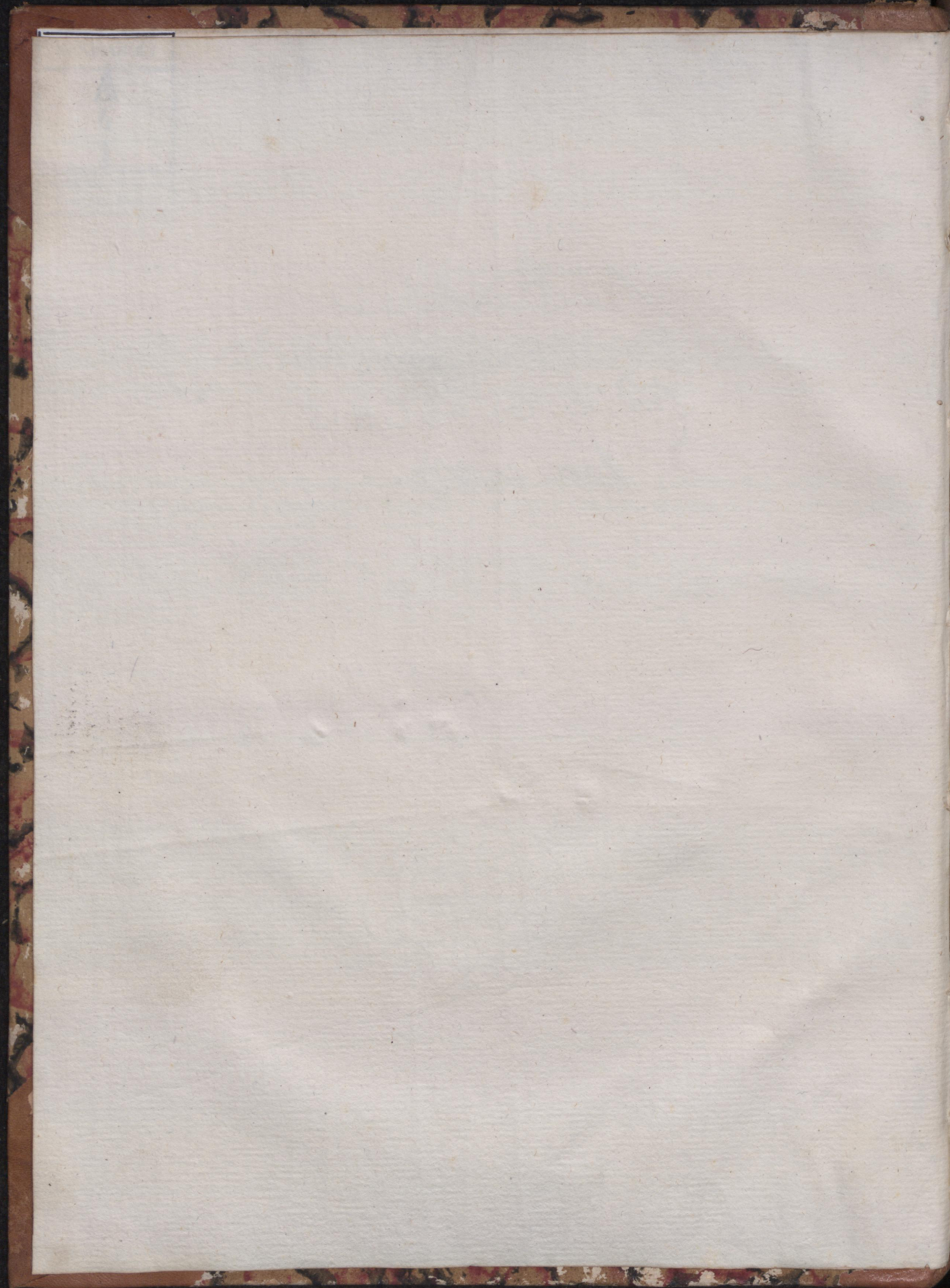
1

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

1
ALEXAND.
Doctrinales cum Com.
fud. de GVASCHIS
Ven. 1483.

Alexandrie de Dottinale.

Alex. andr. Grammatici Doctrinale,
~~notae et annotationes~~ ^{et propositiones}
 cum commentis Iudovici de Quaschij
 Venetij - 1413 - fol.

Questa edizione in carattere semigotico è
senza paginatura. Senza richiami, ma col
registro. Le iniziali sono grandi stampate in
legno e illuminabe. *Alcune iniziali sono in oro.*

мет. и.

metrice Verſibus ſonant
Alexandri Grammatici Doctiſſi, ſeu de Villa Dei.
Locutionale Grammaticae metricae cum
additione Poeticae de ſuſcriptis verſibus, per
M^o Giſſum Andream Epithymaeſum, coſtan-
dae 1487.
et ſexto theſi in verſibus ſonantibus et in carminibus

~~Sel-1412 - niente più che di questo~~
~~nascita di un nuovo orologio.~~ ^{ad} ~~L'ebue,~~
~~Paignat commesso il Telfio conosci il.~~

ad
~~Paignat~~ ^{ad} Remmesail Volgio non
nome di questo Stampatore. ^{non} ~~Stampa~~ il
matto.

Fortunale di Olandis con ^{quattro} versi
esametri. Fortunale dei viri iuvante peregrini.

S. Polandi non conosca questa

Et termina. il lito. alex. andie Gramma
tici opus interpretatu a viro eruditis
simo grammatice Domini ludovico de
Euaschij. Impressum Venetij. 8. maji
prum Andream cathherensij, et Joannem
de Scodio Anno salutis. Mccccxxij
die xxij mensis July. Joanne Moncenico
Inchyto Constianum Principis.

La Autore è Alessandro Villa dei Are-
morius de Caffi, copi del Fabrizio, fu
Frabè Francescano; Insegno a Parigi, e
Scrisse il suo Giornale nel 1209. In torno
alle sue   Opere   ed   Edizioni   vedasi   il
 Fabrizio   alla   pag. 87. della   sua   Bibl.
 med. e infim. Latinitas. del   Tom. 1.
 ed il   Giornale de   Letterati. Ital.
 alla   pag. 270. del   Tom. XXIV. &
 del   suo   Comensatore   Lodovico   Giuseppe
 ne   parleremo   altrove.

Dicere clericali paro doctrinale nouellis.

Quia textus est planus: non indiget explanatione. Sed in pro forma seruanda i sequentibus sic construe: Ego magister Alexander paro scribere doctrinale: id est librum datam doctrinam: nouellis clericis: id est scholaribus. quasi dicat: non pro proiectis hoc opus scribitur: sed pro rudibus.

Pulraqz doctoru sociabo scripta meorum.

Construe: Ego sociabo plura: id est multa scripta meorum doctorum: id est magistrorum. hoc dicit ad arrogantiam euitandam: ut ostendat quod scripturus est prestantium virosum et non proprijs auctoritatibus valuerum.

Jamqz legent pueri pro nugis maximiani:

Que ueteres socijs nolebāt pandere caris.

Id est hec per me scribenda legent pueri pro nugis. i. loco nugarum maximiani: qui tenebat has nugas: ut et carissimis occultaret illas. Ideo dicit hunc librum legent loco illarum nugarum. i. fabularum.

Presens huic operi sit gratia pneumatis almi:

Me iuuēt: et faciat complere quod utile fiat.

More boni catholici spiritus sancti gratiam inuocat dicens: Gratia almi pneumatis: id est sancti spiritus ad sit seu presens sit huic operi: et iuuēt me ad hoc opus: et faciat complere opus quod fiat utile legentibus.

Si pueri primo nequeūt attendere plene:

Hic tamē attēdat: qui doctoris ē uice fungens.

Atqz legens pueris laica lingua referabit.

Et pueris etiam pars maxima plana patebit.

Quia superius dixit pueros hunc librum lecturos: et per illis eundem scribere: ideo tacite respondens questioni sic dicit: Si pueri nouelli nequeant primam uicem attendere seu hunc librum intelligere: attendat ille qui est uice fungens doctoris id est repetitor: uel magister lecturus: Atqz per et legens hunc librum pueris: referabit: id est declarabit eis idem linguam laicam: id est uulgarem. postea non erit magna difficultas in libro: quia etiam sicut magistro maxima pars libri patebit plana. i. manifestata: et clara erit pueris. hoc dicit: ne timore difficultatis omittat liber suus.

Dices in primis: quas per casus variabis:

Et leuius potero: te declinare docebo.

In ista parte incipit Auctor dare ordinem libro suo ipsum per capitula distinguendo. Et dicit sic: Ego docebo declinare ut leuius potero in primis id est in primo capitulo voces: quas variabis id est declinabis per casus. Quasi dicat primum capitulum erit de declinationibus nominum.

Istis cofinem retinent heteroclitia sedem.

Construe: heteroclitia nomina retinent sedem confinem id est locum proximam istis declinationibus supra dictis id est secundum capitulum erit de heteroclitis: ibi: Hec tibi signabis.

Atqz gradus triplicis collatio subditur istis.

Construe: Collatio id est comparatio triplicis gradus. subditur id est immediate subiungitur istis scilicet heteroclitis id est tertium capitulum erit de comparatiuis: ibi: Hunc gradibus ternis.

Cuiqz sit articulo que uox socianda notabo.

Ego notabo que uox sit socianda cuiqz articulo id est per quos articulos queqz uox sit declinanda id est quartum capitulum erit de generibus nominum: ibi: scilicet. In quantum potero.

Hinc de preteritis petrum sequar atqz supinis.

Construe: hinc. i. postea tractando de preteritis atqz per et de supinis uerborum: sequar petrum eliam: qui quando tractatu de simili materia ordinauit. i. quintum capitulum erit de preteritis et supinis: ibi: Ut tibi per metrum.

His defectiua suberunt et anomala uerba.

Construe: his predictis. scilicet preteritis et supinis: suberunt. i. immediate sequuntur uerba defectiua: id est anomala. i. sextum capitulum erit de uerbis defectiuis et anomalis: ibi: Donatum sequere.

Uerborum formas exinde notabo quaternas.

Construe: exinde. i. immediate post notabo. i. scribam quaternas formas uerborum: et qualiter uerba quaternis formis

distiguanur .i. septimū capitulū erit de quattuor formis verborū: ibi: Quattuor in verbis sūt forme ꝛc
Hinc pposse meo nocum regimen referabo.

Construe: Ego referabo hinc: idest post: pro posse meo regimen vocum: idest qualiter vocum alia aliam
regit: idest octauum capitulum erit de regimine dictionum: ibi: Hic iubet ordo libri ꝛ cetera.

Quo iungenda modo constructio sit: sociabo.

Construe: Ego sociabo predictis quomodo cōstructio sit iungenda: idest facienda. idest Nonū capitulū
erit de ordinatione dictionum in constructione. ibi: Est post predicta ꝛc.

Post hec pandetur que syllaba quanta locetur.

Construe: post hec pandetur: idest dicitur quāta syllaba locetur: idest locari debeat in carmine. hoc est q
decimū capitulum erit de cognitione syllabarū: qualiter produci ꝛ breuiari debeāt: ibi: Pādere prepositū.

Accentus normas ex hinc uariare docebo.

Construe: Ego docebo variare: idest mutare ex hinc idest post normas idest regulas accentus siue accē
tum. Hoc est q vndecimū capitulum erit de accentibus: ibi: Accentus normas.

Tandem grammaticas pro posse docebo figuras.

Construe: Tandē .i. uariare docebo grāmaticas figuras .i. figuras grāmaticales p posse .i. iuxta possibilitā
tē meā .i. duodecim capitulū erit de figuris grāmaticalibus: ibi: Pluribus est membris. ꝛc.

Quauis hec non sit doctrina satis generalis.

Proderit ipsa tamen plus nugis maximiani

Construe: hec doctrina proderit plus nugis maximiani fabulosi nugacis: quauis non sit satis genera
lis idest multum proluxa seu vniuersalis: ꝛ hic se humiliat.

Post alphabetum minus hec doctrina legetur.

Inde legent maius mea qui documenta sequuntur.

Construe: hec doctrina: idest liber meus legetur post minus alphabetum: idest post donatū vel priscianū
quem vocat alphabetum. Inde: idest postea illi qui sequuntur mea documenta: idest qui scient librum me
um: legent maius volumen prisciani. Et hic ostendit quo tempore ꝛ per quem scholarem legi debeant.

Iste fere totus liber extratus ab illo.

Quia: supple iste liber ferre idest quasi totus est extractus ab illo .i. prisciano. Et vult dicere: q primo legē
dus est donatus siue priscian' minor. deinde liber suus: tertio priscianus maior. quasi dicat q iste liber qñ
totus est extract' a prisciano. Et sic finitur proemium ꝛ ordo libri sui.

Rectis as es a tibi dat declinatio prima.

Atqz per am propria quedaz ponuntur hebrei

Idest prima declinatio seu nomina prime declinationis in rectis .i. in nominatiuis singularibus
faciunt in as: vt andreas in es: vt anchises. in a vt musa. ꝛ patet constructus. Atqz pro ꝛ quedā propria
nomina hebrei seu iudei ponuntur per am idest terminantur in am: vt adam ꝛ abraham. Et ita videtur
prima declinatio quattuor habere terminationes: videlicet as es a ꝛ am.

Dans ae diphthongum genitiuis atqz datiuus.

Dans scilicet prima declinatio genitiuis atqz pro ꝛ datiuus ae diphthogū. Idest q genitiui ꝛ datiuu singula
res prime declinationis faciunt in ae diphthogū: vt poete ꝛ musae: licet non proferatur nec scribatur ex toto.
vt dicit regula diphthongorum. Nam sūt quattuor: scilicet ae ꝛ oe au ꝛ eu: pue quarum scribuntur ꝛ pro
feruntur ex toto scilicet au vt audeo eu vt enuchus: alie due non ex toto scribuntur neqz proferuntur scilicet
ae ꝛ oe: vt musae ꝛ focum: ꝛ hoc seruatur apud modernos.

Am seruat quartus. tamen an aut en reperimus

Eum rectus fit in as. uel in es. uel cum dat agrecus.

Rectus in a greci facit an quarto breuiari

Idest q accusatiuis singularis prime de. generaliter terminatur in am: vt poetam ꝛ musam. Tamē nos
reperimus an aut en in accusatiuo prime declinationis: cuz pro quando rectus .i. nominatiuus fit in es:
hoc ē terminatur i es ꝛ in as: videlicet cū pro quādo rectus .i. nominatiuus dat a. i. terminatur i a. Quasi dī
cat q accusatiuis singularis prime declinationis pter generalē terminationē reperitur in an terminari.
ꝛ hoc ē quādo nominatiuus i as terminatur: vt hic eneeas accusatiuo hūc enēā vel enean. Reperitur i en ter
minari: ꝛ hoc qñ nominatiuus iminā in es vt hic anchises accusatiuo hunc āchisē vel anchisen. Reperitur
etiā in am: cōceptam terminari ꝛ hoc quando nominatiuus grecus in a terminatur: vt hec egina accu

2
satiuo hanc egnam vel egina. Ideo subiungit dicens: Rectus. i. ntus nominis greci a terminati facit an breuari quarto idest accusatiuo singulari. Ex quibus regulis colligitur: q̄ accusatiuus singularis prime declinationis aliquando terminatur in am 7 in an producta: aliquando in em 7 in en: aliquando in am 7 in an correptam. Sicut patet in exemplis prenotatis.

Quintus in a dabitur. post es tamen e reperitur

Idest q̄ vocatiuus prime declinationis terminat in a: vt vocatiuo o andrea o anchisa o poeta. Tamen e idest vocatiuus in e terminatus reperitur post es idest post nominatiuum in es terminatum: vt hic ancoi ses vocatiuo o anchise vel anchisa.

A sextus. tamen es quandoq; per e dare debes.

Idest q̄ ablatiuus fit in a: vt ablatiuo ab hoc andrea: Tu debes quandoq; .i. aliquando dare es. i. nomen prime declinationis in es terminatum per e i ablatiuo: vt hic anchises ablatiuo ab hoc anchise vel anchisa.

Am recti repetes quinto. sextum sociando.

Idest nomina prime declinationis facientia nominatiuum per am: reperunt illu nominatiuum scilicet illam terminationem am in vocatiuo: sociando sextum idest ablatiuum. Quasi dicat q̄ nomina terminata i am in nominatiuo faciunt vocatiuum 7 ablatiuum similes: vt hic adam vocatiuo o adam ablatiuo ab hoc ada.

Primo plurali decet e quintoq; locari.

Construe: Decet per declinationem in primo plurali. i. nominatiuo: q; pro 7 quinto. i. vocatiuo locari e: vt pluraliter nominatiuo hi poete: vocatiuo o poete.

Atq; secundus habet arum. nisi syncopa fiat.

Construe: Atq; pro 7 secundus. i. gnis pluralis: hz arum: vt poetaz. nisi figura fiat que vocat syncopa vt graiugenū pro graiugenaz. i. one grecoz. Est at syncopa qn lra vel syllaba de medio dictiois eripitur.

Tertius 7 sextus habet is. tamen excipienus.

Quando mas fit in us in a femineum sine neutro:

Femineis abus sociabitur. ut dominabus.

Sexum discernens istis animas superaddes.

Construe: Tertius 7 sextus. i. oatiuus 7 ablatiuus pluralis prime de. habet is: vt oatiuo his musis ablatiuo ab his musis. Tamen excipienus a predicta regula quando mas idest masculinum genus fit in us: vt dominus: femininum in a vt domina: sine neutro. i. q̄ talia non habeant neutrum vt dominus domina: non enim dicimus dominum in neutro genere: in femininis terminationibus horum talium nominu hec terminatio abus sociabitur oatiuis 7 ablatiuis pluralibus: vt dominabus mulabus. Et hoc est ca differentie masculorum suorum: non obstante q̄ sint prime de. quanquam hec nomina feminea regula riter debeant in is terminari. Sexum discernes in talibus nominibus: quia debent esse res animate: vt dominus domina. Nam si alia nomina significarent res inaiatas: non facerent oatiuum 7 ablatiuum plurales in abus sed i is: vt pugnus pugna. Nec etiam si sexus no discerneretur vt columbus columba: Etiam reperitur q̄ femininum recte sozmetur a masculino mutando us in a: 7 per hoc excipitur gallus gallina. Requiritur etiam q̄ significatio non varietur: 7 per hoc excipitur lacertus lacerta. Nam lacertus significat lo brazo lacerta la la certa. Deinde dicit. A. Tu supaddes istis hoc nome aias: qd facit aiabus.

Accusatiuis pluralibus as sociabis.

Tu declinator: sociabis as accusatiuis pluralibus prime de. vt accusatiuo has musas.

Verbis his nota fit declinatio prima.

Construe: Prima declinatio fit nota. i. manifesta tibi his verbis supradictis.

E R uel ir ur aut um uel us aut eus pone secunda.

Construe: pone in secunda. i. declinatione in nominatiuo casu singulari istas sex terminationes: videlicet er vt magister ir vt vir: vt satur: um vt scamnu: us vt dominus: eus vt theseus.

I genitiuus erit. sed quando rectus habebit

Ir aut ur aut eus. genitiuus eum superabit.

Idest q̄ genitiuus singularis nominum secundae de. terminatur in i productam 7 quomodocūq; faciat nominatiuus vt magister magistri vir viri satur saturi scamnum scamni dominus domini theseus thesei. Sed est sciendum q̄ genitiuus aliquando superat nominatiuum quando nominatiuus terminatur in ir vt vir viri satur saturi: i. eus vt theseus theseicius genitiuus licet no videat crescere: tamen crescit: quia theseus est dictio bisyllaba 7 no trisyllaba: cum sit diphthogata i fine: theseici uero trisyllaba.

aii

Un par fiet 7 us: sed quod sit in er uariamus.

Un. i. nom. secūde de. i. un iminatu vt scamnu: 7 vs. i. nom. secūde de. i. vs iminatu vt dñs: fiet par. i. equa
le i nro 7 gto: Sz nos uariam illud qd sit i er. q. d. q. illud tale nom i er: iminatu aliqn crescit i gto: vt pu
er pueri. Aliqn nō crescit: vt magister magistri. Et hoc declarat inferius per regulas speciales.

Er s p iuncta superabit. 7 er sine muta :

Dicit. A. ponit duas regulas: quaz prima ē talis: Nomē secūde de. i. er terminatu s p pcedere. seu iuncta
vel p iuncta superabit i gto: vt alp alpi. psp ri. Alia ponit cum dicit: 7 er sine muta. i. nomē iminatu i r nulla
muta lra pcedere supabit i gto: vt puer pueri. Pro cui? euidētia sciēdū ē: q. mute sūt nouē s b c d f g l p q t.

S t si p resit genitiuus non superabit.

Hec sententia est: q. genitiuus non superabit nominatiuum: si s t p resit. i. si sit ante er vt magister stric

Huic norme suberit: ternamue sequester habebit

Dicit. A. q. hoc nomē sequester suberit huic norme. i. regule p dicit. f. S t si p sit 7 ē que sua illā regulam. i.
nō crescit i gto. 7 declinat nro sequester sequestra sequestru: gto sequestri. 7 cetera. Potest etiā declarari
p terna: vt nro hic sequester hoc sequestris 7 hoc sequestre: 7 idem ē quod pacificator discordinatorum.

Par est cum mute subit er per a dans muliebre.

Serēcia hui? versus talis ē nomē secūde de. i. er iminatu ē par. i. equale in nro 7 gto: cū p qñ ista termina
tio er suberit mute. i. sequitur mutā dans muliebre idest femininum genus per a: vt nominatiuo pulcher
pulchra pulchrum genitiuo pulchri: 7 cetera.

Hinc tamen excipias que de gero uel fero formas.

Dicit Auctor: ponit exceptionē a regula p dicit dices: Tu excipias idest excipere dñes: hinc idest ab ista re
gula: illa nomina que tu formas p seruationē seu p cōpōitionē de gero geris vel de fero fers: quia licet
talia nomina habeant mutā ante er: tamē habent genitiuū supātem nominatiuū vt dapifer dapiferi armī
ger armigeri. In his. n. 7 similibus littera muta pcedit er videlicet. f. vel g. A. i. femininū in a vt dapifera
7 armigera genitiuus tamen superat nominatiuum: vt dapiferi 7 armigeri.

Crescunt que dant us. sed adulter erit superandus.

Dicit ponitur vna regula p modū exceptionis: que talis est: illa noia que dāt us in gto: crescūt. i. habent ge
nitiuū supāte vel i syllabis: vt vnus vnus alter alterius: vel i temporib? vt alius alius: 7 hic nominatiu?
adulter erit supādus a gto: licet habeat mutā ante er: 7 femininū in a: 7 est adulter ille qui vadit ad alienū
torum siue alienā vxorem. Similiter etiā illa que ponit in sequentibus verbis habent genitiuum super
rantem non obstante regula: Par est cum mute.

Ectiber atqz lacer liber socer ac liber atqz.

Prefbyteri cum mulibero memor esse memento.

Ectiber est quidam populus lacer. i. lacerat? liber. i. franchus: socer lo socero: liber populus hispanie:
atqz pro 7 tu memento esse memor huius nominis prefbyteri cū hoc nomine mulibero: quia omnia ista
habent genitiuum superantem nominatiuum. Prefbyter dicitur quasi prebe is iter. Mulciber dicitur qñ
mulcens ibrem: 7 idem est quod ferrarius.

Dexter format eri poteris quoqz dicere dextri

Dicit q. hoc nom dexter aliqn facit dexteri: 7 sic hz gñ supāte: 7 aliqn fac dexteri: sic n hz gñ supāte:

Cetera cum muta dic esse frequentius equa.

Sentētia est talis vz q. cetera noia secūde de. i. er imiata que n posūt cōprehēdi i regulis p dicitis: sūt eglia
i nominatiuo 7 genitiuo: vt ager agri faber fabri. Constructus est talis: Tu dic cetera a predictis cū muta
scilicet precedente esse equa idest equalia in nominatiuo 7 genitiuo.

Unus 7 nullus uter 7 nullus solus 7 alter.

Totus dant in ius genitiuos: addis alius

Itanqz tenent normam pronominis ista secundam:

Quia superius dixit: q. illa nomina que dant vs i gto crescūt. ideo specificat i istis verbis que sūt illa
nomina que dāt vs. Et dicit sic ista noia videlicet vnus 7 vllus vter 7 nullus solus 7 alter 7 totus dant
genitiuos i ius: Tu etiā adde his predictis alius qd facit alius. Sed dimissis alijs: quia clara sūt: attēde
sup hoc noie alius: cuius genitiuus videt esse equalis nro. Respōde q. si non crescit i syllabis: crescit i tem
porib?: qñ pducitur i gto 7 i nro breuiatur. Deinde dicit Auctor: naqz. i. certe ista. f. noia tenent secūda
normam pronominis. i. variatur ad modū secūdi modi pronomis. Et si queramr: vtrū sit nomina vel pro
nomia: responde nomina naturam pronominis sapientia in modo declinandi 7 in modo significandi

Eus dat ei uel eos genitiuo more pelasgi:

Quasi dicat nomen secunde de. in eis terminatum habet duplicem genitiuū. scilicet eos vel ei: ut hic thescus genitiuo huius thesci vel theseos: Et hoc more pelasgi idest greci.

Eum datur ij bina: iacitur quandoq; suprema.

Dicit q; cū p qñ bina ij. i. gñ ij dat i grō: supma. i. vltia i aliqñ iacit idest abijciunt. Et hoc fit causa metri: ut in versu: Quid timeas non est: antoni scripta leguntur: et ponitur antoni pro antonij

Tertius o posuit. sextumq; sibi sociavit.

In hoc versu ponit regulā dātui o abltō singularib; scde declatiōis dicēs: Tertius. i. otus posuit o. i. imiat i o ut domino: q; p r sociavit sibi sextū. i. ablatiuū hoc est i eadē imiatioe: videlicet in o ut domino:

Sed dabis i terno. cum feceris ius genitiuo.

Hic ponit exceptionem a regula dātui: et dicit: Sed tu dabis i terno idest dātui: cum pro quando feceris ius in genitiuo: ut vnus vnus vni: alter alterius alteri.

Uim retinet quartus. sed neutris provideamus.

Primum cum quarto quintoq; sono dabis uno.

Hic ponit regulam de accusatiuo dicens: Quart. i. accusatiuū retinet um: ut accusatiuo hūc magistrum Deinde ponit vnū notabile siue vnā regulam validā i qualibet de. dicens: Sed provideamus. i. provideatā habeamus i neutris. In ipsis enī neutris provideamus cuiuscunq; declinationis sint: Nos decet dare primū. i. nominatiuū cū quarto idest cū accusatiuo q; pro r quito idest vocatiuo vno sono idest sub vna terminatione. q. d. q; nomina neutra habēt nominatiuū accusatiuū vocatiuū similes i omni de. In prima ut hoc pascha accusatiuo hoc pascha vocatiuo o pa cha. In secūda: hoc scamnum actō hoc scamnū vocatiuo o scamnum. In tertia: hoc thema accusatiuo hoc thema vocatiuo o thema. In quarta: hoc cornu actō hoc cornu vctō o cornu. In quinta vero nō ē exemplū q; nulla noia neutra reperitur quicō declinatōis.

On iunges grecis. menelaon sit tibi testis.

Tu iunges on grecis nominibus in accusatiuo singulari: quasi dicat q; nomina greca secunde de. preter generalem terminationem possunt accusatiuum in on ter. ut hic menelaus accusatiuo hunc menelaum vel menelaon. Et hoc est quod dicit: menelaon erit tibi testis.

Eum tenet eis rectus. aliquando fit per a quartus.

Sentētia talis est: q; qñ ntus dñit i eis: qñ r. i. actus fit aliqñ p a. ut h these acū hūc thescū vel thesea

Rectus in er uel in um similem faciet sibi quintum.

Hic Auctor ponit regulā de vocatiuis singularib; scde de. et dicit Rectus idest nominatiuus in er ter minatus vel in um facit quintum idest vocatiuum sibi similem: ut hic magister vocatiuo o magister: et hec dorcium vocatiuo o dorcium et sic philortium et glicerium que sunt nomina greca.

Ex er quandoq; per metathesim reperis re.

Dicit q; propria nomina in er terminata aliquando faciunt vocatiuum i re: ut hic leander vctō o leāder vel ore. Et hoc fit per figuram que dicitur metathesis: metathesis nihil aliud est: q; transpositio. litterarū Constructus talis est: Tu reperis quandoq; re in uocatiuo ex er: idest ex nominatiuo terminato i er: per metathesim idest per illam figuram que sic nominatur.

Recti dithongus dabit eu quinto quasi grecus.

Idest nomina terminata in eis diphthongum faciunt eu in uocatiuo: ut hic thescus uocatiuo o thescū. quasi grecus idest secundum grecam declinationem.

Eum proprium dat ius. tenet i quintus iacens us.

Idest nomina propria terminata in us in uocatiuo remota us faciunt in i ut hic antonius uocatiuo o an toni. Et hoc in nominibus propriis terminatis in ius. Construe sic. Quintus tenet i cum pro quando. proprium. scilicet nomen dat ius. iacens. i. abijciens us.

Us mutabis in e sic formas cetera recte.

Idest cetera nomina secunde declinationis que non possunt cōtineri sub aliqua regula predictarum for māt uocatiuum a nominatiuo mutando us in e. ut dominus us i e sit domine. uicarius us in e sit uicarie.

Quitus habet casus fili deus agne uel agnus.

Et uulgus pelagus populus fluiusq; chorusq;.

Dicit. A. q; noia q; i lra ponūt: n peius fuāt regulā pdictā. quia fili facit o fili et aliqñ filie. et tñc fuat regula. deus o deus: agn o agne vel agn: uulg o uulg: pelag o pelag: popul o popul fluius o fluius: a iij

chorus o chorus lacumpagnia. Ordina sic litteram. Quintus casus. i. vocatiuus huius nominis filius habet fili deus o deus in uocatio.

Primo plurali quinto simul i sociabis.
Idest nominatiuus secunde declinationis in primo plurali hoc est in nominatio et quinto. i. vocatio faciunt i productam. et hoc intellige in masculino feminino et comuni genere. Et plura liter nominatio hi domini pluraliter nominatio he papyri pluraliter nominatio hi philosophi In neutro autem genere statim regula dabitur et poctrina. Construe sic: Tu sociabis i primoplurali que pro et quinto idest vocatio.

Hos casus neutris quartumue decet per a poni.

Sensus est q: nomina secunde declinationis neutri generis in nominatio accusatio et vocatio pluribus faciunt in a: ut pluraliter nominatio hec scamna accusatio hec scamna: vocatio o scamna. Textus vero sic ordinatur: Decet idest debitum est os casus predictos videlicet nominatiuum accusatiuum et vocatiuum: poni. i. terminari per a neutris idest omnibus nominibus neutri generis.

Excipis ambo duo tamen hec etheroclitia pono

Quasi dicat q: hec duo nomina ambo et duo excipiuntur a regula predicta: quia deberent facere amba et dua in neutro genere: et non faciunt: tamen heteroclitia sunt: ac de ipsorum declinatione tractabit i capitulo heteroclitiorum.

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis

Auctor ponit regulam de genitiuo plurali secunde declinationis et dicit: q: genitiuus pluralis secunde de. facit orum: ut dominozum: nisi sint syncopa. i. syncopata. Littera sic ordinatur: Tu dic ovi fieri genitiuis pluralibus secunde declinationis: nisi in concisis. i. syncopatis: ut oecum pro deorum.

Tertius is finit. sextumq: sibi sociavit.

Tertius idest datiuus pluralis facit in is ut datiuo his dominis: q: pro et sociavit sextum idest ablatiuus sibi hoc est in eadem terminatione ut ablatiuo ab his dominis quasi dicat q: datiuus et ablatiuus plures secunde de. faciunt in is:

Os faciet quartus. nisi neutris a damus illis.

Quartus idest accusatiuus faciet os: ut dominos: nisi in nominibus neutris: que non faciunt accusatiuum in os: sed nos damus illis scilicet neutris a: ut accusatio hominibus hoc scamna:

Dabit eq: uel a tibi declinatio terna:

Tertia de. dabit idest habebit has terminationes in nominatio casu singulari: videlicet o ut sermo: e ut mare: a ut thema. Et multas alias habet ut patebit inferius.

E iunges a uel e. d uult i sola preeffe:

Inueniuntur etiam terminata in e precedente a ut lac lactis: vel precedente e ut alec alecis. Et hoc est qd dicit. E iunges a uel e. Inueniuntur etiam terminata in d sola i precedente: ut dauid. nec potest alia uocalis precedere d ideo dicit. d. uult i sola preeffe:

Et cum uocali patietur qualibet addi:

Inueniuntur quoque terminata in l qualibet uocali precedente: a ut animal: e ut mel: i ut uigil: o ut sol: u ut consul. Ideo dicit i idest ista littera l patietur addi cum qualibz uocali. Et est sciendum q: uocales sunt quinq: scilicet a. e. i. o. u.

A u non iunges: reliquis uocalibus addes.

Inueniuntur etiam terminata in n qualibet uocali precedente preter u. Exemplum de a: ut titan idest sol e ut nomen: de i ut dolphin: de o ut demon. Expone igitur sic: Tu non iunges hanc litteram n huic uocali u: sed bene cum reliquis uocalibus: scilicet a e i o:

Euilibet r iungis: s in super omnibus addes.

Inueniuntur etiam terminata in r littera qualibet uocali precedente: a ut torcular: e ut pater i ut martyr: o ut foror: u ut murmur. Textus autem sic exponitur: tu iunges r euilibet uocali. Inueniuntur quoque terminata in s qualibet uocali precedente: a ut pietas: e ut sedes: i ut lis: o ut flos: u ut rus. Et hoc est qd dicit tu addes s in super omnibus uocalibus.

B quoq: preposita datur omnibus s sociata:

Dicit Auctor q: ista littera s dat sociata omnibus uocalibus preposita b: a ut arabs et quida populus: e ut cecebs. i. castus i ut calibs lo azaro ut scrobs la fossa: u ut urbs la cita.

q: esse libro. i. dictionario digne uerum de m. p. h. i.

Uls ut puls sequitur: sed ems ut hiems reperitur.

Dicit Auctor q' etiā inueniuntur iste tres imitatioes: vls vt puls la polte: et inuenit hec imitatio ems: vt hiems.

Si preponas n: omnibus addere debes.

Sententia talis ē: q' si tu preponas hanc litterā n huic littere s: tu debes addere oibus uocalibus: exemplū de a: vt glās la glande: de e: vt mens: de i: vt lins: de o: vt mons: de u: vt quincuns cis et decuns decuncis.

Non u sed reliquis s p preunte locabis.

Tu locabis hanc litteram s non cum ista uocalis u: s; bene cū reliquis precedēte p exempla patent: a ut daps: e ut adeps: i. piguedo farine uel alteri rei: i ut ships. i. tricus. arboris: ide uēit hec stipula: o ut ops.

Non i sed relique preunt r s sociante.

Sensus est q' ista uocalis i nō preit. i. nō precedit hanc litterā r s sociāte. i. sequēte s; relique uocales bene preit. i. precedūt r s sociāte: uerbi gratia a ut ars: e ut iners: o ut mors: u ut tōurs nomen fluuij.

Dicimus aēs ut praes. aus ut laus iungere debes.

Sensus est q' inueniuntur terminata in aēs ut praes. et in aus ut laus.

Ips ut stirps iunges: u solam t sociabis.

Tu iunges predictis terminationibus ips ut stirps: idest progenies uel truncus arboris. Tu sociabis u solam et non aliam uocalem huic littere t ut caput.

Ecum uocali patietur qualibet addi.

Sensus est q' ista littera x patietur addi: idest poterit iungi cum qualibet uocali. exemplum de a: ut pax: de e ut rex: de i ut nix: de o ut nox: de u ut uir.

Alx dabit anx arx unx: ut calx lanx arx quoq; coniunx.

Sēsus ē q' noia tercie dē. dabit i nō casu singulari has tminationes alx ut calx. i. la calx. a. anx ut lāx. i. la cassaria: arx ut arx la rocha: unx ut cōiunx: lo marito e la moglier. Et sic sumunt imitatioes itue dēliatioes.

Format nomen in a genitiuum tibi sibi iuncta.

In ista parte. A. ponit regulā de gētiū ueniēte a nō terminato i a. Et dicit sic: Nomen terminatū i a format gētiū hac syllaba tis iuncta sibi: ut hoc thema addita tis fit thematis.

Is facies ex e ueluti mare siue cubile

Hic ponit regulā de gētiū ueniēte a nō terminato in e: Et sic exponitur littera. Tu facies is ex e. i. ex noie terminato in e. q. d. q' nomina in e terminata mutant e in is formando genitiuum singularem: ueluti mare in is fit maris: siue cubile e in is fit cubilis idest lectus.

Onis habes ex o. sed inis do perficit et go

Femineo genere nemo sociatur homoq;

Ordo uel margo cardo cum turbine uirgo

Sic et apollo facit britonis brito caro q; carnis

In hac parte Auctor ponit regulam de genitiuo ueniēte a nominatiuo in o et dicit sic: Tu habes i gētiū singulari tercie dē. onis penultima prodnet ex o. i. nō terminato in o: ut sermo sermōis. Deinde ponit exceptionem dicens: sed do et go in feminino genere perficit gētiū in inis penultima correpta: ut oulcedo dēnis et caligo ginis. nemo q; pro et homo sociatur predictis. quia utrunq; facit genitiuum in inis penultima correpta. ut nemo neminis et homo hominis. Et illa que sequuntur in littera. sociantur predictis ut ordo ordinis et margo marginis. et est spatium quod circūcirca litteras uel fluuios est. Cardo cardinis est ferrum super quo uoluitur hostium. Inuenitur etiam cardo cardonis. et est quedam herba spinosa. Turbo turbinis est turbatio maris uel alius rei. uirgo facit uirginis. et apollo apollinis idest sol brito facit britonis quidā populus. Caro etiā excipitur quod facit carnis et nō caronis. Ideo dicit caro carnis.

Lac lactis ponit sed alec alecis habebit

Dicit q' hoc nomen lac habebit lactis in genitiuo. et hoc nomen alec habebit alecis. et est quidam piscis qui dicitur lo arengo.

Is post l pone. sed lis mel felq; dedere

In hac parte Auctor ponit regulam de genitiuo ueniēte a nominatiuo terminato in l. et dicit sic. Tu ponis post l. quasi dicat q' nomina terminata in l faciunt genitiuum addēdo is. ut animal addita is fit animalis. Sed mel et fel excipiuntur. quia suscipiunt lis in genitiuo. ut mel addita lis fit mellis fel addita lis fit fellis. Et hoc est quod dicit. sed lis mel fel q; dedere.

Al alis longam dat neutrum. cetera curtam.

Nomē neutrum in al terminatū dat alis longā i grō: vt aial aialis pēultima pducta. Cetera. l. q̄ nō sūt neutra dant alis curtam i grō: vt hanibal banibalis: et est propriū nomen viri.

Curtam pone salis: longam dat elis et olis.

Excipit hoc nomē sal q̄ quāuis sit neutri generis: tñ corripit pēultima. Et iō dicit: Curtā pone salis. i. pēultima illi genitui. Inuenit etiā sal masculini generis: et tñc tenet illā regulā cetera curtā: Longā dat elis et olis. l. genitui iuncti in elis et in olis dant pēultima longam: vt Michael Michaelis et sol solis.

Al dat ulis: il ilis: consul pugil tibi testis.

Dicit q̄ nomē iunctū i ul dat vlis i grō: et iunctū i il dat ilis i grō vtrobiq; pēultima corripiedo: cōsul cōsulis et pugil pugilis ē tibi testis. i. exēplū. Et ē cōsul ille qui donat cōsiliū: pugil ē ille qui pugnat cū alio.

An erit is iuncta. fietq; pēultima longa.

In hac pre. Auctor determinat d grō veniente a ntō terminato i an et sic dicit: An erit is iuncta. l. hec terminatio is erit iuncta an. i. ntō terminato i an. et hoc intellige formādo genitiui vt titan addita is fit titanis: pēultima producit. Et ideo dicit: fietq; pēultima longa.

Esuper n dat inis curtam. sed deme lienis.

Dic. A. determinat d grō veniente a ntō i n precedente e: et dicit sic: Esuper n. i. nom iunctū i n precedente e dat inis curtā i grō vt nom nominis. Deinde ponit exceptiōem dicens: s; deme. i. ercipe a regula pcedenti hoc nomen lienis: Et declinat hic lien lienis: et est quoddā iestini. deberet. n. facere lēnis pēultima correpta: et facit lienis pe. pro. Excipiatur similiter illa que ponitur in littera sequenti.

Renis sirenis splenis: sed in dabit inis.

Renis declinat sic: hic ren renis lo rognō: i plurali significat le rene: Sirenis autē sic declinat: hic siren si renis est piscis marinus vel periculū maris: Splenis sic declinat: hic splen nis la milza. S; i dabit inis. Dicit Auctor: q̄ nom i n iunctū dabit inis i grō pēultima producit: vt delphin delphinis.

On sibi copulat is: sed quedam propria dant tis.

In hac pre. A. determinat de grō veniente a ntō terminato i on dicens: On. i. nominatiuus i on terminatus copulat sibi hac terminatiōem is formādo genitiui vt demō demōis. Deinde pōit exceptiōem dicens: sed quedam propria nomina dant tis: vt demophon demophonis propriū nomen.

Quod nomen proprium. quod non ita: sit tibi notum:

Id proprium dices: quod non notat uniuoce res.

Plures. nanq; duo sensu non signat in uno.

Quia magister immediate fecit mentiōem d noie pprio: nūc declarat quid sit ppriū nom dicens: q̄ illud est nom ppriū: q̄ nō ipoztat plures res uniuoce id est sub una uoce institutione et nō significat duo in uno sēns ut petrus. Ordina sit litterā: Illud supple nom q̄ est ppriū sit notū. l. manifestū ita: ut sequit. Supple il lud q̄ nō est ppriū imo appellatiuū: sit tibi notū ita: vt sequit. Tu dices id esse ppriū nom: q̄ nō notat. i. ipoztat: plures res uniuoce. l. p unā ipositionē. Nāq; p certe ppriū nomē nō significat duo in uno sensu. i. significato. Qd. nomen ppriū nō debet ipoztare plusq; unā rem p unā ipositionē. Sed si componat: quia si contingat duos uniuoce baptizari: et ambos gregorius nominari: li gregorius duo significat i uno ipositione. Volūt aliqui dicere: q̄ gregorius i alijs est ppriū et i istis appellatiuū. Alij tamen dicūt: q̄ in istis et in alijs ppriū est licet duos cōtingat uel plures i eodem noie simul et semel baptizari uel nominari: nihilominus attento baptismatis lapacro illis duobus uel pluribus sigillatim infuso nom q̄ cōmuni ter iponit unicuiq; est ppriū et non appellatiuū: Ideo sequitur: Non licet.

Non licet uniuoce proprium tibi plura notare.

Non licet id est non est debitū ppriū nomen notare. i. importare plura tibi uniuoce id est sub una uoce in institutione: sed bene equiuoce id est sub diuersis ipositionibus.

Appellatiuis uarias res uniuocabis.

Tu uniuocabis. i. sub una uoce institutione uocabis. i. significabis uel importabis uarias res appellatiuis: hoc est in appellatiuis nominibus. quasi dicat: q̄ nomen appellatiuū est illud quod uniuoce plura significat. ut homo. Et sic patet differentia inter ppriū et appellatiuū.

Is post ar pone: sed far facit r geminare.

In hac pre. A. dicit. d grō uēiete a ntō terminato i ar. et dicit sic. tu pōis p ar. i. p nom i ar ter. dices addē is formādo ei? gñm vt tōcular addita is fit tōcularis. Deinde pōit excep. dicens: s; far fac r geminat i grō vt far:

genitius huius faris: et hoc ad differentiam faris verbi quod scribitur per simplex. r.

Que primaria sunt: nisi naris curta manebunt.

Modo vult. A. ostendere quanta profertur debeat penultima genitui notari terminati in ar. Et dicit illa que sunt primaria. i. primitiva: manebunt curta in penultima genitui: ut nectar ris. i. dulcedo: nisi naris nomen fluuij quod longatur quantum sit primitivum.

In derivatiuis neutris producit aris.

Dicit quod penultima genitui in aris terminati producit in neutris nominibus derivatis: hoc est derivatiue speciei: ut torcular ris: et dicitur a torqueo torques.

Primitialis erit uox: in qua dicitur esse.

Primum proposita data significatio secte.

Quia in precedenti regula magis fecit mentionem de primitivis et derivativis: id nunc declarat quid sit vox primitiva dices: vox primitiva. i. primitiva erit illa: in qua significatio secte. i. significatio primi proposita dicitur esse data. verbi gratia quia primo ipositum fuit ad significandum talem rem: eius significatum a nullo alio dependet: ideo dicitur primitivum.

Est derivativa uox que descendit ab illa.

Quasi dicat quod illa vox. i. dictio que derivat ab illa. s. voce primitiva: est derivativa ut ab hoc nomine martinus derivat martius vel martinianus nam possessivum nomen: ideo dicitur derivativum: quia descendit ab illo.

Simplicium norma formabis compositiva.

In isto versu ponit unum notabile munus utile: quod exponit sic quantum ad litteram: Tu formabis compositiva. i. dictiones compositas norma. i. secundum normam simplicium. quod dicat quod composita variatur et formantur secundum corporum simplicia. verbi gratia: pi est dictio simplex: et facit prius in genere: ita eius compositum copater facit copatrius. Valet etiam in genere: Nam sicut mater est generis feminini: ita comater est generis feminini. Valet et in probatione syllabarum. Nam sicut mater producit primam syllabam. s. ma: ita eius compositum. s. comater producit eandem. Valet etiam in variatione verborum: Nam sicut facto cis facit feci in preterito: ita inficio eius compositum facit infeci: veritatem hoc notabile varias patitur exceptiones: que suo loco et tempore distinguuntur.

Dictio compositam dicitur habere figuram:

Quam licet in geminas partes distinguere: quarum.

Significata gerit uox designanda per ipsam:

Quia magis fecit mentionem de compositis et simplicibus: nunc declarat quid sit dictio composita: et que dictiones in ea requiruntur. dicit igitur sic: illa dictio dicitur habere figuram compositam: quia dictionem in se distinguere: hoc est dividere in geminas partes. Nam omnis dictio composita potest dividi in duas partes: quarum partium vox designata per illam dictionem compositam gerit. i. ipso: significata. ut magnanimitas: quod compositum ex magnus corrupto et animus utraq. n. ps gerit significata illius dictionis compositae. Magnanimitas. n. significat de grade animo. Magnus. n. significat grade et animo loquendo aliter. n. non esset dictio composita: nisi posset dividi in duas partes: ut dictum est. verbi gratia magis bene potest dividi in duas partes. s. magis et ter. bene. n. magis significat plus et ter tre volte: tamen non sunt figurae propositae: quia illa significatio non corripit significato illius dictionis propositae. s. magis quod significat loquendo magno.

Non poteris tale sub simplici scisma notare.

Tu non poteris notare: id est inuenire tale scisma id est talem divisionem sub nomine simplici quasi dicat quod nomina simplicia non possunt dividi sicut composita.

Et dices epatis: iubaris cum nectere ponis.

Revertis ad propositum illius regule: In derivativis neutris excipiendo autem aliam noiam regulam non observantia. dicit itaque et tu dices epatis in genere huius nominis epas: quod significat loquendo ficato et excipit a regula generali: Is per ar potest deberet. n. facere epatis et facit epatis. Iubar ris loquendo splendore vel coma leonis vel alius animalis. et excipit a regula. In derivativis. nectar. i. dulcedo etiam excipit a regula: In derivativis: quia cum sit neutrum et derivativum a necto necti cum corripit genitivum v3 nectaris: et idem est quod dulcedo. ideo dicit. A. Iubaris cum nectar potis

Asparis usus habet: et bostaris additur istis.

Dicit. A. quod ista duo nomina bostaris et asparis breviantur in genere. Ideo dicit usus habet bostaris. aspar est pars es facta ex ira viscosa vel aliud factum ea summatum. Bostar est proprium nomen et corripit genitivum: s3 aliqui est locus boni: et tunc producit genitivum. unde versus: Cum bostar presepce notat producit aris. Cum proprium nomen: tunc breviant aris

Er tibi format eris: cer mobile uertitur in cris.

In hac parte. A. tractat de genere veniente a notum terminato in er dicens: Er id est nominativus tertie de. in er terminatus prebet eris in genitivo penultimam corripiendo ut aer aeris. Deinde ponit aliam regulam per

modum exceptionis dicens: cer mobile: idest nomen adiectiuum tertie declinationis i cer terminatum ver-
titur idest mutatur in cris in genitiuo: vt acer cer in cris fit acris.

Ter per tris forma: sint iupiter & later extra.

Dicit. A. q. noia tertie de. i ter desinentia mutât ter p tris i qto vt pater ter p tris fit patris. Ideo dicit: Tu
forma ter idest nomē in ter terminatum p tris in genitiuo. Deinde ponit exceptionem dicens: Jupiter & la-
ter sint extra idest excipiuntur a regula: quia iupiter deberet facere iupiris & facit iouis: later deberet facef-
lateris & facit lateris.

Ether & crater: per bris formabitur imber:

Et sua composita. uer & crater dabunt eris

Excipiuntur etiâ ether & crater ab illa regula Ter p tris forma: deberent facere ethris & crattris & faciunt
etheris & crateris. Ether. i. aer: crater cupa. Deinde dicit: p bris formabitur imber. i. hoc nomen imber facit
ibris. Et ē exceptio ab illa fīgula: Er tibi prebet eris. deberet. n. facere ibebris & facit ibris. Et sua cōposita exci-
piunt: quia faciunt gōm i bris ut nouēber bris & decēber bris. ver & crater dabūt eris. ver excipitur ab illa
regula. Er tibi prebet eris deberet. n. corripere penultima genitiui & pducit. Similiter & crater qd etiā
excipit ab illa regula Ter p tris. Deberet enim facere crattris & facit crateris.

Ir breuiabit iris: martyr fiet tibi testis.

Dicit q. nomina terminata in ir faciunt genitiuum in iris penultima correpta: vt martyr ris.

Is post o iunge: cor cordis debet habere.

In hac parte Auctor ponit regulam de gō ueniente a nominatiuo terminato in o i dicens: Tu iunge hāc
terminationem is post o idest post nomen in o terminatum: ut marmo: addita is fit marmoris. & color
addita is. fit coloris. Sed cor excipitur quod facit cordis in genitiuo.

Mas aut cōmune dabit oris femineumqz.

Dicit Auctor: q. nomina terminata in o masculini feminini & communis generis produciunt penultimam
genitiui: ut dolor doloris soror sororis melior melioris.

Format oris rhetor memor arbor neutraqz castor.

Et quedam propria uelut hectoris addeqz nestor.

Hic Auctor ponit exceptionem a regula predicta subiūgens regulā de neutris & de hoc noie castor: & di-
cit: format oris rhetor: idest hoc nomen rhetor corripit penultimā genitiui: quāuis sit masculini seu cōmu-
nis generis. & est rhetor idem quod rhetoricus. Et illa que ponunt in littera corripunt penultimam geniti-
ui: ut hic & hec memor huius ris hec arbor huius arboris. Et neutra nomina terminata in o corripit pe-
nultimā genitiui: ut marmo: marmoris. Et hoc nomen castor corripit genitiui: & est quoddā aīal uel pro-
prium nomen uiri: & tunc producit genitiuum: Et quedam propria sociantur his predictis: quia corripit
genitiuum: ut hector: hectoris nestor: nestoris.

Et tibi prebet uris: sed fur subdit tibi furis.

In hac parte Auctor determinat de genitiuo ueniente a nominatiuo terminato in ur: Et dicit ur. i. nomē
terminatum in ur prebet tibi uris in genitiuo penultima correpta vt murmur murmuris: sed fur subdit
tibi furis in genitiuo penultima producendo: ideo excipitur.

Robur format oris: ebur iecur & femur addis

Ponit aliā exceptionem & dicit hoc nomen robur prebet tibi oris in genitiuo penultima correpta: vt robur
roboris p ligno uel p fortitudine. Tu addis istud nomen ebur quod facit eboris: & est os preciosum. &
istud nomen iecur quod facit iecoris lo ficato. Et femur ris la costa femina.

Ex as est atis elephas gigasqz dant antis.

In hac parte. A. determinat de genitiuo ueniente a nominatiuo terminato in as: & dicit q. noia in as ter-
minata faciūt i atis: ut maifestas maifestatis. Sed ponit exceptionē dicens: elephas & gigas dant antis i gō
ut elephas atis gigas gigantis lo gigante.

Et diamas adamas: ueterum quoqz propria quedam:

Excipiuntur quedam propria nomina & etiā ista duo nomina diamas & adamas: que faciunt genitiui
in atis: vt diamas atis: & est quidam lapis preciosus: adamas est quidam lapis preciosus durissimus
qz pro etiā quedam propria nomina ueterū. i. antiquorū faciunt genitiuum in atis: ut atlas atlantis.

Mas maris: as assis: uas uasis uas uadis istis.

Iungesqz pallas: sic format lampas & arcas.

Hic Auctor ampliat exceptionem suā dicens: Tu iunges istis predictis nomina que in littera ponuntur uide licet mas maris. i. masculus: as assis la midagla: uas uasis lo uasselo: uas uadis la pmissa siue lo pigno. Et iungis pallas: sic format lampas et arcas. Nam pallas facit palladis ingentiū. et est oca sapientie: lampas lampadis la lampas: arcas arcadis nomen genile est.

His similem formam dant patronomica quedam.

Id est quedam patronomica sunt: quod ad modum predictorum declinantur: ut ambrosias siadis.

Sic breuis as format: genitiuus grecus os addit

Quasi dicat quod terminata in as breues faciunt in genitiuo: sicut dictum est secundum grecos aliquando faciunt genitiuum in os: ut ambrosias adis uel ados: hec pallas huius palladis uel dos.

Mas aut comune si fiat in es breuiatam:

E mutans dat itis. miles stipis est tibi testis.

Dicit Auctor quod nomina terminata in es breuiatam faciunt genitiuum in itis pe. cor. mutando e in i: ut miles militis. Littera sic ordinatur: Mas. i. masculinum genus aut comune. i. comune genus si fiat ut es breuiatam: mutans e in i dat itis in genitiuo: miles fit tibi testis quod facit militis.

Et praepes dat etis diphthongus in ante suprema.

Hic Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens: quod diphthongus i an. suprema. i. nomen iniatum in es breuiem diphthongo precedente dat etis i quo nec mutat e in i: ut praepes praepetis id est uelox.

Que derinantur a uerbis associantur.

In quibus e curta reperitur in ante suprema:

Dicit A. quod nomina terminata et deriuata a uerbis: quibus e reperit curta i an. suprema. i. i penultima associantur predictis quod faciunt genitiuum in etis: ut ab hoc uerbo hebeo hebes deriuat hic et hec ebes nebeus. i. debilis.

In quies est curta tamen etis erit sibi iuncta.

Dicit quod hec dictio in quies est curta in nro et tamen producit pe. genitiuum: ut hic et hec et hoc in quies genitiuum huius in quietis: id est sine requie. Textus est clarus.

Femineum dat etis curtam. seges est tibi testis.

Dicit Auctor quod nomina feminini generis in es breuiem iniatam faciunt genitiuum in etis curtam: ut seges segetis.

A pede compositum dat edis. sed apes remouebis.

Dicit quod composita ab hoc nomine pes faciunt genitiuum in edis pe. cor. ut bipes bipedis.

Sed tu remouebis apes quod facit apis in genitiuo. textus est clarus.

Quod prebet sedeo: formabit idis genitiuo.

Dicit quod nomina que deriuant a sedeo sedes: etiam excipiunt a regula illa: Mas aut comune: quia faciunt genitiuum in idis. et non in itis: quoniam terminantur in es correpta: ut obses obsidis. i. lo hostazo. Textus est de se planus.

Es longam mutabis in is: sed deme quietis.

heredis cereris mercedis uel locupletis:

Magnetis: iunges agnetis dicere debes.

In hac parte. A. determinat de quo uenire a nro terminato in es producta: et dicit: Es longa mutabis in is. i. quod nomina terminata in es longa mutant es in is formando genitiuum singulare: ut sedes es in is fit sedis. Deinde ponit exceptionem dicens: Sed deme quietis: hec quies quietis: et alia que sequuntur: uidelicet hic et hec heres quo huius heredis: hec ceres huius cereris et oca bladi: hec merces huius mercedis la merce uel lo premio: hic et hec et hoc locupletis id est diues: hec agnes huius magnetis est quidam lapis attrahens ferrum: hec agnes agnetis proprium nomen mulieris.

Eum preit i formabit etis: paries tibi testis.

Dicit Auctor quod nomina terminata in es precedente i faciunt genitiuum in etis pe. co. ut paries parietis.

Is correpta sibi similem faciet genitiuum.

Hic Auctor ponit regulam de quo uenire a nro terminato in is correpta. Et dicit is cor. i. nomen terminatum in is correptam faciet genitiuum sibi similem: ut nominatio hic panis genitiuum huius panis lo pane.

Euspidis et lapidis et cassidis excipiantur.

Sanguinis et dices: exanguis et aspidis addes.

Egidis atque notes: sic et patronomica formes.

Thetidos et thetidis dices: paris is dat idisque.

Sardis inis: dat iaspis idis: sic ibidis ibis

Ifidis adiunges: indeclinabile semis

Est pro dimidio: pondus semissis habeto.

Et tybris tybridis: tigris: quirisq; quiritis.

Cuspis et lapidis et. Hic Auctor: ponit exceptionem ab illa regula: Is cor. sibi dicens. Ita nomina Cuspis et lapidis et. et alia que sequuntur in littera excipiuntur a regula: quia aliter faciunt genitium quod regula precipiat. Et quia textus est clarus: veniamus ad expositionem vocabulorum. Nominatio hec cuspidis dicitur la pontis: hec lapis dicitur la petra: hic sanguis dicitur lo sanguis: hic et hec exanguis et hoc que idest sine sanguine: et componitur ex et et sanguis et facit exanguis et non exanguinis. Ex quo patet quod non excipitur ab illa regula: Is correpta sibi: sed ab illa: Simplicium nomina. Hec alpis dicitur nomen serpentis. Egis dicitur scutum palladis. Et patronomica in is terminata similiter faciunt genitium ut patris dicitur. Thetis datur os in genitio: ut hec thetis huius thetidis. i. aqua vel mater achillis. Paris datur paris vel paridis in genitio proprium nomen. Sardis facit sardinis. i. lapis preciosus. Iaspis iaspidis est lapis preualens. Ibis facit ibis vel ibidis: et est ciconia. Ifidis nomen decem. Semis pro dimidio est indeclinabile: sed semis pro parte medietatis habebit semissis in genitio. Tybris nomen fluminis facit tybridis et genitio: potest etiam facere tybris et sic non excipitur. Sed tigris facit tigris: et sic non excipitur: aliqui faciunt tigridis: et est aial. Quiris dicitur: equestris romani.

Quod oedit er dat eris: uomus puluisq; cinisq;.

Dicitur quod nomen ier et in is terminatum facit genitium ieris per cor. ut vomer vel vomis: genitio huius vomeris lauomeria seu la maza. h. puluer vel pluis huius plueris la poluere. h. ciner vel cinis h. cineris la cinere.

Is itis producta dabit: tamen excipiantur

Glis gliris glisis: glis glitis non cadit extra.

In hac parte Auctor determinat de genitio veniente a nominatio terminato in is producta. Et dicitur: Is producta. i. nomen terminatum in is producta dabit itis in genitio per pro. ut vis liris la lite seu contentio. Deinde ponit exceptionem dicens. Tamen excipiuntur glis gliris pro animali et glis glis pro terra tenace: sed glis glis pro herba que alio nomine lappa dicitur: non cadit extra regulam. idest non excipitur. Potest obici de hoc nomine vis quia non seruat regulam et non excipitur. Dicamus quod vis est nomen heteroclitum: id est de ipso tractabitur in capitulo de heteroclitis.

Oris formabit os pro mare deme nepotis.

In hac parte. A. ponit regulam de genitio veniente a nominatio terminato in os et dicitur: Os pro mare. i. nomen terminatum in os masculini generis facit oris in genitio per pro. producendo: ut ros rois. Deinde ponit exceptionem dicens: Deme. i. excipe hoc nomen nepotis: et est nepos filius fratris: et aliqui est luxuriosus.

Cetera dant otis. sed de potis o breuiabis.

Dicitur quod cetera nomina in os terminata. i. que non sunt generis masculini faciunt genitium in otis per pro. ut dos dotis. Deinde ponit exceptionem dicens: sed breuiabis hec nomina que sunt derivata ab hoc nomine potis: quod idem est quod potens: ut compos compositis et impos impositis per correpta.

Sed bouis et gloris demantur oris et ossis.

Custodisq; simul. herois sociabitur istis.

Dicitur. A. quod ista nomina excipiuntur: ut bos bouis quod deberet facere botis et gloris et est mulier fratris. Inuenitur etiam: glos glossis pro quodam ligno de nocte relucente et glos glotis pro quodam flore. unde verius: Discite quid sit glos lignum vel semina vel flos. Glos glossis lignum glos ris semina fratris. Et oris et ossis demantur. i. hoc nomen os oris la bocha os ossis ossis. Sed alij exponunt sic: Genitium terminatum in oris et in ossis: de quibus non est facta mentio: demantur. i. excipiuntur: ut os ossis os oris et glos glossis. Etiam excipiuntur illa que patent in textu: videlicet custodis genitium de hic et hec custos lo guardiano: et herois genitium de heros. i. dona: et minos quod facit minois proprium nomen viri.

Us curtam dat oris neutro. sed eris damus illis.

Quedant lus nus dus. sed oris prebet tibi senus.

Et facinus pignus intercus utis tibi prebet.

Adde penus penoris. quod terne est siue secunde.

In hac parte. A. dicitur de genitio veniente a nominatio terminato in us curtam. Et dicitur: us. i. nomen tertie de. i. us terminatum dat oris curtam in genitio: et hoc intelligitur in neutro genere: ut hoc corpus huius corporis. Deinde ponit exceptionem dicens: Sed nos damus eris illis nominibus que dant terminationes istas scriptas

videlicet lus: vt vellus velleris. nus vt vulnus vulneris: dus vt pondus ponderis. Sed ab illa regula excipitur fenus qđ fac fenois. i. la vltura: et facinus facinois. i. pcr̃m et pignus pignoris. i. filius. Inuenit pignus pigneris lo pego: et tunc non excipitur. Intercus prebet tibi vis in genitiuo pe. cor. vt nominati uo hic et hec et hoc intercus vti: est morbus intercutē et carnem. Tu adde his predictis penus qđ aliqua do ē tertie de. et facit penois in genitiuo: et aliquando ē secūde et facit peni: et ē se. gene. i. tertia vō. neutri.

Dat pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format.

Dic. qđ hoc nomē pec̃ dupli. variat: aliqui ē ge. fe. et fac pecudis la pecora: et aliqui neutri et facit pec̃ ozis. hec formas in eris: que sunt confinia uerbis:

In quibus e curta reperitur in ante suprema.

Dicit Auctor: qđ noia in vs terminata venientia a verbis habentibus e curta i pe. syllaba faciunt genitiui in cris pe. cor. vt vlcus vlceris la piaga vel aliud malum quod nascitur propter nimium laborem: et deriuatur ab vlculo ras quod idē ē qđ vulnere ras. Et secundum hoc tempus deberet facere temperis et deriuatur a tempero ras vel a tepeo pes: tamen facit temporis in genitiuo: vt Auctor inferius declarat.

Neutrum declina quod comparat: ut duo prima.

Dicit A. qđ nomē qđ cōparat. i. qđ est cōparatiui neutrum in vs terminatū declinatur in nō quemadmodū duo genera: vñ cōmune genus cōparatiui. Nam sicut melior facit melioris: ita melius facit melioris.

Dant aceris leporis: acus lepus: addito tempus.

Dicit quod ista nomina acus et lepus dāt i eorū genitiuis aceris et leporis. hec acus aceris est instrumentum ad purgandum frumentū: vel est polus ferri. Inuenitur etiā hec acus acui pro instrumento suendi hic lepus est quodam animal. Tu addito etiā tempus: quod facit temporis.

Us producta dabit utis: sed deme paludis.

Et que dant tellus incus demenda notabis.

In hac parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato i vs producta: et dicit vs producta: id est nomen terminatū i vs pro. dabit vti i genitiuo pe. pro. vt salus salutis Deinde ponit exceptionē dicens: Sed deme paludis qđ declinat hec palus b paludis. Et tu ē notabis illa noia demēda. i. excipienda vt tellus et incus dāt grōs telluris et incudis: tellus. i. la terra: incus est instrumentū sup quo faber malliat ferrū

Formabunt uris monosyllaba: grus gruis et sus suis.

Dicit Auctor: ponit aliā exceptionē dicens: qđ monosyllaba. i. vnius syllabe i vs terminata formabunt vti in genitiuo pe. pro. vt thurs thuris et mus muris. Deinde ponit exceptionem suam dicens. Grus dat gruis i genitiuo: et significat nomē auis: et sus dat suis: et idem est quod porcus vel porca.

Es eris dabitur: praes praedis: laus quoq; laudis.

Fraus fraudis dicas: sed emaus non flectere curas.

In hac parte auctor ostendit qualiter noia terminata in aes diphongata faciāt i genitiuo: et dicit: Es eris dabitur i grō huius nois es qđ significat lo ramo species metalli vel significat diuitias. praedis dabit i grō huius nois praes: qđ idē ē qđ diues Laudis dabit i grō huius nois laus: et fraudis i grō huius nois fraus id est lo igāo. Sed tu nō debes flectere. i. declinare emaus nomē castri. q. d. qđ hoc nomē emaus ē ideclabile

Si preit s uel m uel p: facies genitiuum:

Interponēs i: tamen e si b preit aut p:

Emutatur in i. si non monosyllaba fiant.

In hac parte. A. determinat de genitiuo veniente a nō terminato in s precedente b vel m vel p: et dicit: Si ista littera b vel m vel p preit id est precedit s in nominatiuo singulari: tu facies genitiuum ex tali nominatiuo interponendo hanc litteram i: videlicet inter consonantes predictas et s. verbi gratia hoc nomen arabs terminatur in s precedente b: ponatur i inter b et s fit arabis in genitiuo. Et est arabs quidam populus. hoc nomen biems terminatur i s precedente m: ponatur i inter m et s et fit hiemis in genitiuo hoc nomen inops terminatur in s precedente p: ponatur i facit inopis i genitiuo. Deinde ponit exceptiōnem. dicens: tamen si ista littera e preit hanc litteram b vel p: e mutatur in i in genitiuo: vt celebs bis. i. castus: et princeps principis nomē dignitatis. Et hoc dīco si talia noia nō fiāt. i. nō sint monosyllaba: quia nō mutaret e i: et s retinet e i grō sic i nō: vt plebs bis. i. multitudo genū vel populus.

Aucupis excipitur: ex auceps quod reperitur

A. dīc qđ hoc nomē aucupis excipitur a regula predicta siue ab illa exceptiōe: tñ et si b et p illā exceptiōnem deberemus mutare e i et dīcere auceps aucupis: et dīctus aucupis: et ē auceps ille cui capit aues.

Is aut ns aut rs: s remouebis:

Tis iunges: frondis glandis lendis q remotis.

In hac parte A. determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in s precedentel n r dicens: Tu remouebis hanc litteram s a nominatiuo terminato in ls aut ns aut rs: et postea iunges tis formandogenitiuum singularem verbi gratia ls vt puls remota s et addita tis fit puls. ns vt mons remota s et addita tis fit mons. rs vt ars remota s et addita tis fit ars. Deinde ponit exceptionem dicens: Remotis idest exceptis nominibus in littera positis: videlicet frondis quod declinatur hec frons la foglia: nuenitur etiam hec frons tis la fronte: et hoc non excipitur. Lendis quod declinatur lens lendis la lendena: inuenitur etiam lens tis la lentigia et hoc non excipitur. glandis quod declinatur hec glans die la glanda.

Que cor uel pendo componit eis sociando.

Iste versus continuatur cum predictis hoc modo: Dictum est q ista nomina frons glans et lens faciunt genitiuum i ois: Continua modo sic sociando eis predictis illa nomina que cor uel pendo componit: quia ista nomina faciunt genitiuum in ois vt vecors dis idest stultus: et etiam libapens dis: idest pondus libre.

Semper lens cum prole sua formabit euntis.

Auctor ponit exceptionem ab illa regula ls aut ns dicens: q hoc participium lens cum prole sua: idest cum suis deriuatiuis formabit euntis: vt redies redeuntis: deberet enim facere lentis et redientis: ideo excipitur.

Ambio lege caret: uncisq quod uncia format.

Hic Auctor ponit exceptionem ab exceptione predicta dicens: Hoc verbum ambio caret lege: idest regula quia sciens facit euntis in genitiuo: ita et ambiens ab eo deriuatum deberet facere abeuntis et facit abientis. Et causa est quia in hoc verbo ambio ambis e mutatur in i: quod non fit in aliis compositis ab eo is: in quibus e non mutatur: vt redeo redis. Et attende q Auctor posuit verbum pro participio: cum dixit: ambio lege caret. forte hoc fecit causa metri: vel vt denotaret irregularitatem non modo in principio sed etiam in verbo: qz pro et hoc nomen quicquid qz deriuatur ab uncia caret lege: quia deberet facere quicquid et facit quicquid in genitiuo. Et e quicquid res poteris quicquid uncia: et hoc intelligas i ois: vt septis dis et.

Ut tibi format itis: sic per caput esse probabis.

In hac parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in t dicens: vt. i. nomen terminatum i vt formabit tibi icis in genitiuo pe. cor. vt caput capitis.

Aluerbis in go ueniens x gis tibi format.

In ista parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in x: et dicit: x idest nomen terminatum in x ueniens a verbis in go terminatis format tibi gis in genitiuo: idest mutat x in gis formandogenitiuum vt ab hoc verbo rego regis descendit hoc nomen rex et x gis fit regis.

Coniugis n remouet: cum rectus n sibi seruet.

Hic Auctor ponit exceptionem dicens: Iste genitiuus coniugis remouet n: idest abijcit: cum pro quauis rectus idest nominatiuus suus: videlicet coniunx seruat sibi n. q. d. quod deberet facere coniugis i genitiuo et facit coniugis forte ad differentiam huius verbi coniungo gis: a quo deriuatur coniunx coniugis.

Eis iungunt alia tamen x prius inde remota.

Dicit Auctor q alia nomina i x iniata: v. g. que non ueniunt a verbis iniatis i go iungunt eis post nominatiuum remota prius x formandogenitiuum: vt pax remota x et addita eis fit pacis: et felix remota x et addita eis fit felicitas.

Esuper x nisi sunt monosyllaba compositumue:

Ex ipsis e per i mutant. que uult breuiari.

Hic Auctor ponit aliam regulam dicens: Esuper x. i. nomina habentia e ante x in nominatiuo singulari mutant e per i breuiter in genitiuo: vt corer cis la scorza. Et hoc est verum in nominibus plurium syllabarum. Et ideo dicit A. nisi sunt monosyllaba. i. vnius syllabe tantum: quia illa non mutant e in i i genitiuo: imo retinent e vt rex regis: et nisi sunt composita ab ipsis monosyllabis: vt exlex exlegis.

Lodicis demes. ueruecis dicere debes.

Auctor excipit hec duo nomina: v. g. lodex lodicis la schauina quod deberet corripere pe. genitiui et producit: etiam veruex quod facit veruecis pe. pro. et est veruex animal quod dicitur lo montone.

Si mas fiat in ix dat icis mastix dabit icis.

Fenix fenicis. bombix bombicis habebit.

Dicit Auctor q si mas. i. si nomen masculini generis fiat in ix i nominatiuo dat icis in genitiuo pe. cor. vt calix calicis. Deinde ponit exceptionem dicens: Mastix dabit icis pe. pro. idest lo mastice. Fenix etiam

dabit is pe. producta: vt senex senicis nomen auis. hic bombis bombicis nomen vermis.

Cetera que dant x: producunt in ante suprema.

Dicit Auctor q cetera nomina in x terminata de quibus nō est facta mentio ab illa parte citra. Et super x: producunt i ante pe. i. in ante suprema: vt pax pacis ⁊ nux nucis.

Sed gregis atqz trucidis facis picis ⁊ nucis inde.

Excipis atqz ducis trucidis salicis filicisqz.

Dicit Auctor q nomina in littera posita excipiuntur ab illa regula: Cetera que dāt x: quia cor. pe. genitiuis vt grex gregis ⁊ est multitudo animalium: trux cis idest crudelis: fax cis la faxella: nux nucis la noce: picis la pice: oux ducis lo duce: crux: crucidis la croce: salix cis lo salice: felix cis lo felice.

Nec g nec c tenent que dant nix nor atqz supellex.

Dic senis ⁊ noctis. spingis uel dicitō spingos.

Dicit Auctor q ista nomina nix nor ⁊ supellex nec c retinent nec g in genitiuo. Nā senex facit senis in genitiuo: nor noctis: de supellex statim dabitur doctrina. spux facit spingis vel gos: ⁊ est monstrū marinū.

Cremetum suplex debet formare supellex.

Dicit q nom supellex crescit supra nom duabz syllabis: vt supellex supellectilis. i. bona mobilia i domo. Que das a capite uelut anceps iunge bicesqz.

Dicit q composita ab hoc nomine caput tīs crescit supra nom duabus syllabis sicut supellex: vt anceps pūis idest strabucca vel dubioso: ⁊ biceps pūis idest res habens duo capita.

Ac iter optat eris. sed non ut regula querit.

Dicit q hoc nomen iter prebet eris in gō: vt gō huius itineris: sed non ut regula querit: quia secundum regulam datam facit itris: ⁊ sic patet q habet duplex cremetum supra nom. Nota tamen: q inuenitur hic iter nomen auis. versus: Carpe viator iter: sed in arboze concinit iter.

Per predicta tibi patet excessus genitiui.

Epilogando dicit. A. q p predictas regulas patz quomodo genitiuis hz excessus supra nom textus ē clar?

Is genitiuis habet: sed tertius i tibi prebet.

Hic Auctor ponit regulā generalem genitiui singularis tertie de. Genitiuis singularis tertie declinatōis hz hāc terminatōe is: quoscūqz facit nom. Sed tertius. i. hic Auctor pōit regulā de oatiuo dicens: Sz tertius idest oatiuus prebet tibi hanc terminatōem i: vt hic pater huius patris buic patri.

Eum dedit es grecus. fit sepe per i genitiuis.

Auctor dicit q qm nōs grecus iminatur in es: genitiuis sepe terminat i: vt hic achilles huius achilli.

Em retinet quartus. sed in im quandoqz locamus.

Maguderim turrim burim peluimqz securim.

Uim sitim restim puppim tussimqz charybdim.

His quedam propria sociamus: paucaqz greca.

Et tybim tigrim tripolim syrtim uel eclipsim:

Iris ⁊ hipocrisis sociantur eis ⁊ erinys.

Em retinet quartus: ⁊c. In hac parte. A. determinat de accusatiuo singulari itie declinatōis. Et primo i generali dicens: Em retinet quartus. Expōe sic: Quartus. i. accusatiuis singularis itie de retiet em: ut patrem. Et hoc intellige i quolibet genere preterq i neutro. de ipso cū faciet mentionem vel cū fecit inse cūda de. Ibi: sed neutris pūideamus. Deinde determinat de accusatiuo i speciali dicens: Sed i im qnqz locamus. i. q accusatiuis aliqui terminat in im. Et hoc intellige duobus modis: v3 i im tū ⁊ in im ⁊ i em. Subsequenter ponitur exemplaris doctrina v3 in nominibus sequentibus in littera: vt nōs hec magu deris: accusatiuo hāc maguderim lo torso del colo: hec turris accusatiuo hāc turrim la turre: potest eti am facere turrem. hec peluis accusatiuo hanc peluim la conca: hec tussis accusatiuo hanc tussim la tosse. hec securis accusatiuo hanc securim la segu. hec vis accusatiuo hanc vim la forza. hec buris accusatiuo hanc burim la coda de lo aratro. hec restis accusatiuo hāc restem vel restim la corda. hec puppis accusatiuo hāc puppē vel puppim la popa de la naue. hec sitis accusatiuo hāc sūim la sete. hec charybdis accusatiuo hanc charybdim periculum maris. Nos etiam iungimus his predictis quedam propria nomina ⁊ pauca greca: vt hec tybis accusatiuo hanc tybim nomen fluuij. hec tygris accusatiuo hanc tygrim nomen animalis. hec tripolis accusatiuo hanc tripolim nomen ciuitatis. hec syrtis accusatiuo

hac syrtim periculū maris. Hec eclipsis accusatio hac eclipsū ē obscuritas lune vel solis. Hic iris actō
hanc irim ē arcus in celo. Hec hypocrisis accusatio hanc hypocritam viciū est. z erimys sociabit eis
predictis. Hec erimys accusatio hanc erymū furia infernalis.

Em dat z im turris restis puppisq; securis.

His additur navis : z funis additur istis.

In hac parte. A. specificat illa noia q; faciūt actū i em z im. Et sunt illa que ponunt i littera : quoz exce
prio habita est i precedenti glofa ipsi additur navis quod facit i actō naucm vel nauim. Sic funis termi
natio accusatiū geminatur. i. duplicatur in istis duobus noibus predictis : quia terminatur i em z im.

Quin etiam multa per a ponuntur quasi greca.

Dicit. A. q; etiam multa nomia per a faciunt actū quasi greca. i. secundum grecam declinationem. vt hic
hector accusatio hunc hectorē vel hectora.

Neutra notare decet : sic nullum regula fallit :

Dicit q; nos decet notare neutra noia tertie de. quia non faciūt actū nec in em nec in im : sed v predictum
est in secunda de. ibi : Sed neutris provideamus rē. q. d. q; nomina neutra habent accusatiū similem
utō : vt ntō hoc tempus actō hoc tempus. Et sic notando regula nullum fallit.

Par recto quintus. sed sepe tamen facit usus.

Ad mozem greci. ceu thebai pallaq; colchi.

Dicit. A. q; quintus. i. vocatiū tertie de. ē par. i. similis recto. i. ntō suo : vt hic pater vocatiū o pater.
Deinde ponit excep. dicens : Sed sepe tñ facit usus ad mozem greci ceu p sicut thebai mulier illius cui
tatis. palla est vocatiū de pallas. i. dea sapientie. colchi est vocatiū de colchos idest mulier illius
loci. Et est sciendum q; isti vocatiū formantur a ntō remota s : vt pallas remota s fit palla.

Es greci longe simul es subiungitur e q;.

Idest nomen grecū terminatum in es z in e longam facit vocatiū i es : vt vlixes vcto o vlixes v l vlixē.

Sextus in i uel in e. quandoq; tamen dat utrunq;.

In hac pte. A. dicit. d. abltō singulari ite de. z dicit sic : Sextus. i. ablatiū ite de. terminat in i z in e : vt
hoc aial abltō ab hoc aiali hic pater ablatiū ab hoc patre. Tamen quandoq; dat utrunq;. q. d. q; aliqñ
terminatur in i z in e : vt hic z bec z hoc felix ablatiū ab hoc z ab hac z ab hoc felice vel felici.

I dat nomen in e : quedam retrahi decet inde :

Gausape presepe prenefte soracte q; cepe :

In hac pte Auctor determinat vnanquāq; iminationē predictarū dicens nomē i e terminatū dat i abla
tiū i : vt hoc mare ablatiū ab hoc mari. Sed ponit exceptionem dicens : Quedam retrahi decet inde. i.
ab ista regula v; gausape la touaglia : prenefte nomē ciuitatis : presepe la grepia. cepe la cipola. soracte no
men ciuitatis : que omnia excipiuntur : quia faciunt ablatiū in e z non in i.

Eum preit er aut is. per e si neutrale sequatur.

Ablatiū in i debet tantummodo poni :

Dicit q; quando nominatiū terminatur in er vel in is z sequat neutrum per e ablatiū facit in i tantū
vt hic alacer hec alacris z hoc alacre. Ablatiū facit ab hoc z ab hac z ab hoc cri. hic z bec omnis z
hoc omne : ablatiū ab hoc z ab hac z ab hoc omni z sic de similibus.

Quod fit in al uel in ar normam seruabit eandem.

Alongam teneas. dat e far. par e uel i ponas :

Dicit. A. qd fit i al vel in ar vt aial z torcular : ita faciūt i abltō vt i predicta regula cōtinet : duntā illud ta
le nomen pro pe. gñ vt aial aialis ablatiū ab hoc animalib; oc torcular torcularis abltō ab hoc torcula
ri Construe sic : Tu formas. i. declinas i abltō singulari illud nomen qd fit i al vel i ar. i. sic vt dicitur ē in re
gula precedenti. hoc dico dum teneas a lōgā i grō illius nois terminati in al vel i ar. Dat e far. i. hoc no
men far dat e in abltō vt farre. Par e vel i ponas. q. d. qd hoc nomē par facit pare vel pari i abltō. Et hoc
intellige qñ est adiectiū. Nā qñ est substantiū facit parī tantū. Et sic patz quo facit ablatiū i e z i tantū
dicat q; ē doctria z nō exceptio id qd dicitur de far z d par : quia regula ē data d habentibus naturalib; a lo
gā i grō : z ista non habent. Nā producit a in genitiū geminoz i : par vero nō producit : immo corripit.

Eum lare sal demas.

Hec littera est superflua : quia exceptio debet fieri in dictionibus cōpositis sub regula : Regula datur de
habentibus a longā in grō : z in istis breuiatur. Si autem queratur per quam regulam faciūt ablatiū

in e: Respondeatur per illam inferius positam: Inuenies alla per e rē.

d Suo fit in as longam gentile per e uel i ponas.

Dicit Auctor q nomen gentile terminatū in as longam facit ablatiuū in e uel i: ut hic r hec rauēnas
r hoc te ablatiuo ab hoc r ab hac r ab hoc rauennate uel rauennati.

Consona si preit is dupla: sextus i uel e finit.

Dicit q nomina in is terminata habentia duas consonantes ante is in eadem syllaba faciunt ablatiuū
in e r in i: ut ignis ablatiuo ab hoc igne uel igni.

Testis cum peste per e fit iuncta sibi ueste.

Hic ponit excep. a regula precedēte dicens q hoc nom testis cū hoc noie peste fit p e. i. terminat i e i ablatō:
licet habeat duas consonantes ante is i eadē syllaba: ut hic testis ablatō ab hoc teste: hec pestis ablatō ab hac
peste. Etiam uestis facit ueste in ablatiuo. Et hoc est quod dicit: iuncta sibi ueste.

Quattuor imber habet: quibus i tantummodo prebet.

Dicit q imber habet quattuor composita: que faciunt ablatiuū in i tū: r sūt ista. s. september october
nouember december: que faciūt i eoz ablatiuis semprembr octobr nonembr r decembr.

Idant tres menses: solam dant e sospes r hospes.

Dicit q tres menses dant in ablatō i: v. apilis quintilis r sextilis. Apilis hz significatum de se clarum.
Quintilis idem ē qd mensis Julij: Sextilis idē ē qd mensis augusti. Deinde dicit q hoc nomen sospes:
r hospes dant e solā i ablatō: ut hic r hec hospes ablatō ab hoc r ab hac hospite. i. ille qui suscipit alium i
domo: uel qui suscipitur ab alio. hic r hec sospes facit sospite i ablatō: r idem est quod sanus uel saluus.

Quidam pro certo reputant e uel i dare sexto.

Euncta trium generum: sed de gener r uber e tantum.

Ipsa tamen reperimus in i: sed non nisi raro.

Hic. A. ponit unā regulā nō assertiuā sed narratiuā. Et dicit: quod quidā magistri reputāt p certo cūcta
vocabula triū gener. i. generis ois dare i sexto. i. ablatō i uel e: ut hic r hec r hoc felix ablatō ab hoc r ab
hac r ab hoc felice uel felici: hic r hec r hoc legens ablatō ab hoc r ab hac legente uel legenti. Sed de ge
ner r uber licet sint generis ois: tū faciūt ablatū in e tū: ut hic r hec degener ablatō ab hoc r ab hac dege
nere. i. ruficus uel ignobilis. hic r hec r hoc vber ablatō ab hoc r ab hac r ab hoc vbere. i. iudans.
Tamen nos reperimus ista nomina scilicet vber r degener i ablatō casu i i terminata: sed non nisi raro:
ut in Lucano. Sed me de generi strauisset facta sub hoste.

Ponunt alterutrū: si fiat mobile fixum.

Hec pōt dici exceptio ab illa regula. Quidā p certo. Alij dicūt q est regula de perse. quomodocūqz sit se
tentia ē: q si aliqd mobile. i. adiectiuū fiat fixū. i. substantiuū: magistri ponūt alterutrū. i. ablatū i mō e mō
e sed non quod habetur i regulis predictis. Alij dicūt q ad placitū formant ablatū.

Sed propriū tale si sit: tantummodo uult e.

Inuenies alia per e sepius esse locata.

Sēsus ē q si tale nomē quale pmissimus ppiū sit: facit ablatū i e tū: ut h iuuenalis ablatō ab hoc iuuenale

Quod dedit in quarto casu: solet i dare sexto.

Dicit q illud nomen quod dedit in quarto casu idest accusatiuo: solet dare i sexto idest ablatō: ut hec tui
sis accusatiuo hanc tuisim ablatiuo ab hac tuisi.

Eum quartus fit in im uel in em: dabit i uel e sextus.

Sēsus est q accusatiuus qui terminatur i em r in im ablatūs facit in i r in e: ut hec turris accusatiuo hāc
turri uel turrim: ablatō ab hac turri uel turri. Sed credo quod hec lra nō sit auctoris.

Primus pluralis dabit es: r ei sociabis.

Quartum cū quinto: sed a debes ponere neutro.

In hac pte Auctor dēt. de tertia declinatiōe quā ad numerū pluralē: r dicit primus pluralis. i. ntūs
pluralis tertiē de e. dabit es: ut pluraliter ntō hī patres. Et sociabis ei qrtum cū quinto: qz ē actiōs r vo
catus faciūt in es: ut actō hos patres vctō o patres. Et hoc est vez in masculino feminino r comū
genere. In neutro uero non: quia in neutris nominibus ntūs actiūs r vctūs in a terminātur: ut pluraliter
ntō hec pecora actō hec pecora vctō o pecora. Et hoc ē qd dicit. Sed a debes ponere neutro.

Si sexto dabitur i sola uel i simul e que:

b ij

Sit neutrum per ia: quod comparat inde retracta.

Ludrica uel uetera dices: amplustra qz iunges.

Quia in precedenti regula dictū ē: qz noia neutri generis faciūt nōn actiū z vctm siles i a. Ideo. A. vult i hoc specialr declarare dices: Si sola i dabit sexto. i. abltō vel si i z e dabit abltō: nūc neutri gen? sit per ia i ntō z actō vctō plalib? : vt hoc mare abltō ab hoc mari pīr ntō hec maria actō hec maria vctō o maria. Ntō hic z hec z hoc felix abltō ab hoc z ab hac z ab hoc felice vel felici. Et plr ntō hi z be feliceo z hec felicia actō hos z has felices z hec felicia vctō o felices z o felicia. Deinde ponit exceptōem dicens quod pparat inde retracta. i. excipe a regnla illud nomē qd cōparat: qz licet facit abltm i i z e: tñ nō facit in ia: sed i a: vt fortiora z nō fortioria. Tu dices et ludrica i ntō actō z vctō pluralibus huius nois ludicris. i. d lectabilis: vt hic z hec ludicris z hoc ludicre lz faciat abltm i i vetera et dicitur i plurali hui? nois vetus veteris qd idē ē qd antiquus: licet faciat i abltō vetere ri. Et tu iungis et predictis hoc nomen āplustra qd declinat hoc āplustre stris abltō ab hoc āplustri: z plr ntō hec amplustra idest temon nauis.

Eum dedit e solam sextus: solam dat a rectus.

Dicit qz quando ablatiuus terminatur in e tantum: vt tempore: casus predicti faciunt in a z non in ia: vt tempora: z hoc intellige de neu tris tantum.

Um uel ium pone genitiuo: uel dat utrunqz.

In hac pte. A. dicit. de gto plurali tertie de. dices: tu pone i gto plurali tertie de. um vt patrū: vel tñ vt se des sedium: vel dat utrumque sinul: vt legentium vel legentium: quandoque autem faciunt in um: quan doqz in ium quandoque in ium z in ium: vt patebit inferius

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo.

Et prebens e uel i: quod comparat hinc uolo demi.

Artificum iunge memorum ueterum uigilumqz:

Atqz sacerdotum custodum uel locupletum:

Dicit. A. qz si abltō singularis facit in i tantum z in e z in i: gtrū pluralis faciet i ium ut aial aialū z feli lice vel ci feliciū. Deinde ponit exceptōem dices: Ego uolo illud nomē quod pparat demi. i. excipit hinc. i. ab ista regula: qz licet faciat abltm i e z in i: tñ facit gtrū plurale in um z non in ium: ut fortiorz. Excipiunt ē illa q sequit i lra: vz artifex artificū z ē magi alicui? artis memo: memo z est ille qui recordat: uer? ue rerum: uigil uigilū: sacerdos sacerdotū. i. p̄sbyter. custos dū z ē ille qui custodit: locuples tū idest diues.

E per ium fit z l fraus z laus um tibi prebet:

Dicit qz nomen terminatū in e uel in l facit genitiuum pluralem in ium: ut allee alecium z mel mellium: ff esset de usu. Deinde dicit qz fraus z laus faciūt in um: ut fraus fraudum laus laudum.

Non cretensens per ium facit is aut es genitiuum:

Dicit. A. qz nomen terminatum in es uel in is non cretens in genitiuo singulari: facit ium in gto plurali: ut sedes sedium z colles collium.

Um dat apīs uolucris cinis panis iuuenisqz:

Et soboles heresis cum fruge uel indole uates

Auctor: ponit exceptionem a regnla predicta dicens: qz noia in lra posita licet terminent in is uel in es: z nō crescat in gto singulari: tñ non faciūt in gto plurali in ium sed in um: ut hec apīs in gto facit apum la pa: hec uolucris gto harum uolucrum. i. auis: panis panum: canis canum: iuuenis iuuenum: soboles so bolū. i. p̄genies: heresis heresum uicium contra fidem: fruges facit frugum idest fructus. indoles facit i dolum. i. aspectus uel p̄genies: hic uates. i. poeta uel p̄pheta uel diuinatoz solet et declinari in communi genere: ut hic z hec uates

Ons per ium formas: s iunges r preunte:

Confors atqz cohors demantur que faciunt um:

Dicit qz nomen terminatum in ons facit genitiuum pluralem in ium ut mons montium. Tu iungis etiā s. i. nomen terminatum in s r precedente: ut pars partium.

Simplex compositi normam quandoqz tenebit:

Sic cor opesqz probant si componatur utrumqz:

Ista lra aliquos per ypallagium seu p contrariū exponitur. Et isti dicunt simplex tenebit aliquando nor mā compositi. i. cōpositū tenebit aliquā normā simplicis. Sed hec expositio mihi non seruit: qz hoc est oi cum supra simili norma: zc. Sed alii exponūt lra vt sonat: dicentes qz simplex nomen tenebit qnqz

normam compositi. Nam sicut concordia facit concordium in genitio plurali ita cor facit cordium. Et sicut inops facit inopum ita ops facit opum.

Sepe per um uel ium facit ans aut ens genetiui.

Dicit Auctor qd nomina terminata in ans et in ens sepe faciunt genetiuium pluralem in um vel in ium: ut amans amantium vel amantium: legens legentium vel legentium.

Glans dat ium: gens dens mens sociabitur istis.

A. ponit exceptionem a regula predicta dicens. Noia in lra posita licet terminent in ans vel in ens: tñ faciunt gñm pluralem i ium tantum: ut glans gladium dens dentium gens gentium mens mentium.

Urbs plebs seps stirps per ium calx arx simul et lanx.

Dicit qd noia in lra posita faciunt gñm pluralem i ium tantum: ut calx calcium lo calzo: plebs biu multitudo gentium: puls tium le polte: seps piu la sepe de lorto. stirps piu. i. pgenies: calx cis tium la calcina. arx arcis arcium la rocha: lanx lancium la tafaria.

Dempta carne per um facies a uel o sociando.

Uel ul n qd simul: r solam iungimus irqs.

Cor demas: o: et ur ponas: as addere debes.

In hac pre. A. ponit vñ regulam q talis est: Noia tertia de terminata in a vel in o faciunt gñm pluralem i um: ut thema tñ et sermo nñ: dempta. i. excepta hac dictioe carne q facit carnis sociando cu predictis terminata in il vel i vl que faciunt in um ut consul consulum et vigil vigiliu: et in n lra ut nome nouum et delphin nñ.

Nos iungimus cu predictis terminata in r sola: ut pater patru. Et dicit sola. ut excludat illa q hnt r cum alia terminatioe in o casu singulari: qm ipsa non pñent sub hac regula: ut siluester stris et stre. Jūgim' ēē cu predictis terminata in ir ut martyr martyru. Tu pone etiā cu predictis terminata in o: ut soror sororu et terminata in vr ut murmur murmuru. Sed tu demas. i. excipias hoc nomen cor quod facit cordium. Tu debes addere predictis terminata in as: ut pietas pietatum.

Que monosyllaba sunt adimes: uelut ē modo mas as.

Dic. A. ponit exceptionem ab illa particula as addere debes dicens: Tu adimes. i. excipies illa noia: q sunt monosyllaba i as terminata: qe talia faciunt gñm plurale i ium: ut mas mariu. i. masculus et as asium.

Si crescant is et es dant um: monosyllaba demes.

Dicit. A. q. noia terminata in is et in es habentia gñm crescentē supra nñ faciunt gñm pluralem in um: ut miles militu lapis lapidū. Sed deme monosyllaba que faciunt in ium. ut lis licium.

Plus dat ium: sed pes dabit um pluralia sola.

Que dant es: sunt per ium: sed deme penatum.

Dicit. A. q. hoc nomen plus dat ium ut plurium. sed hoc nomen pes dat um ut pedū. pluralia sola. i. tñ pluraliter declinata que dant res in o: faciunt gñm pluralem i ium: ut manes manū. i. aie infernales. Sed deme penates qd facit penatum. i. amici uel parentes iacini.

Preter os um faciunt: os et us: sed s preunte.

Uel p ponis: et t: monosyllaba demas.

Dicit qd noia terminata in os et in us faciunt gñm pluralem i um: ut flos floz et corpus corporu: preter os ossis quod facit ossium. Sic etiam faciunt terminata in es pcedente b uel p: ut arabs arabum et princeps principu. Et t. i. terminata in t sic faciunt: ut caput capitū. Monosyllaba demes: hec est exceptio ab illa p tucula. Sed s preunte b uel p. q. d. q. monosyllaba faciunt in ium. ut plebs plebium.

Supradicta notes: sed ium per cetera formes.

Dicit. A. q. tu notes supradicta. i. noia que possunt pñeri in supradictis regulis. Sed tu formes p formare debes ium p cetera noia que prebent e uel i sexto. i. abls singulari ut felice ci feliciū. Si uero cōtineantur in regulis: faciunt gñm sicut i eis continetur.

Que prebent e uel i sexto: facit um sibi subdi.

Quod datur a capio: sic municipum tibi formo.

Dicit. A. q. illud nomen quod datur. i. deriuatur a capio pis p compositionem: facit hanc terminationem um sibi subdi. i. gñs plurali: ut municipes municipium. Et hoc est quod auctor dicit: Sic municipum tibi formo. Componitur. n. municeps ex munus et capio capis: et dicitur municeps quasi munus capiens. Et sic de aliis compositis a capio: ut menceps pium et est mentecaptus.

Lunq; caput dabit eps: formabit ium uelut anceps:

Dicit. A. q. hoc nomen caput si dabit eps i cōpositione formabit ium in grō plurali: uelut anceps quod componitur ex an et caput et facit ancipitū in genitiuo plurali et idem est quod dubius. Tamen est sciendum quod hi genitiui plerūq; syncopantur: ut ancipitum et bicapitum idest duoz capitum.

Et fixum dabit um: nisi nix nox atq; suppellex.

Sensus est q. noia substantiua in x terminata faciunt gen pluralē in um: ut lex legum rex regū: nisi nix quod facit niuium nox noctium suppellex suppellectilium.

Um supplex complex: sed ium faciet sibi simplex

Quasi dicat q. noia substantiua in x ter. faciūt gen pluralē in um: ut lex legū. Uisus ē excludere adiectiua et id dar doctrinā de istis adiectiuis suplex et complex dicēs: q. faciūt i um: ut supplex icū et pplex icū. i. par ticeps mali: et hoc nomen simplex facit simplicē. i. purus uel ynicus uel idiuiduus uel fatuus.

More metri demit his usus sepe: uel addit.

Proceres iacit: uq; boues suscipit ales.

Dicit q. usus grāmaticoz sepe demit. i. aufert uel addit aliquid his: s. grīs pluralib; more. i. fm more uel consuetudinē metri. Et hoc p exempla declarat dicēs: hoc nomē pceres iacit i illa regulā pluralia sola: de berem. n. dicere pceriū. i. li baroni: et hoc nomē boues iacit u i grō: q. deberem dicere bouū et dicim bouū. S; hoc nomē ales suscipit grō plurali: cū deberem dicere alitū et dicim alitū: idē est qd auis.

Tertius ē in ibus: et sextum sociamus.

In hac pte. A. expedit tertiū de. tradens regulā de datiuo et ablati pluralibus. Et dicit: Tertius. i. dñs est in ibus pe. cor. et sociabis: sextū. i. ablati. q. d. quod datiuus et ablatiuus plurales tertie. de. faciunt in ibus: ut dñs his panibus ablati ab his panibus.

Dicemusq; boum seu bobus duplicē casu.

Auctor dicit q. dicimus boum seu bobus duplicē casu: v; i grō bouū et i dñō et ablatiuo bobus et nō boui bus. Et sic patet q. bobus excipitur a regulā predicta: v; tertius est in ibus etc.

Quarta dat us recto: dabit u sed non nisi ueutro.

In hac pte. A. dēter. de quāta declinatōe dicēs: Quarta de. dat us recto. i. nō: ut nō hic vi lus et manus. Et dabit u: sed nō nisi neutro generi: ut hoc cornu.

U nō mutabis donec plurale tenebis.

Dicit q. si nomen quarte de. in v terminatur: tu non variabis hanc terminationem v: donec tenebis pluralem numerum: hoc est dum eris in numero plurali: ut hoc cornu hui' cornu huius cornu o cornu ab hoc cornu. In plurali bene uariatur: ut inferius patebit.

Us genitiuus hēt: et tertius ui tibi prebet

Dicit. A. q. grās singularis noiatui terminati i us habebit vs. pductā ut hic visus h' visus. Sed tertius idest datiuus prebet tibi vi: ut visui.

Um quarto dabitur: quintus recto simulatur:

Dicit. A. q. hec terminatio um dabitur quarto. i. actō ut visum et manū. Quintus. i. uocatiuus simulatur idest similis est recto. i. nō: ut hic visus vctō o visus.

U retinet sextus: sed flecte domum sapiēter.

Dicit. A. q. sextus. i. ablatiū t; v: ut ablati ab hoc visu. Sed flecte. i. declina sapienter hoc nomen domū: qd pñū est scōe de. et pñū qte: ut patebit i hetero clitiis: ubi: Tota domus qte: mi mo rum etc.

Primo plurali dabis us binos sociando.

In hac pte. A. dēterminat de qta de. quātū ad numerū pluralē: Et dicit: Tu dabis hāc imitatio nē vs pñmo. i. nō plurali: ut plurali nō hi visus: sociando binos casus uidelicet accusatiuum et uocatiuum: qui etiam faciunt in vs: ut accusatiuo hos uisus uocatiuo o uisus.

Neutra notare decet: genitiuus uum tibi prebet.

Dicit q. neutra noia sūt notāda: q. n. faciūt i us s; i a: ut cornua. Deinde dicit q. grās faciet i uum: ut uisuum.

Datq; datiuus ibus sextusq; sed excipiemus

Ante bus u seruant ficus tribus arcus acusq;

Artus cum ueribus portus partusq; lacusq;

Et specus et quercus.

In hac parte Auctor dicitur de datiuo et ablatiuo pluralibus quarte declinationis dicens: datiuus quod p et sextus idest ablatiuus dantibus penultima correpta: ut datiuo his visibus ablatiuo ab his visibus. Sed excipimus: idest exceptione facimus: ut infra videlicet quod nota i littera posita seruat u ante bus. si faciunt datiuum et ablatiuum plurales in bus et non i bus: ut ficus ficibus tribus tribubus. id est pgenies arcus arcibus artus artibus idest quod dlibet membrum. verum verubus idest asta rosti acuta. partus partubus lo parto specus specubus la spelunca: etiam potest esse secunde et tercie declinationis ut quercus quercubus quedam arbor et potest esse secunde de. Littera vero nomina quarte de. faciunt in ibus

Rectus quinte dat semper: et est muliebre.

In hac parte Auctor dicitur de quinta de. dicens: Rectus idest nominatiuus singularis quinte declinationis dabit semper es. ut res et spes: et est muliebre idest generis feminini

Mente diem memori uolo compositumque teneri.

Dicit Auctor quod hoc nomen dies et eius compositum debet teneri memori mente idest in mente: quia non sunt generis feminini: immo dies est generis in certi: et compositum eius meridies est generis masculini

Ei dicetis genitiuis atque datiuis.

Hic Auctor determinat de genitiuo et datiuo singularibus quinte declinationis et dicit vos dicetis idest dabitur ei. id est hac terminatione ei genitiuis et datiuus singularibus quinte de. ut hec res huius rei huic rei

Em quarto: quinto demus es: decet e dare sexto.

In hoc versu dicitur quod accusatiuus singularis quite de. facit in em: ut accusatiuo hanc rem: vocatiuo o res ablatiuus in e: ut ablatiuo ab hac re. Tertius est planus.

Primo plurali demus es: qui uult sibi subdi.

Quartum cum quinto: tribuens erum genitiuo:

In hac parte Auctor determinat de quinta declinatione quantum ad numerum pluralem et dicit: primus pluralis idest nominatiuus pluralis dabit es: ut pluraliter nominatiuo hi dies: qui uult sibi subdi quartum idest accusatiuum cum quinto idest vocatiuo. quod d. quod etiam accius et vocatiuus faciunt in es. Ponit regulam de genitiuo dicens tu tribues erint: ut rerum dierum.

Tertius et sextus semper formantur in ebus:

In hac parte Auctor ponit regulam de datiuo et ablatiuo pluralibus quinte declinationis dicens: Tertius et sextus idest datiuus et ablatiuus formantur in ebus: ut datiuo his rebus ablatiuo ab his rebus.

Defunt plurali genitiui siue datiu

Et sexti quinte: nisi res speciesque diesque

Progenies et maneries dic materiesque

Dicit Auctor quod nomina quinte de. carent genitiuis et datiuis et ablatiuis pluralibus preter ista videlicet res rerum rebus: species specierum speciebus: progenies progenierum: materies materierum materibus: maneries manerierum maneriebus.

Rectos compone: simul flectuntur utrinque.

Dicitur quod si duo recti componant: utrinque variant: ut nominatiuo hec res publica genitio huius republice

Non sic alterutrum declines nec leopardum.

A. ponit exceptionem a regula predicta dicens: Tu non declines sic: ut diximus: hoc nomen alterutrum: quia deberet facere alteriusutrum in genitiuo: et facit alterutrus: nec etiam leopardum: quia deberet facere leonisparidi in genitiuo: et facit leopardi.

Obliquo rectum componens: iunges in unum:

Ex sola parte recti decet hanc uariari.

Dicitur quod si rectus componatur cum obliquo: solum modo rectus variatur: et non obliquus: ut nominatiuo hic magister militum huius magistrum militum.

Si componantur obliqui non uariantur.

Dicitur quod si duo obliqui componantur: neuter eorum variatur: ut huiusmodi illiusmodi.

Astronomica dat tibi declinatio prima:

Que dantur maribus: sed in es rectus faciemus:

In hac parte Auctor determinat de declinatione patronomicorum masculinorum dicens: *Prima declinatio dat. i. declinando demonstrat patronomica: que datur maribus idest que masculina sunt. q. d. q. patronomica masculina sunt generis masculini et facimus rectum idest nominativum i. es: ut hic priamides. Am quartus casus aut em: gerit e uel a quintus.*

A. dicit q. actus casus facit i am aut i em: ut priamidē vel dā: vñs faci e vel i a: ut vctō o priamide vñs dā. Ablativus in a uel in e nec cetera muta.

Dicit q. ablativus facit in a uel in e: ut ab hoc priamide vel dā. Nec debes mutare cetera idest ceteros casus: de quib' nihil dictū est: quia ipsi casus declinantur secundū primā declinationē: ut genitiuo hui' priamide dative hui' priamide. Et pluraliter nominativus hi priamides genitiuo horū priamidōrū: dative hi priamidis accusativus hos priamides vocativus o priamides ablativus ab his priamidis.

Tertia feminea tibi patronomica format:

Is recto prebens: genitiuus erit sibi crescens:

Isq; uel os faciet: quartus em uel a tibi prebet.

In hac parte. A. determinat de declinatione patronomicorum femininorum dicens: Tertia declinatio format tibi patronomica feminea prebens tibi hanc terminationē is recto idest nominativus casus singulari. q. dicit q. patronomica feminea sunt tercie declinationis et faciunt nominativum in is Deinde ponit regulam genitiui dicens: genitiuus erit sibi crescens idest superabit nominativum: et facies is vel os hec priamis genitiuo huius priamidis vel dos idest filia vel neptis priami. Quartus idest accusativus prebet tibi em vel a ut accusativus hanc priamidem vel dā.

Quintus i servabit: sed rectum non superabit.

Dicit q. vocativus servabit hanc terminationem i: ut uocativus o priami ultima cor. Sed talis uocativus non superabit nominativum: immo erit sibi equalis.

E solam sextus tenet: esq; uel as reperimus.

Plurali quarto: nil plus preter metra muto.

E solam sextus tenet. i. ablativus terminatur in e sola: ut ablativus ab hac priamide. q. p. et nos reperim' es uel as quarto. i. actio plurali: ut actio hos priamides uel dās. Nil plus muto supple de tertia de. in patronomicis femininis pter metra hoc ē pter illud qd aliqui causa uel necessitate metri cōuenit per mutari.

Interdum per ias hec patronomica formes.

Dicit q. interdum hec patronomica feminea terminantur i ias et i nominativus casus: ut pelias et ambrosius.

As brevis in recto dat adis uel ados genitiuo.

Modo Auctor docet declinari predicta patronomica in ias terminata et alia similia dicens: As brevis in recto. i. nomen terminatum in ias brevis in tō dabit adis uel ados in genitiuo pe. cor. ut hec ambrosias genitiuo huius ambrosiadis uel dos idest filia vel neptis ambrosij.

Em uel a dat quartus: in e sit tantūmodo sextus.

Dicit q. accusativus facit in em uel in a ut accusativus hanc ambrosiadem uel dā. Sextus idest ablativus facit in e: ut ablativus ab hac ambrosiade.

Dans reliquos terna: nil mutat in his nisi metra.

Dicit Auctor q. reliqui casus variantur ad modum tercie de. et nil mutatur i his nisi metra: nil de tertia de. nisi necessitate metri postulante.

More dices greci tamen s quinto remoueri.

Dicit q. aliquando s remouetur in uocativus more greci. i. secundum morem grecorum: ut pelias remota s sit pelia: et ambrosias remota s sit ambrosia.

Ne plerisq; damus quibus e normam sociamus.

Dicit q. aliquando nos damus hanc ter. ne plerisq. i. multis uel aliquibus nominibus: ut a cristine propria uel a proprijs nominib' deriuata quib' nos sociamus e. i. regulā nominū terminatorū i e: ut libye q. d. q. ipsa declinantur: sicut illa que terminantur in e: de quibus immediate regula tradetur.

Cum dedit e grecus recto: tenet es genitiuus.

Monstratur hic qualiter uariari debeant nomia greca i e terminata. Et dicit: Cū grecus dedit hāc terminationē recto. i. nominativus: tūc genitiuus tenet es: ut nominativus hec phebe genitiuo huius phebes.

Em dat et en quartus: reliquos recto sociamus.

Quartus idest accusatiuus nominis greci e terminati dat em vel en: vt accusatiuo hac phebe vel ben
Reliquos .i. casus nos sociamus idest similes faciemus: recto idest nominatiuo: vt datiuo huic phebe
votiatio o phebe ablatiuo ab hoc phebe.

Eum greci rectus tenet os: par est genitiuus:

Uel dat oi grecus: melos meloi tibi testis.

In hac parte Auctor determinat de delinatioe patronomicoru terminatoru i os grecoru dicēs: Quando
rectus .i. nominatiuus nois greci tenet os: tūc genitiuus est par suo nro .i. similis: vel grecus .i. gūs dat
hac imitatioe oi dōlos .i. hoc nom dōlos grecū sibi tibi testis: vt nro hec dōlos grō h' dōlos v' deloi nom iūle.

Quartus on: os quintus: o tertius atqz supremus.

Quartus idest accusatiuus nominis greci in os terminati facit on: vt accusatiuo hanc de lon. Quintus
idest vocatiuus in os: vt vocatiuo o delos. Tertius idest datiuus atque supremus idest ablatiuus facit
o: vt datiuo huic delo ablatiuo ab hoc delo. vnde poeta: Maternan agnosce delon.

Sepe dat is rectus: dat ios uel eos genitiuo.

Dicit Auctor q nominatiuus grecus sepe finitur in is: vt hec thetis mater achillis: z tūc genitiuus dat
ios vel eos: vt genitiuo huius thetis vel theteos.

Im quartus dabit: i quintus: neuter superabit.

Dicit. A. q quartus .i. accusatiuus nois predicti dat im: vt accusatiuo hac thetim. Quintus .i. vocatiuus
dat i: vt vocatiuo o theti. Sed neuter scilicet nec acius nec vcius superabit rectum idest nominatiuum.

Sit quintus recto par: declinante latino.

Dicit q quintus idest vocatiuus nominis greci in is terminati fiet par idest similis recto idest nominati
uo: declinante latiuo idest secūdu latinam declinationem: vt hec thetis vocatiuo o thetis.

Dat genesis quintum similem sibi: dat genitiuum.

Is uel os: tenet im quartus: reliqui qz dabunt i.

In hac parte Auctor determinat de noie genesis quod est quidā liber biblie. Et dicit sic: hoc nomē gene
sis dat quintū idest uocatiuū sibi simile: vt uocatiuo o genesis Et dat gūm i is uel in os ut huius genesis
uel geneleos Quartus idest accusatiuus tenet im: ut accusatiuo hanc genolim. Reliqui casus uidelicet
datiuus z ablatiuus dabunt i: ut datiuo huic geneli uocatiuo o genesis ablatiuo ab hoc geneli.

Dic moyses moysi: reliquos terne sociabis.

In hac parte Auctor ponit regulā de hoc nomine moyses: quod est propriū nomen uiri. Et dicit moy
ses dat moysi in genitiuo. Et tu sociabis reliquos casus terne .i. tertie de. hoc est in alijs casibus declina
tur ad modum tertie de. ut hic moyses genitiuo huius moysi datiuo huic moysi accusatiuo hūc moyse
uocatiuo o moyses ablatiuo ab hoc moyse.

Dat iesus um quarto: reliquis u semper habeto.

Dicit. A. dat doctrinā de hoc noie iesus. Et dicit q hoc nomē iesus: qd interpretat saluator: dat hac termina
tionē: im quarto .i. actio. Reliquis u sepe habeto. i. q in reliquis casibus in u semper terminetur. quod pz
declinādo: ut hic iesus grō huius iesu datiuo huic iesu accusatiuo hūc iesu ucto o iesu ablatio ab hoc iesu.

Et declinandi pronomina norma quaterna.

In hac parte Auctor de terminat de quatuor formis de. pronomina dicēs: q norma declinādi
pronomina est quaterna. i. quadruplex. i. prima secūda tertia z quarta.

Estqz mei uel mis in prima tuqz suis.

Dicit. A. q tria sūt pnoia i prima norma siue i primo modo: uidelicet mei mis mibi: tu ul' tū ubi sui sibi

Recto persone non seruit regula prime.

Dicit Auctor q hec regula. i. recte declinōis nō seruit recto. i. nro prime psonē. qsi dicat huic pnomini
ego: cuius obliqui nō recte formātur ab ipso nro dberem' enī dicere: ego egonis z dicim' ego mei uel mis

Debes ius facere genitiuum norma secunde.

Debes formare per eam pronomina quinqz.

Dicit q pnoia secunde norme seu secundi modi faciunt genitiuum in ius vrille illius. Preterea dicit q
tu debes formare per secundam formam quinqz pronomina: scilicet ille ipse iste hic z is.

His octo species primaria dicitur esse.

Dicit Auctor q octo pronomina supradicta sunt primaria. Ideo dicit species primaria e dicitur esse his
octo pronominibus supradictis: uidelicet tribus primi modi z quinqz.

Monstrant et referunt hec: et quasi fixa manebunt:

Ille refert monstrat: non facit hoc aliud.

Hic Auctor ostendit proprietatem predictorum pronominum dicens: quod hec pronomina predicta monstrant id est demonstratiua sunt: referuntur id est relatiua sunt et manebunt quasi fixa: id est substantiua quasi dicat quod predictorum pronominum aliquid sunt de monstratiua ut hic et iste ego tu: aliquid relatiua ut is et sui: et manebunt quasi fixa id est substantiua. quasi dicat ad demonstrandum ipsa non esse penitus substantiua. Nam licet substantiua ponantur: ut ego curro: tamen recipere possunt substantiuum: tanquam si essent adiectiua: ut ego pater. Alij dicunt quod Auctor dixit quasi ad notandum quasi ipsa esse substantiua significatione et non voce: ut is et ipse: aliqua voce et significatione ut ego et tu. Alij tamen dicunt quasi id est certe vel uere substantiua: quia secundum priscianum pronomina ponuntur loco proprij nominis: et certam significat personam. Postea dicit quod hoc pronomina ille refert: id est relatiua est: monstrat id est demonstratiua est: et nullum aliud pronomina hoc significabit: id est poterit esse relatiuum et demonstratiuum.

De quibus tribus primis septem fit origo supremis.

Dicit Auctor quod a tribus primis pronominibus deriuantur alia videlicet meus tuus suus noster et vester nostras et vestras: Deus noster et nostras ab hoc pronomine ego: tuus vester et vestras ab hoc pronomine tu: suus vero ab hoc pronomine sui. Et est sciendum: in quod illa que deriuatur a demonstratiuis: demonstratiua sunt. et que relatiuis relatiua sunt. Ideo solent habere aliqui verbum sequentem.

Is suus ipse sui referunt: sed cetera monstrat.

Sensus est quod hec pronomina is suus ipse et sui sunt relatiua cetera uero sunt demonstratiua. Tamen ille potest esse relatiuum et demonstratiuum: ut supra dictum est.

Personas duplices hec designare videntur

Eum possessore possessio significatur.

Dicit Auctor quod ista septem pronomina predicta significant duas personas scilicet personam possessoris et personam rei que possidetur. Nam cum dico liber meus: per hoc pronomina meus intelligo possessionem libri uidelicet me: et possessionem meam uidelicet librum.

Formans quis uel qui donato crede minori.

Auctor dicit quod hoc nomen quis uel qui declinatur secundum quod donatus iubet esse declinandum scilicet in illa parte: Nominatio quis uel qui et

Tertia per primam fit nominis atque secundam.

Dicit Auctor quod tertia norma declinandi pronomina fit per primam et per secundam nominis declinationem: quasi dicat quod pronomina tertij modi declinatur sicut nomina prime et secunde de. Nam sicut dicimus: Nominatio bonus bona bonum gratia boni bone boni: ita dicimus: Nomen meus mea mei genitio mei et.

Has tres donatus distinguit sufficienter.

Dicit Auctor quod donatus distinguit sufficienter has tres normas predictas id est pronomina primi modi secundi et tertij. Ideo ipse non procedit ulterius in declinatione ipsorum.

Quarta quidem terne par debet nominis esse.

Dicit Auctor quod quarta norma declinandi pronomina debet esse par id est similis terne id est tertie declinationi nominis. Nam sicut dicimus maiestas maiestatis. ita dicimus uestras uestratum.

Et tibi signabis que declinans uariabis:

Hoc est secundum capitulum huius libri: In quo. Auctor intendit determinare de declinatione nominum heteroclitorum. Et primo preponit quod facere intendit dicens. Tu signabis tibi id est in mente tua hec nomina que nomina in declinans uariabis id est uario modo declinabis. Et est sciendum quod nomen heteroclitum nihil aliud est quam nomen uarie seu alterne declinatum: ut nominatio hoc celum pluraliter nominatio hi celi celorum.

Pascua sola datur. et pascua plura dabuntur.

Dicitur hoc nomen pascua in singulari est generis feminini et in plurali generis neutri: et est heteroclitum genere: et est pascua la pastura et le bestie.

Est zizania: sunt zizania plura: neque:

Dicit. A. quod hoc nomen zizania in singulari est generis feminini: et in plurali neutri vel feminini: ut nomen hec zizania pluraliter nominatio hec zizanie

vel zizania: Ideo dicit plura neque.

Balnea dic uel eas ea non prius sed cum dat.

Sic ⁊ amigdola dic lum fructus lusqz sit arbor.

Dicit Auctor q hoc nomen balneum in singulari est generis neutri in plurali vero feminini ⁊ neutri: ut pluraliter nominatio hec balnea vel e balnee: sed in singulari semper est generis neutri. Et hoc est qd dicitur dic idest dicere debes balnea vel eas idest balneas in numero plurali: ea idest balnea non est prius in numero singulari: sed tu debes dicere cum idest balneum. In singulari est generis neutri: ⁊ in plurali feminini ⁊ neutri. Sic ⁊ amigdola. dic quasi dicat q amigdola eodem modo variatur: quo balnea: ut nominatio hec amigdola pluraliter nominatio hec amigdola vel he amigdole. Tamen inuenitur hec amigdolis pro arbore tantum: sed amigdolum pro eius fructu. Et ideo dicitur lum fructus lusqz sit arbor. Inuenitur hec amigdola tam pro fructu quam pro ligno.

Est locus atqz loci sunt artis. sunt loca terre

Dicit Auctor q locus in singulari est generis masculini sed in plurali masculini ⁊ neutri. Sed in masculino genere significat artes dialerice: in neutro vero loca terre. Ideo dicitur atqz loci sunt artis sunt loca terre.

Est iocus atqz ioci sunt ioca plurima gentis

Dicit Auctor q locus in singulari est generis masculini: ⁊ in plurali vero masculini ⁊ neutri: ut nominatio h iocus pluraliter nominatio hi ioci vel hec ioca: idest ludus uel solatium.

Baltheus addatur neutrum plurale sequatur.

Dicit Auctor q hoc nomen baltheus addatur predictis: quia in singulari est generis masculini ⁊ in plurali neutri: ut hic baltheus pluraliter nro hec baltea idest zona argentea uel cingulus militare.

Carbasus una ratis ⁊ carbasa plura uidebis

Dicit Auctor q carbasus in singulari est generis feminini in plurali neutri: ut nominatio hec carbasus pluraliter nominatio hec carbasa idest velum nauis.

Arbutus est similis huic interba pergama iungis

Dicit q hec dictio arbutus est similis precedenti: quia in singulari est generis feminini ⁊ in plurali neutri: ut nominatio hec arbutus pluraliter nominatio hec arbuta idest collectio arborum. Tu iungis etia interba ⁊ pergama: quia eodem modo declinatur: ut hec interbus pluraliter nominatio hec interba: ⁊ e quedam herba. pergamus pluraliter nominatio hec pergama idest troia.

Hoc epulum comedis epuleqz parantur amicis

Dicit Auctor q epulum in singulari est generis neutri in plurali feminini: ⁊ idem est quod cibus.

Delicium tibi sit: mihi semper delitie sint:

Dicit q hoc nomen delicium est heteroclitu significatione genere ⁊ declinatione: quia in singulari significat peccatum: ⁊ est generis neutri ⁊ declinationis secunde: in plurali significat cibum delicatum: ⁊ est generis feminini ⁊ declinationis prime: ut pluraliter nominatio hec delicie.

Sic rastrum rastris porrumqz facit tibi porros

Eui celum seruit celos ⁊ cuncta creauit

Dicit q ista nomina videlicet rastrum porrum celum in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini: ut nro hoc celum plur nro hi celi celorum plur nro hi rastri lo rastello: ⁊ hoc porrum plur nro hi porri lo porro.

Frenum datur equo frenos ⁊ frena teneto

Sic claustrum formas: filum pariterqz capistrum:

Dicit q ista nomina frenu claustru filum ⁊ capistru in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini ⁊ neutri: ut nominatio hoc frenum pluraliter nominatio hi freni vel hec frena. hoc claustrum pluraliter nominatio hi claustri vel hec claustra lo inchiostro. hoc filum pluraliter nominatio hi fila uel hec fila. hoc capistrum pluraliter nominatio hi capistri uel hec capistra.

Dicimus altalis si plura sit altalis una

Consumiliqz modo sit declinanda suppellex

Dicit Auctor q ista duo nomina altalis ⁊ suppellex in singulari sunt generis feminini ⁊ in plurali neutri: ut hec altalis pluraliter nominatio hec altalia idest auis. hec suppellex pluraliter nominatio hec suppellectilia idest ornamentum domus.

Tartarus ater habet plurales uinaqz dant rum

Dicit q hoc nomen tartarus in singulari est generis masculini: in plurali neutri: ut pluraliter nominatio hec tartara idest inferna. Et inuenitur hoc tartarum pro fece uini ideo dicitur uinaqz dant rum.

Sibilus hic dices: sed sibila plurima iunges

Supparus esto comes: prius hic tenet us: sed a subdes:

Trenarus infernus: sic menalus sic 7 auernus.

Didyma pileus ismara gargarus associamus.

Dicit q nomina in littera posita in numero singulari sunt generis masculini 7 in plurali neutri: ve nominatio hic sibilus pluraliter nominatio hec sibila hic supparus pluraliter nominatio hec suppara 7 est manica rugata. Trenarus pluraliter nominatio hec trenara idest infernus. hic i fernus pluraliter nominatio hec in ferna: hic menalus pluraliter nominatio hec menala: hic auernus pluraliter nominatio hic auerna idest in fernus: hic didymus pluraliter nominatio hec didyma quidam mons: hic pileus pluraliter nominatio hec pilea lo capello: hic ismarus pluraliter nominatio hec ismara quidam mos. hic gargarus pluraliter nominatio hec gargara quidam mons.

Ista solent quarta variari siue secunda:

Eum lauro quercus pinus cornus quoqz ficus:

His colus atqz domus penus 7 lacus associamus:

Cantus cetus ortus simul specus associantur.

Dicit q nomina predicta possunt variari per secundam 7 quartam declinationem: videlicet hec laurus genitio huius lauri vel laurus lozofoglio. hec quercus genitio huius querci vel quercus la rouere. hec pignus genitio huius pini vel pinus lo pino. hec cornus genitio huius corni vel cornus lo cono. hec ficus huius fici vel ficus: hec colus huius coli vel colus la rocha: hec domus huius domi vel domus. hec penus huius peni vel nus la caneu: hec lacus huius lacu vel lacus. Et ista tria videlicet cantus cetus 7 ortus possunt variari per secundam 7 quartam declinationem sensu variato idest secundum variam significationem. In secunda vero declinatione cantus significat le canzone: vel est participium de canitur. cetus la balena: ortus viri darium. In quarta vero declinatione cantus significat lo canto: cetus la compagna: ortus lo nascimento.

Is uel us ista suis dices dare compositiuis

Cera iugum linus animus colus arma bacillus:

Cum norma neruum cum freno collige cliuui.

Estqz perenna tantum: tamē de iure perēnis habetur.

In his versibus dicit q composita ex nominibus in littera positis possunt terminari in is 7 in us. Verbi gratia: cera componitur cum sin 7 dicimus hic 7 hec sinceris 7 hoc sincere vel sincerus sincera sincerum idest purus. Jugum componitur cum his 7 dicimus hic 7 hec iugis 7 hoc iuge vel iugus iuga iugum idest res duorum iugorum. Linus componitur cum sub 7 dicimus hic 7 hec sublimis 7 hoc sublime vel sublimus sublima sublimum idest altus. Animus componitur cum magnus 7 animus 7 dicimus hic 7 hec magnanimitas 7 hoc magnanimitas vel magnanimitas magnanimitas magnanimitas. magni animi. Ex in 7 colus componitur hic 7 hec incolumis 7 hoc incolume vel incolumus incoluma incolumum idest sospes vel potens. Ex in 7 arma componitur hic 7 hec inermis 7 hoc inerme vel inermis inermia inermia idest sine armis. Ex in 7 bacillus componitur hic 7 hec imbecillis 7 hoc imbecille vel imbecillus imbecilla imbecillum idest non potens. Ex e 7 norma componitur hic 7 hec enormis 7 hoc enorme vel enormus enorma enormum idest sine neruis. Ex e 7 frenum componitur hic 7 hec effrenis 7 hoc effrene vel effrenus effrena effrenum idest sine freno vel dissolutus. Ex e 7 cliuus componitur hic 7 hec decliuus 7 hoc decliue vel decliuus decliua decliuum idest infimus vel depressus. Deinde sequitur: Estqz perenna quasi dicat q inuenitur perennus perenna perennum: tamen de iure deberemus dicere hic 7 hec perennis 7 hoc perenne idest perpetuus: 7 componitur Ex per 7 annus.

Uas uasis ternam tibi dat plurale secundam.

Dicit q vas in singulari est declinationis tercie: ut uas uasis in plurali uero secunde. ut uasa uasorum

Tota domus quarte nū mo rum mosqz secunde:

Sententia ē q hoc nomen domus ubiqz est declinationis quarte: nisi in scriptis terminatōibus: uide licet mi mo mos 7 morum in quibus est secunde declinationis. Et est sciendum q sic declinatur: Nominatio hec domus: genitio huius domi uel domus: datiuo huic domo: accusatio hanc domū: uocatio o domus: ablatiuo ab hac domo. Et pluraliter nominatio he domus uel domi: genitio harū domoz

Octo his domibus: accusatio has domos vel domus: vici o domi vel domus: ablati ba his doibus

Pluralem numerum retinet es atqz metallum:

Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Hic ponit regulam de nominibus metallorum dicens q ista nomina scilicet es et metallum variantur in plurali: vt pluraliter nominatio hec era pluraliter nominatio hec metalla. Sed raro cetera nomina metallorum in plurali variantur: vt nominatio hoc aurum. non enim dicimus pluraliter nominatio hec aura. et sic de similibus. Et est sciendum q nomina metallorum sunt hec scilicet aurum argentum plumbum staneum cuprum hoc ferrum auriscalum calibz: et alia quedam que ex aliquibus horum fabricantur.

Equor et unda fretum mare mel latex aqua vinum.

Pocula fons flumen fluuius pluralia seruant.

Stagna lacuna lacus amnes puteus quoqz limphe.

Eetera plurale retinent humentia raro.

Hic Auctor ponit regulam de nominibus humidis: Et dicit q nomina in littera posita variantur in plurali: sed alia humiditatem significantia non habent pluralem numerum: vel raro habent vt brodium oleum et similia. textus est clarus et etiam vocabula.

Lex mensuratis tamen et pensis datur ista.

Ordea frumenta faba melonesqz citruli:

His plurale clamus: sic dant far pisa lupinus.

Raro seminibus aliis plurale tenemus.

Hic Auctor ponit regulam de nominibus: que venduntur ad podus vel ad mensura. Et ista lex idest ista regula datur mensuratis idest nominibus que venduntur mensura et pensis idest pondere. quasi dicat q illa que ponuntur in textu variantur in plurali videlicet hoc ordeum pluraliter nominatio hec ordea: hoc frumentum pluraliter nominatio hec frumenta hoc fabum pluraliter nominatio hec faba: hic melo pluraliter nominatio hi melones: hic citrulis pluraliter nominatio hi citruli: hoc far pluraliter nominatio hec farra: hoc pisum pluraliter nominatio hec pisa larbiglia: hic lupinus pluraliter nominatio hi lupi ni li lupini. Alia vero nomina seminum raro variantur in plurali: vt nominatio hec auena: hec sigilo. Ideo dicit raro seminibus.

Raro plurale dat tibi quinta: nisi sint hec.

Res pariterqz dies acies facies speciesqz.

Progenies et materies dic maneriesqz.

Dicit Auctor q nomina quinte declinationis raro variantur in plurali: nisi sint hec que in littera ponunt. Et quia textus est clarus et etiam vocabula. ideo bonum est transire ad alias magis necessaria.

Raro plurale vult pax et sanguis habere.

Dicit Auctor q hec nomina scilicet pax et sanguis raro variantur in plurali: nisi in alia significatione: vt viri sanguinum declinate ame. sanguinum: idest peccatorum. Et notanter dicit raro: quia aliquando reperitur sanguis in plurali: vt in euangelio: Qui non ex sanguinibus

Neutra facis sine plurali vulgus pelagusqz.

Dicit q vulgus et pelagus sunt generis neutri et carent numero plurali. Et secundum aliquos raro variantur in plurali: et sunt generis masculini: vt pluraliter nominatio hi vulgi pluraliter nominatio hi pelagi

Nescio telluris uel humi plurale geluqz

Dicit q hec nomina tellus telluris humus humi et hoc gelu carent plurali.

Nescit adoz norme contraria norma mouere:

Dicit q hoc nomen adoz: quod idem est quod pinguedo siue flos farine: est ideclinabile propter repugnantias duarum regularum. Prima est q nomina neutra in o: desinentia corripunt penultimam genitiui: vt marmor marmoris. Alia est q nomina in o: desinentia deriuata a verbia produunt penultimam genitiui: vt amor amoris per primam deberet corripere et per secundam producere penultimam. Et ideo propter istas duas repugnantias remansit indeclinabile. Construe sic: Norma contraria norme nescit mouere hoc nomen adoz: et deriuatur ab adoro ras

Aptota neutra tene pus et fas irqz nefasqz:

Dicit Auctor q ista nomina scilicet plus idest putredo: fas idest licitum: ir idest palma man: nefas idest

c

iniustum vel illicitum sunt aptota neutra: id est generis neutri et indeclinabilia. et dicuntur aptota ab a quod est sine: et protos casus: quasi sine casuum variatione.

Oblivum de se non format fors nisi forte.

Dicitur. A. quod hoc nomen fors. id est fortuna non format se aliquem obliquum nisi forte: ut nomen hoc fors ablativo ab hac forte.

Tabes declino nec dat tibi nisi tabo.

Dicitur quod hoc nomen tabes declinatur per omnes casus: ut nomen hoc tabes genitivo huius tabis: et idem est quod putredo. nec dat tibi nisi tabo quasi dicat quod tibi non habet nisi duos casus: videlicet tibi et tabo. id est sanguis putridus.

Illa declinat tibi tertia non nisi plura:

Ipsa quoque plurales declinat mentia manes.

Dicitur quod hoc nomen illa declinatur in plurali tantum: et est tertia declinatio: ut pluraliter nomen hoc illa licet fratribus. Deinde dicitur: quod ipsa. scilicet tertia declinatio declinat has duas dictiones. scilicet mentia et manes plures. id est in plurali tantum ut pluraliter nomen hoc mentia id est edificia: pluraliter nomen hoc manes id est spiritus infernales.

Dicamus proceres pluraliter atque penates:

Arma vel insidias artus sponsalia iungas.

Divitias quoque minas nuptias indutias quoque.

Nec nisi plurali tenebras aut exta notavi.

Dicitur quod nomina in littera posita variantur in plurali tantum secundum usum. Et quia textus est clarus: videmus ad expositionem vocabulorum: ut pluraliter nomen hoc proceres licet baroni. pluraliter nomen hoc penates. id est intus parantes. pluraliter nomen hoc exta. id est viscera. artus. id est membra. Sponsalia sunt verba: que dicit sacerdos sponsis. none sunt quidam numeri in calendario. Cetera clara sunt.

Cornua mutantur: sed cornu non variatur:

De genibus ueribus normam servabis eandem:

Dicitur quod hoc nomen cornu in plurali variatur in singulari non. Simile iudicium est. de his nominibus genus et verum: que in plurali variantur et in singulari non. Ideo dicit Auctor de genibus et cetera.

De nece de quoque prece dic quod rectis caruere.

Primis: atque dapem socia uice iungis eisdem.

Dicitur quod nomina in littera posita carent nominativis et vocativis singularibus: ut genitivo huius necis la morte: genitivo huius precis la preghera: genitivo huius dapis la viuanda: genitivo huius vicis la fia o la vicenda.

Uis uel uim quoque dabit: totum plurale tenebit:

Dicitur quod istud nomen vis id est la forza habet duos casus in singulari: scilicet vim in accusativo et vi in ablativo: sed tenebit totum plurale: ut pluraliter nominatio he vires: genitivo harum virum: dativo his viribus: accusativo has vires: vocativo o vires: ablativo ab his viribus. Inuenitur etiam vis in accusativo plurali: ut in prospero: Que vis nature moderamine temperet equo.

Plus neutrale facit: nec dat primo nisi pluris:

Casum plurale dat quenlibet et genus omne.

Dicitur quod hoc nomen plus est neutri generis in singulari numero: et non habet nisi pluris: et hoc est secundum usum: ut in ecclesiastico: Multis piscibus istis: Sed in plurali habet omnes casus et omne genus. Et sic declinatur: hoc plus genitivo huius pluris: Et pluraliter nominatio hi et he plures et hec plura. genitivo uo horum et harum et horum plurium. Tamen gracissimus iubet ipsum declinari secundum quod in uerbis continetur scilicet. Cum per tres casus neutrum genus et cetera.

Que querunt: que distribuunt: referunt quoque: negant quoque:

In finita quoque casu caruere uocante.

Dicitur quod ista que querunt id est que interrogatiua sunt: ut quis et uter. que distribuunt id est que distributiua sunt: ut alius alter que referunt id est relatiua sunt: ut qui que quod uel quid. que negant. id est negatiua sunt: ut nemo. quoque pro etiam infinita: ut aliquis et qui quicumque caruere casu uocante id est uocatiuo.

Distribuit si uim tribuas: et colligit omnis:

Colligit improprie positum non distribuendo.

Dicitur quod hoc nomen omnis aliquando est distributivum et aliquando collectivum. Distributivum si pro

prie ponatur scilicet distribuendo terminum sequentem: vt omnes apostoli fuerunt martyrizati. Ex hoc enim sequeretur: Ergo petrus fuit martyrizatus: et sic de singulis: et hoc modo caret vocatiuo. Collecti-
uum autem si ponatur improprie non distribuendo terminum sequentem: vt omnes apostoli sunt duode-
cim: non enim sequeretur: ergo petrus est duodecim. et hoc modo potest habere vocatiuum casum pre-
sertim in plurali numero.

Quattuor exceptis pronomina nulla uocabis.

Tu meus et noster nostras casus tenent omnes.

Dicit Auctor qd nulla pronomina habent vocatiuum casum exceptis quattuor scilicet tu meus et noster
et nostras: vt patet in textu.

Tres in plurali casus os oris amittit.

Es fastus ius rus illi sociare solemus.

Dicit qd nomina in precedentibus versibus numerata carent tribus casibus pluralibus scilicet genitiuo
datiui et ablatiui: et per vnius declinationem datur intelligi alia: vt pluraliter nominatiui hec ora: accu-
satiui hec ora: vocatiui o ora et sic de ceteris.

Terra fit ops: sed auarus opes: opem petit eger.

Dicit qd hoc nomen ops est heteroclitum significatione: quia in nominatiuo casu significat idem quod ter-
ra: et in accusatiui idem quod auxilium: et etiam in alijs obliquis singularibus: in plurali significat diuitias.

Lens lendis capiti: lens lentis conuenit ori.

Dicit qd hoc nomen lens est heteroclitum significatione et casuum formatione. Nam aliquando significat
la lenda: et tunc facit lendis in genitiuo: aliquando facit lentis et est la lentigia.

Hic dat et hec hospes hec hospita: sospita sospes.

Dicit qd hec duo nomina scilicet sospes et hospes sunt generis communis. et hec duo nomina hospita et
sospita sunt generis feminini. hospes est ille uel illa qui uel que recipit vel recipitur in hospitio. hospita est
illa que recipit vel recipitur: sospes est sanus uel sana: sospita idest sana.

Vesper re ra rum pars est extrema diei.

Noctis uel mundi: uesperq suum tenet etas.

Dicit qd hec nomina scilicet uesper uespere uespera uesperum significat finem etatis. Ideo dicit: uesperq
suum tenet etas. Et subdit pro maiori declinatione carmen sequens.

Quolibet etatem mundi lego uesper habere.

Dicit qd hoc nomen uesper potest significare finem cuiuslibet etatis mundi. unde sciendum est qd etates
mundi sunt siue fuerunt septem: quarum quelibet habuit suum uesper. Prima fuit ab adam usq ad noe
suum uesper fuit diluuium. Secunda a noe usq ad abraam: uesper eius fuit linguarum confusio. Tertia
fuit ab abraam usq ad moysen: uesper eius fuit captiuitas egyptiaca. Quarta fuit a moysen usq ad
dauid: uesper eius fuit famis. Quinta a dauid usq ad transmigracionem babilonis: uesper eius fuit pre-
uaricatio iudeorum. Sexta fuit a transmigracione babilonis usq ad christum: uesper eius fuit reuoca-
tio ueteris testamenti. Septima a christo usq ad finem mundi: uesper eius erit resurrectio mortuorum.

Vesperus est stella: ri solos dant tibi psalmos.

Officium tibi re ra rum totaliter implet

Dicit qd uesperus est stella que alio nomine uesperus dicitur. Sed uesperorum dant tibi psalmos id est
totum officium quod legitur in uesperis. Deinde dicit: officium tibi re ra rum totaliter implet. Quasi di-
cat: qd uespere re ra rum significat totum officium quod celebratur in uesperis: scilicet pulsatio campanarum
cantus psalmodiarum et alias solennitates. Et acutissimus tamen uidetur esse alius opinionis.

Glis animal: glis terra tenax: glis lapa uocatur

Ris primus: glissis tenet altera: tertia glitis

Dicit qd hoc nomen glis significat animal: terram tenacem: et herbam. Sed in declinatione differt: quia
pro animali facit gliris in genitiuo: pro terra facit glissis: pro herba facit glitis.

Cassidis idis galea: capitur fera casse retenta.

Dicit qd hoc nomen cassis quando facit cassidis in genitiuo significat galeam: et quando facit cassis signifi-
cat rete uel laqueum quo fere capiuntur.

elij

Tignus uel tignum declina pisaq; pisum

Dicit q; possumus dicere hic tignus uel hoc tignum idest lignum sub tegulis positum. Et possumus dicere hec pisa pise uel hoc pisum pisi la arbeglia genus leguminum.

Cornus uel cornu: dices tonitrus tonitruumue.

Dicit Auctor q; inuenitur hec cornus pro arboze et hoc cornu pro eius fructu. et inuenitur hic tonitrus et tonitrum lo trono

Est glomus atq; glomi: uult hoc glomeris sibi subdi.

Dicit q; possumus dicere hic glomus glomi et hoc glomus glomeris idest circulus filorum lo gomero

Ambo duoq; mari faciunt neutrum similari:

Par primo quintus: orumq; facit genitiuus:

Sepe duum dabinus neutro. si syncopa fiat:

Eum terno sextus facit obus: et os sociamus.

Quarto: sed neutrum formabis in o quasi primum.

Prorsus femineum datur ad morem dominarum.

In hac pte Auctor: determinat de istis duobus nominibus ambo et duo dices: Ambo et duo faciunt neutrum similari mari idest masculino: ut pluraliter nro hi duo he due et hec duo. Deinde dicit: q; uocatiuus est similis nro: ut uocatiuo o duo o due et o duo. Deinde dicit: Orumq; facit genitiuus: intelligas in masculino et neutro genere: ut genitiuo horum duorum ta p masculino q; p neutro. De feminino autem dabit doctrinam sibi: prorsus femineum. Sed in neutro genere sepe dicimus duum in genitiuo: et hoc si syncopa fiat. Ideo dicit: Sepe duum et cetera. Datiuus et ablatiuis faciunt in obus: ut datiuo his duobus: ablatiuo ab his duobus in masculino et neutro genere. Et nos sociamus hac terminatione os quarto idest accusatiuo in masculino genere: ut accusatiuo hos duos: Sed tu dabis neutrum idest neutrum genus in o. q. primum idest nominatiuum: ut accusatiuo hec duo pro neutro genere. Prorsus femineum: hic dicit q; abo et duo habent femininum genus ad morem dominarum: idest ad similitudinem huius nominis dominarum: ut pluraliter nro he due qto harum duarum: o to his duabus: accusatiuo has duas: uocatiuo o due: ablatiuo ab his duabus. Et est sciendum: q; ambo et duo sunt heteroclitica declinatione: quia partim sunt de clinationis prime partim secunde partim tercie.

Hinc gradibus ternis qui comparat ire notabis.

Hoc est tertium capitulum: in quo. Auctor: determinat de tribus gradibus comparationis. Et dicit: Tu notabis hic qui comparat idest qui facit comparationem: ire. i. pcedere: tribus gradibus. i. positiuo pparatiuo et suplatiuo

De primis ambos debes formare supremos.

Dicit tu debes formare duos gradus ultimos scilicet comparatiuum et suplatiuum de primis idest de positiuis. Uerbi gratia de hoc positiuo docetur formatur doctior et doctissimus.

Est adiectiuis graduum collatio talis.

Dum ualet augeri sua proprietates: minuiue.

Dicit Auctor q; adiectiua nomina quorum proprietates siue significatio potest augeri uel minui: possunt comparationem recipere: ut albus albius. albius albius. Hoc autem dicit: quia sunt multa nomina adiectiua: quorum proprietates siue significatio non potest augeri nec minui: ideo non possunt comparari: ut pura enim perpetuus et sicut alius

Declinat terna positiuos siue secunda:

Dicit Auctor q; nomina positiua declinantur aut per secundam aut per tertiam declinationem: Et ratio est: quia si debent comparari: oportet q; sint adiectiua: sed non habemus adiectiua nisi in secunda declinatione ut albus alba album: aut in tertia ut hic et hec fortis et hoc forte.

Si tibi declinet positiuos norma secunde:

Taliter inde gradum debes formare secundum.

Et breues quem dat genitiuus et or superaddes

Hic Auctor: docet formare comparatiuum a positiuo secunde de. dicens q; si positiui gradus sunt secunde de. co

patiui formari debent a genitio singulari breuiata et addita o: ut doctus doctius breuiata et addita o: fit doctior
Terne consimili formabunt more datiui.

Hic docet formare comparatiuum tertie de. dicens datiui casus nominum tertie de. formabunt coparatiuum cum simili more: quo supra quasi dicat quod comparatiui gradus venientes a positiuis tertie de. formantur a datiui breuiata et addita o: fit formior.

Inde sinisterior: hinc iunior excipiantur.

Et potis et nequam prebent aliam tibi formam.

Hic ponit excepta. a duabus regulis predictis dicens: Sinisterior excipiantur inde id est ab ista regula prima: Si tibi declinetur et quia deberemus dicere sinisterior et dicimus sinisterior: quod patet. nam positiuus cuius scilicet sinister: facit in genitiuo sinistri: addita o: fit sinisterior et non sinisterior. Junior vero excipitur hinc id est ab ista regula. Terne consimili et quia deberemus dicere iunioris iunioris: et dici mus iunior. Et ista duo nomina potis et nequam prebent tibi aliam formam: quia potis excipitur ratione significationis. Nam potis id est potens: potior id est melior: Neque vero excipitur ratione formationis: quia cum sit indeclinabile: non debet habere comparatiuum nec superlatiuum: tamen habet nequior compa ratiuum et nequissimus superlatiuum.

Verbum quandoque uel que sunt prepositiue:

Voces audiui supplere uicem positiui

Forme consimilis aduerbia sepe uidebis.

Participans iungis: quod tunc pronomine sumis.

Dicit quod etiam a verbis descendunt comparatiua: et ipsa verba loco positiuiorum ponuntur ut ab hoc verbo detero deteris per quas: venit hic et hec deterior et hoc deterius id est peior. Similiter a prepositionibus. ut a post posterior: et ab aduerbijs: ut apudem prior. et a participijs: sed tunc pro nominibus accipiuntur: ut doctus doctior. Construe sic: Ego audiui verbum uel voces id est dictiones que sunt prepositiue id est pre positiones supplere uicem positiui gradus. Tu sepe uidebis aduerbia consimilis forme id est supplere uicem positiui. tu iunges participans id est participium quod tunc sumis. pro nomine id est loco nominis.

Detero post extra pridemque uel ante nel infra.

Intra uel citra sapiens ultra prope supra.

In his duobus versibus Auctor exemplificat id quod. supra dixit id est quod verba prepositiones aduerbia et participia quandoque accipiuntur loco positiuiorum. textus est de se planus.

Atque secunda tenens superantem de genitiuo.

Sic format: iungis s: atque sumus superaddes:

Hic docet nos formare superlatiuum gradum: et dicit in conclusione: quod superlatiua que veniunt a nomi nibus secunde de. in vs terminatis: formantur a genitiuo singulari addita s et sumus ut albus albi ad dita s et sumus fit albissimus tamen excipiuntur aliqua irregularia: ut bonus optimus malus pessimus: de quibus dicitur inferius.

Cum tenet er rectus: rimus est illi sociandus:

Dicit Auctor quod quando nominatiuus secunde de. terminatur in er. superlatiuus gradus format ab ipso nominatiuo addita rimus: ut macer macerrimus.

Excipias dexter quad dat timus atque sinister:

Dicit Auctor quod dexter et sinister excipiuntur ab illa regula: Cum tenet er rectus et quia deberent facere de sterrimus et sinisterrimus: et faciunt destimus et sinistimus.

In terna forma sumus addes cum genitiuo:

Dicit. A. quod in tertia decl. superlatiui formantur a genitio singulari: ut fortis forti addita s et sumus fit fortissimus.

Sed tamen er recti uult sibi rimus associari:

Dicit quod si nominatiuus des nit in er: et tunc deberemus addere rimus formando superlatiuum: ut acer acerrimus niger nigerrimus.

Dant tibi quinqz limus: que signat nomine fugas.

Dicit Auctor quod quinqz superlatiua formantur in limus: que signat hec dictio fugas. In qua dictione sunt quinqz littere. f. fagus. p. f. intelligit facillis facillimus. p. a. agillis agillimus. p. g. gracillis gracillimus. p. u. humilis humillimus. per s. similis simillimus.

Dat remus sup'ia: cui post sociatur z extra:

Et sua composita simili sunt lege notanda.

Dicit q' iste p'positioes sup'ia p' z extra faciunt superlatiuū i rem: vt supra sup'rem' p' postrem' extra mus. Solus erit minimus: faciuntq' ximus prope magnus.

Dicit q' inuenitur vnum superlatiuū in imus: vt minimus. Prope vero z magnus faciunt in ximus: vt prope pro ximus magnus maximus. Construe iste gradus minimus erit solus quia non inuenit ali' gradus consimilis terminationis: q' pro z prope z magnus faciunt in ximus vt dictum est.

Datq' timus citra bonus nitra iungitur ultra

Dicit q' iste dictiones citra bonus intra vel vltra faciunt superlatiuū in timus: vt citra citimus bonus optimus infra infimus z vltra vltimus.

Infimus est solus: de pridem fit tibi p'imus.

Dicit q' superlatiuū gradus de infra facit infimus: z est solus quia nō inuenitur alius consimilis. p'imi? vero est superlatiuū de pridem.

Res bona res melior: res optima: res mala peior

Pessima: res magna res maior: maxima rerum:

Parua minor minima: dic multis plurimus: addes

Plus pluris neutro: totum plurale teneto.

Hic Auctor docet comparare ista nomina. s. bonus malus magnus z paruus. littera est clara. Deinde docet comparare hoc nomen multus dicens: Dic multis plurimus. addes plus pluris neutro zc: quasi dicat q' multus plurimus multa plurima multū plus plurimum: genitiuo multi plurimi multe plurime multi pluris plurimi z cetera In plurali per omnia genera z per omnes casus comparatur: vt plurali ter nominatiuo multi plures plurimi: multe plures plurime: multa plura plurima: genitiuo. et cetera Ideo dicit totum plurale teneto.

I vel u si preit us: sequitur magis z positius:

Aut u si preit is: tenuis fiat tibi testis:

Hic dicit Auctor: q' sunt aliqua nomina que non habent comparatiuum nisi per sup'lectionem huius aduerbij magis z positius sui. Et sunt illa que habent i vel u ante us: vt pius magis pius: tenuis magis tenuis: strenuus magis strenuus. Textus est clarus z planus.

Voce gradus medij superant primos: nisi quini

Junior atq' maior peior prior z minor: ista

Et non plura suis equalia sunt positius.

Dicit Auctor: q' noia comparatiua habent superare sua positiua nisi ista' quinqz. s. iunior z maior peior prior z minor: que sunt equalia suis positiuis. Construe sic igitur: medij gradus. i. comparatiui superant primos. s. primitiuos voce vna: nisi quini. i. quinqz gradus: qui in littera ponuntur.

Eredo gradus summos collatis connumerandos

Idest quomodo cūqz fit comparatio per superlatiuū gradum: tūc res excedens z excessa debent imponere vnam z eadem naturam z essentiam in specie: vt fortes est fortissimus hominū.

Si gradibus summis fiat collatio: debet

Rebus in excessis excedens participare.

Congrua non est hec: fortissimus est leo lincum:

Dicit Auctor: q' si superlatiuū ponat i cōstructione: vtrūqz extremū debet p'icipare in eodē genere seu i eadem specie: vt petrus est fortissimus hominū Sed si dicatur leo est fortissimus hominū: non congrue diceretur: quia leo non est de genere hominū. Ideo subdit dicens: congrua nō est hec: fortissimus est leo lincum: quia non est de genere lincum idest luporum ceruorum.

Ita quantum potero de nomine quolibet in quo

Ponatur genere: presens est cura docere.

Hoc est quartum capitulum: in quo Auctor determinat de generibus nominū seu articularum dictionū. Et dicit q' presens cura est docere in presenti capitulo de genere idest

cuius generis sit quolibet nomen. Ibi: In quantum potero.

Sed quia per sexum mulierum siue uirozum.

Noscuntur propria non est mihi dicere cura.

Dicit magister q non est sibi cura dicere de nominibus uirozum seu mulierum: quia per sexuz cognoscuntur: vt patet.

Attendas hominum que nomina siue locorum.

hec sexu gemino sua deriuata locato.

Dicit q deriuata a nominibus uirozum et locorum sunt generis communis: ut a prescianus hic et hec prescianista et a Janua hic et hec ianuenis. Construe sic: Tu attendas idest consideres que sunt nomina hominum siue locorum: et tunc locato sua deriuata in gemino sexu: idest in communi genere.

Et si diuisim tibi declinatio monstret:

Ut grecus greca: tanto leuius tibi fiet.

Quia posset aliquis dicere: q ista nomina florentinus lombardus grecus etc. non sunt generis communis: sed per tres voces declinantur: et tamen sunt deriuata locorum: Respondet et dicit: q quando inuenitur talia nomina: non sunt intelligenda subesse predicte regule: sed facilius cognoscuntur. Construe sic: Si declinatio monstret tibi diuisim: vt grecus ca cum: tanto leuius fiet tibi declinare.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda:

Dicit Auctor q quedam nomina officiozum sunt danda solis maribus: vt papatus et notarius: et sunt generis masculini.

Quedam femineis quedam dat sexus uterq

Inde genus poterit per nomina multa patere:

Dicit q sunt quedam nomina officiozum pertinentia solis mulieribus: et illa sunt generis feminini vt obstrix puerpera. Et quedam sunt indifferenter conuenientia maribus et feminis: et illa sunt generis comunis: vt hic et hec agricola hic et hec lixa pro coquo hic et hec antistes hic et hec sacerdos.

Que sunt propria fluuiorum: pone marina.

Dicit q propria nomina fluuiorum sunt generis masculini. Construe: tu pone marina idest masculini generis: que fuerint propria nomina fluuiorum: vt hic padus hic nilus.

Nominis arborei uis hec sibi uult sociari.

Modo Auctor dat regula de nominibus arboru dicens: q sunt generis feminini vt hec pirus hec pomus.

Pro mare pone siler rubus dumus: ac oleaster:

Dicit q a dicta regula excipiuntur ista: que sunt generis masculini: vt hic siler lo salice ad ligandum vitis: hec dumus quedam herba: hic rubus la spina: hic oleaster oliua siluestris.

Proficit ad uitem siler hic: siler hec ad odorem.

Dicit q hoc nomen siler dupliciter declinatur: et duo habet significata: vt hic siler lo salice ad ligandum uitem: et hec siler la menta que dat odorem.

Angelicum nomen dabit hic: sed dicito neutra

Plurali numero cherubin seraphiqz beata:

Dicit q nomina angelorum sunt generis masculini: vt hic Michael: sed hec duo nomina cherubin et seraphin sunt generis neutri pluralis numeri et indeclinabilia: ut pluraliter nominatio hec cherubin pro choro angelorum: similiter seraphin.

Est cherub cherubi seraph seraphiqz.

Dicit Auctor: q inuenitur hic cherub et hic cherubim pro nomine angeli: et hic cherubim pro nomine angelorum vel choro. Et inuenitur hic seraph pro nomine angeli: et hic seraphim pro nomine vel choro angelorum.

hecqz dabit uirtus dñatio siue potestas.

Dicit Auctor q ista noia angelorum sunt generis feminini. s. dominatio uirtus et potestas. Construe sic: qz pro et dominatio uirtus siue potestas dant hec idest sunt generis feminini.

Idola dicta dei dant hic gerit hec dea dictum.

Dicit magister q noia idolorum ad deos pertinentia sunt generis masculini: vt hic saturnus: s. ad deas pertinentia sunt generis feminini: vt hec venus. Ordia sic littera: idola dicta. i. idola noia dei. i. ad morem deorum dant

hic. i. genus masculinū. Supple idoliū dictū dea. i. notatū ad morē deē gerit hec. i. genus femininum.

Nominibus uolucrum nequit: ut credo: generalis.

Norma dari: tamen est nature sexus in illis:

Hec nisi gallina uel gallus. sunt epicena.

Masq; columbus erit: muliebre columba tenebit.

Articulus namq; sexum dabit unus utrunq;

Dicit Auctor q; de nominibus quoniam modo vult dare regulam generalem idest regulam de generibus eorum: tamen sexus nature est in illis: quoniam aliqui sunt mares aliqui mulieres: sed hoc difficulter cognoscitur. Deinde subdit q; hec nomina sunt epicena idest promiscui generis: nisi gallus quod est generis masculini: et gallina feminini. Deinde declarat quid sit genus epicenum dicens: q; in illa nomina sunt epicēa. i. promiscui generis que sub vno articulo comprehendunt animalia utriusq; sexus: vt hic miluus laniator elan nubiā: Et ideo dicit Articulus namq; et. Deinde dicit q; columbus est generis masculini et columba feminini.

In triplici genere numeralia nomina pone.

Que sunt mobilia per se fiunt manifesta.

Dicit q; nomina numeralia sunt omnis generis: vt hic et hec et hoc quattuor. Sed illa nomina mobilia idest adiectiua per tres voces declinata per se fiunt manifesta. vt vigessimus manum.

Barbara greca genus retinent quod habere solebant.

Dicit q; nomina barbara et greca sunt illius generis apud latinos: cuius erant apud eos grecos et barbaros: vt libye ilion et tenedos.

Debes in mente generalia dicta tenere.

Debent ex omni norma generalia demi:

Et sic excipere: quia non decet hec iterare.

Dicit Auctor q; regule generales predictę debent in mente retineri tanq; exceptiones a regulis sequentiū quia amplius non intendit eas reiterare. Ideo subdit q; generalia predicta debent demi idest excipi ex omni norma sequenti.

It tibi nomen in a muliebre: sed excipe plura.

Dicit Auctor q; nomina terminata in a sunt generis feminini: vt hec musa. Deinde ponit excep. dicens: sed excipe plura. i. pluraliter declinata: vt pluraliter nominatiuo hec arma que sunt generis neutri. Aliqui dicunt excipe plura. i. multa nomina sicut inferius patebit.

Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum.

Dicit Auctor q; nomina tertie de. in a terminata sunt generis neutri: vt hoc thema thematis.

Deriuata decet et compositiua notare.

Dicit Auctor q; nomina deriuatiua sunt excipienda a regula predicta: vt hic et hec heremita qd deriuat ab heremus heremi. Et etiam composita: vt agricola quod componitur de ager et colo lis: et terrigena que non sunt generis feminini.

Nomina signari debent simul officiorum:

Si sexu gemino iungūt sua significata:

Omnibus his hic et hec iungetur: et hac ratione:

Quod colo componit: comune locare decebit:

Quoq; facit gigno pincerna lixaq; iungo.

Aduena siue sita. sed si mas presit in istis:

Ut grecus tibicen: erit atantum muliebre

Dicit q; nomina officiorum debent signari idest excipi: vt sacrista quod est generis masculini: et aliqua feminini et aliqua communis secundum q; est officium maribus et mulieribus vel utriusq; attributū. Ideo subdit dicens: Si ista nomina officiorum iungunt sua significata in genitiuo sexu: ita q; sub vna voce in portent masculinum et femininū: hic et hec iungitur omnibus his: vt hic et hec agricola idest ille vel illa qui vel que colit terram vel agrum. Deinde magis declarat dicens: Et hac ratione idest per.

hac rationem antedictā cōposita de colo colis et gigno gnis sunt generis communis: ut hic et hec celicola idest ille vel illa qui vel que habitat in celo. et hic et hec terrigena idest ille vel illa qui vel que de terra ortus vel orta est. Jungo etiam predictis pincernā et lixam que sunt generis communis. Similiter aduēa siue sytha nomen populi. Sed si mas idest masculina terminatio preter idest preponatur feminine terminationi in istis predictis nominibus a. i. illa dictio in a terminata erit tantum muliebze idest feminini generis: ut grecus greca est generis feminini: et hic tubicen et hec tubicena. Tubicena est generis feminini: et est ille vel illa qui vel qui canit tuba.

Si solis maribus datur hic tenet. ut patriarcha.

Dicitur quod si nomen officij pertinet ad solos mares est generis masculini: ut hic patriarcha.

Non est uerbigena. nisi christus uera sophia.

Quamuis Auctor dixerit quod composita de gigno gnis sunt generis communis: tamen dicitur quod uerbigena est generis masculini: et pertinet ad solum christum.

Mannaque neutrale cum pascha dicitur esse.

Manna sic dices neutrum. muliebze polenta.

Dicitur Auctor quod hec duo nomina scilicet manna et pascha sunt generis neutri. Et etiam hoc nomen māna idest deus diuitiarum est generis neutri: sed polenta est muliebze: idest generis feminini: et ē farina leuissia.

Eteraque balena mustella talpaque dama.

Et pantera simul predictis annumerabis.

Articulo sexum signant utrumque sub uno:

Dicitur quod ista nomina scilicet hec cetera hec balena pro eodem: hec mustela hec dama hec talpa significant utrumque sexum sub uno articulo quasi dicat sunt generis promiscui. et etiam hoc nomen pantera est generis promiscui: et est animal multum coloratum.

Neutrum nomen in e facit: ut presepe cubile.

Dicitur quod nomina in e terminata sunt generis neutri: ut hoc presepe et hoc cubile idest lectus.

Adiectiua notes: hec barbara greceque poscunt:

Dicitur quod nomina adiectiua in e terminata sunt notanda: quia non semper sunt generis omnis: sed aliquando masculini: ut quisque aliquando feminini: ut queque aliquando omnis ut quinquē. Deinde dicitur quod barbara et greca in e desinentia possunt hunc articulum hec idest sunt generis feminini: ut hec sinodoche hec libye hec phebe et similia.

Neutrum plurale sit cetera: collige tempe.

Dicitur quod ista duo nomina cetera et tempe sunt generis neutri numeri pluralis et indeclinabilia: ut pluraliter nominatio hec cetera idest balene: et pluraliter nominatio hec tempe idest loca delectabilia.

In neutrum ponis: tamen adiectiua notabis:

Dicitur quod nomina in i terminata sunt generis neutri: ut hoc gummi. Tamen tu notabis adiectiua: ut hic et hec et hoc huiusmodi: que sunt omnis generis.

O sicut cento maribus sociare memento.

Dicitur quod nomina in o terminata sunt generis masculini: ut hic cento tonis idest millium vel aliud sex: et centum grana producent in quolibet germine.

Que dant do uel go bene signes: si tamen exo:

Obliquus facit i: que poscunt hec sibi subdi.

Dicitur Auctor quod a predicta regula excipiuntur nomina terminata in do et in go: que mutant o in i in genituo: quia talia poscunt hunc articulum hec sibi subdi idest sunt generis feminini: ut hec dulcedo dulcedi tus et hec caligo ginis: et hoc est quod intendit.

Hic recipit margo: cardo sociatur et ordo.

A predicta exceptione excipiuntur ista scilicet cardo cardinis margo ginis ordo ordi is. Nam licet desinant in do et in go: mutant o in i in genituo: tamen non sunt generis feminini: sed masculini.

Omne dabit pseudo presto dabit hoc tibi pondo.

Dicitur Auctor quod ista nomina scilicet pseudo et presto sunt generis omnis: ut hic et hec et hoc pseudo idest mendax: ut hic et hec et hoc presto idest proprius. Deinde dicitur quod hoc nomen pondo dabit hoc idest gen?

neutrum: ut hoc pondo huius pondo indeclinabile idest pondus.
Est communis homo pariter cum uirgine latro.

Dicit q. homo uirgo et latro sunt generis communis.

Hec dat uerale per io: caro talio iungo.

Dicit. A. q. desinentia i io si gñris feminini: ut lectio nris. Caro et facit carnis et gñris feminini. Silt et talio qd e repesatio i malo vl mala remueratō: ut qui ped pcutit ped pcutiag: et qui oculo priuabit oculo priuet.

Articulum mutat: et triplicat unio sensum.

Dicit. A. q. hoc nomen unio habet triplex significatum: et secunduz hoc variat articulum. Na aliquando idem est quod punctus: et tunc variatur per hic: et similiter quando est lapis preciosus. Aliquando idem est quod coniunctio: et tunc variatur per hec. unde versus: Hic lapis: hic punctus: hec unio proximalisq.

Uel d uel t neutris debes sociare.

Dicit. A. q. terminata in u in c in d et i sunt generis neutri: ut hoc cornu hoc lac quod quid et hoc caput.

Tot et quot dat et omne genus: et que de quot habemus.

Quia dixit q. desinentia in t sunt generis neutri: ideo excipit tot et quot: dicens q. sunt generis omnis cuz eorum compositis: ut quot: quot et totidem.

Sit tibi nomen in al neutrum sic pone tribunal.

In hac parte. A. dicit q. desinentia in al sunt generis neutri: ut hoc animal: et hoc tribunal: et est sedes in qua redditur ius.

Hic sal hocqz dabit: neutrum plurale carebit.

Auctor excipit a regula predicta hoc nomen sal dicens: q. aliquando est generis masculini: et sic excipit et variatur in plurali: ut pluraliter nominatio hi sales. i. buffones: aliquando est generis neutri: et sic nō excipitur: et caret nominatio plurali: ut pater.

El neutrum pono: sed propria nomina tollo.

Dicit q. noia iminuta in el sunt generis neutri: ut hoc mel: sed propria noia excipiūt: ut rachel nom femine.

Il dabit hoc: demas hic et hec uigil pugil est mas.

Dicit q. terminata in il sunt generis neutri: ut hoc nil. Demas. i. excipias hic et hec uigil quod est generis communis: et hoc nomen pugil est mas idest generis masculini.

Ol tenet hic ut sol: dicetur femina nichol.

Dicit q. desinentia i ol sunt generis masculini: ut hic sol. nichol dicetur femia. i. generis femini.

Ul dat hic: ut consul hic et hec dant presul et exul.

Dicit q. desinentia in ul sunt generis masculini: ut hic cōsul: sed presul et exul sunt generis communis.

Omne genus dabit am: sic debes ponere nequam.

Dicit q. terminata in am sunt generis omnis: ut hic et hec et hoc nequam. i. malus prauus vel miser.

Tantundem neutro: totidem plurale fit omnis.

Dicit q. tantidē. i. altro tāto est generis neutri: et totidē. i. altri tanti est generis omnis et pluralis numeri.

Um neutrum facies: mulierum nomina signes.

Dicit. Auctor q. terminata in um sunt generis neutri: ut hoc scamnum. Nomina mulierum excipiuntur quia sunt generis femini: ut doctum et philozcium.

Hic dat nomen in an: testis fiat tibi titan.

Dicit Auctor q. terminata in an sunt generis masculini: ut hic titan idest sol.

En dat hoc: sed rem dabit hic pecten simul et splen.

Atqz lien: ei iungas et que dat cano formas.

His iunges hūmen: cuius genitiuus hūmenis.

Dicit q. terminata in en sunt neutri: ut hoc nomen. Sed ren pecten et splen atqz liē idest lo boello grosso sunt generis masculini: et iungas ei illa que tu formas de cano nris: ut tubicen idest ille qui canit in illo instrumento quod dicitur tuba: et etiam adiunges his predictis hūmen idest deus nuptiarum: quod est generis masculini: et aliquando est generis neutri pro pellicula conseruante uirginitatem.

Hec retinet siren: habet hic faciens sacra flamen.

Dicit q̄ siren p̄scis maris idest la frena est generis feminini: flamen vero pro sacerdote iouis est generis masculini: et hoc est quod dicit: faciens sacra flamen.

In dabit hic: ut dolphin: nec talia multa supersint.

Dicit q̄ terminata in in sunt generis masculini: ut hic dolphin: et est p̄scis.

On maribus iunges: tamen inde localia demas.

Dicit q̄ terminata in on sunt generis masculini: ut hic demon. Noia localia excipiunt que sunt generis feminini: ut hec babylon: et est aliquando generis neutri: ut hoc ilion.

Que dia siue gera componunt: sunt tibi neutra.

Dicit q̄ composita de dia siue gera sunt generis neutri: ut hoc diateferon: quod ē species cantus: et hoc gerodion quod est vocabulum medicorum.

Ponis nomen in ar neutrum: sotular dat hic et lar.

Dicit q̄ iniata i ar sūt ḡris neutri: ut torcular. Deinde pōit exceptōez dicēs: sotular et lar dāt h. i. gen. mas.

Sed tria dant genera par et sua compositiua.

Ponit aliam regulā et excep. dicens q̄ par et sua composita sunt generis omnis: ut impar cōpar et dīspar.

Er maribus detur: iter hoc uesperq̄ sequetur.

Spinter seu ruder. decet his adiungere iuger.

Dicit Auctor q̄ noia in er terminata sunt generis masculini ut hic liber. Jter et vesper excipiuntur: quia sunt generis neutri. Spinter etiā qd idē est qd fibula vel clauis fibule: et ruder qd idē ē qd stercus asini vel ramus de vite recisus: ut aliqui dicunt. Juger etiā his adiungitur quia est generis neutri: ut hoc iuger: et est tantum spatium terre: quantum arare potest par boum in vna die.

Campester uolucer alacer pedester equester.

Siluester celebr acer celerq̄ saluber:

His in his quinq̄ tenet hic er hec is et hoc e.

Datq̄ sequester idem: quod terne est siue secunde.

Sicq̄ paluster erit: hic et hec alacris retinebit.

Dicit. A. q̄ i his bisquinq̄ noibus supradictis ista terminatio er ponit i masculino tñ is i feminio: et e in neutro. Quasi. d. q̄ debet variari p̄ tres articulos et tres voces. ut hic cāpister hec stris et hoc stre. Sed dicit q̄ hoc nomē sequester pōt esse scōe et tertie de. quādo est tertie declinat hic sequester hec stris et hoc stre. quādo ē scōe: declinat sequester stris strum. Paluster etiā declinat eodē mō. i. stās i paludib. Alacris potest esse generis cōmunis: ut hic et hec alacris et hoc cre. et hoc dicit quia supius dixerat ipsum esse generis feminini: Ibi hic alacer hec alacris et hoc alacre et hoc est quod dicit: hic et hec alacris retinebit.

Tertia dans uer ber dabit hoc: tamen hic dabit imber.

Et sua composita: sunt adiectiua notanda.

Dicit. A. q̄ nomina tertie de. terminata in yer et in ber sunt generis neutri: ut hoc uber et hoc vomer ris tamen imber et eius composita sunt generis masculini: ut hic imber et hic december. tamen adiectiua sūt notanda: ut celebr quod est generis masculini etiā saluber.

Sexum plura notant: sicut mater mulierq̄.

Dicit q̄ plura nomina discernuntur per sexum: sicut mater et mulier que sunt generis feminini.

Fecibus hoc terre oat tertia: deme cucumer.

Dicit q̄ nomina tertie declinationis fecibus terre cōuenientia. et in er de finentia sūt generis neutri. ut hoc papauer et hoc piper: sed excipitur cucumer quod est generis masculini.

Et commune notes: sicut sunt puber et uber.

Degener et pauper: hoc linter dicere debes.

Pluribus ex istis neutra sociare uidebis.

Dicit Auctor q̄ aliqua nomina i er de finentia sunt generis cōmunis: ut hic et hec puber id ē iuuenis vber id est abundans. hic et hec degener id est rusticus. hic et hec pauper. tu debes dicere hoc linter id est parua nauis. Deinde dicit: q̄ tu uidebis neutra sociari pluribus ex istis nominibus supradictis ut hic et hec et hoc yber. Et habetur exemplum de pauper in lucano: lis est de paupere regno.

Ir maribus detur: ir neutris associetur.

Dicit q' i' ir iniata sūt gñris masculini: vt hic vir. Excipit hoc ir qd ē generis neutri: vt hoc ir. i. palma mau'
Est hic z hec martyr: hoc debes dicere gadir.

Quasi dicat q' martyr est generis communis: z gadir nomen loci est generis neutri.

Or maribus socia: sed plurima sunt retrahenda.

Dicit q' desinentia in oz sunt generis masculini: vt hic dolor: sed plura excipienda sunt: vt parebit infra.

Omne memor iungit: quod comparat ad duo transit

Dicit q' memor est generis omnis. Et comparatiua in oz desinentia sunt generis masculini: vt hic melior: ideo dicit qd comparat. i. qd est comparatiuum transit ad duo scilicet genera: vt hic z hec fortior senior ē generis masculini tantum: ideo subdit per modum exceptio dicens.

Mas tantum senior: dices tamen hic z hec auctor

Dicit q' senior quauis sit comparatiuum: tamen est generis masculini: Auctor est generis cōmunis

Equor ador marmor z cor sunt neutra: sed arbor.

hec tenet atqz soror sexu noscuntur z uxor.

Dicit q' ista nomina equor ador marmor z cor sunt generis neutri. Sed arbor est generis feminini. Atqz pro z ista nomina scilicet soror z uxor noscuntur per sexū: quia sunt generis feminini.

Que color atqz decus format corpusqz notemus:

Dicit q' notare debemus nomina que componuntur cum his nominibus scilicet color vt de color idest sine colore: cum decus vt indecor idest sine decore: cum corpus vt bicorpo: idest duorum corporum que sunt generis communis.

Nomen quod sit in ur dabit hoc: testis tibi murmur:

Dicit q' i' ur fiata. sūt generis neutri vt hoc murmur. Tamē reperit generis masculini: vt sacris scripturis: multus erat murmur.

Si t uel x preit ur aut f: hic eis sociemus.

Dum sit gentile nomen aut auium speciale.

Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens: si hec littera t vel x vel f sit ante ur tūc illud tale ē generis masculini: duntamen sit gentile: vt anxur nomen loci vel populi: aut auium speciale: vt aulur z fursur. Et nota q' fursur aliquando est purgamentum farine: z sic est generis neutri: aliquādo ē nomen auis: z sic variatur per hic versus. fursura qui dixit: semper de fursure vixit.

Hic aut hec turtur: quod fertur piscis z auis.

Quasi dicat q' turtur potest uariari per hic: z significat piscem: z per hec z tunc significat auem: vnde uer sus: Turtur inheret aquis: turtur secat acra pennis.

Hic aut hoc fursur: tamen adiectiua notentur.

Que sexu gemino iungunt sua significata:

Iungere dicuntur hic z hec fur ligur z augur

his datur hec norma que declinat tibi terna

Dicit q' fur potest declinari per hic z per hoc vt supra. Deinde dicit q' adiectiua que iungunt sua significata in genitio sexu idest que pertinet ad mares z mulieres debent notari quia sunt generis communis. Et hoc magis declarat dicens: hec nomina dicuntur iungere sibi hic z hec. hoc est dicuntur generis cōmunis: vt fur furis idest latro: ligur ligurus. i. lombardus z augur diuinatoz. Deinde dicit q' hec norma datur de nominibus tertie declinationis z non de alijs: ut satur quod est generis masculini: cum sit pria uox adiectiui. Sciendum est q'. Auctor dixit de adiectiuis significatione z non uoce: cum exemplificauerit de fur ligur z augur.

hec dat nomen in as: facit hic as uas uadis z mas.

Dicit q' terminata in as sunt generis feminini: ut hec pietas. Deinde ponit exceptionem dicens: facit hic as idest q' as est generis masculini idest la magia. Et uas uadis idest pignus z mas idest masculus.

Nomen gentile cōmune locatur ut arcas:

Dicit q' nomen gentile in as terminatum est generis communis: ut hic z hec arcas nomen populi.

Que sunt concisa uelut alpinas associetur.

Dicit q noia cōcisa. i. syncopata sociātur p̄dictis: quia sūt generis cōmūis vt hic alpinas. i. habitās i alpi
bus. Et est concisus seu syncopatus: quia deberemus dicere hic et hec alpinais: immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas: nec declinabile credas.

Dicit q nugas idest loquax vel mendosus est generis omnis et indeclinabile.

hic abbas pone boreas primas gigas elephasq.

Dicit Auctor q abbas boreas primas gigas elephas sunt generis masculini.

hoc fas atq nefas retinet: et dicitur hoc uas.

Dicit q hec duo nomina inuariabilia. i. fas et nefas sunt generis neutri: et etiā vas vasis.

Es brevis hic ponit: seges et teges hec sociabis.

Dicit q terminata i es breuem sunt generis masculini: vt hic limes tis. Seges et teges idest domus rusti
calis sociabis hec: idest erit generis feminini. et sic patet exceptio.

Et compes. triplicat pes cetera que tibi format.

Præter apes uel apis: quoniam reperitur utrumq.

Dicit q compes compedis est generis feminini: Triplicat pes cetera que tibi format. i. composita a pes
pedis sunt generis omnis: vt bipes bipedis: præter apes uel apis quod est generis feminini. Et compo
nitur ab a quod est sine et pes per contrarium exponendo.

Que duo dant signes: ut miles equesq superstes

Diues hebes sospes prepes teres comes et hospes

Inquies antistes ales: dic per tria deses.

Istorum multa legimus neutris associata:

Dicit q illa noia que sūt generis cōis: excipiūt. i. miles eques: superstes. i. uiuus: diues hebes. i. debilis:
sospes. i. sanus: prepes. i. perpetuus. Aliqui dicūt p̄pes. i. velox: teres. i. lōsus vel rotundus: hic et hec co
mes. i. locus: sospes clarus: inquies. i. sine quiete: antistes. i. platus vel qui stat ante alios: ales. i. velox
Dic per tria deses est generis omnis: et idem est quod piger. Deinde dicit q multa istorum nominum: ut
supra: reperiuntur in neutro genere: vt diues monasterium.

hec dabit es longe: uerres hic debet habere.

Dicit q terminata in es longā sunt generis feminini: vt hec res et hec sedes. Deinde pōit exceptionē. i. di
cens uerres debet habere hic idest debet esse generis masculini idest porcus non castratus.

hic dabit hec ue dies: dant i tantummodo plures.

Lumq meri dabit hic: et patronomica iungis.

Dicit q hoc nom dies ē generis icerti i singulari numero et i plurali mas. vt nō hic vel hec dies: plurali
nō hi dies. Et ē si cōponat cū meri etiā ē generis masculini: vt hic meridies. Et tu iūgis etiā patronomi
ca: in es terminata que sūt generis masculini: vt hic priamides idest filius uel nepos priami.

Est quoq commune ceu sunt heres locuplesq.

Dicit Auctor q nomen in es terminatum est etiam commune idest generis communis: ceu pro sicut ista
duo. uidelicet hic et hec heres heredis: hic et hec locuples locupletis.

Cum tenet i rectus super es: et t genitiuus.

Suscipit: hic iungis: paries fiet tibi testis.

Dicit q nom iniatiū i es i p̄cedere et suscipiēs hāc l̄raz t i gō ē generis mas. vt p̄ies p̄ietis. i. facies muri.

hec dicenda quies: hic pes: et dicitur hoc es.

Dicit q quies est generis feminini: et est exceptio ab illa exceptione: Cū tenet i rectus Deinde dicit q pes
est generis masculini: et es eris est generis neutri.

Hec. dat nomen in is: tamen hic declino molaris.

Eaulis et edulis: et que crescunt genitiuus:

X is preposita tenet hic: aut consona bina

Unica dum teneat has: aut n littera: siue

In liquidam faciat penultima syllaba finem.

Et lapis axis piscis cinis unguis et orbis.

In hac parte Auctor determinat de generibus nominum terminatorum in *is*. Et dicit q nomen in *is* terminatum dat hec idest generis feminini vt hec nauis. Deinde ponit exceptionem dicens: Tamen hic de clino molaris quasi dicat qmolaris e generis masculini: et idem est quod dens grossus: et etiam caulis et edilis que sunt generis masculini: et illa que crescunt in genitiuis vt lapis lapidis. Deinde dicit q illa q habent r ante *is* vt axis lo basto vel polus rotarum: et illa que habent duas consonantes ante *is*: ita q sunt in vna syllaba: vt piscis: et illa que habent n litteram ante *is* vt panis: et illa quoru pe. syllaba terminatur in liquidam: vt orbis et iungis: que omnia sunt generis masculini.

hec febris pestis neptis ualisq; bipennis.

Et cassis iaspis et lactis restis et aspis.

Et pellis turris uestis peluis quoq; cuspis

Elis glissis glitis: et patronomica iungis.

Auctor facit exceptionem ab exceptione precedenti dicens: q nomina in littera posita licet comprehendere possunt multipliciter in exceptione predicta: non sunt generis masculini immo feminini: vt hec febris pestis neptis lactis lo laitero de le bestie restis uestis et cuspis que habent binas consonantes ante *is* i eadem syllaba: hec vallis bipennis securis icidens ab utroq; latere: pellis turris peluis quorum penultima terminatur in liquidam: hec cassis: licet crescant in genitiuo: tamen sunt generis feminini. Deinde dicit q finis et clunis idest la cropa de lo cavallo sunt generis incerti: licet habeant n ante *is*. Deinde dicit q classis idest nauigium est generis feminini: licet penultima terminetur in liquidam.

hic aut hec finis clunis: dabit hec. quoque classis:

hec messis tussis ibis sic lis quoq; litis

Idest q nomina supradicta sunt generis feminini: quam dubium vtrum hoc sit auctoris.

hec tibi greca dabunt: et cis se barbara iungunt:

Auctor dicit q nomina greca in *is* terminata et etiam barbara sunt generis feminini: vt hec sinamis anima peccatrix et colchis colchidis idest mulier de illa insula.

Adiectiua tenent hic et hec: pariterq; tricuspis:

Istius obliquis neutrum quandoq; locabis.

Dicit Auctor q nomina adiectiua in *is* terminata sunt generis communis: vt hic et hec nobilis: et etiam tricuspis idest trium punctarum est generis communis: tamen in obliquis casibus aliquando inuenitur generis neutri: vt tricuspide telo: ideo dicit istius obliquis.

Dis in plurali genus omne uidetur habere.

Dicit q *dis* in plurali numero est generis omnis: in singulari aliquando est generis masculini vt hic *dis* pro plutone: et aliquando generis communis: vt hic et hec *dis* idest diues.

Hic dat et hec testis ciuis burgensis et hostis:

Et canis iuuenis communia iure locabis:

Dicit q nomina in littera posita sunt generis communis patet de se sed omnia excipiuntur ab illis regulis: antedictis et *is* preposita et cetera.

Hic os preponit: tenet hoc os oris et ossis:

Et chaos atq; melos argos neutris sociata:

Dicit q *noia* i *os* terminata sunt generis masculini: vt hic flos. Deinde ponit exceptionem dicens. Tenet hoc os oris et ossis. q. d. q. hec duo *noia* scilicet os oris la bocha os ossis losso sunt generis neutri. Atq; p. et chaos e generis neutri: et idem e qd obscuritas: et melos. i. dulcedo: et argos. i. prima nauis grecoru: et p hoc alia nomina greca terminata in *os*: vt logos idest sermo.

Dant duo bos impositos compos custosq; sacerdos

Dicit q ista nomina sunt generis communis: vt hic et hec bos hic et hec impositus: idest non potens: hic et hec compos idest potens eodem modo sacerdos et custos.

hec glos cos et dos sic greca locantur et arbor.

Dicit q ista *noia* sunt generis feminini: vt hec dos: potis la dota: hec cos cotis lapis sup q acuiunt gladij: et hec glos gloris idest mulier fratris. Et greca nomina sic locantur idest sunt generis feminini: vt hec de los nomen insule. et arbor etiam est generis feminini idest arbor.

Dant hic in us facta tibi declinante secunda.

Auctor dicit q̄ noia secūde declinationis terminata i us p̄at hic. i. sunt generis masculini: vt hic dñs:
Construe sic: facta. i. noia terminata i us secūda declināte. i. se. de. dant hic idest genus masculinum

Hec paradīsus habet nardus domus atq; hiacynthus:

Et synodus costus z carbasus alnus abissus.

Alnus cristallus humus byssusq; papyrus

hecq; smaragdus habet uanus colus atq; faselus

Egyptus diphthongus z porticus ista sequuntur.

Cristallum tamen hoc dicemus: z hic paradīsus.

Hic ponit. A. excep. a regula p̄dicta dicens: q̄ noia cōtēta in versib' supradictis sūt generis feminini: vt hic paradīsus: hec nardus quedā herba: hec dom' . hec hiacynthus nomē iūle: z aliquādo sūnt p lapide p̄cioso. hec synodus cōgregatio sacerdotū. hec costus qdā herba odorifera. hec carbasus hec alnus nomē arboris: hec abissus pfundis hec alnus. i. vēter. hec cristallus est quidā lapis lucētissimus. hec hum' idest terra. hec byssus. i. purpura. hec papyrus lo palpe: hec smaragdus quidā lapis p̄ciosus. hec uanus lo valo. hec colus la rocha. hec faselus pua nauis. hec egyptus nomē p̄uicie. hec ballan' castanea cocta i aqua hec diphthogus. hec art' nomē stelle. Deinde dicit q̄ iuenit hoc cristallū z hic paradīsus

hoc uulgus pelagus indeclinabile uirus.

Dicit Auctor q̄ uulgus z pelagus sunt generis neutri: z etiam uirus quod est indeclinabile.

Os grecum sepe mutabis in us muliebre.

Deid dicit q̄ noia greca i osmīata apud latinos sepe tmiatur i us z sūt genis feminini: vt h' os' nomē iūle hoc terne dabit us si non tenet u genitiuus.

Dicit. A. q̄ noia tercie declinationis tmiata in us nō habētia u pe. genitiui: sūt genis neutri: vt hoc corpus genitiuo huius corporis. Construe. Tu dabis hūc articulū hoc nominibus tercie de. i. us terminatis: si genitiuus nō tener i penultia syllaba. Et hoc dicit p̄p' sal' salutis z alia similia: q̄ nō sūt generis neutri.

Dat lepus hic tenet intercus genus omne uetusq;

Dicit q̄ lepus declinatur per hic: z est exceptio. Intercus z uetus sunt generis omnis: vt hic z hec z hoc uetus hic z hec z hoc intercus z est doctrina z non exceptio.

Dant hec si crescat genitiuus: z u sibi seruet.

Dicit Auctor q̄ noia tercie declinationis terminate i us habētia genitiui superantem: i cuius penultia hec vocalis n retineatur: sunt generis feminini: vt hec salus salutis z hec uirtus uirtutis.

hoc monosyllaba dant ut chus: sed dicitur hec grus.

Hic dat z hec tibi sus: epicenum dat genus hic mus.

Dicit q̄ noia tercie de. tmiata in us ynius syllabe sūt generis neutri: vt hoc thus lo in censo. sed grus est generis feminini: sus uero cōmunis generis: mus autē generis promiscui etiam declinatur per hic.

Est pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format.

Dicit q̄ pecus dis ē generis feminini z pecus oris neutri uenustis pus ē generis ineutri z indeclinabile

Quarte nomen in us maribus sociare solemus.

Dicit Auctor q̄ nomina quarte declinationis sunt generis masculini: vt hic uisus.

hec acus atq; tribus z porticus z manus idus:

hec anus z pinus nurus socrus z domus addis.

Hic tenet hoc ne specus illis penus associetur.

Hic pōit excep. a regula p̄dicta dicens: q̄ noia i lra posita licet sint q̄rte d. n. sūt generis feminini: vt hec an' idest uetula: hec tribus idest p̄genies: hec porticus lo portico: hec manus: hec idus. i. diuisio temporis hec acus la gogia: hec pinus hec nurus hec domus hoc socrus. Deinde dicit: q̄ specus potest esse generis masculini vel neutri: similiter z penus.

Eum nomen fit in aus: hec illi iungitur: ut laus:

Dicit q̄ nomina terminata in aus diphthongum sunt generis feminini: vt hoc laus

S uult hec iungi si consona presidet illi.

Dicit q̄ nomina terminata in is precedente consonate sunt generis feminini: vt hec pars partis.

dis

Adiectiua notes: quibus omne genus dare debes.

Hic ponit exceptionē dicens: q̄ adiectiua debet excipi: quia sunt generis omnis: vt hic ⁊ hec ⁊ hoc sapiēs.

Mons pons fons hic dat mars cals stips quoq; quadrans:

Dicit Auctor: q̄ nomina in littera posita sunt generis masculini: ut hic mons montis: hic fons fontis: hic mars martis idest deus belli: hic stips idest truncus: hic cals lo calcagno pars pedis: hic quadrans quadrantis est instrumentum ad sciendum horas diei.

Et partes assis: torrens sociabitur istis.

Atq; calyps.

Dicit Auctor: q̄ partes assis sicut quicūq; rē. ⁊ hoc nomen torrens generale fluuioꝝ iungitur p̄dictis.

Dant hic sp̄ iuncta polysyllaba: sed uariantur

hic aut hec forceps ⁊ adeps: sed dicitur hic seps:

Dicit q̄ terminata in s precedente p̄ sunt generis masculini polysyllaba idest plurimum syllabarum: vt hic auceps idest lo ocellaro. Sed forceps idest instrumentum capiēdi ferrum ⁊ adeps variantur per hic aut hec: idest sunt generis in certis. Sed hoc nomen seps pro serpente est generis masculini: Inuenitur etiam hec seps la sepe de loto.

Pluraq; dant hic ⁊ hec celebs infansq; parensq;

Et princeps effrons: istis coniunge bisfrontem:

Dicit Auctor: q̄ plura reperiuntur in comuni genere declinata: vt hic ⁊ hec celebs idest castus hic ⁊ hec infans hic ⁊ hec parens hic ⁊ hec princeps hic ⁊ hec effrons idest sine fronte hic ⁊ hec anceps. i. dubius.

hec ⁊ prepones: sed plurima demere debes:

In hac parte Auctor determinat de generibus nominum terminatorum in x. Et dicit q̄ nomina in x terminata sunt generis feminini: vt lex legis. Deinde dicit q̄ plura debent excipi: ⁊ facit exceptionem.

In triplici genere decet adiectiua notare.

Dicit q̄ adiectiua in x terminata sunt generis omnis: vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix.

⁊ si presit maribus polysyllaba iunges:

Dicit q̄ nomina in x terminata precedente e sunt generis masculini dum sunt polysyllaba idest plurimum syllabarum: vt hic vertex summitas capitis. Construe sic. Tu iungis nomina polysyllaba maribus idest masculis si ista littera e presit idest ante sit huius littere x.

Est tamen hec pellex uiber oberq; supplex.

Forpex aut forfex: hic aut hec dat tibi cortex

Atq; silex

Hic ponit exceptionem ab illa parte x si presit: dicens q̄ nomina que in littera ponuntur: sunt generis feminini: licet habeant e ante x: vt hec pellex idest meretrix: hec uiber signum factum cum flagello: hec supplex idest mobilia: hec forfex la scissoria de lo filo: hec forpex la scissoria de le barbe. Cortex est generis incerti idest la scissoria: atq; pro ⁊ silex.

⁊ tibus hoc terre dabis: hic frutex retinebit.

Hic Auctor ponit aliam exceptionem dicens. Tu dabis hunc articulum hoc tibus terre. i. nobis ipos tantib; fenus terre siue fruct? vt hoc carex quedā herba. excipit frutex q̄ est generis masculini. i. la spina.

Et dux ⁊ coniunx commune locatur ⁊ exlex:

Dicit q̄ ista duo nomina dux ⁊ coniunx sunt generis communis: similiter exlex. idest sine lege.

hic dat grex ⁊ rex fornix calixq; cilixq;

Et senis mastix: hic calx pedis hec latomorum

Dicit Auctor: q̄ ista nomina sunt generis masculini: vt hic rex hic fornix cis: idest arcus lapideus. hic calix cis lo calice: hic cilix cis quidam populus hic senis nomen avis hic mastix species gummi. hic calx cis pro talo pedis est generis masculini ⁊ pro calcina feminini: ⁊ tunc non excipitur: sed continetur sub regula: hec x prepones. Et hoc est quod dicit: hic calx pedis hec latomorum: idest lapidem coctorū.

Trix tenet hec: tamen obliquis neutrum superaddes.

Uictrices turbe uictricia tela tulere:

Dicit Auctor: q̄ uerbalia in trix desinentia sunt generis feminini. ut hec amatrix. tamen in obliquis ali

quando reperiuntur generis neutri: ut signa victicia. Ideo posuit hunc versum causa exempli: *Victrices turbe victicia tela tulere.*

Tibi per metrum formatio preteritorum.

Atque supinorum pateat: presens lege scriptum

Et primo discere que sit formatio prime

In isto capitulo Auctor intendit determinare de preteritis et supinis verborum. Et primo preponit quod facere intendit: subiungens ordinem observandum in principio ipsius capituli: dicens quod primo intendit determinare de preteritis et supinis verborum prime conjugationis.

Ui uel ui uel di uel ti formatio prime:

In hac parte Auctor determinat in generali de preteritis verborum prime conjugationis ponendo uniuersales terminationes eorum. Et dicit quod prima coniugatio verbi potest facere preteritum in ui: ut amo as aui: in diuisas syllabas: ut domo as mui. in di: ut do das dedi in ti: ut sto stas steti

As in preterito ui suscipit s remouendo

In hac parte Auctor procedit in speciali de preteritis verborum prime conjugationis. Et dicit quod verba prime conjugationis format preteritum a secunda persona presens indicatiui modi remota s et addita ui ut amo amas remota s et addita ui: fit amauit.

Non sic formantur ter quinq; sed excipiantur:

Ere do do mi iu sto pli fri so ne ue la se cu to

Auctor ponit exceptionem a predicta regula dicens: quod ter quinq; idest quindecim verba prime conjugationis non formant preterita: ut supra dictum est. sed excipiuntur. Et primo ponit exceptionem demonstrando illa verba per syllabas in secundo metro contentas: in quo quidem metro sunt quindecim syllabe per quas quindecim intelliguntur verba. Per cre intelligitur crepo: pa: per do domo mas: per do do das: per mi mico as: per iu iuuio iuuas: per sto sto stas: per pli plico plicas: per fri frico fricas: per ne neco ne cas: per ue ueto uetas: per la lauo as: per se seco secas: per cu cubo cubas: pe to tono tonas.

Nam cubo siue crepo domo deinde tono uetorq;

Mexo plico sono seco deinde micoq; frico

Pretereunt in ui diuisas: do dedit: et sto.

Dat steti: iuuio iuuui preterit et lauo laui.

Nunc ostendit Auctor quomodo predicta verba faciunt in preterito dicens: Nam idest certissima verba cubo crepo et cetera pretereunt idest preteritum faciunt in ui diuisas syllabas: ut cubo bas bui: crepo pas pui: do das facit dedi in preterito: et posuit tertiam personam causa metri: et sto dat steti: et iuuio uas preterit. idest preteritum facit in ui: ut iuuio iuuas iuuui: et lauo lauas. dat laui.

Et neco quod necui facit quandoq; necauit.

De neco dic aui ferro: necui reliqua ui.

Auctor dicit quod etiam neco excipitur quod facit necui in preterito: et aliquando facit necauit: et sic non excipitur. Deinde assignat differentiam huius verbi dicens: dic aui in preterito de neco ferro: dic necui rili qua ui in preterito. idest quando necas cum omni alia vi: quod cum ferro.

Increpo format ui: tamen reperitur in aui.

Auctor dicit quod increpo aliquando facit increpui et aliquando increpauit.

Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum:

Hoc sine prebet ui: tamen et reperitur in aui.

Auctor dicit quod plico cas compositum cum nominibus facit preteritum in aui: ut duplico duplicauit quod componitur ex duo et plico: et aliter compositum in ui diuisas syllabas: ut implico implicui applico applicui: quod componitur ex in et plico: tamen aliquando reperitur in aui: ut supplico cas caui.

Regula que formam seruans: as mutat in aui.

Recte preteritum formando: supinat in atum

In hac parte Auctor determinat de formatione supinorum verborum prime conjugationis dicens quod

verba prime coniugationis facientia preteritum in aui per rectam formationē. s. mutando as in aui: faciunt supinum in atum: vt amo as amauī amatum.

Sed lauo dat lotum uel lautum potoz potum

Doqz datum dat: stoqz statum. format iuuoz iutum

A predicta regula excipiuntur lautum uel lotum: et potoz has facit potum et non potatum. Deinde dicit qd oas facit datum: et sto statum: iuuoz iutum: et est regula et non exceptio.

Quod dat ui: dat itum: nisi desinat in co: sed in ctum.

Ista supinantur: plicat et micat excipiuntur.

Nam plico dat plicitum: mico. nescit habere supinum.

Auctor potest alia regula dicens qd illa verba prime coniugationis qd faciunt p̄m in vi diuisas syllabas: faciunt supinum in itum: vt sono nas sonū sonitum: nisi hoc tale uerbum desinat in co vt frico. Nam ista verba in co desinētia supinant in ctum: vt frico cas cui frictum. Sed mico cas et plico cas excipiuntur: quia nō faciunt in ctum: immo plico plicitum mico uero caret supino.

Qui dimico uel ui: primumqz supinat.

Quasi dicat qd dimico cas per scribere facit preteritum dimicaui uel dimicui: et inquantū facit dimicaui: facit dimicatum in supino Ideo dicit. A. primumqz supinat.

Sicqz neco nectum facit: et quandoqz necatum.

Dicit qd neco facit necatū. s. qñ facit necaui i preterito: et qñqz nectū i supino: et hoc ē qñ facit necui i preterito.

Mox patris nexum facit tibi nero supinum.

Dicit Auctor qd nero xas p apontare: facit nexū in supino mox patris idest primum sui. s. necro nectis quod etiam facit nexum. Inde uenit nero xas eius frequentatiuum:

Eebes formare post primam uerba secunde.

In hac parte Auctor determinat de preteritis et supinis uerborū scdē coniugationis. Et primo dicit Tu debes formare uerba secunde coniugationis post primam scilicet coniugationem.

Ui uel ui uel di si format riqz secunda.

Hic Auctor generaliter ponit omnes terminationes uerborum secunde coniugationis dicens: qd secunda coniugatio format preteritum in ui: vt moueo ues moui. uel in vi diuisas syllabas vt monco nes monui, uel in di: ut uideo uidi: uel in si: ut rideo risi. uel in xi: ut augeo ges auxi.

Littera longa uel ar ante deo si facit. excipe stridi.

Idest qd uerba secunde coniugationis i deo iniata pcedēte uocali naturalit lōga uel hac syllaba ar faciunt preteritum in si: ut rideo risi: excipe uerbum strideo quod facit stridi: licet hēat uocalem longam ante deo.

Si breuis est e uel i: producit atqz facit di:

Idest si añ deo sit e uel i breuis illa lfa e uel i pducit i preterito: et mutat deo in di: ut uideo uidi sedeo sedi.

Ante deo ueniens e uel o liquida mediāte:

Principium geminat: si muta uel m uenit ante:

E uel o si iuncta mute sit: lex tenet ista:

Continue iuncta: si non lex non tenet ista.

Dicit Auctor qd si hec littera e uel o sit ante deo liquida mediāte. i. existente inter e et o et deo: ut pendeo et mordeo tunc illud tale uerbum: geminat principii preteriti: ut pendeo pependi et mordeo momordi: hoc tamen dicit si littera muta uel m uenit ante e uel o: ut patet in pendeo et mordeo. Deinde dicit: qd illa lex i. regula continue iuncta tenet idest ualida ē semper si e uel o sit in mediate iuncta littere mute: ut tendeo detendi. Nam si i immediate iungitur cum li e. Et si nō iungitur ista lex. i. regula nō tenet. Et hoc dicit ppter splendēdo i quo nō iungitur immediate cum li e: immo ista littera l est i medio. Et sic est dicendum i similibus.

Si componantur geminantia: non geminantur.

Lex erit hec cunctis: sed po sto do disqz remotis.

Do sto composita geminabunt: poscoqz disco.

Hic potest Auctor unū notabile validū p omnes coniugationes ad quas ptinet: et est exceptio ab illa regula in declinationibus posita. Sipiiciū norma formabis cōpositiua: quia p eādē regulā posset aliquis dicere

q̄ verba gēminātia p̄teritū i simplicitate: gēminēt i cōpositione: ideo Auctor sup hoc dat notabile dīcēs: Si verba gēminātia p̄teritū i simplicitate: cōponātūr postea nō gēminātūr verbi gratia mordeo des facit morzdi: si cōponātūr cū re: vt remordeo tūc nō gēminātūr: sed faciū remorzi: hec lex. i. hec regula crī cūctis verbis. Remotis illis q̄ p̄ has quattuor syllabas itelligūtūr. p̄ do das dedi cuius cōposita etiā gēmināt vt circūdo circūdas cūcūdedi. ito stas stent: eius cōposita p̄sto p̄stas p̄steti. po vt posco scis poposci: et cōposita: vt reposito scis repositi: p̄dis disco scis dīci eius cōposita vt dedisco scis dedidici.

Curo tamen cum p̄e gēminat: sic pungere cum re.

Dicit q̄ curo ris licet gēminēt i simplicitate: quia facit cucurri tñ si cōponat cū p̄ etiā gēminat: vt p̄curo p̄ curi: et p̄ugo pupugi si componatur cum re: vt repungo: etiam gēminatur vt repupugi.

Vocalis longa uel ar ante deo gēminatq̄

Et que preponunt e uel i breuem: sic pate fiunt.

hec preter per ui deo preterit: excipe prandi.

Pransus sum iunge neutro passiua secunde.

Auctor epilogat predicta: vt epilogatione sua aliam inferat regulam. Et dicit q̄ verba secūde cōiugatiōis in deo desinentia habentia vocalē longā uel ar ante deo: et illa que habēt e uel i breuē ante deo: et illa que gēminātūr i p̄terito p̄arsunt. i. sunt manifesta: vt supra dictum est. Deinde infert aliā regulā dīcēs: q̄ oia verba secūde cōiugatiōis in deo desinentia preter hec que diximus: faciunt preteritum p̄ ui diuisas syllabas: vt studeo studui cādeo cādui sordeo sorzui. Deinde ponit exceptionē dicens: Excipe prandi vel pransus sum: quod est preteritum de prandeo des: deberet enī facere prandui. Junge etiam neutro passiuā secūde cōiugatiōis: que suppleat preteritū sicut prandeo: vt soleo solutus sum. zc.

Dans deo si uel di: gēminansuc: supina dat in sum

Sic sedeo sessum reddit tamen s gēminando.

Dicit A. q̄ verba secūde cōiugatiōis in deo imīata faciētia p̄im i si uel i di et gēminantia p̄im faciūt supinū in sū: vt ardeo arsi arsi et video vidi visum mordeo momordi morzū. Sz. A. explicat de hoc verbo sedeo sessū dīcēs q̄ facit i supino sessum tñ gēminat f. Et i hoc excipitur q̄: secūdū regulam datam deberet facere sessum: per simplicem f.

Saudeo gauisum prebet sed uult regula gausum.

Hoc carmen clarum est: ideo expositione non indiget.

Preteriens in ui dat itum: nullumue supinum.

Dicit q̄ verba scōde cōiugatiōis imīata i deo q̄ faciūt p̄teritū in ui faciunt supinum in itum de arte et non de usu: vt studeo studui studium. Ideo dicit nullūq̄ supinum: quia de usu caret.

Si facit l uel r ante geo: xi littera longa.

Vel diphthongus habet: per ui geo cetera format.

Dicit q̄ verba scōde cōiugatiōis habentia l uel r ate geo faciūt p̄im i si: vt fulgeo fulsi et tergeo tersi xi littera longa. i. verbū habēs litterā longā ante geo facit xi i p̄to: vt lugeo luxi. vel diphthongus. i. verbū habēs diphthongū ate geo facit xi: vt augeo auxi. Deinde pōit aliā regulā dīcēs i ui geo cetera format. i. q̄ oia verba secūde cōiugatiōis de quibus est facta meatio i geo desinētia: faciunt p̄im in ui diuisas syllabas vt uigeo ges uigui.

Prebet ui nullum: si per sum: xiq̄ facit ctum.

Dicit q̄ verba desinētia i go faciētia p̄teritū i ui carēt supio: vt egeo ges equi supio caret. Et facientia preteritū i si faciunt supinū i sum: vt algeo alsi alsi. Et facientia p̄im i xi faciūt supinū i ctū: vt augeo auxi aucui.

Dic tamen indultum: sed pro creat urgeo nullum.

Dicit q̄ indulgeos ges idulsi facit idultū et nō idulsi: id excipit ab illa regula si p̄ sū. Sz. urgeo caret supio et stat per consuetudinem.

Addita. muta leo facit eni: niq̄ facit tum.

Sic leo sic oleo de se facit omne creatum.

Dicit q̄ verba secūde cōiugatiōis desinentia in leo muta precedente faciunt preteritum in eni vt fleo flesi et faciant supinum in tum mutando ui in tum: vt fleo flevi ui in tum fit sicctum. Deinde addit dicens q̄ leo les quod non est in usu i simplicitate et etiam oleo et eorum composita: vt doleo et redoleo. faciūt sic i preterito et i supino ut facit doleo deleui deleui et redoleo redoleui redoleum:

Et quandoq; tamen olui reperitur itumq;.

Dicit q; oleo oles aliquando facit preteritum in ui ⁊ supinum in itum.

Ex oleo per ui uenientia dic ⁊ in eui.

Duplex preteritum reddit duplexq; supinum

Quasi dicat q; composita ex oleo oles faciunt preteritum in ui vel in eui: vt redoleo facit redolui vel redo leui. Et hoc est quod inendit.

Etum uel peritum dices: adolere ꝑ ultum :

Hinc ⁊ adultus erit

Dicit q; sicut oleo ⁊ sua composita faciunt dupliciter preteritum: ita dupliciter faciunt supinum scilicet in etum ⁊ in itum. Deinde dicit: q; adoleo les quod stat per crescere facit a dultum in supino: ⁊ hinc deriuatur adultus adulta, adultum.

Iuncta leo mute patet hic: oleoq; leoq;.

Cetera uerba leo per ui facit absq; supino.

Hic Auctor epilogat ea que dixit de uerbis desinentibus in leo: ut aliam inferat regulam. Et dicit uerba desinentia in leo muta precedente ⁊ hoc uerbum leo ⁊ oleo sunt manifesta quomodo faciant in preteritis ⁊ supinis per ea que dicta sunt. Deinde infert regulam dicens: q; cetera uerba in leo desinentia. faciunt in ui diuisas syllabas: ⁊ carent supinis: vt caleo calui ⁊ palleo pallui.

Sed dat itum doleo ualeo soleoq; supinum.

Nunc ponit exceptionem a predicta regula dicens: q; uerba in littera posita faciunt supinum in itum: ut soleo solitum ualeo ualutum doleo uolutum.

Si queo sumq; facit: tamen in tum pluraq; reddit.

Dicit q; uerba desinentia in queo: faciunt preteritum in si ⁊ supinum in sum ut torqueo torssi torsum: tamē facit sepe in tum. ut distorqueo distorsi destortum uel distortum.

Dat uero ui per tum: ui format ubiq; supinum

Dicit q; uerba secunde coniugationis desinentia in uero faciunt preteritum in ui. ut moueo moui. Deinde dicit q; uerbum faciens preteritum in ui mutat ui in tum formando supinum ubiq; idest in omni coniugatione. ut amari amatum moui motum trui tritum audiui auditum. Et sciendum q; nil aliud debet mutari nisi solum ui in tum. ideo subdit uersum sequentem.

Ex ui nil remouens: facies tum nil superaddens.

Textus ⁊ sententia patet ex precedentibus.

Excipe pas ca fa se la sol uol ag cog ⁊ a se:

Dat caueo cautum: faueo fautum: sed amictum

Ex amictu facis: soluo uel uoluo dat utum.

De sero sume satū: lauo lotum: pascoq; pastum

Ag uel cognosco dat itū: sepelire sepultū.

Hic Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens. Excipe que per has syllabas intelligentur pas ca ⁊c. quia ista uerba non faciunt in supino. ut dictum est immo aliter scilicet ut sequitur. Deinde clarificat uerba intellecta per has syllabas. ⁊ ostendit quomodo faciunt in supino dicens. Caueo dat cautum quod deberet facere catum. faueo faui fautum ⁊ non fatum. soluo solutum ⁊ non solum. uoluo uolutū ⁊ non uolum sero seris satum ⁊ non serum. lauo laui lotum ⁊ non latum. pasco paui pastum ⁊ non patum. Arguitur idest agnosco uel pro ⁊ cognosco cognoui dat itum. ut agnitum ⁊ cognitum ⁊ non agnotum nec cognotū. Sepelio facit sepultum ⁊ non sepelium. A. idest amicio facit amictum ⁊ nō amicitum.

Freueo dat ui siue bui: conuueo ui xi.

Dicit q; hoc uerbum ferueo ues per boglir facit ferui uel bui in preterito. Et hoc uerbum conuueo facit conuiui uel conuici.

Uitum dante preit uocalis non breniata.

Dicit q; uerba facientia preteritum in ui ⁊ mutantia ui in tum in supino. produciunt penultimam supini in omni coniugatione. ut amari amatum fleui fletum trui tritum audiui auditum.

Qui si ci sa li i demantur: ⁊ inde creata.

Nunc Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens: q supina que intelliguntur per has syllabas qui ci zc. dematur quia corripunt penultimam syllabam: vt queo quiui quitum: cio ciui citum: sero serui facit: lino liui litui: eo iui itum: z sua composita ut nequeo nequiui nequitui reddeo reddui obliuo obliui.

De deo deqz geo leo uel queo uel ueo dicta.

Sufficiunt: in ui diuisas cetera formant.

Dicit A. epilogat oia que dixit de verbis secunde coniugationis: vt inferat generalē regulā de ceteris. Et dicit: q ea que sunt dicta de vrbis secunde coniugationis terminatis i deo i geo vel leo vel in queo sufficit. Deinde infert exemplum dicens: q cetera verba de quibus non est facta mentio: formant sua preterita in ui diuisas syllabas: vt doceo docui z moneo monui.

Dat maneo mansi: iubeo iussi: neo neuui.

Ponit exceptionem dicens: q maneo facit in preterito mansi z non manui: iubeo iussi: neo neuui.

Dans a per i maneo dat ui: careatqz supino.

Dicit q qñ hoc verbū māco mutat a i i cōpositione: facit preteritū i ui z caret supino: vt imino iminui.

Lucet pollucet faciunt xi: mulceo mulsi.

Hereo si prebet: dat sorbeo siqz buiqz.

Dicit q luced z polluceo faciunt preteritum in xi: mulceo facit mulsi: hereo hesi: sorbeo sorpsi vel sorbui.

Dat xi ctum: si sum: sed itum dat sorbeo sorptum.

Dicit q facientia preteritum in si de quibus nuper diximus: faciunt supinuz in sum: vt maneo mansi mansum. Et facientia preteritum in xi: faciunt supinum in ctum: vt luxi luctum secundum artem intellige: sed sorbeo facit sorbui vel psi: i supino facit sorptum vel sorbitum.

Que dant preteritum per ui: caruere supino

Hi faciant in itum: teneo tentum doceo doctum.

Censeo dat censui: sed itum sua compositiua.

Misceo dat mixtum per ui quod preterit ante.

Dicit Auctor q pauca secunde coniugationis d quibus nō est sermo: caret supinis: nisi faciant in itum: vt placeo placitum. Deinde ponit exceptionem dicens: q teneo facit tentum: doceo doctus. Censeo ses facit cēsi: z eius cōposita faciūt i itū. vt recēseo ses recēsiui. Misceo sces mixtū qō preterit i ui: z facit miscui.

Pauca supinantur preter sex neutra secunde

Sex retinent neutra pla no ca ua pa do supina.

Format itum doleo noceo ualeo placeoqz:

Pareo prebet itum: licet ac oleo taceoqz.

Dat careo carui caritum cassumqz supino

Dicit Auctor q pauca verba secunde coniugationis faciētia preteritū in ui: habēt supinū: preter sex que p sex syllabas intelliguntur per pla placeo ces: no noceo ces: ca careo cares: va valeo les: pa pateo pates do doleo doles. Deinde declarat quomodo faciant in supinis dicens: q noceo doleo placeo z valeo faciunt supina in itum. Careo facit carui vel caritum: pareo paritum: liceo licitum: oleo oliui z taceo tacui.

Eum dat ui pateo dat passum: torreo tostum.

Dicit q pateo pates licet faciat preteritū i ui: tñ facit passū i supino. Torreo res p rostit facit tostū i supino.

Pando pati pateo passum fecere supino.

Dicit q ista tria verba pando dis pati idest patior ris z pateo tes faciunt passum in supino.

Erribus his terna formatio fiet aperta:

In hac parte Auctor determinat de tertia coniugatione verborum. Et dicit q in sequentibus versibus terna formatio idest coniugatio fiet aperta idest manifesta.

Uel uel ui uel di ci ni dat tertia ri gi xi:

Li si bi pi psi pariter mi qui quoqz cum ti:

Verba tertia coniugationis aliquando faciunt preteritum in ui: vt tero trini. aliquando in ui: vt strepo strepui. in di: vt reddo reddidi. in ri: vt curro cucurri. in ci: ut uico uici. in pi ut cingo cuxi z sic de ceteris.

A breuis ante cio cum compositis facit eci.

Dicit. A. q. verba terminata in cio a breui precedente faciunt preteritū i eci tā simplicia quam cōposita: vt facio feci ⁊ refacio refeci

Elicui preter cio cetera format in eri.

Dicit q. omnia alia verba in cio desinentia faciunt preteritū i eri: vt allicio allexi preter: elicio qd facit elicitū

Elicui dat itum: ci uel xi transeat in ctum.

Dicit q. hoc verbum elicio facit elicitum i supino. Ci. i. facientia preteritum in ci: vel in xi: faciunt supinū in ctum: vt facio feci factum ⁊ respicio resperi respectum.

Si presens tenet a: tenet hic ⁊ ubique supina.

Dicit q. si presens tēpus tenet a: vt facio: supina retinet a: vt factū: ⁊ hoc itellige vbiqz. i. i omni cōiugatiōe.

A si cōposita mutant in i: dant e supina

Dicit q. si cōposita mutant a in i: vt ex in ⁊ facio cōponitur i ficio: tūc supinū tenet e vt inficio infeci insectum

Ut probat inficio: sed debes demere do go.

In hoc versu ponitur exēplū regule precedentis: cū dicitur: Sic probat inficio deinde ponit excep. cū dicit Sed debes demere do go quasi dicat q. verba i do ⁊ in go terminata excipienda sūt a regula predicta: quia non habent in supino sicut regula p̄suponebat: imo retinent illam litteram quam habet suū simplex vt occado occasum quod cōponitur ex ob ⁊ cado ⁊ exigo exactū quod cōponitur ex ex ⁊ ago debere mus enim dicere exactum ⁊ ocellum.

Dat di sumqz dio gio gi dat itumqz supino:

Dicit. A. q. verba tertie cōiugationis i dio desinentia faciunt preteritū i di ⁊ supinū i sum: vt sodio sodi fossium Deinde dicit q. rer. i gio faciunt preteritū in gi ⁊ supinū in tum: vt fugio fugi fugitum.

Dat pio semper ui: sine cepi sine cupiui

Dicit Auctor: q. verba tertie cōiugationis desinentia in pio quomodocūqz faciunt preteritum in vi vt ra pio rapui: sine cepi idest excepto hoc verbo capio quod facit cepi ⁊ cupio cupiui

Ptūm facit omne pio: sapio cupioqz remotis:

Dicit q. verba tertie cōiugationis desinentia in pio quomodocūqz faciunt preteritū: faciunt supinū in ptū vt rapio rapui raptum: ⁊ capio cepi captum. Deinde ponit excep. dicens: Sapio cupioqz remotis: quia non faciunt supinū in ptū: immo sapio facit sapitum ⁊ cupio cupitum. hoc magis declarat dicens.

Dat sapio sapui sapitum: cupioqz cupitum

Dat peperi pario paritum partumqz supino:

Sententia clara est: Dicit. A. q. pario facit peperci ⁊ paritum vel partum in supino.

Semper uo dat ui debet struo tum fluo demū.

Et pluo de hinc utum producit dando supinum:

Eum fluxi structum struxi pluo ui dat ⁊ utum:

Datqz plui.

Dicit Auctor: q. uerba tertie cōiugationis terminata in uo diuisas syllabas semper faciunt preteritum in ui diuisas syllabas: ut acuo acui struo fluo ⁊ pluo excipiantur. Postea dicit illa que faciunt preteritum in ui faciunt supinum in utum pe. pro. vt acuo acui acutum. Ideo dicit de hinc utum producit ⁊ xū fluxi. i. quod fluo facit fluxi in preterito ⁊ fluxum in supino structum struxi pluo dat plui in preterito ⁊ plurum in supino ⁊ facit plui: Ideo dicit. A. datqz plui.

Dat ruitum ruo siue rutum nonnullaqz nullum:

Dicit q. ruo ruis facit ruitū ul' rutū i supino n̄ nulla. i. aliq. uerba nullū dāt supinū ut ruiuo ruiui ⁊ metuo metui

Bo p̄si ptumqz facit: si littera longa preibit.

In hac parte Auctor determinat de preteritis ⁊ supinis uerborum tertie cōiugationis desinentium in bo precedente littera longa. dicit ergo sic bo idest uerbum tertie cōiugationis in bo terminatum facit p̄teritum in p̄si ⁊ supinum in ptum: ut nubo nupsi nuptum ⁊ scribo scripsi scriptum.

Cetera bi faciunt: preter que de cubo sunt.

Quasi dicat q. cetera uerba tertie cōiugationis terminata in bi scilicet que non habent uocalem longam ante bo faciunt preteritum in bi ut bibo bibi bibitum: preter illa que deriuantur a cubo cubas que faciunt preteritum in ui ut incubo incubas incubui.

Et nisi pſi faciant: per itum bo cuncta ſupinant:

Dicit q omnia verba tertie coniugationis in bo deſinentia faciunt ſupinum in itum: vt bibo bibitum: niſi faciant preteritum in pſi: quia faciunt in ptum vt ſcriptum vt ſupra.

Si co preueniat uocalis longa: facit xi

Dicit q verba tertie coniugationis deſinentia i co habentia uocalem longam ante co faciunt preteritum in xi vt dico dixi

Ita uel s abijcitur: hec ci facit: illa facit ui

Hinc uinco uici ſunt teſtes creſcoq; creui

Dicit Auctor q verba tertie coniugationis habentia n vel s ante co abijciunt n et s i preterito. Et illa que habent n faciunt ci vt uico uici: et illa q habent s vi faciunt: vt creſco creui. Ideo dicit: Sũt teſtes creſcoq; creui

Excipe conquēſſi didici compēſco popoſci:

Dicit Auctor q hec verba excipi debent a regula predicta ſcilicet conquiſco quod deberet facere conquiniui et faciunt conquēſſi: et idem eſt quod caput concutere

Hec ſunt uerba quibus in ceptio ſignificatur:

Et que preteritis caruerunt atq; ſupinis.

Dicit Auctor q etiam uerba iſchoatina excipiuntur ab illa regula: N vel s: quia carent preteritis et ſupinis vt caleſco caleſſi.

Glisco preteritum: conquēſſi tolle ſupinum.

Quaſi dicat q glisco ſcis caret preterito: et conquiſco caret ſupino:

Preteritum parco dat parſi ſiue peperci:

Dicit q parco facit in preterito parſi ſiue peperci.

Xi uel ci dat tum: ui tum facit: excipias que.

Excipienda docet que dat ueo norma ſecunde.

Dicit Auctor q uerba itie coniugationis facientia preteritum i ci uel in xi faciunt ſupinum in ci: vt uinco uinci uictum et dico dixi dictum. Deinde dixit q facientia preteritum in vi mutant vi i tum: vt creſco creui creuiſſi. Ponit excep. dicens: Excipias illa vba q faciunt preteritum in vi q norma ſecunde coniugationis de terminatis in ueo dat: docet excipienda unde ſi vis videre ea que excipiuntur: habes recurſum ad illam regulam in ſecunda coniugatione poſitam: que in cipit: Dat ueo vi: per tum vi format ubiq; ſupinum.

Dant in itum diſco compēſco poſco ſupina.

Quaſi dicat q poſco facit poſcitum compēſco compēſcitum diſco diſcitum: et hoc de arte et non de uſu.

Dat parſi parſum. de ſe nullumq; peperci:

Dicit q parco cis facit parſi in preterito et facit parſum in ſupino et qdo facit peperci in preterito caret ſupino.

In ſi do uertit: ſi pre ſe longa preibit.

Ante do uocalis. cu ſtri ſi ce peq; remotis:

hec faciunt cudi ſtridi ceſſiq; cecidi.

Nullum ſido gerit: quodo turpe ſonat fit in edi

Nulla ſupina gerens: ceſſi creat s ſibi duplex.

Dicit A. q uerba tertie coniugationis deſinentia i do mutant do in ſi in preterito ſi habent uocalem naturalem longam ante do vt ludo luſi et ledo leſi. Deinde ponit excep. dicens: Cu ſi ſtri cepeq; remotis uerbis que intelliguntur per has ſyllabas ſcilicet cu vt cudo ois cudi: ſi vt ſido ſidis caret preterito et ſupino. Ideo dicit: Nullum ſido gerit. ſtrido oi. cedo quod aliquando facit ceſſi et aliquando cecidi. Illud quod turpe ſonat ſcilicet habet turpem ſignificationem fit in edi: vt pedo pedis pepedi et caret ſupino. Ideo dicit: Nulla ſupina gerens. Deinde dicit q cedo cedis ceſſi debet ſcribi per duplex. Et ſic excipitur.

Ad do composita formabunt di geminata

Dicit q composita a do das tertie coniugationis faciunt preteritum in di geminando ultimam ſyllabam vt reddo reddis reddidi.

his iunges prendo: diphthongus ſi tibi format.

Quaſi dicat q hoc uerbum prendo iungitur cum predictis: quia geminat preteritum in ultima ſyllaba: vt prendo prendidi. diphthongus ideſt uerbum habens diphthongum ante do prebet tibi ſi in preterito vt claudio clauſi.

Ante do si ueniat i uel u simul n mediante:

In di pretereunt: sed in his n o meditur ante.

Dicit Auctor: q̄ verba tertie coniugationis desinentia in do habentia i uel u ante do n mediante faciunt preteritum in di mutando do in di. Sed n remouetur: vt fundo fudi ⁊ fundo fidi.

Tu geminans tundo tutudi dat: sumq; supino:

Auctor: excipit hoc uerbu tundo q̄ geminat preteritu ⁊ facit tutudi: ⁊ dat tutu i supino: vt tutu. i. p̄uio.

Dat tundo tutudi: donat tondere totondi.

Tundeo dat tunsum: sed prebet tundere tunsum.

Hic ponit differentia inter tundo tondo ⁊ tondeo tondeo: Littera est clara.

Ante do diphthongus: productaq; littera uel que

do dedit: aut i uel u simul nq; patefcunt.

Nil aliud mutans: prebet per cetera di do.

Auctor: epilogat ea que dixit de uerbis terminatis in do: vt aliam inferat regulam. Et dicit: q̄ habentia diphthongum ante do vt claudio ⁊ litteram productam vt ludo: ⁊ illa que componuntur ex do ⁊ as vt reddo: ⁊ illa que habent i uel u ante do n mediante: vt fundo ⁊ fundo: ⁊ hoc uerbum pendo pendi: patefcunt idest manifesta sunt vt supra. Deinde infert regulam dicens q̄ oia alia uerba i do terminata prebet di in preterito nil aliud mutando nisi do in di: vt scando scandi.

Diuido si demas: ⁊ que fiunt geminando.

Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens: Tu demas idest excipias hoc uerbum diuido q̄ facit diuisi: ⁊ illa uerba que geminant preteritum vt cado cecidi tendo tetendi pendo pependi uel pendi.

do sum prebet i his. exceptis a dare natis.

Ista supinatur per itum: quotiens geminantur.

Abscodo dat itum geminans di: no geminans sum.

Dicit Auctor: q̄ in his uerbis predictis do mutatur in sum formando supinu: vt ludo lusum claudio clausum diuido diuifum. Deinde ponit exceptionem dicens q̄ deriuata ab hoc uerbo dos ⁊ as excipiuntur: quoniam ista supinantur in itum quotiens geminantur: vt reddo res reddidi redditum: Deinde dicit q̄ abscondo facit absconditum uel absconsum: absconditum q̄ facit abscondidi: absconsum q̄ facit abscondi.

Ita quibus eripitur: penultima si breuietur.

Additur s duplex: si longa sit s sibi simplex.

Dicit Auctor: q̄ uerba tertie coniugationis quibus n eripitur i preterito. si pe. preteriti breuietur: geminat s in supino vt scindo scidi scissu: ⁊ si pe sit longa faciunt supinu in sum per simplex: s vt fundo fudi fufum.

Dans passum pando: subducit n: s geminando.

Dicit q̄ pando pandis remouet n in supino: ⁊ geminat s: ⁊ facit passum.

Pando pati pateo passum fecere supino:

Dicit q̄ pando dis: pati. i. patio: pateris: ⁊ pateo pates faciunt in supino passum passu.

Dat tendo tensum: tum quedam compositorum.

Dicit q̄ tendo tendis facit tensum in supino: ⁊ quedaz suorum compositorum faciunt tum vt cotendo cotentū.

Edi donat edo: sum donans: stumq; supino:

Hec sua composita cogunt duplicare supina:

Dicit q̄ edo es est facit edi in preterito ⁊ esum uel estum in supino. Ex hoc sua composita no cogunt duplicare supina: Nam q̄ quia ambedo dat ambesum: comedo comestum. Ideo subdiur uerfus sequens.

Namq; dat ambesum esum: comedoq; comestum.

Iste uerfus patet ex precedentibus.

Si facit r go: nisi sint a rego nata sed in xi

Cetera sunt pun pan le tan sed demis ⁊ a fran.

Hec cum compositis dant gi: tribus a lego demptis.

Hec intelligo diligo negligo que faciunt xi.

In hac parte Auctor: determinat de preteritis ⁊ supinis uerborum desinentium in go: dicens q̄ uerba

desinentia i go habentia r ante go faciunt preteritum in si vt tergo terfili si sint nata. i. o. deriuata a rego regis. Sz cetera que non habent r ante go: faciunt preteritum in xi vt rego regi. Sed excipitur pango pango lego ta go ago z frango que cum eorum compositis faciunt preteritum in gi. Exceptis tribus compositis a lego legis: que faciunt in xi: vt pater in textu.

Preteritum triplicat z sensum pango pacisci.

Dat pepigi: pansi dat cantus: iungere pegi.

Quasi dicat q pango pangis habet triplex preteritum z triplex significatum. Nam aliquando stat per far pacto z tunc facit pepigi: z idem est quod pacisci. Aliquando facit panxi z stat per cantare. Et aliquando idem est quod iungere: z tunc facit pegi: vt Job: ossibus z nervis compegisti me.

Tango facit tetigi: sed ago uel frango dat egi

Dicit q tango tangis facit tetigi in preterito. Sed ago z frango faciunt preteritum in egi: vt egi z fregi.

Preterito duplici duo significat stimulando

Pungo facit pupugi: punxi punctos numerando.

Dicit q pungo gis significat duo idest habens duas significationes duplici preterito idest secundum duplex preteritum: facit pupugi stimulando idest quando stat per ponzer. facit punxi quando stat per far li ponzi. con lagogia punctos numerando.

Dego degi dabit: que dat rego xi sociabis

Dicit q hoc uerbum dego gis per viuere facit degi in preterito. Deinde dicit q deriuata a rego regis faciunt in xi: vt surgo surrexi dirigo direxi.

Dans go si sum dat per tum gi xiqz supinat:

Dicit q tercia coniugationis desinentia in go facientia preteritum in si faciunt supinum in sum vt tergo terfi terfum. Et facientia preteritum in gi z in xi faciunt supinum in ctu: vt legi lectum z terpi tecu.

I uel a si pre go uenit n mediante: supino

Semper n eripitur: tin cin an excipiantur.

Dicit q uerba tercie coniugationis in go desinentia habentia i uel a ante go n mediante semper n eripit i supino: vt mingo minxi micum z frango frangis fractum. Excipiuntur uerba intellecta p has syllabas vz tin vt tingo cin vt cingo an vt angio quia retinent n in supino. Et hoc declaratur in sequentibus.

Ita retinent angio tingo cingoqz supino

Et plango iungo planxi ctum: degoqz nullum.

Dicit q ista uerba retinent n in supino licet habeant i uel a ante go n mediante: vt angio ancium tingo ti ctum cingo cinctum plango plantu pago panxi pactum: dego degis nullu habet supinum.

Dat fixi fixum: fit de fingere fictu.

Dicit q figo figis facit fixum in supino: z fungo fingis facit fictum.

Ita si tumqz facit ui lo: ni geminetur

Ita ibi tunc per li lo preterit excipe ulsi

Uel uelli.

Dicit q uerba desinentia in ho faciunt preteritum in xi z supinum in ctum: vt traho traxi tractum. Deinde dicit q desinentia in lo non geminantia l faciunt preteritum inui diuisas syllabas vt colo lis colui. Notanter dicit: ni geminetur l quia ibi scilicet in illo uerbo quo l geminatur: tunc lo mutatur in li formado preteritum: vt pello uellis uelli: tamen excipitur inquantum facit uulsi.

L duplex repetit mutam: si muta preibit:

Dicit q quando uerbum in lo terminatum duplicat l muta precedente l existente in principio prime syllabe: tunc illa muta geminatur in preterito vt fallo fefelli z pello pepuli.

Tollo tulli: psallo psalli dat falloqz falli.

Dicit Auctor p modum exceptionis: q ista uerba tollo psallo z fallo licet geminant l i pnti: z habeant mutam i principio prime syllabe tn no geminat preteritum: immo faciunt vt patet in littera fallo dat falli.

L simplex dat tum: sed sum geminata supino:

Dicit q desinentia in lo per simplex l faciunt supinum in tu vt colo colui cultum. Sed habentia duplex l faciunt sum in supino: vt fallo fefelli falsum pello pelli pulsum.

Tum uel itum dat alo: caret omni malo supino.

Psallere nolle caret: alienum dat tibi tollo.

c

Donit exceptiōe dices q' alo alis dat altū vel alitū in supino. Malo caret omni supino pfallere idest pfall
lo et nolo nonuis caret supino. tollo tollis dat tibi alienum videlicet substuli sublatum.

Mo dat ui dat itum: premo preter emoqz: sed illa.

Excipias: quibus est pre se penultima longa:

Nam psi preterito tunc reddunt ptumqz supino:

Dicit q' verba desinentia in mo faciunt preteritum in vi: vt tremo mis tremui. Preter emo et primo de
quibus statim dicitur. Sed excipias illa verba: quibus est pre se penultima longa que faciunt preteritū
in psi et supinum in ptum: ut primo prompti promptum.

S geminando si sum premo dat emo mi dat et emptum

Dicit q' pmo facit ppsi i preterito et psum in supino geminando: emo enim facit emi i preterito et eptū i supino

Mo dat ui g uel o si presit: et a cano nata.

Dicit q' desinentia in no g uel o precedente faciunt preteritum in vi: vt gigno nis genui et pono nis posui.
Et nata idest deriuata a cano nis per cōpositionem: vt pcedno nis pcedui.

Ante no psi facit m: preter cano cetera ui dant.

Dicit q' habentia in ante no faciunt preteritum in psi: vt contemno contempsi. Cetera vero que nō possūt
contineri sub regulis predictis faciunt preteritum i vi: vt streno stravi: preter cano nis quod facit cecini

Dat lino lini uel leni:

Dicit q' lino habet duplex preteritum videlicet lini uel leni: et non est in usu in simplicitate sed in composi
tione ita: videlicet obliuo nis per spectare.

Mo per ui dat itum. sine natis a cano: nam tum.

Ita precedit in his: psi tum dat: uiqz facit tum:

Dicit q' vba tertie conjugationis desinentia i no facientia preteritū i vi faciūt supinū i itū vt gigno igeni gei
tum. Sine natis a cano. i. vbi desinunt a cano nis: nā nā precedit i his. i. deriuat a cano: vt pcedno nis
pcedui. Cetera scilicet que non habent breuiem nec m ante po: faciunt preteritum in psi et supinum in ptum: vt contemno cōtempsi
reptum. utqz facit tum. i. facientia preteritum in psi dant supinum in ptum: vt contemno cōtempsi
reptum. utqz facit tum. i. facientia preteritum in vi faciunt supinum i tum: vt streno stravi.

Mo dat ui dat itum breuis e si preuenit: m pi.

Ptumqz remota facit: spi cetera ptumqz dedere:

Dicit q' vba desinentia in po e breui precedente faciunt preteritum in vi et supinum in itum vt strepo pui
strepitum. Si vero m sit ante po: m remouetur et po mutatur i pi: ut rumpo rupi et supinum facit ruptū.
Cetera scilicet que non habent breuiem nec m ante po: faciunt preteritum in psi et supinum in ptum: ut
repto reptis repsi reptum.

Dat linquo liqui: coquo coxi: ctum dat utrumqz:

Dicit q' linquo linquis facit liqui in preterito: et coquo facit coxi: utrumqz facit supinum in ctum ut licet
et coctum. Intellige secundum artem.

Ro ui tumqz facit: ge cur excipiendo uerugz:

Dat si tumqz gero: uelut uro: curro cucuri.

Cursum: ri uel si uerro uersumqz supino.

Dicit q' desinentia in ro faciunt preteritū in ui et supinum in tum: ut tero triui tritum. Excipiendo vba intel
lecta per has syllabas: uidelicet ge idest gero cui idest curro uer idest uerro u idest uro que faciunt preteritū
ta et supina sicut patet in littera. Sententia est clara.

Quero: quesui quesitum redde supino.

A sero composita serui sertumqz dedere.

Insero sic format et consero: uiqz si tum dat

Sic sero formauit prius: et sensuum duplicauit.

Composita a sero ris faciūt preteritū in ui et supinū intum. Ideo dicit: Insero sic format et consero cōser
ui cōsuium. Ideo dicit et consero viqz situm dat. Deinde reddit causam huius ponendo regulam de sero
seris: et dicit: Sic sero formauit prius et sensuum duplicauit. q. d. q' sero ris anteq' esset cōpositum: forma
uit preteritū sic et dictū est. i. in rui et in ui: ut sero rui et seui. et geminat preteritum et supinum. i. significatū
Nam in quātū facit serui stat per inferre: et in quantum facit seui stat per seminare.

So sui situmqz facit: sed deme capeffo.

Quod si sumqz tenet sic: uiso sicqz faceffo

Dicit qz desinentia in so faciunt pteritum in sui z supinum in situm: vt laceffo lis laceffui sitū. Sed deme idest excipe capeffo sis quod facit capeffi in pterito z capeffum in supino. uiso sis z faceffo sis sic idest si militer faciunt: z sunt verba desideratiua.

Pinfo pteritum per ui formando: dat istum.

Dicit qz pinfo sis facit pnsui in pterito z pistum in supino.

Ante to c ueniens in xi cto mutat z in rum.

Dicit qz desinentia i to c pcedere mutat cto i xi i pterito z cto i xū in supino: vt flecto xi flexum.

Datqz xui pecto pariter xi: sic quoqz necto.

Dicit qz pecto facit pexui in pterito vel pexi: z similiter necto facit nexui vel nexi.

Ante to uerba duo retinent r: absqz supino.

Prebet ui sterto: ti format sum quoqz uerto:

Dicit qz duo uerba habent r ante to: vt sterto tis z uerto tis. sterto facit stertui in pterito z caret supino. uerto facit uerti in pterito z in supino uersum.

E duo corripunt: quorum peto ui facit z tum.

S geminando sui format meto: deinde facit sum.

Dicit qz duo uerba habent e breuem ante to scilicet peto z meto: peto facit petui in pterito z petum i supino: meto facit messui in pterito z messum in supino geminando s.

Dat si sum muto: tamen s geminando supino:

Dicit qz muto tis facit in pterito mui z in supino missum geminando s.

Dat sisto statui: si transeat: atqz statutum.

Et si sit neutrale sisti: nullumqz supinum.

Dicit qz hoc uerbum sisto sis si transeat idest si est transituum facit statui in pterito z in supino statutū. Et si sit neutrale idest neutrum absolutum: facit sisti in pterito z caret supino.

Luo preueniens de uo ui format z utum:

Dicit qz habetia l ante vo faciūt pteritū in ui mutādo vo in ui vt uolūt: supinum facit uolum.

Longaqz precedens uocalis xi facit z ctum.

Dicit qz ubi habēs uocalē longā ante vo facit pteritū in xi: vt uiuo uixi: z supinum facit uictum.

Exo dat ui rum nexo: format teroqz textum

Dicit qz desinentia in xo faciunt pteritum in vi: vt nexo nexui. z tero texui nexo facit nexum in supino z tero facit textum.

Ofi predicta uide: que sit formatio quarte.

In hac parte Auctor determinat de pteritis z supinis vborum quarte coniugationis. Et prio se continuat cum pcedentibus dicens. Post predicta uide que sit formatio quarte.

Uel uel ui ri si uel xiqz dat ij uel psi:

Auctor pōit generalit̃ imitādoes pteritū z vborū q̃te cōiugatiōis dicēs. Quarta cōiugatio dat i pteritis has imitādoes: v3 vi: vt audio audiui vel vi vt salio salui: vel ij vt salio salij: vel ri vt reperio reperi li vt scio sensi xi vt vincio vixi: psi vt sepio sepsi: ni vt venio ueni: z suum compositum vt inuenio inueni.

Dat cio xi quotiens n preuenit hac sine dat si.

Dicit qz uerba quarte coniugationis desinentia in cio n pcedente faciunt pteritū in xi: ut uiuicio uiuxi. hac sine dat si idest desinentia in cio sine hac littera n dant si in pterito: ut sarcro sarxi.

Non sine compositis debent dissyllaba demi:

hec faciunt in ui: sic format sancio sanxi

Ponit excep. a regula p̃dicta dicens qz vba dissyllaba. i. duarū syllabarū i cio desinentia debent demi idest excipi nō sine cōpositis: quia etiam composita excipiuntur. hec eni faciunt in ui ut scio sciui z nescio nesciui. Deinde dicit qz sancio sic format pteritum: quia facit sancui uel sanxi.

De uerbis quarte que dant cio dicta notare.

Epilogando dicit magister: decet notare de verbis quarte coniugationis terminatis in cio: et illa que dicta sunt quia dicitur quod de illis sufficienter dictum est. Ideo dicitur quod sunt notanda ea que dixit.

Cetera preteriti uocem fecere per iui.

Dicitur quod verba quarte coniugationis que non possunt contineri in regulis predictis: faciunt preteritum in ui: ut audio audiui seruis seruui.

Sed legem cassant hanc cassus: et inde creata.

haurio sentio sepio si: ui cambio uel psi.

Dat uenio ueni: sit que componis ab illo

Dat salio salui salij quoque siue salui.

Ponit exceptionem a regula predicta dicens: Cassus id est verba intellecta per has sex litteras contentas in hac dictione cassus: cassant. id est destruunt hanc legem. id est regulam predictam. Per c intelligitur Cambio bis quod facit campsi uel cambiui: per a haurio ris hauri per s sepio sepsi. per t sentio sensi. per v uenio ueni et eius composita ut reuenio reuent. per l salio salij uel salui: sed tunc non excipitur. Hoc etiam intelligitur de compositis eorum: ut exhaurio exhausti. Et ideo dicitur: et inde creata.

Queque parit pario simul excipiuntur: et aio.

Dicit etiam quod uerba illa que pario ris parit per compositionem: debent excipi a regula supradicta: quia non faciunt in ut: imo faciunt sicut statim dicitur. Et hoc uerbum aio ais excipitur: de quo dabitur doctrina in capitulo de anomalis et defectibus. Nota quod pario paris in simplicitate est tertie coniugationis: in compositione uero quarte ut reperio.

Appario dat nata rui nisi quod reperire

Comperio que peri faciendo preterire.

Dicitur. A. quod deriuata a pario paris faciunt preteritum i ui: ut apio apui: nisi repio et pperio quod facit repti et pperi.

In xi preterita per tum fecere supina.

Dicitur quod facientia preteritum in xi: faciunt supinum in ctum: ut uinco uinxi uinctum.

Preunte uel r si tum facit: his sine dat sum.

Dicitur quod facientia preteritum in si l uel r precedente: faciunt supinum in ctum: ut facio farsu factum et fulcio fulsi fulctum. Facientia uero preteritum i si sine his litteris. s. l uel r faciunt supinum i su: ut sentio sensi sensu.

Excipias haustum dans haurio: sepio septum.

Hic Auctor: ponit exceptionem a regula predicta dicens quod haurio et sepio: licet faciant preteritum in sita men excipiuntur: quia haurio facit haustum et sepio septum.

Ut uenio: sic dant ab eo uenientia: uentum.

Dicitur quod uenio facit uentum in supino: et eius composita ut reuenio reuentum.

Et quicquid pario parit r preunte facit tum.

Dicitur quod composita a pario ris faciunt supinum in tum r preunte: ut reperio ris repertum.

Iui preteritum semper transfertur in itum.

Dicitur quod facientia preteritum in ui faciunt supinum in itum: ut audiui auditum.

Dat salio saltum: dum ui facit excipiendum.

Dicitur quod salio facit saltum in supino: in quantum facit salui in preterito excipitur: quia non facit saltum.

In quibus eripitur: duo deme supina: sepultum

Quod sepelire facit: amicere figurat amictum.

Quia superius dixit quod facientia preteritum in ui faciunt supinum in itum: ideo dicitur ponendo exceptionem in his uerbis sepelio et amicio: que cum deberent facere sepeliui et amictui: abijciuntur et faciunt sepulci et amictui.

A quo composita uel eo breuiare supina

Constat: et ambitum non corripit ambio solum.

Quia superius dixit quod facientia preteritum in ui faciunt supinum in itum penultimam producendo: imo ponit exceptionem in compositis ab eo is et quo quis dicens quod corripunt penultimam supini: ut nequeo nequi ut nequitum et transeo transiui transitum. Sed de hoc uerbum ambio ambis non corripit imo producit pe. supini: ut ambio ambis ambitum. Et si dicatur et obijciatur de hoc uerbo superbio his quod pro pe. su

pinā dicatur q̄ non est cōpositum de super et eo: sed est dēriuatū de superbus superba superbum.

Ireperire cupis ex deponente supina:

Actiui finge uocem: formaq; per illam:

Sicut letatum uerutum: sed plurima uerba

Ita creant aliter: probat hoc ratus atq; misertus

Superius Auctor nos docuit formare preterita et supina uerborū actiuorū q̄ neutrorū. Nūc autē docet et datur itēdit d̄ supinis uerborū deponentium siue de supinis uerborū habentūz passiua uocem. Et dicit: Si tu cupis reperire supina ex deponente uerborū tu debes fingere uocem actiuam preponere q̄ habeat uerbum in o terminatum: et formare preteritū et supinū secundū illā uocem actiuā et repto supi no illius uerbi actiue uocis imēdiate habebis supinū uerbi deponentis quod simile est. Ex quo quidem supino et uerbo sum es est poteris supplere preteritū illius uerbi deponentis. De hoc. A. ponit exēplū dicens: Sicut letatū uerutum. Presuppoam q̄ iueniat leto tas: hoc tale uerbum leto tas faceret letatū p̄ illā regulā. As i preito et cetera et faceret letatū i supino p̄ illā regulā: Regula que formā et cetera. Ex quo scire possumus: q̄ letatū est supinū huius uerbi leto letaris: ex quo supino et uerbo sū es est supplet preteritū uerbi: v3 capiēdo participiū preitū temporis ab ipso supino dēriuatū ut dicēdo letatū sū uel sū similit̄ possum dice re d̄ uerū p̄ illā regulā: De deo deq; geo leo queo uel ueo dicta. Sufficiūt i uel diuisas et c̄. Et ei supinū ueritū p̄ illā: Que dāt preitā p̄ uerū caruere supio: Nū faciāt in itū et c̄. Eodem mō per cetera discurrendū est. Sed plurima uerba excipiuntur: que aliter faciūt supina q̄ dictū est. Probat hoc ratus atq; misertus: fingamus q̄ reo res reperiat̄ eius preteritū faciet reui per illam regulam: De deo deq; geo et cetera et supinū reitum uel careret. Et sic deberemus dicere q̄ in preitū de reo: faciet reuitus sum uel fuit: aut carē tūc preitū: s3 quia facit rat: iō excipit. Preitā fingam q̄ iueniat misere res et preitū fac miseri p̄ illā regulā: De deo deq; geo et c̄. Et supinū faciet misertū. Et p̄sequēs misere: faciet miseri tū uel fuit. Et q̄ fac misertū sū iō excipit.

Dat fateor fassum: nullum liquor medeorq;

Et uescor cum reminiscor eis adiungere debes:

Dicit q̄ fateor facit fassum deberet enim facere fassum fingendo uocem actiuam: Deinde dicit q̄ liquor ris et medeor ris uescor ris reminiscor reminisceris nullum habent supinū.

Hec circumloquium non seruant preteritorum:

Quasi. d. q̄ predicta carent supinis ex eo q̄ non seruāt circumloquiū preitorū a quo a trahere deberent originem. uel sic exponat et forte melius: Nam. i. certe. predicta nō seruāt circumloquiū preitorū. i. carent supplectioe preitorū: ex eo q̄ carēt supinis: quibus deficientibus necessario deficit supplectio preitorū.

Disce supina date p deponentia terne.

Dicit magister: O lector disce dare supina uerbis deponentibus tertie coniugationi non seruantibus regulam antedictam v3: Si reperire cupis et cetera. hec patent in sequentibus.

Gressus commentus fretus frutusq; pfectus

Et frutus lapsus nactus quoq; pactus adeptus.

Altus et iratus oblitus functus et usus

Questus complexus nifus uel dicito nixus

Dicit q̄ ista que in littera ponuntur: nō formantur secundum uocem fictam: uidelicet gressus de gradior ris: Nam deberet facere gressus ficta uoce actiuā. i. gradio per illam regulā: Dat oi sumq; dio. Eodem modo discurrendū ē per cetera. Et si aliqua reperias: que formantur secundum uocem fictam: dicas q̄ de ipsis est doctrina et non exceptio: ut iratus quod uenit ab irasco: ris: fingamus uocem actiuam. i. irasco faciet iratū per illam regulam. N uel s abijcitur et faciet iratum per illam regulam: ui tum facit. Ideo patet q̄ non excipiuntur: sed est doctrina: Lamentus uenit a cominisco: frutus frutus et fretus a fruor: profectus a proficisco: ultus ab ulscico: oblitus ab obliuisco: functus a fungor: usus de uitor: questus de quoror: complexus de complector: nixus et nifus de nitor niteris.

Ortus et oriturus: mortuus est et mortiturus

Dicit q̄ orior et morior cū sint itē uel arte coniugatiōis: habēt preitā iuxta itā coniugatiōē: ut ortus sū et mortuus sum: participia uero futuri tēporis iuxta quartam: ut oriturus et moriturus pe. co. quam debent procedere per illam regulam: In ui preteritū et cetera.

Hinc expectus faciunt loquor et sequor utum

Dicit q̄ expectus facit expectatus sū: loquor locutus sum: sequor secutus sum.

Dat tutum tuor. tutum tueor. ambo tueri.

Dicit q tuor ris facit in supino tutum: tuor ris facit tutum: sed ambo faciunt tueri in infinitiuo.

Dat nascor natum dat mensum metior: orsum

Ordior: et passum patior. potiorq potitum.

Sententia est clara in textu.

Eredo q exosus uerbo caret atq perosus.

Dicit. Al. q est opinionis q exosus qd idē est qd i odio habens et posus qd idē est: carere vbo. i. a nullo vbo deriuat: licet nō noia et nō picipia: tñ sup hoc possēt fieri qstiones: de quib' ad plens nō fit mentio:

Onatum sequere per uerba fruuentia lege.

In isto capitulo. Al. itendit determinare d vbls defectiuis et anomalis. Et primo dicit q tu dbes sequi donatū p vba fruuentia lege. i. regula. q. d. q tu debes variare vba regularia: sic donatus i sinuar. Nā de vbls irregularib' ego dabo tibi doctrinam: vt patet in sequentibus.

Dic duc fac et fer: sic que pponis ab illis.

Dicit q ista vba dico cis duco cis facio cis et fero fers sūt irregularia in prima voce ipatiui: qz deberem' dicere dice duce face et fere et dicim' dic duc fac fer. Et hoc forte ad ofiam gñ et dñ h' nois dica dice fere fere et ablatiu huius nois dux et fax et cetera. Similiter est dicēdū de cōpositis eorum vt benefacio cis. Imperatiuo modo bene fac.

Cum facti auertit in i: uerbi regula seruit:

Dicit. Al. q facio cis qñ mutat a i i cōpōitione: tunc regula vbi fuit sibi idest quando irregulariter declinatur: inficio cis. Imperatiuo modo tūc ifice.

In ui preteritum de se data tempora quedam.

Syncopat: hinc deme dissyllaba: quodqz sit inde.

Dicit q pterira i vi terminata syncopat qdā tempora data de se. i. aliquas voces ab ipsis deriuatas vbi gratia: Preteritū huius vbi amo as facit amauit: et ab ipso deriuat amauisti: qd aliquado syncopatur: et dicimus amasti. p amauisti et sic de similibus. Sed notāter dicit tpa qdā qz nō omnia syncopatur: sed ali quā. Neqz debemus aliqua syncopare: nisi reperiantur ab auctoribus syncopata. vnde: vltus syncopauit fueris veterū vestigia seruet. Deinde ponit excep. dicens: hic demes dissyllaba. i. preterita duarū syllabarū et illa que ab eis deriuantur: qz talia nō patiunt syncopam: vt neo nes neni neuisti: deneo deneui deneuisti.

Sed dices nosti flasti flesti quocqz sisti

Nūc pōit excep. ab exceptione pdicta dicens: q preterita in littera posita licet sint dissyllaba idest duarū syllabarū in prima persona: tamen inueniuntur syncopata: vt nosti pro nosti flasti pro flauisti flesti p fleuisti dixti pro dixisti. Aliqui dicunt scisti et tunc exponitur scisti pro sciuisti.

Cum uerbo quod habet quarto casu sociari:

Participis tempus dare preteritum uideamus:

Et careant illo: que non licet addere quarto.

Preteritum uerbi damus istis: participantis.

Nunquam preteritū nunquam uel raro supinum:

Ambigo compesco disco posco tremo glisco:

Lambo uel līngā metuo timetur geo caluo:

Linquo uel fugo paueo fugit horreo scando.

Mando cum scabo scalpo coniungito cerno.

Accusatiuis tamen hec possunt associari.

Dicit. Al. q vba que habent cōstrui cū accusatiuo casu p naturā ppiā: possunt et habere picipium preteriti temporis. i. i passiuis eorum: et p cōsequens idem possūt habere supinū: vt amo amatū amor amatus sūt Illa uero q nō possūt uel nō habēt cōstrui cū accusatiuo: carent pterito participij: vt seruiū seruui nō enī reperitur seruuius sum. Tamen aliqua sunt que licet possunt cōstrui cum accusatiuo casu: non habent

preteritis principij nec habent supinū: et si habent hoc raro contingit. Et sunt ista q̄ i littera numerantur. s. abigo
cōpescō et cetera d̄ quib⁹ vbiis cū aliqua sint obscura: ipsa declarabo. Ambigo p̄ dubitare: cōpescō p̄ p̄sire
zere: caluo pigānare: fugo p̄ tectare: scado p̄ mōtare: mado p̄ mādare scabo p̄ gratare: scalpo p̄ rāipare.

Dices de neutris: q̄ raro participantis.

Servant preterita: sed multis adde supina.

Dicq̄ fere cuncta per rus formare futura

Inde tamen tollis ea que casuere supinis.

Dicit q̄ neutra raro habēt p̄teritū principij. i. p̄teritū p̄sentū ex supplectione principij et huius vbi sum es est.
Sed multa habent supina: vt seruo seruū obedio obedirū: et fere omnia habent principij i rus vt serui
urus obedirurus. Tamen excipiuntur ea: que carent supinis que etiam carent participijs i rus. Ideo dicit
Inde tamē tollis et: Que autē sunt illa neutra q̄ habēt p̄teritū et nō supina: declaratur vt infra.

Preteritum neutra dant hec: defuntq̄ supina.

In rus par ratio facit illa carere futuro.

Estuo sterto mico rudo strido studeo psallo.

Conquesi parco.

Ut docui iunge preter sex neutra secunde.

Sex retinent neutra pla no ca ua pa do supina.

Dicit q̄ ista vba extuo as p̄ boglir: sterto tis p̄ ronfar et omnia supradicta habēt p̄terita: vt extuo extuauit
sterto steruisti habēt supina. Ideo carēt principijs i rus q̄ principia i rus formantur a supio qd̄ deficiente nō
possūt formari. Et hoc est qd̄ dicit: In rus par ratio. Deinde dicit q̄ vba neutra scde cōiugatiōis vt docui
idest facientia p̄teritū sicut doceo doceas: iunguntur predictis: quia ipsa carēt supinis et principijs i rus. vt
ego equi supinis caret. Excipiuntur sex que habēt supina: ideo dicit preter sex. Et hec sex intelliguntur per
sex syllabas positas i vltio versu scilicet pla idest placeo ces cui placui: nō noceo ces cui nocui: ea careo
cares carui carui vel cassū va valeo les valui valui: pa pateo petes tui passū: do doleo les lui dolui.

Audeo cum fio soleo quoq̄ gaudeo fido:

Quinq̄ puer numero neutro passua tibi do:

Dicit. A. q̄ quinq̄ sūt vba neutropassiva: vt supra cōtinetur i metro: q̄ defectiva seu irregularia sūt: q̄ in
preteritis p̄fectis et i his q̄ formantur ab eis: retinet litteraturā passiuā et ceteris vero neutrorū. Juxta
donatū dicentē: Cuius generis neutro passiuū. quare? quia in preteritis perfectis et

Exulo napulo liceo nubo quattuor ista.

Sensum passiuū sub voce gerunt aliena.

Dicit. Auctor q̄ sūt quattuor vba q̄ sub voce actiua passiuam retinent significationem et constructionem. s. ex
ulo as per si bandezato et reliqua vt in versu continetur. Et dicuntur defectiva quia deficiunt a recta si
gnificatione. Nam gerunt sensum passiuū sub aliena voce idest sub voce neutrali.

Largior reperior ueneror moror osculor hortor:

Eriminor amplector tibi sint communia lector:

Si bene conumeres: interpretor et hospitor addes

Dicit q̄ verba cōmunia sunt irregularia ex eo qd̄ habent duas significationes sub vna terminatiōe

Bis duo sunt odi noui cepi meminiqū:

Que retinent sensum presentis preteritiq̄:

Que formantur ab his: pariter sensum duplicabūt:

Datq̄ mementote meminī dedit ante memento:

Dicit. A. q̄ ista quattuor: uerba in textu notata sūt defectiva seu irregularia: q̄ deficiūt aliquib⁹ tēpori
bus: et q̄ sub una terminatiōe retinet sensū p̄sentis et preteriti tēporis. Carent ēt iperatiuo preter meminī qd̄
h3 mēto in singulari et mēto te in plurali. Ideo dicit: Datq̄ mēto te et. Et ē sciendū qd̄ alia tempora
q̄ formant ab illis: v3 odi noui cepi et meminī parit sensū duplicabunt. s. debūt sensū p̄sentis tēporis: vt nō uis
noueram nouissē noueri nouero nouissē et sic de silibus. Ideo dicit: Et que formant ab his et cetera.

Ex do passiva: nisi dor solum lego dicta.

Dicit q hoc verbum do das habet passivum in omni persona preterqz in prima. Construe ego lego passiva dicta ex do das, nisi solum dor: quia non invenitur de usu.

Aio sisto sero tollo furio serio cerno

Ex his preterita negant usum habere creata

Dicit Auctor q ista verba aio sisto et de se non habent preterita nec supina licet mutantur ab alijs verbis. Nam aio facit dixi dictum: et mutatur a dico dicis. Sisto facit steteri: et mutatur a sto stas: et tunc caret supino: aliquando facit statui statutum et tunc mutatur a statuo statuis. sero facit tulsi et latum et mutatur a tollo tollis. Tollo facit sub tuli sublatum. serio facit percussi percussus a percussio percussis. Furio facit insani insanium ab insano nis. Cerno facit crevi cretum descendit a cresco scis.

Passivi ternis impersonale notabis:

Dicit Auctor q verba impersonalia sunt defectiva: quia variantur per unam vocem tantum. s. per tertiam personam passivi singularis numeri: ut verbo impersonali tempore presenti amatur.

Personas dabit impium primas in utroqz

Tempore presenti ternas quas dat modis optans

Extremo ternis est altera forma futuri.

Quas dedit indicij sibi presens: has dabis illis

Uel or adijcias: uolo compositivaqz demas

Dicit Auctor q imperium id est modus imperativus dat primas personas plurales in utroqz tempore scilicet in presenti et in futuro: quas modus optans. i. optativus dat extremo. i. futuro: q. d. q prima persona pluralis numeri presentis et futuri temporis imperativi est similis terne persone futuri optativi modi. Et ultra dicit q imperativus in tempore presenti habet ternas personas similes tertis personis futuri temporis optativi modi. verbi gratia: Nam dicimus imperativo modo ama amet. Et pluraliter amemus ate ament. futuro amato tu amato ille. Et pluraliter amemus tote anto. In futuro optativi dicimus: futuro vram amemus etis ent. Et quo patet ut dictum est. Deinde dicit q altera forma est ternis. s. tertis personis futuri imperativi: et docet ipsas formare dicens: Tu dabis illis ternis personis futuri imperativi tam singularibus qz pluralibus illas tertias personas: quas presens tempus indicij. i. indicativus dedit sibi: et abijcias o vel or. o in activa voce ut amo as at: addita o fit amato in singulari amant addita o fit amantoz in plurali or vero additur in passiva voce: ut amat addita or fit amatoz in singulari amant addita or fit amantoz in plurali. Si vero verbum non habet actuum debemus fingere q habeat: ut si volumus formare tertias personas futuri imperativi huius verbi. s. agredi oris: fingamus vocem actuum. s. agredior ois et addita or fit agredior: et sic habemus tertiam personam singularem futuri temporis imperativi: ut agredimur tis unt: et addita or fit agredimur. Et sic habemus tertiam personam pluralis imperativi. Et est sciendum q secunda et tertia persona futuri imperativi singularis numeri sunt similes tam in activa voce qz in passiva. Deinde ponit exceptionem dicens: Uolo compositivaqz demas. q. d. q uolo uis et eius composita excipiuntur: quia non habent imperativum modum preter nolo non vis non uult: de quo dicitur inferius ibi: Nolo paterem sequitur.

Ante te tote mini minor a dat prima: sequensqz

Elongam: iqz breuem dat tertia: quartaqz longam.

Dicit q verba prime coniugationis habent a producta ante te in secunda persona presentis temporis imperativi modi pluralis numeri. Et habent a producta ante tote in secunda persona pluralis numeri futuri temporis et hoc est in activa voce: ut amate tote. In passiva uero habent a ante mini ante minor: ut amamini amaminoz. Verba secunde habent elongam: ut doce ar doce tote. Verba tertie habent i correpta ut legite tote legimini noz. Verba quarte coniugationis habent i productam: ut audite tote audimini noz.

Presentis nota sic fit persona secunda.

A prior eqz sequens: dat e tertia: sed dabo quarte.

Hic Auctor docet nos qualiter dicere debemus in secunda persona presentis temporis imperativi modi singularis numeri dicens q prior. i. prima coniugatio dat a producta in secunda presentis temporis imperativi modi: ut imperativo modo ama. Sequens. i. secunda dat e producta: ut doce. Tertia dat e correpta: ut imperativo modo lege. Sed ego dabo i productam quarte coniugationi: ut imperativo modo audi.

Adde re passivo: modus ultimus huic simulatur.

Modo ponit regulam de secunda persona imperatiui passiue vocis. Et dicit q si volumus inuenire secundam personam singularem verbi passiui: debemus addere re secunde persone actiui: vt ama addita re fit amare. Deinde dicit: q infinitiuus modus similatur huic. s. i. peratiuo passiui: vt infinitiuo mo amare.

Tres ri pro re dabunt: re lego iacit: iqz ex e.

Nunc ponit regulam de infinitiuo passiui dicens q tres: scilicet coniugationes scilicet prima secunda et quarta dabunt ri pro re idest mutabunt re in ri formando infinitiuum passiui: vt amare re in ri fit amari docere re in ri fit doceri: audire re in ri fit audiri. Deinde dicit: Re lego iacit: iqz dat ex e. q si dicat q vba tertie coniugationis abijciunt illam syllabam re ab infinitiuo actiui: et postea mutant e in i formando infinitiuum passiui: vt legere abiecta re et e in i fit legi. Expone sic litteram: Lego idest verbum tertie coniugationis iacit idest abijt re: qz pro et dat i ex e idest mutatur e in i.

Prouideas primis e uel a ternisqz futuri

Quia superius dixerat. q prime persone imperatiui modi pluralis numeri presentis temporis et futuri. Etiam tertie persone tam singularis q pluralis numeri presentis temporis optatiui modi erunt similes persone plurali ac tertijs futuri optatiui. Ideo nunc dat vnum notabile: qualiter pronuciare debeamus futurum optatiui. Et dicit: Tu prouideas e i primis scilicet personis qz pro et tertijs futuri optatiui modi quasi dicat q e et a in futuro optatiui: sed in prima coniugatione et a in reliquis. Ideo aliqui dicunt prouideas e in primis. s. coniugationibus. s. futuri optatiui: vel a in ternis. i. i tribus alijs coniugationibus.

Sum passiuia notant: sed abest modus imperialis:

Sis dabis huic: sed ades ex assum sume uel assis.

Sitis et este: inde formabis cetera recte.

In ista parte Auctor docet variare suz es est dicens: q vba passiuia notant hoc verbum sum es est: hoc e ostendunt qualiter debeat variari: Nam inuenitur sum es est variatum in verbis passiuis in omnibus temporibus et modis preter q in imperatiuo. Ideo dicit: sed abest modus imperialis: Deinde declarat quo modo facere debet in imperatiuo dicens: Tu dabis huic idest imperatiuo hanc vocem sis. Sed ab hoc verbo composito tu sume ades vel assis i imperatiuo. Deinde dicit: uide istas voces scilicet sitis et este que sunt irregulares. Deberemus eni dicere: Imperatiuo modo si fit. Et pluraliter sumus sive sunt. Tu formabis cetera recte idest secundum regulas datas de formis personarum.

Tempora terna forem dat fore: cetera sperne.

Rem dat res ret rent: remus caret atqz foretis.

Dicit q hoc verbum forem habet tria tempora: videlicet presens et preteritum imperfectum optatiui preteritum imperfectum subiunctiuum presens et preteritum imperfectum optatiui et infinitiuum. Ceteris vero caret: ideo dicit: Cetera sperne. Deinde dicit q non habet nisi has voces. s. forem res ret rent et fore in infinitiuo foremus autem et foretis: non reperiuntur plura. Et hoc est quod dicit: Rem dat.

Normam preterita seruant per a nomala uerba.

Auctor dat vnam regulam generalem: videlicet q omnia preterita seu sunt regulariter seu irregulariter formata seruant normam idest regulam et formationem in alijs vocibus a se formatis: non solum hoc intellige p verba regularia sed etiam anomala. Nam sicut amaueram formatur ab amau i i e et addita ram fit amaueram: ita etiam formatur fueram a fui i i n e et addita ram fit fueram.

Dat presens primi fers fert fertisqz: secundi

Presens fer ferte ferto fertote futurum:

Dat terni presens ferrem: socium sibi iunges.

Dat quinti ferre presens: eademqz notate

Tempora passiuo: ferris ferturqz notentur.

Ferre de hinc fertor ferre ferri q notentur.

Ad morem terne ferro cetera debet habere.

Hic ponit Auctor: irregularitatez huius verbi ferro fers fert et eius passiui dicens et docens ipsum declinare qd est irregulare in istis vocibus: videlicet in secunda et tertia persona in singulari et in secunda plurali presentis temporis indicatiui modi: quia facit fers fert fertis: cui deberet facere feris ferit fertis. Et hoc est quod dicit: presens primi idest indicatiui dat fers fert fertisqz. Deinde dicit q est irregulare in imperatiuo scilicet in secunda persona singulari presentis temporis et in secunda plurali: quia facit fer ferte cum

deberet facere fere ferite. Dicit et qd e irregulari i futuro ipatiui i eo qd fac ferre fertore: cu deberet facere fer
rito fertore. Et hoc e qd dicitur i pns. i. ipatiui dat fer ferre: cu deberet facere fere 7 ferite: futuz dat fer
to fertore. Deid dicit qd e irregulari i optatiui o 7 subiunctiuo dices: Pns ini. i. optatiui moi dat ferre: iuges
sibi sociu idest subiunctiuu: qui dicitur socius optatiui ex eo qd h3 pteritu impfectu simile pnti 7 preterito
impfecto optatiui: 7 preteritu plusqua pfectu simile preterito pfecto 7 plusqua pfecto. Est enim irregulari
i illa voce ferre: qd deberet facere ferere. Deinde dicit qd habet irregularitate i infinitiuo dices: Prefens
quinti. i. infinitiuu dat ferre cum deberet facere ferere. Preterea poit irregularitatem i passiuo dicens:
Eademq3 notate tepora passiuo. q. d. qd passiuu de fero scilicet fero: est irregulari in illis: tporibz: i quibz
fero e irregulari. Et hoc declarat subequenter dices: ferris ferturq3 notet. Littera est plana. finalit poit irre
gularitate eiusde verbi dices qd i alijs teporibz 7 psonis fero deberet variari taqua si esset terite piugato
nis. Et hoc intendit cum dicit: Ad morem terne fero cetera debet habere.

Dat uolo uis uult uolumus nultisq3 uoluntq3:

Iussio deficiens capit ex optate inpreum:

Dat primo uellem: dat sine uelim modus optans.

Hec socijs repete: supremus dat tibi uelle.

Hinc finem demas: per ternam cetera formas.

Hic. A. docet nos variare hoc verbu volo. Et dicit qd e irregulari seu defectiuu i illis tporibz 7 i illis pso
nis: qd i lra ponit. Inceteris vero declinat admodu tertie piugatois. Et hoc est sinta. Nunc uenias ad con
structionem q talis est: Hoc verbu volo dat istas voces irregulares i tpe pnti modi idicatiui: ut uis uult
uolum? uultis uoluit aut est regulari sz poit ea doctrine. Iussio. i. ipatiu? mod? deficiens capit supm ex
optate. i. optatiui i futuro loco ipatiui: ut uelis. q. d. qd volo uis caret ipatiui: sed loco ipatiui utimur fu
turo optatiui. Modus optas. i. optatiui dat primo. i. i primo tpe uellex: 7 dat sine. i. futuro tpe uelim.
Tu repete hec tpa p dicta socijs. i. teporibus subiunctiuu modi similibus temporibus optatiui q sunt tria: s.
prefens subiunctiuu qd assimilaf futuro optatiui. de alijs duob? dictu est ante. Suprem? mod? i. infinitiu?
dat tibi uelle. Demas. i. auferas finem idest futuru tepus huic infinitiuo uelle. q. d. qd infinitiuo caret. Tu
formas cetera tempora de quibus non est facta mentio per tertiam. i. secundum tertiam coniugationem.

Hic malo primum raro formare futurum:

Jura tenere patris per cetera tempora dices.

Dicit qd hoc ybu malo mauis mauult raro h3 prmu futuru. i. futuru idicatiui. Sed in ceteris temporib?
7 modis tenet iura idest regulu seu variationem patris idest prmitiuu quod est uolo uis.

Nolo patrem sequitur: tamen imperialis habetur.

Noli nolite nolito nolitote nolunto.

Dicit qd hoc ybu nolo sequit. i. uariatur ad modu sui prmitiuu quod est uolo uis. Tamen in hoc uerbo
habetur imperialis. i. impariuius modus qui no habebatur in suo prmitiuo: ut supra diximus. Deide de
clarat qliter fiat iste impariu? dicens: Tu debes dicere noli 7 nolite in presenti: in futuro nolito.

Es est qd esse dat edo: dat cetera terne:

Ad plures edite dic: plures dant tamen este.

Dicit qd hoc ybu edo qd stat p magiare est irregulari i quatu facit es est i secunda 7 tertia psona presentis
idicatiui moi: 7 et i quatu facit ee i infinitiuo: qd deberet facere edo edis edit infinitiuo mo edere. Deide dicit qd
i alijs teporibz 7 declinat ad modu tte piugatois. s. dic cetera terne. Deide poit irregularitate i ipatiui
dices: Ad plures edite sed plures dat tn este qd dicat qd scda psona pntis ipatiui peratu fac edite ut este.

Es est ac estur dant edo: dic cetera terne.

Quasi dicat qd edo es est facit estur in impersonali 7 etiam in passiuo.

Dat fio fierem fieri: dat cetera ternam:

Extremum prefens dabit imperialis.

Dicit Auctor: qd fio sis est irregulari in quantum facit fierem in optatiui 7 preterito i pfecto subiunctiuu.
Cetera vero tepora h3 ad modu tertie piugatois. Deide dicit qd prefes tepus imperialis. i. ipatiui moi dat
extremu ini. i. futuz optatiui qui d ttern? mod? q. d. qd loco ipatiui moi utimur futuro optatiui modi.

Que sumus ex queso retinens nil plus dare quero

Dicit qd hoc ybu qso. i. rogo h3 hac uoce qsumus 7 no plus

Dat mereor merui: mestus sum mero flenti.

Dicit q hoc vbu mereo: mereris apud modernos fac merui i pterito: z oberet facere meru' su. Et mereo res p piangere deberet facere merui i pterito: z facit mestus sum.

Explicit explicantur dic: in fit inquit z inquam.

Tantum presentis sunt temporis inquit z inquit.

Nil plus inueni: nec ab inquit dicitur inquit.

Inquam presentis est z quandoqz futuri.

Hoc defectuum uerbum sed dicitur solum.

Dicit q hoc vbu explicat. i. finit n hz nisi hac voce explicat. Deinde dicit q hec tria vba. s. i. i. i. dicit inquit z iqua sut defectiua: qz n habet alia voce. Postea declarat dices q iit z iquit sut tantu pntis teporis: nec pl' iuenit d iplis. Nec e crededu q iquit ab inquit dnuat: imo inquit e vbu p se z iquit p se. Preterea dicit q inquam aliquado est pntis temporis z aliquando futuri.

Inquit quis inquit quimus quisqz quiuntqz

Am tantum dicunt es z donare futurum.

Est presens inque: nil plus uult usus habere.

Dicit q hoc vbu iquo sic variat: Inquit is inquit. Et pluralit' iquim' itis iuquunt. Futuro inquam es et. Inque vero est presens temporis: nec plus habemus de viu

Deqz uale quidam dixere ualete ualeto.

Dicit q hoc vbu uale est defectiuu: qz no hz nisi ipatiuu. s. uale in singulari z ualete in plurali z hoc in pre senti. In futuro autem habet ualeto in singulari z ualeto in plurali.

Sic formatur aue: nil plus poteris reperire.

Dicit q hoc uerbum aue: formatur. i. variatur sicut uale: z nil plus poteris reperire.

Processu simili salue formare decebit

Dicit q hoc vbu salue variat sic aue z uale. Nota q hec tria vba. s. aue uale z salue sut vba saluatoria: sed differut qz uale dicit i recessu: aue i aduetu: salue ta i aduetu q i recessu. vñ vñus: Aue dic uenies de iure: ualeqz recedens. hoc uerbum salue comprehendit aueqz ualeqz.

Alio dic is it: unt plurali sociabis.

Sic per preteritum lector discurre secundum:

Sententia est hec: q hoc vbu aio ais. Et pluraliter aiunt. Preterito imperfecto aiebam aiebas aiebat. Et pluraliter aiebant. Et nil plus habet.

Inuenitur ai.

Quasi dicat q in impatiuo huius uerbi aio reperitur ai z nil plus secundum vñum.

Is it declinet ausum: pluraliter ausint.

Dicit q hoc uerbum ausum idest audaciam uidelicet: non habet nisi ausis ausit. Et pluraliter ausiui.

Et faxo faxis faxit dic z cedo pro dic:

Idest hoc uerbum faxo idest desideranter facio declinatur faxo xis xit. Deinde dicit q hoc uerbu cedo quod idem est quod dico: est defectiuum: quia nil plus habet.

Quattuor in uerbis sunt forme preteritiqz.

Dic inceptiuam dic meditatuamqz carere

hoc e illud capitulu: i q dterminat d quatuor formis vboru. s. pfecta ichoa tiua frequetatiua z meditatiua. Perfecta ut amo. Inchoatiua: ut amasco frequetatiua: ut amito. Meditatiua: ut amaturio. Dicit igit sic: Quattuor sut forme vboru i vbis: ut dictu est: Deinde pñt unu notabile dices: Pre teritiqz dic inceptiuā meditatuāqz carere quasi dicat q vba iceptiua seu inchoatiua: ut amasco z doceasco: z etiam meditatiua ut amaturio carent preteritis z supinis.

Exuri tamen inuenies: z parturierunt:

Dic pñt exceptionē dices q exurio ris qd e meditatuū d edo es e: z par turio ris meditatuū d pario ris habet pterita. Ideo dicit: Tamen inuenies exurijt z parturierūt: ut sacra pagina: exurijt z alibi. Iaias parturiijt.

Ex uerbis illas perfectis credimus ortas:

Queq; frequenter agis: pariter formantur ab illis.

Quasi dicat q; iste due forme p̄dicte. s. icohatiua vel iceptiua ⁊ meditatiua: et illa verba que tu agis frequenter. i. que sunt frequentatiua formantur a uerbis perfectis. i. habentibus p̄fectā significationem. Et hoc est sine aliqua suppletionē.

Atq; prior eis data sit declinatio uerbi

Idest q; verba frequentatiua sunt prime coniugationis: vt cursio tas ⁊ legio tas.

Ex u supremi decet o formare supini

Si curro curso formabit nectoq; nexo.

Nūc docet formare verba frequentatiua dicens: q; nos docet formare o ex u supini. i. supini ultimi. q. d. q; verba frequentatiua formantur ab ultimo supino uerbi p̄fecti u mutata i o. Exempla ponit i lra sic curro curso.

Si tamen a longa sit in illius ante suprema:

Hanc in i mutabis formans ⁊ eam breuiabis.

Sic rogo dat rogito sic aptito fiet ab apto

Hic ponit exceptionem a modo formandi frequentatiua dicens: q; a longa si sit in ante suprema idest in pe. syllaba illius supini: tu formans frequentatiuum a tali supino: mutabis hanc litteram. s. a in i ⁊ breuiabis eā litteram. s. i. Exempla patent in littera: Sic rogo dat rogito.

Sed si perfecti preteritum sit retinens gi:

Tunc ex persona presentis deme secunda

S: ⁊ to iunga: legito sic ex lego formas.

Hic pōit modū formandi frequentatiua dicens. S; si p̄teritū ubi p̄fecti sit retinēs gi: vt lego legi: tūc formando frequentatiuū deme. i. remoue a secūda p̄sōa hāc l̄rā s: ⁊ iūgas hāc syllabā to: Exempla patent in littera legito ⁊ fugito.

Sciscitor ⁊ scitor dices: ⁊ querito sector

Dicit q; ista quattuor verba. s. sciscitor ris ⁊ scitor: que veniunt a sciscito sciscitris vel a scio scis ⁊ querito tas qd venit a quero ris ⁊ secto ris qd venit a sequor ris excipiunt: quia nō formantur vt supra in aliquo modorum supradictorum.

Hanc inceptiuam formam ueteres posuere

Lo cum p̄sōa p̄sentis iunge secunda

Uerbi perfecti: decet hoc exemplificari.

Serues seruesco dat norma tepesq; tepesco.

Hanc declinari faciet tibi tertia uerbi.

Nunc docet nos formare verba iceptiua seu icohatiua dicens: ⁊ verba icohatiua formantur a scōa p̄sōa uerbi p̄ntis addita hac syllaba co: vt serueo ues addita co fit seruesco. i. incipio serue. De hoc exemplificat in lra cū dicit: Decet hoc exemplificari: serues seruesco. Preterea dicit q; ista vba sūt itē coniugatiōis ibi. s. hāc dclari.

Sed dices hīscō: cum regula format hīasco.

Hic pōit excep. dicens q; hoc vbu hīscō scis icohatiuū d hīo hīas dberet facere hīasco secūdū regulā datā.

In meditatiuis fiet formatio talis:

Uerbi supremum perfecti pone supinum:

Et finem breuiata: cum quo rio sit sociata.

Parturio facere sic debes esurioq;:

Nunc docet nos formare verba meditatiua. Et in conclusione dicit: q; verba meditatiua formantur ab ultimo supino uerbi perfecti u breuiata ⁊ addita rio: vt partum partu u breuiata ⁊ addita rio fit parturio esum esu addita rio fit esurio. Construe per te.

Uerborumq; data sit declinatio quarta

Quasi dicat q; meditatiua debent esse quarte coniugationis.

De iubet ordo libri uocum regimen referari:

Istud est octauum capitulum: in quo Auctor determinat de regimine dictionum. Et dicit sic: Ordo libri iubet regimen uocum hoc est dictionum: referari id est manifestari hic id est in hoc capitulo. Et hoc dicit: quia in principio huius libri promiserat post quattuor formas uerborum terminare quomodo dictiones construatur et deinde adinuicem ibi. scilicet. Huic. p. posse meo.

Ault intransitio rectum supponere uerbo:

De personali tamen hoc intellige dici.

Auctor incipit a nominatio ostendens quomodo construatur. Et dicit intransitio uult rectum supponere uerbo id est facere suppositum uerbo id est intransitio. Ideo dicit de personali tamen hoc intellige dici: ut in exemplo petrus legitur: si petrus construatur cum illo uerbo legit intransitive: et regitur ab illo uerbo legitur ex parte ante ex vi persone et numeri.

Sepe uocans uerbum sibi uult apponere rectum:

Et substantiuum: uel quod uim fuat eorum

Auctor nunc loquitur de nominatio prout regitur ex parte post. Et dicit quod uerba uocatiua ut uocor no minor et appello et substantiua ut sum et existo: et illa que seruant uim eorum ut: sio vado ambulo et incedo video et appareo: possunt regere post se nunc ut uocor petrus: sicut homo: sio bonus vado letus: video sapiens: et sic dissimilibus. Construe: Uocans uerbum substantiuum uel illud quod fuat uerbum eorum: sepe uult apponere rectum sibi.

Horum consimiles debet coniungere casus

Copula personam dum pertineant ad eandem

Dicit quod copula horum uerborum supradictorum debet iungere similes casus: dum isti casus pertineant ad eandem personam. scilicet. nominatiuus supponens ante et nominatiuus apponens post: ut ego uocor petrus. Nam si petrus et ego ut supra pertinent ad idem. Si uero non pertinent ad idem. scilicet. suppositum et appositum: tunc non ualeret regula. Ecce exemplum: Ego uocor a petro: Ego sum in domo tua. Et est sciendum: quod nominatiuus a parte post regitur ex vi copule.

Ex ui persone rectum regit initialem

Rectum qui sequitur uerbi natura gubernat

Dicit quod nominatiuus qui regitur a parte ante regitur ex natura ut ipsi quod est alterum uel ex vi persone. Et nominatiuus qui regitur a parte post: regitur ex vi copule uerbi siue ex natura similitudinis copulationis.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges.

In casu simili: poteritque genus uariari

Tunc illos ad rem spectare decebit eandem:

Et plus commune precedere debet in istis:

Sicut homo sortes: animal capra: consimilesque

Supra. A. de. d. nro qui sine figura constructus nunc uo dicitur. d. nro qui regitur per figuram. Et dicit sic: Tu apponens id est appositio faciens iunges sibi dissimiles substantiuos duplices in casu simili. quod. d. appositio habet fieri per duos casus immediate coniectos qui casus debent esse consimiles ut habet homo sortes: et genus poterit uariari. id est. possunt poni in diuerso genere ut animal capra. Deinde dicit: quod tunc decebit illos substantiuos spectare ad eandem rem. Nam dicendo homo lapis non esset appositio quia homo et lapis non pertinent ad idem. Dicit etiam quod plus commune debet precedere in istis ut animal homo et non e contra. Et hoc explicat dicens. Sicut homo sortes.

Terne persone generaliter omnis habet

Rectus: scilicet demas pronomina quattuor inde:

Ista uocant rectos ad primam siue secundam:

Pauper ego ludo: dum tu diues meditaris

Nos tui loquimur: dum uos timidi taceatis

Dicit de appositio Nunc dicit de uocatio. Et primo dicit quod omnis rectus generaliter habetur in se persone sed de me. id est. excipe idem quattuor pronomia. quorum nominatiui non sunt tertie persone. scilicet. ego et nos qui sunt prime tu et uos qui sunt secunde. Dicit ergo quod ista quattuor pronomia predicta uocantur ad se rectos. id est. nominatiuos in se persone ad pri-

ma siue secunda psona sub vbo pluralis numeri vel singularis psonae prime vel scilicet. Exempla patent in lra

Personas genera numeros conceptio iungit.

Personas sibi dissimiles conceptio iungit.

Ac per et in medio posita conceptio fiet.

Hic determinat de conceptione. Et dicit qd conceptio iungit inuicem psonas sibi dissimiles. i. conceptio h3 fieri p dictos substantiuas inter se dissimiles: v3 i psona vli genere vli numero. Jo aliqui habet huc viū subieqntē

Si preponatur conceptio nulla paratur.

Cui sententia pz p pcedentia. Exempla vō patebūt p seqntia. Deid dicit. A. ac p rē. q. d. qd conceptio h3 fieri p duo substantiuas copulata p hanc cōiunctionem et in medio posita: vt ego et tu legimus. Preterea dicit qd si preponat ac rē. q. d. qd si pūctio preponat substantiuas conceptio n̄ pmitit vt i hoc exēplo: et petrus atoni legit.

Concipiens simile sibi uerbum uult retinere.

Hic declarat ppterates pceptōis. Et primo dicit: Concipiens. i. dictio concipiens uult retinere vbum sibi simile. q. d. qd vbum debet concordari cū dictione concipiente saltem i illo atecedente: i quo fit conceptio: vt i hoc exemplo: Ego et tu currimus: Ecce istud vbum currimus concordat cum illa dictione concipiente scilicet ego in persona: et in persona fit conceptio.

Prima duas alias recipit: sed non uice uersa:

Dicit qd prima psona concipit secundā et tertiā: vt ego tu et petrus legimus sed non vice uersa id est qd secundā et tertiā non potest concipere primā.

Concipiens mediē da tertiā: nec retrouerte.

Expone sic: Tu concipiens. i. conceptionem faciens da tertiā. s. psonā mediē. i. secundā: nec retrouerte. q. d. qd secundā psona concipit tertiā: tertiē uero non potest concipere secundā.

Sic ego tuq3 damus: ego te fraterq3 rogamus.

Tu fraterq3 datis: dominus seruusq3 precantur.

In his duobus metris ponuntur exempla de his que dicta sunt patent de se

Per cum sed nunquam per uel conceptio fiet:

Tu mecum iuste debemus iura tenere.

Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo.

In istis v3ibus dicit: qd conceptio potest fieri p cū sed nō per uel. unde conceptio non fit dicendo ego vel tu lego. Preterea ponit exempla de conceptione facta per cum dicens: Tu mecum iuste et cetera.

Sed non p quintum fiet conceptio casum:

Si quintus desit: ut petre tuq3 rogate:

Cumq3 tuis socijs orate: frater dionysi.

Dicit qd conceptio non potest fieri per uocatiuum casum: si dictio concepta careant uocatiuo. de hoc pōit exempla dicens: vt petre tuq3 rogate.

Inter personas non fit conceptio ternas.

Sed per et aut p cum conceptio fiet earū

Neutraq3 concipit: dominus seruusq3 precantur:

Petrus cum paulo regnant sub rege superno

Dicit. A. qd conceptio nō fit i tertijs psonis. Et ratio est: qd vna nō est dignior altera. Ideo dicit: Neutraq3 concipit. Et pōt exēplū i littera dicens: Dñs seruusq3 precantur. verūq3 uidetur aliquibus i tertijs psonis. Ideo Auctor dicit qd conceptio fit earum p hanc cōiunctionem et uel p hanc ppositionem cum. de conceptione per et patuit exemplum ibi: Dominus seruusq3 precantur. de conceptione per cum dat exemplum ibi: Petrus cum paulo regnant sub rege superno.

Pluribus est tanquam sententia certa qd inter:

Personas possit fieri conceptio ternas

Dicit Auctor qd plures sunt certi: qd conceptio possit fieri i tertijs personis. Et hoc est uerū respectu generis: ut petrus et berta sunt albi. Et respectu numeri: ut homines et bos currūt. Ac etiam respectu casus: ut petrus cum paulo regnant et cetera. Non fit autem conceptio i tertijs personis respectu persone. Et

hac intentione locutus est auctor: supra: ubi dixit: Inter personas non fit conceptio ternas.

Et personarum generum conceptio fiet:

Dicit q. sicut fit conceptio personarum: ita fit conceptio generum. q. d. q. sicut persone concipiunt se altera altera: ita et etiam genera concipiunt se alterum alterum. Et hoc declarat in sequentibus.

Adiectiva tenet generis conceptio masqz

Femineū recipit et neutrum: nec retrouerte

Vir uxorzqz toro sunt iuncti mente remoti.

Sunt domino grati uirgo cum uirgine iuncti:

Bos et iumentum sunt ad presepe ligati.

Hic Auctor declarat de conceptione generum dicens: Adiectiva tenet generis conceptio idest conceptio generum habet fieri per adiectiva. Deinde declarat quomodo habet fieri dicens: Masqz femininum recipit. q. d. q. masculinum genus recipit femininum et neutrum sub adiectivo vel relatio pluralis numeri et masculini generis. Et hoc intellige sic: videlicet quando masculinum genus concepit femininum et neutrum ut dictum est. Potest etiam concipere femininum tantum et neutrum tantum. Exempla patent in littera ibi hic uxorzqz toro et cetera: Sunt domino grati et cetera. Bos et iumentum et cetera.

Neutraqz femineis tanquaz concepta uidebis.

Per uim sunt leges et plebsita coacte:

Nunc dicit q. neutrum genus interdum concipitur a feminino sub adiectivo pluralis numeri et feminini generis. Et ponit exemplum in littera dicens: Per uim sunt leges et cetera.

Dissungit regimen quod iunxerat ante plensis.

Hi metuunt: alius domios aliusqz magistros

Superius Auctor dixit de plensi. Nunc dicit de proleni. Construe sic: Prolenis dissungit idest per partes diuidit regimen quod ipsa iunxerat ante. q. d. q. in proleni primo sumitur unum totum in supposito ubi: quod postea totum diuiditur per partes. Et hoc patet in exemplo ab auctore posito: hi metuunt alius domios et. Totum est hi et regit ab illo verbo metuunt ex parte ante ex vi persone et numeri. Alius et alius sunt partes et regitur ab illo verbo metuunt ex parte post non per naturam sed per figuram q. dicit prolenis.

Aut quod preposuit extra sumendo reducit:

Ibi properant et ego: tu ludis et ille sedendo.

Iste textus secundum aliquos exponitur: q. ibi prolenis sit. Et secundum aliquos q. ibi sit zeuma. Ubi de constructi et expositione littere: Debinc excipe sententia secundum quod videbitur. Construe: ut aliquis reducit ad verbum locutionis aliquando nominatiuum sumendo illum extra illud idest extra naturam illius quod proposuit. Prolenis autem non reducit nominatiuum ad verbum sumendo ipsum nominatiuum extra illud quod proposuit ante: quod patet in exemplo prolenitico. Nos legimus: ego lucanum tu boetium. Ecce q. ille nominatiuus ego vel tu non sumit exemplum illud propositum nos: immo est de essentia ipsius tanqz pars de essentia totius zeuma vero bene reducit nominatiuum ad verbum sumendo ipsum extra illud quod propositum est: videlicet hi. Non enim ille nominatiuus ego extrahitur ab illo proposito hi: immo est alia persona. Ex his patet quomodo. A. latenter inuit differentiam inter prolenium et zeuma. Cetera de textu sunt plana.

Inuenies rectum quandoqz regente solutum.

Superius. A. det. de nro prout regit. Nunc autem deiminat o ipo nro prout absolute ponit. Et dicit: Tu inuenies rectum quandoqz absolutum regente. i. absolute positum: ut puta qn numeramus dicentes: unus duo tres isti vo notatiui no habet unde regant. De ipis no intendim? aliquid predicare: s. tantum p ipos numerare. Et nota q. nominatiuus pluribus modis absolute ponitur: ut patet in his versibus: Absoluit rectum.

Ecce tibi rectuz quartumue solet dare casuz

Dicit q. hoc aduerbiū ecce solet dare rectum. i. nrm ve p et qrtū. i. actm: ut si dicat. Ecce magister: ecce magistrum. Nota q. ille nominatiuus aut ille accusatiuus non regitur ab illo aduerbio ecce sed ab uno verbo subintellecto venit vel adest vide vel respice.

Et obliquoqz regimen quod scire laboras

Superius. A. det. de notatiuo. Nunc autem. det. de regimine obliquoqz. Et dicit q. regimē obliquoqz quod scire laboras est ut patet insequentibus

In primis regimen quod fit per nomina: post hec.

Quod per uerba: de hinc quod fit per cetera dicam.

hic. A. dat ordinē quē sit obseruaturus i dictionibus dei. de regimine obliquo. Et dicit qd p̄rio int̄t̄ is dicere d̄ regimine qd fit p̄ noia. post hec d̄ illo qd fit p̄ vba. de hic d̄ illo qd fit p̄ cetera. i. p̄ cetera p̄tes oīois

Hinc exempla nota quibus ista uidebis aperte:

hortat̄ lectorem: qd bene notet exempla: qm̄ in ip̄is aperte videbit omnia regimina supradicta.

Nomen significans possessum: da genitiuo.

Dicit qd nomina ip̄or̄t̄ia possessionem regunt possessorem in genitiuo ex vi possessionis vt capta petri.

Dicere si uere possis: situd mea res est.

Si nihil adiungis: tunc est possessio pura

Dentur i exemplum tibi regis: equus ducis aula

Posita regula generaliori v3 de ḡo pro vt regitur ex vi possessionis: Nūc autē ad maiore euidētiā rei d̄i uidit possessionē. i. in purā z nō purā. Et dicit qd possessio pura est quando possessor ostēta possessione potest uere dicere. istud est meum vel mea res nihil addēdo: vt equus regis aula ducis. Et de hac possessione intendit dicere: cum dicit: Dicere si uere potest vel possit.

Si petis adiungi: non est possessio pura.

Per species plures huius diuisio fiet.

Nūc dicit qd nō pura possessio ē qm̄ possessor ostēta possessione nō p̄t uere dicere istud est meum vel mea res nisi aliud addatur: vbi gratia: ostēso vicino vel socio nō possum dicere uere hoc est meū siue meus: nisi addatur vicinus vel socius. Sed hoc intendit cum dicit: Si petis adiungi. Deinde dicit: qd hec talis possessio diuiditur in plures species: de quibus infra tractabitur.

Pars propriūmqz regunt genitiuos: atqz reguntur

Duntamen attendas laudem uel crimen utriusqz.

Dextra uir fortis speciem superat mulieris.

Uir fortis dextre: speciei femina mire:

Uir duri capitis: z forme femina turpis.

In his v̄sibus ponit quattuor regulas cū exemplis earū de regimine genitiui. Primas duas ponit cum dicit: Pars propriūmqz regūt genitiuos. Alias duas ponit: cū dicit: Dū tamen attendas rē. Expone sic: Pars. i. dicitio significās partē alicuius rei: ut pes z manus. qd pro z propriū. i. dicitio significās proprietatē alicuius subiecti ut species z forma: regūt genitiuos denotātes illā rem z illud subiectū: ut pes petri: lī petri regitur ex vi partis: z forma mulieris regit ex vi proprietatis. Deid̄ dicit: Atqz reguntur. Ecce alias duas. Expone: Atqz pro z dicitio significās partē z proprietatē regitur a genitiuo denotante totū p̄tis uel subiectū proprietatis: Dū tamē attendas laudē uel crimen utriusqz. i. ab utraqz p̄te: uidelicet totius z p̄ p̄teritis. q. d. qd totū nō posset regere partem nec subiectū proprietatem i ḡo: nisi addatur laus uel uitiū p̄teritū. Exemplū de laude: uir fortis dextre specie femina mire. Exemplum de uitup̄erio. uir duri capitis z forme femina turpis. Et est sciendū qd isti genitiui laudis ul. uitup̄ij reguntur ex natura d̄claratōis essētie.

Et debet parti quod pars fuit anumerari.

Dicit qd illud qd iam fuit pars licet modo nō sit: quia forte totū cōsumatū est: debet anumerari p̄ti id est qd ita posset cōstrui cū ḡo: ac si de p̄enti esset pars ut pes porci z caput p̄icis est nobis gratum:

Elausum sub parte dices tunc temporis esse.

Dicit qd dicitio designans tempus regit suum totum in genitiuo ex vi p̄tis: ut cum dicimus: tunc temporis: lī temporis regit ex vi p̄tis ab illo aduerbio tūc. Et resoluitur tunc id est in illa parte.

Contentum regit hos: z res que continet illud.

Ut uinū uasis: ut sunt duo dolia uini.

Dicit qd res contenta regit rem continentem in genitiuo ex vi contenti: ut uinum uasis. z res que continet illud scilicet contentum: regit ipsum in genitiuo ex vi rei continentis: ut duo dolia uini.

Contentis suberunt ea: que contenta fuerunt.

Dicit qd ea que fuerunt aliquando contenta: suberunt contentis id est habuerunt constructionem genitiui

datam in precedenti regula idest licet de presenti nō sint: possunt dici potēta: "t uinū uegetis ego bibi. Nā dū bibere uinū: nō aliū erat i uegete: uinō iam erat extra vel possibile fuit i dicta uegete ipsū non fuisse.

Tempus qui sunt in eodem continet actus.

Dicit q̄ dictio denotans aliquem actū i tpe: ipsū tēpus regitur in gō ex vi tēporalis act⁹. Cōstrue: Tēpus continet actus qui sunt in eodem scilicet tempore. exemplum: opus trīum dictum. i. opus factum in tribus diebus.

His adiungatur prelatio cum famulatu.

Rex huius populi uenit: regisq; minister:

Dicit q̄ oīa significantia p̄lationē regūt gōm denotantes famulātū ex vi p̄lationis: ut rex huius ppli. Item noīa significantia famulātū regunt gēnitīuū denotantem p̄lationem ex vi famulāt⁹: ut minister regis.

Proximitas contrarietas genus his societur.

Huius uicinus: hostis regis: z pater eius.

Dicit q̄ nomina significantia p̄ximitatem ut uicinus: z contrarietatem ut hostis z generationem ut pater construuntur cū gēnitīuo ex natura p̄dicta siue ex natura correlatiui respectus.

Verbum quod transit: dat in or uerbale uel in trix:

Presens participans p nomine ponitur: istos

Ista regunt casus: ut amans amator z amatrix.

Culibet istorum poteris coniungere uini

Dicit. A. q̄ a vbiā trāsitūis dīscēdūt noīa vbiā i or dīscēdūt: ut ab amo dīscēdit hoc nom̄ amator amatois z ē dīscēdūt vbiā i trix dīscēdūt ut amatrix cis. Dicit ē q̄ p̄s p̄cipiū dictōz verborū aliqñ pōit p noīe ut amās lo amāte Et ista talia noīa regūt istos casus p̄dictos: vñ gōs ex natura act⁹ pueri i habitūz: ut amatoz uini amatrix uini amans uini. Et exempla hec ponit cum dicit Culibet istorum poteris zc. poteris dare gēnitīuū casum culibet p̄dictorum nominum.

Suntq; regendo pares p̄dictis equiperantes.

Ut cupidus ludi puer est: timidusq; flagelli

Dicit. A. q̄ dictiones habentes vim p̄dictarum sunt pares. i. similes quantum ad modū construendi ut puer cupidus ludi q; pro z timidus flagelli. Nam iste dictiones cupidus z timidus habent vim nominum verbalium: ideo seruant vim earum in construendo.

Artifici regimen datur hoc: ut epistola pauli.

Dicit. A. ponit determinando de regimine gēnitīui pro ut regitur ex vi causē. Et habet fieri multis modis pro ut patebit inferius. dicit ergo sic: hoc regimen de gō datur artifici. q. d. q̄ artifex regitur in gēnitīuo ab artificio ex natura causē efficientis: ut epistola pauli.

Quodq; sit ob causam regit hos: uelut ara triumphi

Dicit q̄ dictio significās effectū regit cā rē p quā facit est ex nā effectus causē finalis: ut busta parentum.

Effectus nomen iunges causē gēnitīuo.

Effectus culpe pudor est z pena reatus.

Hec regula fere similis est p̄dictē. Nā z gēnitīuus iste regitur ex nā effect⁹ causē efficientis: fere dico qm̄ p̄dicta regula de causā efficiente datur de rebus coporeis: ista uero de rebus incorporeis: ut pater iūerī.

Illud quod regit z rector idem tibi signat.

Uirtus uera dei nos crimine purget ab omni.

Dicit. A. q̄ dictio recta z regens aliqñ idem significat: z tunc gēnitīuus regitur ex natura identitatis: ut uirtus uera dei. Nam uera uirtus z deus idem sunt.

Materiam signans iungatur: ut anulus auri:

Aut ablatiuū dabis ex uel de preiūte

Dicit q̄ dictio designans rem materiam regit ipsam materiam i gēnitīuo uel in ablatiuo cum p̄positiōe uel ex ex natura effectus causē materialis: ut anulus auri uel de auro.

Adde relatiuum: sunt dupla quaterna duo: um:

Sic speciem generis dat atq; genus speciei

Dicit q noia relatiua que ex plicat i lra: vt dupli qdrupli species r genus regit gñ ex natura correla
tionis sue demonstratois vt qñna sūt dupla duoꝝ: r specie generis r genus speciei. Nec intelligas de om
nibus relatiuis: sed solū de illis de quib ex plicat vꝫ de illis de quibus posita se ponit r pempta se p
timunt: vt duplum r triduplū species r genus: que relatiua sūt potius logicalia quā gramaticalia.

Cum partitiuis numez seriemqꝫ locabis.

Quilibet alteru ter neuter duo quartus coꝝ:

Dicit q noia partitiua ut quilibet alter ut neuter r numeralia vt duo r ordinalia vt quartus regit post se
genitiuum ex vi partitionis: ut quilibet istozum.

Pone gradum mediūm partitio quando notatur

Dicit q mediū gradus i comparatiuis qñ partitio notat i locutione: cōstruitur cū gñ: vt cū dñ for
ianuēsiū: Et nō q sub intelligit nomen pñtiū. Aliq noie partitio regitur ille gñs.

Et partitiuū pones ubiqꝫ locoꝝ:

Dicit q hoc aduerbiū ubiqꝫ cōstruitur cum genitiuo ac si esset partitiuum.

Sub partitiuis pronomia terna locabis

Et uolucrū canit hec: gemit illa: tacens manet ista

Dicit q hec tria pnomina. s. hic iste r ille cōstruuntur cum gñ: ac si essent partitiua.

Dat gradui summo genitiuum plura notantē

Est salomon populi ditissimus atqꝫ uiroz:

Iste gradus geminos quandoqꝫ regit gñs:

Esse solet nemoꝝ rerum ditissimus iste.

Dicit A. q suplatiuū regit post se gñm pluralem vel singularem nois collectiui: vt salomon est ditissimus
populi vel uiroz. Deinde dicit q iste gradus suplatiuus aliqñ regit duos gñs: vñ. s. ex natura superlati
onis alterū ex vi positiui: vt iste solet ēē ditissim⁹ regū nemoꝝ: li regū ex vi suplatiois: nēoꝝ ex vi positiui

Expositum regimen poterit tibi notificare

Hic A. declarat illud q dixit: vꝫ q suplatiuus gradus aliqñ pōt regere duos gñs. Et dicit q regimen ex
positū poterit tibi notificare q. d. q tu poteris resoluerē suplatiuū i suū positiuū r aduerbiū ualde. Postea
videas si positiuū pōt cōstrui cū gñ: qz sūt r suplatiuum poterit cum dicto gñ cōstrui ubi gñ: ditissimus
exponitur. i. ualde diues. Et qz diues potest regere genitiuum: ideo ditissimus pōt regere illū genitiuū
ut diues nemoꝝ r ditissimus nemoꝝ.

Idqꝫ quod esse solet de consuetudine iungam.

Et caupo pistor hoꝝ schola siue capella

Dicit A. q nō solū ea que pñcipalr sūt in actu: hñt dictas regulas uertificare: sed etiā id qd ēē solet o cō
suetudine: lz mō nō sūt: hꝫ obseruare dictas regulas: vt si dica: pistor: hoꝝ: lz mō nō sūt pistor: tñ pistor cō
struitur cum illo gñs hoꝝ ac si de pñsenti esset pistor eoz. Et est sciendū q hec regula est cōmunis ad oēs
predictas r subsequentes de regimine genitiui

Letitie cathedram sub consuetudine ponam:

Dicit A. ego ponā sub cōsuetudine regiminis predicti hāc pñstructionē cathedrā letitie. Nā lz ista cathe
dra mō nō demonstrat letitiā: tñ qz pñsenti letitiā demonstrare: pñstruitur cum genitiuo illo leticie ex vi
demonstrationis essentie. ac si esset de pñsenti

Additur excellens flos floꝝ uirgo beata

Quasi dicat q ntūs singularis positis sup gñ plurali regit illū gñm ex nā excellentie: ut flos floꝝum.

his precum iunges: ut psalmus trium solidoz:

Diē q res apta uēdi uel emi regit precii i gñ: ex nā declaratois essentie: lz aliqui dicant ex nā precii.

Etatem iungo uelut annoꝝ puer octo

Dicit A. ego iungā pñdicto regimini etatem. i. cuius essentia hꝫ specificari ex etate: ut puer octo annoꝝ.

Mensuramqꝫ notans ut uasa trium modioꝝ.

Dicit Auctor q nomina que habent specificari per mensuram cōstruuntur cum genitiuo ex natura rei
mensurate: cum genitiuo dico determinante mensuram: r scōm aliquos ex natura declarationis essentie.

Remqꝫ representans regit hunc aut signa figurans.

In crucis hoc signo uel regis imagine signo
Dicit. A. q. nomen aliquid respectat vel figurans constructur cum genitio ex natura representationis vel figuratōis: ut in hoc signo crucis et in imagine regis.

Per supplementum proprijs iunges genitium

Valida sanctorum probat hoc iacobus maria

Dicit. A. q. propria nomen constructur cum genitio non per se sed per supplementum nominis appellatiui ut sancti sanctorum. i. uxor uel subintelligitur uxor: et maria iacobi subintelligitur mater.

Multaq; comperies in possessiua resoluens.

Dicit. A. expediendo se de regie genitui. put regis a noie: q. tu coperies. i. iuenies multa nomina in genitui casibus constructa: cu p qm tu resoluens possessiua: que quidem i se implicat genitui ut si dicatur: Euandrius ensis resoluat. sic ensis euandri. Et dicit q. fere omnes constructioes predictae de genitio possessiue sunt uel reducibiles ad possessiuiam. Nam secundum possessiuiam omnis constructio que potest resolui potest habens et possidens possessiua dicitur esse

Additur oblitus memini atq; recordor:

Nunc. A. dei. de genitio put regis a verbo. Et dicit q. pertinentia ad memoria eorum derivata: ut oblitus memini memor et recordor: constructur cum genitio ex ui significationis uerbi: ut oblitus eorum lectionis id est patior obliuionem lectionis

Inter et est iunge: demes pronomina quinq;

Intererit regis ut regnum iure gubernet

Regine refert: ut uiuat crimine pura

Dicit q. interest et refert constructur cum genitio casibus preter cu quinq; genitiuis casibus primitiuorum pronominum. i. mei tui sui nostri et uestri. Exempla patent in littera.

Est intellectum p pertinet additur istis:

Est patris matrisq; pie succurrere nato:

Dicit q. hoc uerbum est qm intelligitur pro pertinet additur istis. i. predictis uerbis: uidelicet quod eodem modo constructur a parte ante cum genitio. Exempla patent in littera.

Dat regimen simile quod pertinet officiumq;

Ut custos rerum: sic et custodia rerum.

Dicit Auctor q. dictio designat pertinentiam et officium constructur cum genitio post se ex ui pertinentie et officij: exempla patent in littera.

Et rectore caret genituius sepe locabis

Dum nullum motum designes: dum preuentis.

Sic numeri nomen et prime siue secunde:

Rotomagi studeas: uel rome deinde moreis.

Militie tamen atq; domi residebis humiq;

Dicit. A. q. genitius aliqui a nullo figit: sed aduerbialiter ponit. Et dicit q. genitius localis sepe caret rectore. i. dictore rectore dum nullum motum designes. i. dum iungit uerbo significanti permanentia uerbo et studeo: dicens mori localis. sic preuentis numeri. i. singularis et fit prime siue secunde declinationis. Exemplum ponit in littera: Rotomagi studeas: et cetera. Et non q. hec regula est de proprijs nominibus locorum simpliciter. Addunt tamen ista tria: uel multa domus et humus. Ideo dicit Auctor: militie tamen. adde domi residebis humiq;

Uespere paschalis hoc ponit more uidetur:

Iste uisus uariarum expositiones. Tertius at sic sonat: uespere paschalis. i. illa dictio uespere de qua legit iohannes paschalis: cu dicitur: uespere at sabbati etc. ut potest hoc more: quo. i. predicta nomina localia. Super hoc pascentur fieri multe questiones quas omittimus causa breuitatis.

Ad rem non uocem sub uoce relatio fiet.

Tertia si moueat tibi declinatio uesper

Sententia est q. uespere de quo dictum est: si uariarum per tertiam declinationem relatio sequens: uel illud relationum quod sequitur: ut in euangelio uespere at sabbati que luceat: refertur ad rem. i. ad significatum illius dicti uespere. Et exponitur: uespere sabbati. i. in illa hora sabbati.

Offessum debes sociare genusq; datiuo

Cum uerbo: per quod substantia significatur.

Sicq; relative uoces hunc sepe gubernant.

Expedito de regimine qti. A. dei. o. regimine oti. Et primo ponit regulā talē: Nota significatiō possēssu seu rē possēssā: ut equus et liber. Et noia significatiō genus seu parentelā: ut pater et cognatus: pstruuntur cu; dno mediāte uerbo substantiuo sū es est: ut iste equus est mihi: et ille hō est pater tibi. Deinde dicit q; voces relative id est logicales intellige ut dominus et seruus: gubernant hoc est regit hunc scilicet datiuum mediāte uerbo substantiuo: ut iste est dominus mihi. et ille est seruus tibi.

His contrarietas societ proximitasq;

Isti dissimilis uicinus siue propinquus.

Dicit q; nomina impozantiam contrarietatem: ut dissimilis inimicus: et proximitatem ut uicinus et propinquus: construuntur cum datiuo: ut supra parent exempla et c.

In bilis aut in dus uerbalia iungis eisdem:

Sic nobis christus amabilis est et amandus.

Dicit q; noia ibi aut i dus distincta: ut amabilis et amandus construuntur cu; dno. Exempla patet ista: Sic nobis xps.

Dammum significans aut utile: pone datiuo.

Sic patri gratus: hostiq; grauis dare debet.

Patri si prosit illud: quod subtrahit hosti. hic ponitur alia talis: Dictiones significantes damnum: ut grauis et tediosus: aut utilitatem: ut gratus et amosus: construuntur cum datiuo. Exempla patet.

Istius regimen dabit acquisitio casus:

Nobis est passus: qui nobis cuncta creauit.

Nobis surrexit: qui nobis tartara fregit. Dicit q; acquisitio dabit regimen istius casus. quasi dicat q; datiuus aliquando regitur ex natura acquisitionis: ut patet in exemplis positis in littera: Et exponitur nobis id est ad utilitatem nostram.

Uerbo sepe duos dabis acquirendo datiuos:

Hec mihi sunt lucro: sunt uobis cetera damno:

Acquisitiua notes: quibus acquisita uideto:

Dicit q; uerbum acquisitiue positum sepe regit duos datiuos: unus ex natura acquisitionis alius ex natura cause finalis: ut hec mihi sunt lucro. Ideo notāter ibi dicit: Acquisitiua notes. q. d. q; in tali pstructione tu debes notare acquisitiua et ea q; sunt acquisita uerbi gratia. hec mihi sunt lucro id est hec sunt mihi ad lucrū.

Sepe resoluus in ab: huic uisus uisus ab illo.

Dicit q; utis sepe resoluitur in ablo cum ppositione a uel ab: ut uisus huic id est uisus ab hoc.

His preceptiua quartisue potes dare uerba.

Iungesq; fari signant uel significare:

Hoc tibi clarifico signo uel denoto scribo.

Erudeo doceo iubeo simul instruo discio.

Ac introduco debes coniungere quarto:

Dum tamen acquiris decet hec sociare datiuis

Dicit q; pntinentia ad papiēdū: ut iubeo ad loquendum: ut dico. ad notificandū ut clarifico: possit pstrui cu; dno et cu; accusatiuo: ut ego iubeo tibi hoc dico tibi uerum: clarifico tibi argumentū. Et sic de similibus.

Obuius atq; uiam uiu ue simul heu quoq; iungam

Dicit q; hoc nom obuius a um et hoc aduerbiū obuius et hoc uerbu obuius obuias: et hec due iteriectiones significat carōis doler. s. ue et heu pstruuntur cu; datiuis casib: ut obuius tibi obuias illi obuius uobis: heu tibi: ue illi.

Contingit accidit euenit et placet adde datiuo:

Et libet atq; licet liquet et uacat additur istis

Dicit q; ista uerba in littera posita et similia possunt construuntur datiuo: ut mihi placet scribere.

Excusatiui regimen subiungitur istis.

Quasi dicat q̄ dicto de regimine datiu: dicendum est de regimine accusatiui.

Sepe qđ est partis: toti datur: et regit illam:

Est ibi synecdoche: quando faciem nigra dentes.

Albet nuda pedes: mulier redimita capillos.

Dicit q̄ sepe proprietates partis attribuitur toti: et totum regit illam partem in accusatiuo per figuram: que dicitur synecdoche: vt mulier nigra faciem.

Multociens uerbum fert significata duorum.

Eloce gerundiu decet unum significari.

Accusatiuos hoc uerbum dat tibi binos.

Dum manet actiuum: sed alter habetur eorum.

Qui si iungar passiuo non uariatur

Dicit q̄ multociens vnū vbi h̄ significata duorū vborū: q̄rū vnū solet significari p̄ vocē gerūdiū in clusī in significatione dicti vbi: vt doceo te grammatice. i. doceo te tradendo grammatice. Deinde dicit q̄ hoc tale vbi dat tibi binos accusatiuos: dū maneat actiuū. Et hoc dicit: q̄ si esset passiuū nō posset regere duos accusatiuos: vt doceor. p̄terea dicit: q̄ alter illoꝝ duorū accusatiuoꝝ qui reguntur ab actiuo non uariatur id est non mutatur si iungatur passiuo: vt doceo te grammatice: tu doceris a me grammatice.

Infinitiuū modi natura sociatur.

Impersonalis tamen hic modus excipitur.

Dicit q̄ infinita vborū p̄sonaliū ante se regūt accusatiui ex natura modi finiti. Notāter dico vborū p̄sonaliū: q̄ infinita vboꝝ ip̄sonaliū n̄ habēt modū p̄struēdi. Et hoc ē qđ. A. dicit: Impialis tñ hic mod⁹ excipiat

Hic dat exemplum tibi triplex: dico magistrum.

Discipulos mores placidos de iure docere.

Modo pōit. A. exemplū triplex. i. exemplū triplicis accusatiui: de quo tractatū est i duab⁹ regulis proxī me dictis et dicit: Ego dico magistrū docere de iure discipulos bonos mores. Quomodo autē regatur illi tres accusatiui: declarat insequentibus.

Infinitiuū natura regit p̄euntem.

Doctrinam capiens regitur uī trāsitiōis.

Hocq̄ gerundiu tradendo dicit ibi clausum:

Euius uī regit casus: qui nō uariatur.

Dum per passiuū uocem uolo dicta resolui:

Aut illic positi regit hunc uis propria uerbi.

In his v̄sibus Auctor declarat ex qua natura regitur illi tres accusatiui de quibus tradidit exemplum illud scilicet dico magistrū discipulos mores placidos de iure docere. Et dicit q̄ primus accusatiuus. s. magistrū regitur ab illo infinitiuo docere ex parte ante ex uī infiniti. Postea dicit q̄ capies id est accusatiū representās doctrinā in capiētem: uidelicet li discipulos regit ab illo infinitiuo docere ex p̄te post ex uī trāsitiōis. Demū dicit q̄ in tali cōstructione includitur illud gerundiu tradendo: sicut ante dictū est in illa p̄te: multociens vbum: et cetera. Et ex vi illius gerūdiū tradendo regitur ille accusatiuus mores placidos qui accusatiuus nō uariatur dū sit conuersa locutio de accusatiuo in passiuum. Dicit quoq̄ Auctor. Aut q̄ propria uis vbi positi i cōstructione illa regūt hūc. s. acm̄ vltimātū. Et sic si expedit q̄ regat ex uī gerūdiū.

Accusatiuis data per uim transitionis.

Si uox concordet: actiua frequenter habebit.

Dicit Auctor: q̄ uerba regentia post se accusatiuum ex vi transitionis frequenter habēt actiua si uox concordat. Hoc est si habeat uocem actiuam: uidelicet si desinat in o. Et hoc sit propter aliqua deponētia: vt sequor et similia que lz regant acm̄ p̄ uim transitionis: et habeāt uocem actiuā: tñ n̄ habent actiua

Uerbo composito casum quandoq̄ locabis.

Quem dat componens: ut uis exire penates.

Quasi dicat q̄ vba cōposita ex prepositionibus aliquando regūt accusatiui aut illū casū ex vi prepositio-
nis composite: vt vis exire penates ille accusatiuius penates regitur ab illo vbo exire ex vi prepositio-
nis cōpositae. Compositur enim ex eo ex extra corrupto et eo is. Potest tamen componi ex ex et eo is. et rege
re post se ablatiuū vt in Esopo: Semen exit humo.

Penitet et tedit miseret piget et pudet: ista.

Accusatiuos sibi iungunt et genitiuos:

Natura primum: sed transiitione secundus.

Auctor dicit q̄ verba in littera posita in transiitione construuntur cum accusatiuo ex parte ante ex natura
sue ipersonalitatē siue ex natura actus receptibilis per modū vt in quē: et a parte post p̄struunt cum gō
ex natura transiitionis siue ex natura effectus cause efficientis vt me penitet peccatorum.

Accusansq; modo damnansq; locatur eodez

Quasi dicat q̄ verba p̄tinentia ad accusandū: vt accuso et inculpo: ad damnum vt damno et cōdamno cō-
struuntur cum accusatiuo et gō: vt acuso te lese maiestatis: et cōdamno petrum pene capitis.

Verbaq; sumpta foris christi bonus ardet amorem.

Dicit q̄ vba sūpta foris. i. subintellecta regūt post se actū: vt bonus hō ardet amorē xpi. i. ardens amat.

Que sine persona sunt: atq; gerundia iungis:

Si tamen a verbo quod transeat illa creabis:

Matheum legitur: psalmos erat ante legendum.

Dicit q̄ vba sine p̄sona. i. ipersonalia nec nō gerundia et supina veniētia a verbo qd̄ trāseat. i. a vbo regente
actū post construuntur cum actō ex parte post: vt a me legitur matheum: et ante erat legendū psalmos.

Postulo posco peto doceo rogo flagito celo

Eruo cum uestit monet induo calcio cingo

Accusatiuos geminos hec uerba requirunt.

Hunc dant passiuā: quem uerba uolunt ibi clausa:

Hut quem uis uerbi sibi postulat associari

Dicit. A. q̄ vba in littera posita requirūt duos accusatiuos: vt postulo te ueniā. Preterea dicit q̄ passiuā vi-
ctor vboz regūt post se vnū de duobus dictis accusatiuis illū. s. quē regūt vba ibi clausa. i. vba gerun-
dia i dictis vbi clausa: siue illū quē propria vis vbi. i. p̄p̄ia significatio vbi postulat sibi associari.

Ornatus uerbum spatij moreq; gubernant:

Accusatiuos uocum: que talia signant.

Te uesti tunicam pges iam milia septe

Dicit. A. q̄ vba p̄tinentia ad ornātū vt uestio ad spatium vt vado et pergo ad moram vt sto et maneo: gu-
bernāt. i. regūt accusatiuos uocum hoc est dictionum: que signāt. i. significāt talia predicta: v3 ornātū spa-
tium morā: vt patet in his exēplis. Ego uesti te tunicā: tu p̄gis iam milia septe. Ego steti tecū duos menses.
Verū tamen sciendum est q̄ i his duabus ultimis constructionibus subintelligitur ista prepositio per.

Sepe regente caret uite modus: idq; probato:

Vir bone uite deuz: sic uiues secula cuncta.

Dicit Auctor: dicit q̄ accusatiuus representans modum vite seu modum viuendi sepe caret dictione regē
te id est ponitur absolute: vt patet in exēplis auctoris.

His obliuiscor iunges meminiq; recorder:

Quasi dicat q̄ vba p̄tinentia ad memoriā possūt cōstrui cū actō casu: vt ego recorder lectionez: Sup̄ isto
passu nota q̄ vba p̄dicta possūt cōstrui cum gō cum actō et cum ablatō: sed aliter et aliter Nam si cōstru-
antur cum genitiuo vel ablatiua pars rei denotatur vt recorder lectionis uel lectione. Et est sensus
memorie habeo partem lectionis et non totam lectionem: Si uero construuntur cum accusatiuo tunc de-
notamus totum id est recorder lectionem id est scio totā lectionem: Unde gracissimus. Si diuersifices rem
reiq; regz recorder. Tuncq; rei cum pars tantummodo scita recorder. Tuncq; recorder eam cum per
fecte scio totam.

his iungas iuuat atq; decet delectat oportet.

Sententia est que uerba in littera posita construuntur cum accusatiuo: ut me delectat legere.

Qq; sibi quartū solet heu quoq; iungere casum:

Dicit q; hec due dictiones o et heu solent regere accusatiuū: ut o petz vix ifinite prudētie: heu me ifelicē. i. dico

Adde per et similes per uicos itur ad urbes:

Quasi dicat q; ista prepositio p et alie volūt actō casui dīseruīre. ponit exemplū i lra: p vicos it ad vrbes.

Inq; notans contra quarto solet eē locata.

Dicit q; ista prepositio in quando ponitur p contra: seruit accusatiuo: ut vado in hostes idest contra.

Huncq; gerundiū casum ueteres posuere:

Et supponētem quod multorum tenet usus:

Dicit q; gerundiū añ se pstruuntur cū accusatiuo casu: et hoc secūdu aīq; ut ilconuertendo populus i vnu hoc etiam tenet vsus antiquorū et modernorum multorum.

Sepe regente loci nomen caret ut babylonem

Rusq; domū uel militiam rex uadit humumq;

Noia que uillis sunt appropriata locoue.

Qui minor est: seruauit hanc normam: sunt et eisdem.

Rus et militiā domus ac humus associanda.

Dicit. A. q; noia localia sepe aduerbialit ponūt i actō casu: ut rex vadit babylonem. Postea declarat istā fgulā dīcēs q; noia q; sūt appropriata villis et ciuitatib; ut bononia: et q; sūt propria aloco qui mior est: ut puta castris burgis fuāt normā predictā. Et ista q;tuor appellatiua rus domus hum et militiā sunt associanda predictis.

Blatiuorū regimē subiuugitur istis:

Expedito de regimine accusatiui regimēu ablatiuorū subiuugitur. Tamen aliqui habent prius hunc versum.

O q; sibi quintū quandoq; solet regere casum:

Et merito q; ablatiuus sequit vocatiuū et vocatiuus pcedit. Sententia est q; hoc aduerbiū o solet regere quintū. i. vocatiuū casū quandoq; i. aliquando: uidelicet quando est aduerbiū vocandi ut o petre.

Tres notat esse gradus qui comparat ire notabis:

Multimodum regimē qui rem decernit aperte:

Ditior est auro sapiens salomone sybilla:

Per magis expone regimēq; uidebis aperte.

Est auro diues regina magis salomone.

Dic. A. pōit regulas d; regimēu ablatiuū. Et dīc sic: Ille qui cōparat. i. cōparatōnem facit: notat gradus cōparatōis esse tres. i. positiuū pparatiuū et suplatiuū. Et idē q; dēcernit apte rem: uidebit multimodū regimē ipsius. i. ablatiuū. Nā i cōstructione attendit regimēu positiuū cōparatiuū et suplatiuū. Deinde pōit exemplū d; pparatiuū dīcēs: Diuor est auro sapiens rē. Et hoc exemplū pōt exponere p magis aduerbiū et e us cōparatiuū positiuū. Dīc p magis expone rē. q. d. expone dictā cōstructionem p magis: et postea uidebis regimēu apte. Et hoc expōit ab auctore: Est auro diues regina magis salomone. Ecce iste ablatiuus salomone regitur ex vi cōparatiuū. Et ille ablatiuus auro regitur ex vi positiuū et cetera.

Est ablatiuus demonstrant quantus habetur:

Excessus: regit hunc excessum dictio signans.

Orator uerbis uincit uir bellicus armis:

Dic. A. pōit aliā regulā dīcēs q; ablatiūs d;notās quāritatem excessus regit a dictione d;notāte q;ritatem ex natura quāritatis excessus. Et pōit exemplum tā de nomine q; de verbo quouod e se patet.

Remq; notans fieri: regit id quo res ca fiet:

Orator uerbis uincit uir bellicus armis.

Dicit q; dictio d;notans aliquid fieri: regit illud quo aliquid fit ex natura cause formalis siuei instrumen

talís in ablatiuo casu: vt patet in exemplo auctoris:

Mobile mensuram designans addē debes:

Longum sex pedibus lignum latumq; duobus:

Dicit q; adiectiua ipso iacta mēsurā pstruūt cū ablati casu: vt pz i exēplo auctoris ex nā mēsure vt q̄ntitatē.

Uerbum materiam causam spatium preciumq;

Aut tempus signans: ablatiuum regit hor;

Que predicta notant: ut frenum fabricat ere

Ista pudore tacet: stadijs sex distat ab urbe

Nocte morans tota panem numinus tribus emi.

Dicit q; dictio denotans materiam vt fabrico fabricas: vel causam vt silco silcos: vel spatium vt disto stas: vel precium vt emio emis: aut tempus vt moro: moraris: construuntur a parte post cum ablatiuo casu bus importantibus vel spectantibus supradicta videlicet materiam causam spatium precium vel moras.

Exempla patent in littera.

Nomen eis iunge modum quod signat agendi:

Accentu plura pferre solemus acuto.

Dicit q; dictio designans modum agendi regitur in ablatiuo ex natura cause formalis vt solemus pro ferre plura accentu acuto.

Sepe potestatis nomen coniungit istis

A rex hierusalem dei dono. b. salutem.

Dicit q; dictio significans proprietatem et potestatem: vt rex dominus dux regunt ablatiuum ex natura effectus cause efficientis: vt a idest andreas vel alius cuius nomen incohetur ab a. Rex hierusalem do no dei regitur ex natura predicta.

Sinecdochem iungas ut uultu uirgo decora.

Dicit q; ablatiuus interdum regitur per figuram que dicitur sinecdochē. exemplum patet in littera.

Ornatum subdis: ut uirgo crinibus albis.

Dicit q; dictio significans ornatum regit ablatiuum ex natura ornatus siue ex natura cause materialis vt indutus vestibus albis.

Toti da partem: subiecto proprietatem.

Sed laudem iunge uel uituperamen utrinq;

Vir manibus ualidis uel uirgo crinibus albis:

Vir dextra fragilli: uel forma femina turpi.

Dicit q; totum regit eius partem et subiectum proprietatem suam in ablatiuo ex natura declarationis et sentie. Sed utrinq; idest tam a parte quam a proprietate iunge dictionem importantem laudem vel uituperium: quia nec totum posset regere partem simpliciter nec subiectum proprietatem nisi adiectione laudis vel uituperis: vt patet in exemplis vir manibus ualidis et femina crinibus albis. Similiter exponere alium uersum sine additione.

Mobile uel uerbum designans proprietatem:

Sextis construitur per quos ea significat:

Aut instrumenti uel cause nomina iunge.

Cursu festinus: fulget uirtute modestus.

Est uelox pedibus blando sermone facetus.

Viribus inuictus: properat pede: uoce benignus

In istis uersibus Auctor dicit q; nomen adiectiuū vel uerbum designans aliquam proprietatem constructur sextis idest ablatiuis: per quos et proprietates significatur ex natura proprietatis. Postea subdit et dicit q; nomina instrumentorum uel cause etiam iunguntur predictis. Nam ipsa construuntur cū ablatiuo ex natura instrumenti uel cause. exemplum patet in littera.

Remqz carere notans: ablatiuum regit eius.
Et pena careat homo: purus crimine uiuat.
 Dicit q dicitio denotans carentiam regit ablatiuum specificantem illam carentiam ex natura cause materialis. Exempla patent in littera.
Inter et est iuncta tibi dant pronomina quinqz.
Intererit nostra uestraqz meaqz tuaqz.
Atqz sua normam refert seruabit eandem.
 Dicit q hoc uerbum intererit construitur cum quinqz ablatiuis pronominiu possessoriuu scilicet mea tua sua nostra et uestra textus est clarus. Deinde dicit q hoc uerbum refert eandem normam seruabit.
Plenus inops casum dant istum siue secundum.
Uini uel uino duo dolia plena uideto.
Pauper egenus inops uino uel panis egebit.
 Dicit q dictiones importantes plenitudinem ut plenus et diues et etiam paupertatem ut pauper inops et egeno construuntur cum ablatiuo siue genitiuo ut patet in littera.
Dignus cum potior fungor fruor uescor et utor.
Et careo iungo casu tantummo sexto.
 Dicit q uerba in littera posita construuntur cu ablatiuo. Nota tamen q reperiuntur cum genio constructa.
Hos casus de pre coram sociqz gubernant.
 Dicit q iste prepositiones de pre coram et socie seruiunt ablatiuo casus.
Eum super est pro de: sexto decet hanc uariare.
 Quasi dicat q ista prepositio super quando ponitur pro de: seruit ablatiuo: ut in uirgilio: Multa super pra amo rogatus. i. de priamo.
Iste datur casus passiuus ab preeunte.
Cernitur hic a me quandoqz uidebor ab illo.
 Dicit q iste casus scilicet ablatiuus datur passiuus cum prepositione a uel ab ex natura accus illati ab al tero: ut patet in exemplis: Cernitur hic a me et cetera.
Uel si susceptum quid signes siue recessum.
Sic a te disco liberos: a teqz recedeto.
 Dicit q uerba pertinentia ad aliquid suscipere ab aliquo: uel ad recedere ab aliquo: regunt ablatiuum cum prepositione a uel ab ex natura recepti uel separationis.
Sunt ablatiui plures rectore soluti.
Discere discipuli debent doctore legente.
 Dicit q plures sunt ablatiui: qui aliquando ponuntur absolute: ut in hoc exemplo: discere discipuli et legente.
Atqz loci nomen quandoqz regente carebit.
Roma milia uel humo rure domoqz.
Rex uenit atqz means normam seruabit eandem.
Seruat idem uerbum siue motu dum sociabit.
Nomen pluralis: uel cui sit regula terne.
Qui modo rurale canit uernone canit uel athenis.
 Dicit. Auctor q nomen loci aliquando ponitur aduerbialiter in ablatiuo casus: uidelicet quando iungit cum uerbo significante de loco: ut uenio et recedo: Ac etiam cum uerbo significante per locum: ut meo et transeo. Ideo dicit. Atqz means. Deinde dicit q idem regimen seruatur. i. ablatiuus aduerbialiter ponitur quando nomen loci tantum pluraliter declinatur: ut athenae et uenerie: uel nomen loci est terne declinationis: ut auinio auinionis: quando iunguntur uerbo significanti permanentiam: ut puta uenerie scribo. his exempla patent in littera.

Ad nomen positum sic sepe relatio fiet: *munus dedit: enclitica: quibus*

Ut uado romam: que menibus eminet altis: *aurum: quod terro: anq: qd*

Dicit q ad nota localia sic posita sepe fiet relatio: ut uado romam: que menibus eminet altis: *q: qm: p: qd*

Queris: si possit adiectiuum sociari. *quid: ni: amq: qm: qd: qm: qd*

Ut debet doctas bonus ire scholaris athenas *habidit: arnu: qd: r: rane*

Auidetur ridere cuida questioni: et mouet ea dices: Tu queris: si adiectiuum possit sociari nobis ad uerbaliu positis: ut doctas athenas. Et ut affirmare uigore exempli. *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Per quo qua uel ubi sit questio siue per unde. *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Dicit q questio idest interrogatio sit de circumstantijs localib: p hec aduerbia. l. quo qua r unde. *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Istuc pergo foras: huc illuc pergis eoq: *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Ihis intro iungas: hac illac pone meando. *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Hic illic istuc intus foris est et ubiq: *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Hinc illinc istinc remeans foris intus et inde. *q: qm: qd: qm: qd: qm: qd*

Hec sunt aduerbia que respondetur pdictis quattuor interrogationibus. Sz illa que sunt primo paragra pho respondetur ad quo et similia. Illa de secundo: ad qua. Illa de tertio: ad ubi. Illa de quarto ad unde

Participans qd in ans uel in ens fit: dicitur presens.

Tus uel sus dat preteritum: rus dusq: futurum:

Hic Auctor: icipit determinare de regimine qd sit p participia. Et primo docet cognoscere parti cipia p eoru terminationes et tepora. Et dicit. Tu dicit. participas. i. participiu qd sit in ans uel i ens ut amans et leges esse pns. i. pnsis temporis. Et illud qd sit i rus i sus i rus esse pteritum. i. pteriti teporis: ut amatus gauisus et apleus. Et illud qd sit i rus et in dus esse futuri teporis: ut amaturus et amandus.

Quere per actiua presens in rusq: futura.

Que dedit actiuum dabit hec eadem tibi neutrum.

Sunt per passiuia tibi cetera significanda:

Dicit q participia pnsis temporis et futuri in rus descendunt a uerbis actiuis. Cetera uero. l. in sus i rus et in dus descendunt a vrbis passiuis siue passiuu uocem habentibus.

Deponens terna tibi dat comune quaterna.

Quasi dicat q vbu depones bz tria participia vnum in ans uel in ens et vnum in sus uel in rus et aliud in rus. Preterea dicit q vbu comune habet quattuor. l. tria pdicta et vnum in dus.

Lex tamen est talis: q que caruere supinis

Non possunt rectum per rus formare futurum:

Dicit q vba q caret supinis: no possunt formare picipiu i rus. Et ratio e q picipiu i rus format a supino.

In uerbi genere que sit significatio quere:

Hinc tibi multimodum regimen credas referandum:

Postqz Auctor: docuit cognoscere participia: Nunc docet regimen eor. Et dicit i pclusionem: q quencunq casum regit uerbum a parte post: eundem regit eius participium ex eadem parte ex eadem natura: Et ex hoc patet multimodum regimen participiorum.

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen:

Dum perdit tempus: dum comparat associamus:

Istis compositum: dum simplex sit tibi uerbum:

Dicit. A. q picipiu quatuor modis trasit i nome. Primo mo qn mutat regimen: hoc e qn regit aliud casum qz vbu a quo descendit ut docuit grammaice. Secdo modo qn pdit tepus: ut r si dicatur: ho honoradus idest dignus honoris. Item quando coparat: ut docuit doctior docuissimus. Demu quando componitur cum dicto cu qua no coponit sui uerbu: ut idocutus: no. n. iuenit idocctor idoceris.

Et post predicta constructio iure locandas:

Hoc est aliud capitulum in quo Auctor determinat de constructione: Et primo se priuat cum precedentibus dicens: Constructio est ordinanda iure post predicta.

In geminas partes constructio scinditur illi:

Transitio debet intransitioque subesse.

Dicitur quod constructio diuiditur in transitivam et in intransitivam.

Eum partes: per quas constat constructio plena:

Signant diversa constructio transeat illa.

Iudicium est idem tanquam diversa notando

Sententia est: quod illa constructio est transitiva que suppositum et appositum

habet significantia diversa: ut ego amo petrum. Deinde dicitur quod idem iudicium est

in constructionibus suppositum habentibus et appositum diversum: ut ego amo petrum vel tamque diversum ut ego amo me

hanc in membra duo distinguere conuenit: eius

Sunt species: simplex que transit: queque retransit.

Dicitur quod transitiva constructio diuiditur in duo membra: videlicet in simplicem transitivam et in retransitivam. Sim-

plex transitiva fit per unum verbum: ut amo deum. Retransitiva fit per duo verba ut amo petrum: ut ipse amet me.

Est intransitio tibi per predicta notanda.

Dicitur quod constructio intransitiva est illa: cuius suppositum et appositum pertinent ad idem ut homo est animal.

Per binas species hanc distingues: quia simplex

hanc intransitio pariterque reciproca scindunt.

Nunc diuidit constructionem intransitivam dicens quod constructio intransitiva diuiditur in simplicem intransitivam

Et hoc est quoniam suppositum et appositum pertinent ad idem: ut marci orat cicerone. Et in reciproca. Et est reci-

proca quando eadem persona ostenditur agere et pati: et reuertit in idem: ut patet in exemplis inferi positus.

Ecce per exempla tibi res est notificanda

hic socium superat: vel marcum tullius orat.

Retransitiva

Exorat marcum cicero: quod diligat ipsum.

Se regit hic: ego me: tu te: nos diligimus nos.

Isti se sociant: uos autem diligitis uos.

Actus transitio personarumque notentur.

Quali dicat: quod duplex est constructio. scilicet actus et personarum. Nota quod constructio transitiva actus est duplex:

Nam aliquando fit per actum vehementis transitus: videlicet per verba neutra et alia. Et aliquando fit per

actum non vehementis transitus: videlicet per verba neutra et alia. Item constructio transitiva personarum

aliquando fit per rectum et obliquum: ut capite petri. Aliquando per duos obliquos. ut capite iohannis. Con-

strue. Transitio actus et personarum notentur: quia utraque reperitur: vel sic. Constructio transitiva actus

notatur per predicta: et personarum per sequentia.

Quando non transit actus: nec passio cuiquam

Infertur nunquam transit constructio plena

Filius albei iacobique maria quiescunt

Dicitur quod illa constructio in qua non ostenditur actio transire et passio inferri ab una persona in aliam non

est plene transitiva: sed potius intransitiva. Et illo probatur exemplo: Filius albei iacobique maria quie-

scunt. Dicit non ostendit actio transire: nec passio inferri ab una persona in aliam: ideo non est plene transitiva.

Nota tamen quod cum dicitur filius albei et maria iacobi fit constructio optionarum

Construe sic casum: si sit prepone uocantem

et postea Auctor diuisit constructionem. et ipsi membra declarauit. Nunc docet ordinare dicentes

in constructione. Et dicit Tu construe sic. id est ut sequitur. Et prepone casum uocantem. id est ut sit qui dicitur quod

construendo tu debes incipere a uocatio casu si sit positus in constructione.

Uox rectum ponas: hinc personale locabis

Uerbus: quod primo statues; si cetera desint

Dicit q post uocatum tu pones mox. i. incontinenti rectum. i. nominatiuum. De hinc idest postea: tu lo cabis personale uerbum quod primo statues. i. quod principale dices si cetera desint. i. si nihil aliud sit quod poni debeat in constructione.

Hinc ternus casus z quartus sepe sequuntur

Dicit q post uerbum primo positum sepe locatur datus z actus: ut in hoc exemplo: O petre auxiliare mihi: o petre defende me.

Aut uerbo subdes aduerbia: subde secundum

Casum rectori: debet uox prepositiua

Quarto preiungi uel sexto: quem regit ipsa.

Dicit q aduerbia debent immediate poni post uerbum suum. Sed nota q aliqua sunt que debent sponi ut puta negatiua interrogatiua relatiua dubitatiua z quedam alia. Deinde dicit: subde secundum casum rectori. q. d. q secundus casus debet immediate poni post illam dictionem a qua regit. Postea dicit q uox prepositiua quasi dicat q prepositio debet poni suo casui.

Infinitiuum persone siue quibusdam

Des adiectiuis: ut sunt habilis piger aptus.

Hanc olim pulchram ueteres dixere figuram.

Dicit. a. q a uerbis psonalib motu seu inclinatione ai significatib dare debes ubi infinitiuu: ut volo scribere. Similit z quibusda adiectiuis: ut sunt ista habilis piger aptus z similia. Postea dicit q ueteres olim dixere hanc figuram pulchram idest hunc pulchrum modum loquendi: ut habilis currere idest ad currendum: ego sum aptus scribere idest ad scribendum.

Uerba que sunt debet iubet audet uultq potestq.

Putatur z tentat dignatur scitq monetq.

incipit z tedet piget pudet atq meretur:

Et properat gaudet z debet penitet urget

Et parat z discit decet solet z licet: adde

Que predicta notant: z que contraria signant

Dicit. A. connumerat aliqua ex vbiis: que cum finitio conuertiuntur a parte post ut ex ipsoz similibus z eozum contrariis possumus alia cognoscere.

Addere multa potes quarto casu preeunte:

Dicit q multa uerba possunt addi predictis: que quide ante se cu accusatio conuertiunt ut penitet oportet pudet z cetera. Postea conuertiuntur post se cu infinitiuo: ut me penitet malefecisse. Nota tamen q non omnia uerba predicta possunt habere ante se accusatiuum sed bene infinitiuum.

Que iungis uerbo: iungas z participanti

Si generi uerbi sua significatio fiet

Consona debetur ipsi constructio uerbi

Dicit. A. q illa uerba q postponuntur uerbo postponuntur etiam principio ou tarat ipsi pceptis retineat talem significationem ubi. Et hoc dicit ppter pcepta uerboru comunita in ans vel i ens z in rus z in dus desinentia. Nam i ybis comunita postponat actus z ablati cu eoz pceptis i ans y i ens z i rus desinentibus postponit nisi actus: quia talia pcepta in actiua retinent significationem. Participiis uo desinentib in dus non postponitur nisi ablatiuus: quia passiuam retinent significationem. Sed participiis in rus vel in sus vel in rus desinentibus postponitur accusatiuus z ablatiuus: quia utraq retinent significationem.

Sed personale supponens rectus habebit:

Dicit q nris supponens participialis debet esse consimilis uerbo personali in persona z in numero.

Aut ablatiu preunt rectore soluti:

Aut postponuntur: sed uix interseris illos

Dicit q̄ ablatiui participioꝝ absolute positi aut precedũt verbũ in p̄structione aut nō. Si precedũt: tũc verbũ postponitur: vt i hoc exemplo: Magistro legẽte scholares adiscũt. Si postponit tũc vbũ p̄cedat: vt i hoc exẽplo: Ego disputo paulo astate. Sz vix iterferis illos. i. i medio p̄structionis ponis illos abltos.

Appellans uerbum: substantiuumq; uel horum

Uim retinens: rectum post se quandoq; locabunt.

Dicit A. q̄ verbũ appellans. i. vocans: vt uoco: z nominor. z vbũ substantiuũ: vt sum z existo: locabũt post se rectum. i. nominatiuum. Et uerbum retinens vim eorum. i. predictorum: vt fio bonus.

Et substantiuũ data significatio uerbi

Passiuus sepe solet constructio tradi:

Dicit q̄ significatio z p̄structio uerbi substantiuũ sepe datur uerbis passiuus: vt ego efficio: eleas papa.

Quis qualis quantus cuius cuas quotus z quot

Abissa relative penitus precedere debent.

Obliquos uerbo preiunges missa rogando:

hanc sua iungendi retinent aduerbia formam.

Dicit q̄ noia i lra posita z similia relative z interrogatiue posita debent p̄ponere aliquos casus vbo: a quo reguntur: vt quem uides ego diligo: quem diligis tu. Deinde dicit q̄ aduerbia ab ipsis deriuata eodem modo debent in constructione ordinari: vt qualiter est vbi.

Quis proprium nomen: z que substantia querit:

Qua nota proprio tantũ de nomine quero.

Dicit q̄ hoc nom quis p̄t querere de p̄prio nomine z de substantia. Et hoc declarat dicens: Si ego noui p̄prium nomen debeo querere de substantia: vt quis est petrus. tũc respondet iste uel ille. Et si nō de substantia nunc interrogatio fit de p̄prio nomine: vt si dicam: quis est iste. tunc r̄ndetur petrus uel ioānes.

Communi per quis etiam de nomine queris:

Qui bonus est aratro: bos quis natat in equo: z piscis.

Dicit etiam q̄ p̄ quis interrogatur de noie cōi. i. per nomen cōe ad ipsum respondeat: vt quis est bonus aratro. tunc respondeatur bos: quis natat in equo. piscis.

Quæstiuua pares optant reddi sibi casus:

Dicit q̄ quæstiuua. i. interrogatiua nomina optant pares. i. similes casus reddi. i. responderi sibi. q. d. q̄ p̄ quencunq; casum fit interrogatio: per eundem debet fieri responsio.

Eum quia dum donec quoniam similesq; preibunt:

Namq; relatiui ius implicitum tenuere.

Dicit. A. q̄ iste dicitur cum quia dum donec z similes debent p̄poni vbi q̄ h̄nt vim relatiui.

Cunq; relatiuis de iure uiam parat: horum

Precedens decet obliquos quandoq; preire.

Eum notat hoc rectus: ac obliquus notat illud.

Isti subueniunt mater sua uel pater eius.

Quasi dicat q̄ ita sit q̄ p̄cedẽs. i. añs relatiuoꝝ paret uia ipsis relatiuis: decet quãdoq; obliquos casus preire. i. p̄cedere vbũ. hoc cũ q̄ q̄ rectus notat hoc. i. supposit' est p̄ vno z obliquus p̄ alio. Ponit exẽplum in lra: Isti subueniunt mater sua uel pater eius. Et nota q̄ assignando tales p̄structiones mutat r̄lōm i añs: vbi dicimus mater sua uel pater eius: dicatur mater z pater istius. Et vbi dicis isti: dicat sibi uel ei.

Uerbum multotiens substantiuum petis extra.

Iste usus solet exponi dupliciter: vno modo sic. Tu multoties extra p̄structionem petis vbũ substantiuũ. i. q̄ vbũ substantiuũ sepe subintelligit: vt in psalterio. Intellectus bonus oibns facientibus ei: subintelligitur est. Alio modo exponitur sic: vbũ multotiens petet substantiuũ nomen extra constructionem. i. q̄ substantiuũ nomen sepe subintelligitur: vt virgilius in primo sic dicit: subintelligitur libro.

Mobilis z fixi naturam nosce decebit:

Est adiectiuum uocis uel significati.

Nunc. A. incipit docere quō adiectiuũ z substantiuũ inuicẽ p̄struant: Et prio dicit q̄ nos decebit nosce. i. noscere naturã mobilis. i. adiectiuũ z fixi. i. substantiuũ. Deinde dicit q̄ duplex ē adiectiuũ. s. uoce z significatiōe. Adiectiuũ uoce ē duplex. s. uoce t̄m vt ille illud: z uoce z significatiōe: vt albus aiba albu. Similr adiectiuũ

significatiōe est duplex: .i. significatiōe tantū vt dñs ⁊ magister: ⁊ significatiōe ⁊ voce vt niger nigra nigrū.
Solus est generis adiectiuum uariatq;
Eum numero casum: uelut hic: uenit una sororum
Est inter fratres bonus aut de fratribus unus.
 Dicit Auctor q; inuenit adiectiuum in solo genere concordari cū substantiū ⁊ discordari in numero ⁊ ca
 su vt h: una sororum: unus de fratribus. Nec est intelligendum nisi de adiectiuis d quibus exemplificat
 ⁊ in similibus que tamen si suppleantur substantiua vt decet: non discordabunt in aliquo.
Eum diuersorum uerbum rectis numeroz
Inter ponatur utrilibet equiparat:
Sermones summi patris est meditatio iusti
 Dicit q; si uerbum ponat in medio duorum nominum: diuersorum numeroz potest utrilibet confor
 mari: vt sermones summi patris est meditatio iusti: possumus enim dicere est ⁊ sunt sed diuersis respecti
 b⁹. Nam quando dicimus est: tunc ille nominatiuus meditatio supponit uerbo ⁊ sermones apponit. Qua
 do autem dicimus sunt tunc ille nominatiuus sermones supponit ⁊ meditatio apponit.
Quando relatiuū generum casus uarioz
Inter se claudunt qui rem spectant ad eadem:
Per genus hoc poterit utrilibet assimilari:
Est pia stirps isse: quem christum credimus esse.
 Dicit q; quando casus diuersorum generum claudunt inter se relatiuum: qui scilicet casus spectent ad eā
 dem rem. tūc hoc scilicet relatiuum poterit assimilari utrilibet casui per genus: id est poterit in genere cō
 cordari cū utroq; ⁊ ponit exēplū. Est pia stirps isse: quē xp̄s credim⁹ ēē possum⁹. n. dicere quē ⁊ quaz.
Sic adiectiuum reperimus sepe locatum
Est coluber factus uel factam mystica uirga
 Dicit q; sepe reperimus sic locatum adiectiuum. .i. q; concordet cum primo substantiū uel eum secūdo
 vt est coluber facta uel factus mystica uirga mystica .i. sacra.
Ponere suprema duo non debes sine causa.
 Quasi dicat q; isse due coniunctiōes ultimo dicte nō debent uisitari nisi causa urgente: eo q; sūt figurate.
Occurretq; tibi quandoq; relatio simplex:
Femina que clausit uite portam: reserauit:
 Dicit q; aliquando relatio simplex occurret tibi in cōstructione. Et ē relatio simplex: quando antecedēs
 supponit unum ⁊ relatiuum refert aliud vt patet in exēplo auctoris: femina q; clausit uite portam: resera
 uit. Li femina supponit pro uirgine maria: ⁊ li q; pro eua. Et uocatur simplex relatio: q; relatiuum refert
 simpliciter ad speciem ⁊ non ad ipsam rem indiuiduam per uocem representantam.
Ad patrem uocis de iure relatio fiet:
Extra tamen sepe queres: ad quod referatur:
Rex est carnoti: patrie que preualet omni.
 Dicit q; relatio sūt sepe ad partem uocis ⁊ non ad totum: ⁊ tamen tu sepe petis extra i subintelligis illud
 ad quod relatiuum refertur: vt rex est carnoti patrie que preualet omni. Deberet enim sic ordiari ista cō
 structio: Rex est in ciuitate carnoti: que ciuitas preualet omni patrie.
Sepe relatiuo conformari reperitur
Precedens illi: qui presidet immediate.
Sermonem quem uos audistis: uerus habetur:
Usu communi tamen hoc non debet haberi.
 Dicit q; antecedens sepe reperitur conformari illi cui relatio proponitur immediate vt sermonem quem
 audistis uerus habetur. Tamen dicit q; non debet uisitari.
Inuenies iunctum possessiue genitiuum.
Ut mea defuncte da molliter ossa cubare.
Sepe relatiuum pro parte refertur ad ipsum

Et mei scripta legis: qui sum summotus ad histrum:

Dicit q' gr'is p'mittit aliq' includit possessio: et adiectiu' p'cordat cu' dicto gr'o et ossa mea defuncte. Deinde dicit q' relatiu' sepe refert ad dictu' gr'm inclusu' i' possessio vt legis scripta mei qui su' s'mot' ad histru'.

Ponis ob id solum precedens sepe: q' inde:

Certa relatio fit: tua uirga deus baculusq'

Ipsa mihi uere prebent solatia uite

Dicit q' antecedens aliq' p'nt ob id q' sequens relatio h'z locu': vt v'ga tua baculus tu' ipa me cōsolata sūt.

Ad uerbum sepe uel adiectiu' relatum

Inuenies fugit aut piger es: mihi quod procul absit.

Dicit q' relatiu' substantiue .i. quando ante aliud simile sepius refertur ad uerbum uel ad nomen adiectiuum: vt tu fugis aut es piger quod absit mihi. Et resoluatur quod idest queres.

Pro sola uoce supponit sepe relatum:

Quauis precedens supponat significando:

Dat deus aureolam: quod nomen habetur ab auro

Dicit q' relatiu' sepe supponit pro sola uoce: quauis antecedens supponat significando: vt deus dat aureolam: quod nomen habetur .i. deriuatur ab auro: li quod supponit pro sola uoce. licet referatur ad significatum sui antecedentis uidelicet aureolam.

Estq' relatiu' precedens materialis:

Nomen equiria: sic nobis placet illa uidere

Dicit Auctor q' antecedens aliquando stat materialiter: et relatiu' stat significatiue: vt equiria nomen nobis placet illa uidere. Equiria ponitur materialiter: et illa significatiue: et est equiria ludus equorum.

Sepe relatiu' permutat significatum:

Sunt que nos domini fecere manus crucifixe

Quasi dicat q' antecedens sepe significat unum et relatiu' representat aliud: vt manus dñi que nos fecere sunt crucifixe. li manus sunt manus carnales: et li que representat spirituales.

Et numerum mutat: hominem diuina potestas

Plasmat eosq' marem factor creat et mulierem

Dicit q' relatiu' aliquando discordat ab antecedente in numero: vt diuina potestas plasmat idest format homines: et creat eos marem et mulierem si homines est numeri singularis: et suu' relatiu' .i. eos numeri pluris.

Inuenies positum sine precedente relatum

Ipsa petenda mihi: iuno de pellice dixit

Dicit q' relatiu' aliquando inuenitur positu' siue antecedente: ut in ouidio: Ipsa petenda mihi idest iuno tanq' indignata de pellice loquebatur. Et nota q' ipsa non ponitur proprie sed expresse relatiue. Nam habet antecedens inclusu' i' animo loquentis hoc fit causa maioris discretiois. Dicat id q' ponit discretiue

Infinite precedens siue relatum

Sepe locas: nullum designans inde locatum

Luncta timent hominem: quia prefidet ille creatis:

Dicit q' antecedens et relatiu' aliquando ponuntur infinite: ita q' nil certum seu determinatum significat ut in hoc exemplo: Luncta timent hominem: quia prefidet ille creatis: li hominem est antecedens et pro nullo certo homine supponit immo pro omnibus infinite seu in determinate: et li ille est relatiu' quod eodem modo refertur ad illud antecedens hominem.

Et personale permutat proprietatem

Ut domino benedic aqua que celis superextat:

Sed non est talis imitanda relatio nobis

Dicit Auctor q' relatiu' aliquando discordat a suo antecedente in persona: ut domino benedic o aqua que superest celo. li aqua cum sit uocatu' casus et persone secunde et li que persone tertie: cum suppoat ueroo tertie persone scilicet superest. Deinde dicit q' talis relatio non est imitanda.

Non dat ad uocem quandoq' relata sed ad rem

Hominis est bona gens: deus est protector eorum:

Dicit q̄ relatiuum aliquando discordat a suo antecedente in genere ⁊ in numero: ut bona gens: est oens
est protector eorum: li gens est numeri singularis ⁊ generis feminini: ⁊ eorum generis masculini nu
meri pluralis. In talibus aut̄ relationibus relatiuum refertur ad significationem antecedentis ⁊ non
ad vocem. Nam li gens importat homines: ⁊ cum sit nomen collectivum importat pluralitatem.

Adiectiva modo poni reperimus eodem:

Pars hominum ualidi turres ⁊ menia scandunt.

Quasi dicat q̄ etiā adiectiva reperunt discordari a suis substantiis quantum ad vocē nec ad rem neq̄ ad
significationem: ut pars hominum ualidi ⁊c. li pars est generis feminini ⁊ numeri singularis: ⁊ li ualidi est ge
neris masculini numeri pluralis: ⁊ est ibi synthetis generum ⁊ numerorum.

Sunt adiectiui plurales distribuenti:

Huius etiam uerbum reperis plurale locatum.

Utraq̄ formose me iudice sunt uenerande.

Sed non est nobis constructio congrua talis.

Dicit q̄ adiectiui pluralis numeri sunt aliquādo additi distribuenti. i. nomi distributio. Eponit exemplū:
utraq̄ ⁊c. li utraq̄ est numeri singularis ⁊ li formose pluralis. Item utraq̄ est numeri singularis ⁊ sunt
pluralis. Et est ibi synthetis numerorum. Ideo dicit q̄ talis constructio non est congrua nobis immo
figurata.

Impersonalis fit demonstratio sepe:

Sal monstrans dicit: te misit aquis eliseus.

Ad euentū itorum metroꝝ sciendum est q̄ duplex est demonstratio. i. personalis ⁊ impersonalis. Per
sonalis est quando id quod demonstramus est illud de quo loquimur: ut iste liber ē petri. Impersonalis
est quando demonstramus vnum ⁊ intelligimus aliud: ut si diceretur hec herba nascitur in orto meo.
Non. n. intelligim⁹ de herba q̄ demonstrat: sed de consimili. Dicit igit̄. A. q̄ ipsa demonstratio sepe fit: ut
p̄ in exēplo. Sal monstrans dicit ⁊c. Non. n. intelligitur de illo sale qd tu demonstras sed de consimili.

Equiualens geminis harum si iungitur uni

dictio pro reliqua tantummodo debet haberi:

Sic uisū cecum uisū dic esse carentem.

Dicit q̄ si vna dictio equiualens geminis. i. habens significata duarū: ut cedo. i. locū do. iungitur vni bap
s. dicitur: illa talis dictio debet tñ poni pro reliqua. i. pro altera ipsarum ut si dicatur: cedo locū: li cedo
non valet plus q̄ do. hec etiam parent in exemplo auctoris. Sic uisū cecum ⁊c. li cecum nū valet plusq̄
carentem: quia cecum per se significat uisū carentem.

Quando negatiuum uerbum constructio iungit

Obliquum: per non exponere conuenit illum:

Aut simul exponi debet constructio tota.

Dicit Auctor q̄ casus obliquus nominis negatiui iungitur verbo: Et tñ i. cōstruendo debem⁹ exponere
dictum negatiuum per non: ut puta si dicam: Nullum crimen habeo: debemus sic exponere. i. non nullū
crimen: ⁊ assignare sic. Ego hoc ē suppositū nō habeo nullū crimē: ⁊ hoc est appositū tota p̄structio debz
simul exponi. i. p̄ passiuū cōueni vel per aliā p̄structionem eq̄polentem sic. Nullum crimē hēur a me.

Fiet asimbasma sine recto clausula plena:

Me tederit: placet illi iura tueri:

Hucusq̄ determinauit de p̄structione i qua ponitur rectus. Nūc aut̄ de illa que fit sine recto. Unde
nota q̄ constructio alia fit cū rectis: ut sum marinus. ⁊ ista dicitur simbasma a sim q̄ est cum ⁊ basis
fundamentum q̄si cum fundamento. Alia fit sine recto: ut me tederit: ⁊ ista dicitur asimbasma ab a q̄ est
sine ⁊ basis fundamentum q̄si sine fundamēto. Alia fit cum rectis ⁊ obliquis: ut ego lego virgilium. Et
ista dicitur parasimbasma a para q̄ est iuxta ⁊c. Dicit ergo Auctor: fiet asimbasma. i. clausula siue con
structio plena. i. perfecta sine recto: ut me tederit: placet illi iura tueri.

Questio fit: si fiat in his constructio duplex.

Huius placet esse probo: nobis placet esse peritos.

Dic. A. mouet vnam questionem quā nō p̄terea soluit: quia sane perferuntur solutio parebit. Dicit igit̄
sic. Questio. i. interrogatio fit a scholarib⁹ si duplex p̄structio fiat in his modis loquendi: huius placet esse
probo: nobis placet esse peritos. q. d. q̄ si queritur si eodem modo an duobus cōstruantur siue p̄siderent
predicte due constructiones. i. huius placet ⁊c. Et sane intelligens respondere debet solendo uquestionem:

q duplex constructio fit in predictis. Nam euz dicitur huic placet esse proba: li placet esse est unica dictio qd saluatur natura illius infinitiui esse quod habet copulare similes casus: precessit. n. datus. f. huic virtu te primi componētis. f. placet et sequitur etiā datus virtute secundi cōponētis. f. esse quod habet copu lare p? se simile casū pcedēti. Cū autē dicit nobis placet eē pītos li placet eē duplex dictio qytraz seruat naturaz suam. Nam placet habet ante se dñm. f. nobis et post se infinitum scilicet esse quod quidem infinit um habet accusatum subintellectum scilicet nos et post se similem casum scilicet pītos.

Iungere cōsimiles debet cōiunctio casus

Quam nisi preter quam retinent talem sibi formam

Dicit q cōiunctio copulatiua nel eius vi mētēns debet copulare similes casus: vt amo te et illū. Pre tera dicit q iste dictiones qz aduerbium nisi preterqz exceptiue cōiunctiones eodem modo cōsiderā tur verbi gratia: Malo bonum qz malum. Omnes nisi petus legunt. Omnes diligo preterqz vicinos. Tamen aliqui dicunt q cōiunctio copulatiua potest copulare dīsimiles casus tribus modis. primo mo do vt si dicam: Ista domus est mea et petri. Item plenum gratia et veritatis. Denum in dictionibus ad uerbali ter positio: vt Janue et ipis Sed huic opinioni de facili potest responderi.

Actum siue pati signare gerundia poscunt

Atqz supina: per hec datur his constructio duplex

Si tamen a uerbis ueniant signantibus actum.

Hec delectatur in spectando quasi pulchra

Dicit q gerundia ueniētia a uerbis significantibus actum siue pati: ut ab actiuis et neutris transitivis et etiam supina significare possunt actionem et passionem. Et per hoc possunt habere duplicem constructio nem. f. actiuam et passiuam. Et ponit exemplum in littera: ubi dicit: hec delectatur et ē. Potest exponi in spectando illos uel in spectando ab alijs. Eodem modo dicendum est de supinis.

De que gerundiuus que sum gerit: esse uidetur:

Questio: si triplex illis constructio detur

Presbyter essendi causa uis clerice radi:

Militis essendi causa precoz arma parari

Essendi regem causa me posco. iuuari

Hic Auctor mouet questionem de gerundijs huius uerbi sum es est: uidelicet si possunt in constructione tripliciter ordinari: aut cum recto: ut dicendo uis radi causa essendi presbyter; aut euz genitiuo: ut dicen do precoz arma parari causa essendi militis aut cum accusatiuo: ut posco me iuuari causa essendi regem. Super hoc licet uarie sint opinionēs: teneamus ultimam constructionem. f. de accusatiuo: ut posco me iuuari causa essendi regem. Nam illud gerundium essendi: cum sit uerbi personalis: uale ante se accusati uum et habet me quod subintelligitur: et post se similem casum quem habet regem.

infinitiuo primum destingue supinum.

Atqz gerūdiuū primis suprema supina

Si iungam uerbo: per quod motum tibi signes:

Assignat differentiam inter infinitiuum et primum supinum et etiam inter ultima supina et prima gerundia. Et dicit: Tu destingue primum supinum ab infinitiuo. quia alio et alio modo ponitur in constructione. Similiter distingue suprema. i. ultima supina a primis gerundijs. Et subdit causam dicens. Si pro qua ego iungam predicta supina. uidelicet primum et uerbum per quod motum tibi signo. quasi dicat: q infini tum et supinum offerunt. quia supinum iungitur uerbo significanti motum. ut uado lectum. infinitiuū non. quia non dicimus uado legere. nisi forte resoluatur ad legendum. Item prima gerundia non iungū tur per se uerbo significanti motum. sed bene supina ultima. ut uenio lectu.

Fiet de sermo quandoqz per ipsam

Materialiter hanc tibi dices esse tenendam

Dicit q aliquando loquimur de uoce et non significato. Et illa uox ponitur materialiter ut si dices. pera mo est trisyllabum. si peramo stat pzb sola uoce et ponitur materialiter et est generis neutri et idecliabile.

Casus per uoces confundit materiales

Quasi dicat q̄ dictiones materialiter possit confundit casus: quia in oibz casibus habet eandē vocē. ut si dico: Antonius est quadryllabū. Antonius declinatur: Nominatiuo hic antonius: Genitio hui⁹ antonius. Et sic per ceteros casus.

Vox cuius pars est apponens prepositiua:

Una potest alij sociari prepositiue.

De post fetantes: de sub pede: de prope fontes.

Dicit q̄ illa vox. i. illa dictio cui⁹. i. vocis vna p̄positiua. i. p̄positio est pars apponens. i. iuncta sibi appositione: potest associari alij p̄positiue. i. alij p̄positioni. Ac si dicat q̄ si due p̄positiones immediate addatur alicui dictioni per appositionem: illa dictio potest associari alij p̄positiue. i. vltime p̄positioni: ut patet in exemplis. De post fetantes. Ecce ille due p̄positiones de post immediate addantur dicendo de post per appositionem hinc fetantes. Et illa dictio fetantes sociatur alteri p̄positioni. i. huic p̄positioni post. Nam in talibus officiis vltime p̄positionis observatur. Construe sic: De post fetantes. i. de loco qui est post fetantes. i. post oues. i. de loco imondo. Similiter expone similia.

In subter uel tus dant quartum: dum sociamus

Uerbo signanti motum uel participanti:

De motu dici credas tamen exteriori.

Si non designo tibi motum: construe sexto:

In campo curro: si sis benedictis in illo:

Si sis exterius: in campū sit tibi cursus:

Dicit A. q̄ iste p̄positiones in sub super ⁊ subter uel subtus seruiūt accusatiuo casus: quādo iungunt vbo significanti motū exteriorē uel partem: ut vado in urbem: dū tamen extra sis. Preterea dicit q̄ dicte p̄positiones seruiunt ablato quādo nō iungunt vbo significanti motū exteriorē uel aliu motū: ut sum in urbe ⁊ vado in camera duntaxat sis in camera. Exempla vero ponuntur ab auctore i littera.

Iungere non poterit coniunctio mobile fixo:

Iungit diuersa coniunctio significata.

Quasi dicat q̄ inter adiectiuū ⁊ substantiuū nō pōt cadere copula diuersitatis: quia iunctio copulatiua iungit diuersa significata. i. dictiones pertinentes ad diuersa: sed adiectiuū ⁊ substantiuū pertinent ad idem: unde incongrue diceretur: Datus ⁊ albus currit.

Queris si liceat uoces coniungere binas

Per uel siue per ⁊ solam uel non mediante

Eum uoces fuerint tales quod significatum:

Unius alterius comprehendit significato.

Recte dicitur homo grammaticus consimilesq̄.

Auctor mouet dubium seu questionē: an liceat iungere p̄ uel siue per ⁊ siue p̄ aliam adiunctionem uel nō mediante iunctione iungere duas uoces: quāz significatū unius alterius significatio p̄phendatur: ut esset magis cōe ⁊ minus cōe: ut puta aīal ⁊ homo: homo ⁊ gramaticus ⁊ sic de similibus. Ipsemet rādet: q̄ tales constructiones debent siue iunctione ordinari. Et hoc attestat per exemplū suū cū dicit: Recte dicitur homo gramaticus consimilesq̄.

Et parti iunctum debes restringere totum:

Id solum presta: quod pars non denotat illa

In his duobus metris. Auc. intendit q̄ iter totū ⁊ partē inter genus ⁊ speciem siue iter magis cōe ⁊ min⁹ cōe pōt cadere copula diuersitatis. Ita tamē q̄ totum siue gen⁹ siue magis cōe solū supponat p̄ eo p̄ quo pars siue species siue minus cōe non supponit: uerbi gratia: animal homo currit. Ita q̄ si animal supponat solum pro eo pro quo homo nō supponit: ut puta pro leone uel pro boue uel pro capra ⁊c. Ex his igit̄ patet ex precedentibus: quomodo inter predictas dictiones copulatiua nō ponatur ⁊ quomodo ponat̄. Intellige sic litteram. Et tu debes restringere a significato suo comuni totū iunctum. i. copulatū. Postea declarat quomodo debes restringere dicens: Presta id significatum ipsi toti: quod ipsa pars non denotat. i. ut supra diximus.

Inde potest queri si possit idem sibi iungi:
Aut si iungatur quod adesse nequit uel abesse.

Dic. A. mouet duo dubia: quoz vnū est si iter illa que idem sūt: possit cadere copula. Aliud est: si illud qd nequit adesse subiecto ut latrabile hōi: uel abesse ut risibile hōi: possit copulari p copulā diuersitatis: Pro solutione istoz dubioz sciendū est qd aliq sūt eadem genere: ut homo et bos. Aliq specie: ut perus et martinus. Et iter ista dōz ponit copula. Aliqua uero sūt eadem nūero: et hoc tripliciter: v3 ppter: ut mare et nullus: diffinitione: hō aial rōnale mortale: accidente: hō risibilis canis latrabilis. Et iter ista nō dōz cadet me dium. copule diuersitatis per hec autem solutio patet ad predictas interrogaciones.

Si iungas recte: facies quam participare:

Concesso q tu melior sis quam plato: recte

Concludes: ergo plato participat bonitate.

Dicit. A. q ista dictio q si ponat i recta cōparatiōe faciet extremū picipare de qualitate medij: vt si dicā Tu es melior q plato: recte pcludet. Ergo plato participat de bonitate. Et nō q hec dictio q aliqñ ē ad uerbū eligēdi: vt bonū ē sperare i dōz qua in picipib. Aliqñ ē aduerbiū similitudinis: vt tā ouibus quā picipibus cōis hētur mors. Aliqñ ē aduerbiū quantitatis cū admiratiōe: vt quā pulchra ē amica mea. l. valde. Aliqñ ē coniunctio aduerlatiua: et tūc geminat: vt quāquā. i. quāuis. Aliqñ de cōparatiuis: vt ego sum fortior quā tu. Aliqñ est pūctio abnegatiua uel copulatiua negatiua fm aliquos: vt in boetio. Sed tē pus est medicine quā querele: quā ponit ibi p non. Aliquādo est relatiuum et scribitur quam.

Deqz relatiuis logice fit regula talis.

Quando relatio sit extrinseca debet eidem:

Dictio subiungi: que rem determinet eius.

Cumqz relatiuo sit intrinseca: nil petit addi

Plurali numero: similes sunt quos ibi cerno.

Dic. A. pōit regulā de relatiuis logicalib. Et dīc q duplex ē relatio: v3 extrinseca et intrinseca. Relatio extrinseca ē illa i q explicat oia requisita: vt iste ē similis illi: et ego sū p tibi. Et pōt fieri i singulari et i plurali. Et hoc est quādo relatio extrinseca fit: dōz eidem sibi iūgi aliq dictio que determinet rem ei. i. relatiōis. Relatio intrinseca est illa: i q nō explicat oia requisita sed bene intrinsece se excludit. Et h3 fieri i plurali tū: vt isti quos ibi cerno sūt similes. Ecce q sine aliq additiōe ista oīo est pfecta: et est sensus: q sūt similes inter se. Et hoc. iquit A. cū dicit. Cumqz relatio sit intrinseca non decet addi plurali nūero. Deinde ponit exēplū: Similes sūt quos ibi cerno. Talia quippe relatiua de quib. hic tēndit: sūt noia ad aliquid dicta: vt pater filius uicius longinquus propinquus amicus inimicus et similia.

Andere preposui per uersus syllaba quęqz.

Quanta sit: et pauca preponam congrua metris:

Hoc est capitulū decimū istius opis: in quo tractat de quantitate syllabarum positū in aliquib. artis metricę introductionibus. Dicit ergo auctor: Ego pposui v3 i premio libz: ibi p. h. pader. et. pader. i. malfestare: qzta sit quęqz syllaba: p. vsus. i. et quō cognoscut syllaba longa breuis i vsu. Et pponā pauca. i. aliq pgrua. i. puenientia metris. Pro euidētia eoz q dīcūt ac etiā dicēdo p. videāus quid sit vsus. Uersus est oīo metrica clausulatiū pgregrediens: rectorice flosculus adornata nihil in se supflūū nihil diminutū cōtinens. Et dīc uersus: qz ter quaterqz reuersus: qz sepius uerit et reuertit antequā pfectus habeatur: uel qz finito vno uersu reuertit ad lince p:ncipiū aliū ichoaturus. Metri uero dīc m. tros qd est nūe rus: qz i ipso attendit nūer. et quantitas syllabar. et est sciendū: qz hec ars

metrica presertim ordinatur ad tria scilicet ad memoriā firmiterem: ad maiorem delectationem: et ad narratiōem breuiorem. Metra iuuat aios: cōprehendunt plurima paucis. Pristinā cōmemorat: que sunt tria grata legenti. Item nota q sine hac lege metricat que legēda sūt: male possent elucidari. Unde uersus. Ambulat in tenebris sine lege clericus omnis. Qui sine metroz lege legenda legit.

Que doctrina licet non sit penitus generalis:

Proderit ipsa tamen: pueris si lectio detur:

Per se multa scient: et doctor pace fruatur.

Hic. A. respondet tacite questioni: quia posset aliquis dicere seti querere utrum hec doctrina que datur in presenti capitulo: sit generalis. i. plene determinat de arte metrica: Respondet Auctor: et dicit q non. Tamen licet non sit penitus generalis: proderit pueris si lectio detur eis. Postea dicit et declarat q proderit ad duo: uidelicet q pueri multa scient per se de modo uersificandi: et doctor fruetur pace quia non fatigabitur in interrogationibus.

Multotiens aliquas quas dat tibi regula longas

Sive breues: metri cogit grauitas uariari

Hic dicit q multotiens iuuenies in auctoribus eam syllabam: que naturaliter est breuis elogiari: et q naturaliter est longa: breuiari. Et hoc est causa grauitatis metri. Et sit tibi q hec ars metrica est satis difficilis.

Gregaqz nunc nostrum nunc more suo uariantur.

Dicit q greca uocabula ponuntur aliqui in metro secundum nostrum morem et aliqui secundum morem grecorum.

Ad placitum poni proprium multa notauit.

Quasi dicat q multa propria nomina possunt poni ad placitum: et maxime in prima syllaba et in media: dummodo positioe diphthongo accentu uel usu non restringat ad pductionem uel ad correptionem. Notant dicit multas: quia non omnia ponuntur ad placitum. Illa et q tantum in auctoribus pducta reperiuntur: solummodo sunt producenda ut celar.

Cum sum christicola: normam non est mihi cura

De propriis facere: que gentiles posuere

Auctor: se excusat de nouo gentiliu. i. infidelium: quia cum ipse christicola sit. i. christianus: non intendit facere normam de dictis nouis. Et si forte fecerit hoc: ex incidenti non ex proposito principali fecit.

Extinere pedes antiqua poemata plures.

Ser partita modis satis est diuisio nobis.

Dactylus et spondeus exinde trocheus anapestus.

Jambus cum tribaco possunt precedere metro

Auctor: incipit exponere illa pauca congrua. i. conuenientia metris: que se superius promissit expositorum. Dicit igitur q antiqua poemata. i. antiqui poete distinxerunt plures. i. multos pedes. Nam ut dicitur. istodorus posuit. c. xx. pedes: hebraicus tamen. xxiiij. Nos autem utimur nisi sex pedibus. Et hoc est q dicit: Diuisio. s. pedum pita sex modis est satis. i. sufficiens nobis. Deinde enumerat illas sex dicens: Dactylus et spondeus etc. Pes autem prout hic sumitur: est syllabarum temporumqz diuisio. Et sunt genera metrorum. xviij. Sed Auctor: iste non intendit nisi de duobus que sunt communiori usu modernorum. uidelicet de hexametro et pentametro de quibus inferius dicimus laqueos.

Dactylus ex longa breuibuscqz duabus habetur

Dicitur ex longis spondeus constare duabus

Syllaba bina trocheu constat tibi longa breuisqz

Productam breuibuscqz subdes anapestu duabus.

Terna breuis tribracho iambo breuis insita longe

Hic Auctor: declarat essentiam uniuscuiusqz sex pedis predictorum. Et dicit q dactylus constat ex tribus syllabis ex prima longa et ex duabus breuibuscqz: ut audis. Spondeus constat ex duabus syllabis breuibuscqz: ut audis. Trocheus constat ex prima longa et ultima breui: ut audis. Anapestus constat ex duabus breuibuscqz et ultima longa: ut pectas. Tribacus constat ex tribus breuibuscqz: ut legeret. Jambus uero ex prima longa et ultima breui: ut legas.

Syllaba que breuis est: unum tempus tenet: in quo

Profertur longe spatium debes geminare.

Sic cuiuscqz pedis quot tempora sunt numerabis

Dicit. A. q breuis syllaba sibi uno tempore profertur et longa sibi duobus. Et sic numerabis vel numerare et pputare poteris: quot sunt tempora uniuscuiusqz pedis. Nam dactylus cum habeat unam longam et duas breues: habet tria tempora. Et sic de reliquis perueniendum est. Nota q syllaba eadem sibi uno accento spiritusqz placet certa prohibens tempore per se sumitur: est dispositio pronuntiationis syllabe secundum has differentias. s. correptum et pductum.

Uersibus exametris semper debet pede poni

Dactylus in quinto: sextum nunquam retinebit

Hic Auctor docet quomodo quisque pes debeat in uersibus ordinari. Et primo dicit quod in uersibus exametris dactylus debet semper poni in quinto et non in sexto.

In pedibus primis hunc spondeum ue locabis

Quasi dicat quod tu potes locare hunc scilicet dactylum uel pro et spondeum in primis pedibus hoc est in primo secundo tertio et quarto pede.

Omnes spondeo donare potes: nisi quintum

Quasi dicat quod spondeus potest poni in omni loco preterquam in quinto exametri uersus: et si reperiatur in quinto pro dactylo ponitur. Nam equipollent sibi in temporibus ut in Lucano: Alter celos pauid cruor armatorum.

Sedes nulla datur preterquam sexta trocheo.

Quasi dicat quod trocheus potest poni in sexto loco et non alibi in exametro uersu. Et est exameter uersus que constat ex sex pedibus. Dicit etiam heroicus quia per hunc stilum heroum describuntur ut plurimum gesta.

Quarta pentametri quintaue locabis anapestum.

Pentametri tribracho sedes patet ultima tantum.

Dicit quod anapestus potest locari in quarto et in quinto loco uersus pentametri ut in Ouidio epistolarum: Nihil mihi rescribas: attamen ipsa ueni. In scansione dicimus Nihil mihi rescribas: attamen ipse ueni. Sic enim postponimus catalectam primis duobus pedibus similiter et ultimis: que si muliuncte constituunt quintum pedem spondeum uel trocheum. Pentameter uersus constat ex quinque pedibus: primis duobus dactylis et spondelis uel primo dactylo et alio spondeo uel e contrario tertio spondeo uel tambo quarto anapesto quinto tribracho uel anapesto: ut patet in exemplo primo Ouidii secundis primam scansionem. uel pentameter uersus constat in primis duobus dactylis uel spondelis: ut supra et catalecta longa uel breui sequente: ut patet in predicto exemplo secundum secundam scansionem. Si uero de syllabis reperiatur in tertio loco dicatur quod ibi syllaba diuiditur per dieresim et efficitur pes tri syllabus: ut in Ouidio eodem: Hemonis heminio laudomia uiro. Dicitur etiam pentametri illegas eo quod per ipsum statim elligat. i. trifidat solebat enarrari. Nota tamen quod uersus pentameter subditur exametro.

Tambo nel nulla uel tantum tertia datur:

Ut patet exemplum in his duobus versibus: Sub ueneris late debet nemo latere Nam mala sunt uenere plura deuenire.

Fortē sibi sedem tribrachus dare possit eandem

Quasi dicat quod tribrachus forte potest poni in tertio loco quia secundum aliquos ibi syllaba breuis ponitur pro longa: et sic esset dactylus et non tribrachus.

Et proceleumaticum posuit quandoque uetustas.

Nunc nullus ponit: breuibz sonat ille quaternis

Dicit quod antiqui aliquando ponebant in uersu proceleumaticum: qui est pes constans ex quattuor syllabis breuibz: ut in uirgilio: herent parietibus scale postestque sub ipsos. In scansione dicimus herent parieti et li parietis est proceleumaticus: sed iste a modernis non uisitur. Ideo dicit Nunc nullus ponit.

Uinqz uocales sunt a prior: eque secunda

Et succedit eis: quarta sit uqz suprema

Hic Auctor persequitur de correptione et productione syllabarum et quia syllabe fiunt ex litteris: ideo incipit a distinctione litterarum dicens quod littere uocales sunt quinque. i. a e i o u. Et dicuntur uocales quia sine ipsis non potest fieri vox: et quilibet earum potest facere vocem. i. syllabam per se. Littera sic diffinitur: Littera est minima pars vocis humane: que potest scribi inuoluta.

Omnis preter eas tibi littera consona fiet

Dicit quod omnes alie littere preter eas quinque uocales dicuntur consonantes quasi cum alijs consonantes. Nam sonum facere non possunt: nisi cum adiutorio vocalium.

Mute sunt b c d uel f uel g l p q t.

Quasi dicat quod in consonantibus nouem sunt mute. i. b c d f g k p q t. Et dicuntur mute: quia uidentur mutus sonus earum. Et in hoc differunt a semiuocali: que apertius profertur. Uidentur. n. uocalis anteceri pre

ferendo ipsas semiuocalibus: que sunt sex. s. l. m. n. r. s. x. De quibus. A. nullam particulariter facit mentionem: quoniam earum nomina in presenti materia non sunt necessaria.

Sunt l. r. uere liquide: quia sepe liquescunt.

Ad simul n. qz uel s. liquidas quandoqz locamus.

S. nunquam: s. m. n. que prius nunc neutra liquescit.

Dicit Auctor q. l. r. sunt uere liquide qz sepe liquescunt in metro. hoc est quia syllaba naturaliter bene producantur. Deinde dicit q. possumus seu aliquando locamus. i. locatas reperimus liquidas m. n. r. s. Et hec magis declarando restringit dicens s. nunquam liquescit. hoc est apud modernos poetas. Exempla querantur in auctoribus antiquis et in margine reponantur.

Consona bina per i. dic sepe per uqz notari:

hoc quando fuerit: uocum sonus ipse docebit:

Dicit q. i. vel u. sepe fiunt consonantes: uidelicet qn ponunt in principio syllabe alia vocali sequente. Et qn fuerit hoc ipse sonus. i. ipsa. platio docebit. i. monstrabit. Nam pdunt sonum uocalium: ut uino et uenus.

Uocali preiungitur u. non consona: uimqz

Perdit: et hoc suauis queror aut aqua lingua probabit

Nam diphthongus ab u. nostro non inchoat usu:

Mosqz modernus habet quandoqz q. s. preunte

Syllaba diuiditur: tunc u. uocalis habetur.

Dicit q. u. aliquando ponitur ante uocalē in eadē syllaba: et non efficitur consonas imo pdit vim consonantis. Et hoc est qn iste lfe. l. q. et g. pponitur: ut suauis queror aqua et lingua. q. pdat viz consonantis: patet ex ipsa. platione. patet etiā qz si u. non esset consonas tūc prima syllaba huius dictionis aqua. pduceret et positionem de q. et u. consonantes sed corripitur qd patet in ouidio epistolarum: Cum dñs potado nece: e misceat aquas. Nec est uocalis qd patet ex ipsa. platione. Et qz statim constitueret diphthongus p. cōgiu tinationem ouaz uocalium in eadē syllaba. Sed nō debemus diphthongū inchoare ab u. Et ideo dicit: Nam diphthongus ab u. nostro non inchoat usu. Preterea dicit q. apud modernos syllaba diuiditur aliquando precedente u: ut suauis: et tunc u. habetur uocalis.

Uersificatores h. pro nulla reputarunt.

Dicit q. h. reputatur a uersificatoribus pro nulla nec pro uocali nec pro consonante.

Dum teneant iotam uocales undiqz clausam:

Consona bina per i. dic sepe per uqz notari.

Consona iota duplex: duplex x. z. qz fiunt.

Simpla tamen z. reperitur: ut est perizoma:

Scia est q. ista lra i. quā iotā nominauit A. iste posita in medio ouaz uocaliū vi suā seruantiū efficit duplex consonas ut troia. Et nota q. si neutra uel altera aliarū uocaliū vim suā nō seruaret in supradicta nō eēt duplex consonas ut via. Itē nota q. in hoc vbo baiulo las qd stat p. portat i. nō est duplex consonas: licet ponat in medio ouarū uocaliū. Et hoc est qz nō claudis iter illas uocales equo accetu nec equo numero syllabarum. Ideo dicit A. undiqz clausas i. egliter clausas ab utraqz parte. hoc aut pz in vsu ouidij: Cloro colū baiular: lachesis ner: antropos occat. Nam illa syllaba corripitur: qd fieri nō possit si illa eēt duplex consonas: tū faceret positionē ad precedentē syllabā. Deinde dicit q. x. z. sunt duplex consonans: tū i. reperit simplex: et hoc in dictionibz cōpositis: ut perizoma tis qd cōponit ex peri ppositoe greca q. ē circū et zoma uestis. Inde perizoma: qñ aliquid sine illud qd ponitur circūuestes p. custodia. Iota. i. de qua supius diximus: in compositione reperitur simplex consonas: ut biugis qd componitur ex bi. et iugum.

Iotaqz composita simplex est sepe reperta.

Dictio uocali finita uel in sibi subdi

Uersu uocalem nunqam permittit eodem.

Dicit q. si aliqua dictio desinat in uocalē vel in m: sequens dictio nō debet incipere a uocali. Et hoc fit ppē biatū uitandum. Si aut reperiat: dicatur q. est licentia poetica: ut in lucano: Uicinūqz minax inuadit arimū: et ingens. Sepissime tamē abicitur uocalis antecedētis dictionis et m. cū sua uocali. Exempla querantur in auctoribus: quia multa reperuntur. Notanter dictum est ab auctore eodē vsu: q. si essent

in duobus versibus qđ diximus curandam non preterea duceret in conueniens: licet aliquando reperiatur in duobus versibus in cum sua vocali abiscitur de metro in scansione, hoc est quoniam primus versus terminatur in m: et sequens incipitur a uocali.

Syllaba que binas uocales uim retinentes

Continet: est longa diphthongo: hoc probat aura:

Quasi dicat qđ illa syllaba que fit ex duabus uocalibus uim suam seruantibus est diphthogata et p diphthogum pducitur: ut aura. Quid uero sit diphthogus: et unde dicatur diphthogus: et quot sunt diphthongi posuit superius ibi. scilicet in prima declinatione: Dans ac diphthogum et.

Quando uocalem duo consona iuncta sequuntur:

Aut unum duplex: producit eam positura.

Dicit qđ quando due consonantes iuncte simul immediate sequuntur post aliquam uocalem: illa talis uocalis precedens est longa positione: ut arma et tellus. Et idem attenditur si una duplex consonans uocali sequatur ut axis et troia. Ideo dicit: Aut unum duplex.

Sed cum finitur uocali dictio curta:

Consona que subeunt: non hanc producere possunt.

Quasi dicat qđ si aliqua dictio terminetur in uocalem naturaliter breuem: consonantes que sequuntur non possunt producere illam uocalem immo remanet in esse suo.

Si faciat curtam uocalis syllaba finem:

Mutaq; cum liquida uocem subeant in eandem:

Ex ui nature proprie licet hanc breuiare:

Et propter mutam liquidamq; potes dare longam.

Dicit qđ si aliqua syllaba naturaliter breuetur: et muta et liquida sequatur in eadem dictione: illa syllaba potest breuiari ex ui nature sue et produci propter mutam et liquidam: ut in hac dictione patris et in similibus prima. n. syllaba naturaliter breuetur: ut hic: ser patris imperium cum uerbis exit in iram. Potest etiam produci propter mutam et liquidam: ut hic est patris matrisq; pie succurrere nato.

Syllaba que breuis est muta liquidamq; sequente

Longa potest fieri: sed longa nequit breuiari.

E de pre uel se componens non breuiabis:

Sed uocalis eas poterit breuiare sequela.

Dicit qđ iste prepositiones et de pre se compositae non breuiantur: ut educo depono pretero et separo: possunt tamen breuiari si uocalis sequatur eas in compositione: ut presuero ris. Ideo dicit: Sed uocalis eas.

Reicio refert distat re dant tibi longam:

Corripia alijs: nisi duplex consona subsit.

Dicit qđ ista prepositio re producit in reicio cis et in refert quod idem est qđ distat. In alijs uero dictionibus corripitur: nisi due consonantes sequantur: ut resto itas et restituo tuus. Producit etiam in his rectali reperi et exuli. Et ideo ut plurimum scribuntur cum duplici consonante.

Bis bi breues dantur: nisi consona bina sequatur.

Dicit qđ bis et bi corripit in compositione: ut binum idest locus duarum uiarum: et bidens idest pecus duorum dentium. Nisi consonans bina sequatur: idest nisi duo nomina consonam seu consimilem significationem habentia sequantur: scilicet per compositionem: ut binus bina binum et bimus bima mumi: quorum significatio est eadem. Inuenit hic binatus tus cui idest spatium vel tempus duorum annorum. penultima enim syllaba dictionum duorum nominum producit.

In deriuatiuis sua que sit origo notetis:

Qua fiet parte descensus aptior inde:

Et moneo motum motabile siue mouendum:

Et que uocalis in origine quantaq; mansit.

Nam deriuatiua tantam seruare decebit

Subdita uocali si consona non moueatur

Vocalem sepe noua consona dat uariare:

Mobilis ex moueo datur: et mutatur ab illo:

Excipienda sue ponentur in ordine norme

In istis versibus. A. docet cognoscere syllabam legam seu breuem in dictisbus deriuatio Et est sensus: quod quantacumque fuerit vocalis in primitiuo: tanta debet esse in illis deriuatio. Illa consonans que sequebatur vocalem in primitiuo. Verbi gratia: moueo corripit syllabam: ita mouellum mouens et mouendus corripit primam. Notanter dico dicitur quia consona que erat in primitiuo: non mutetur in deriuatio quia noua consona cedat id est variare facit vocalem hoc est corripere longam et curtam producere. Verbi gratia: moueo corripit primam et mobilis producit: quia consona que erat in primitiuo videlicet u consonas est in deriuatio in b. Tamen ista regula patitur exceptione: quod inseritur post loco suo. Iohannes dicit. A. Excipienda re.

Hoc de compositis teneas: quod sit tibi tanta.

Uocalis: quantam seruauit dictio simplex

Si mutes etiam uocalem: norma tenebit

Consona dum maneat in simplici subdita uoce.

Excipienda locis quibus est opus excipiemus

Hic Auctor: mouet regulam de quantitate syllabarum in dictionibus compositis dicens: quod tanta est uocalis in dictione composita quanta est in simplici. Verbi gratia: amo corripit illam uocalem a: similiter et peramo corripit eandem. Treo producit illam uocalem a: similiter exareo producit eandem. Deinde dicit Regula ualet etiam si mutemus uocalem in composito dicitur consona subdita uocali in simplici dictione maneat etiam in composito. Verbi gratia facio corripit illam syllabam fa: similiter et inficio corripit illam syllabam f: licet a mutata sit i: quod consona que sequabatur a uel i simplici: sequitur etiam in composito. Verumtamen hec regula varias patitur exceptiones: quod inseritur loco et tempore declarabunt. Ideo dicit. A. excipienda locis re.

Omnia preterita pones dissyllaba longa:

Que breuiant gemine uocales deme: bibitque

Et dedit atque fudit scidit stetit tulit hec sex

Auctor: ponit regulam talem dicens: Omnia preterita duarum syllabarum tantum producant primam syllabam ut cepi. Deinde ponit exceptionem dicens. Tu deme id est excipe illa preterita que gemine uocales breuiant: que habent uocalem ante alteram uocalem: ut fui rui: quorum prima corripitur. Que pro et tu deme. id est excipe hec sex. scilicet bibit dedit fugit scidit stetit et tulit: que licet dissyllaba sint tamen eorum preterita corripuntur fudit preteritum est de fundo scidit de scindo dis: quod significat aliquid per medium secare.

Preteritum geminans primam facit hanc breuiare

Estque secunda breuis: tamen unum cedoque demis

Dicit quod omne preteritum geminans primam syllabam eandem breuiat pariter et secundam ut cecidi et pario peperit: Tamen tu demis id est excipis unum preteritum scilicet pepedi quod uenit a pedo dis et tacuit ipsum propter eius turpem significationem seu metri uel breuitatis causa. Cedo etiam excipit cuius preteritum facit cecidi: et secundam producit. Unde uersus: Rusticus hic cecidit: qui, quodaz cecidit.

Preteritis plusquamperfectis atque futuris

Coniunctiuorum lex seruit preteritorum:

Quasi dicat quod lex seu regula predictorum nuper dicta seruit etiam plusquamperfectis et futuris coniunctiuorum id est subiunctiuorum modorum: qui coniunctiuum dicuntur eo quia coniunctioe indigent: ut perfectum significent sensum. Nam tanta est prima syllaba plusquamperfectorum cuiuslibet modi et futurorum subiunctiuum quanta est prima persona preteriti perfecti indicatiui modi.

Hec in passiuo sunt tempora iuncta supino

Dicit quod tria tempora predicta sunt iuncta supino in verbo passiuo. id est seruant regulam de supinis: de qua statim dicitur ibi. scilicet longa supina re. Alij uero exponunt: quod sunt iuncta supino. id est facta sunt uel coniuncta supplementum participij a supino deriuata: et per hec seruant regulam supinorum et preteritorum.

Normam presentis per cetera tempora dicis.

Participans socia presens in duobus futura

Debent consimilem seruare gerundia legem

Dicit quod quantacumque fuerit prima syllaba presentis indicatiui modi singularis numeri: tanta est in pris

syllaba ceterorum temporum exceptis preteritis perfectis et plusquamperfectis et futuris subiunctiuorumque de quibus superius diximus. Tanta est etiam prima syllaba participiorum presentis temporis et futurum delinendum in duas similiter et gerundiorum. Construe nunc per te: quia satis patet textus

Longa supina dabis dissyllaba: sed breuiabis:

Qui ci si fa li i da ru ra sta: deq; supinis

Orta sequuntur ea: sit staturus tamen extra.

Dicit Auctor ponit regulam de supinis dicens: q; supina dissyllaba producant primam syllabam ut nati. Sed excipiuntur decem que per decem syllabas in littera repositas intelliguntur. Qui ut quicum quod venit a queo quis: ci ut citum a cieo ctes: si ut situm a sino nis: fa ut satum a sero: seris: li ut litum a lino lis: ri ut ritum a rio: rris: ru ut rutum a ruo: ruis: ita ut statum a sto stas: que omnia licet dissyllaba sint: attamen corripunt primam syllabam similiter et ab eis deriuata preter staturus quod primam producit: licet deriuetur a statum: ut in lucio: Cuius natura fides superat.

Nec patrem sequitur ambitus: si moueatur

Quasi dicat q; si ambitus moueat. i. si adiectiue declinatur non sequitur patrem. i. eius premium quod est supinum huius verbi ambitio ambis. i. ambitum: ponitur exemplum in littera tunc: cuius penultima corripitur. Sed ambitus tantum ab ipso deriuatum penultimam producit: ut in principio methamorphoseos: Iussit et ambite circumdare brachia terre et idem est ambitus quod circumdatus. Florater dicit si moueatur: quia si non moueretur. i. si adiectiue non declinaretur tunc sequitur eius premium: quia pe. corripeatur: ut hic ambitus tui tui id est circuitus.

Quod sit in us uel in o uel in or uerbale uel in trix

Participans quoque preteritum per usque futurum.

Ad normam debent se conformare supini

Id est q; uerbale in us in o uel in or uel in trix delinenda: ut notus tui notio: notus ris et notrix: cis: participium quoque preteriti temporis et futuri in rus: ut notus tantum et noturus tantum: tantam habent primam syllabam: quantum habent supina: a quibus deriuant. Ideo dicit: Ad normam debet esse.

Et tum dante preit uocalis non breuiata

Qui si ci salii demantur et inde creata

Dicit q; uerba facientia preteritum in ui et supinum in tum mutando ui in tum producant penultimam supini ut amant atum. Deinde ponit excep. dicens: Tu demis ea que intelliguntur per has syllabas scilicet que ut quicum ci: ut citum de cieo ctes: si ut situm: fa ut satum: li ut litum: i ut iui: cog cognitum: ag agnitum. Et inde creata. i. ab eis deriuata: quorum penultima breuiatur licet omnia formentur a preterito mutando ui in tum. ut quiui cuiui suiui scuiui luiui tuiui cognoui agnoui.

Qui rectos superant obliquos crescere dices

Hic Auctor ponit introductionem ad quasdam regulas proxime sequentes: et dicit. Tu dices obliquos crescere. i. habere crescentiam supra nominatum singularem: que quidem crescentia fit aliquando per a aliquando per e aliquando per i aliquando per o aliquando per u. Et de his omnibus ponit regulas inferius generales: uidelicet ut sequitur.

A pluralis et crementum protrahit oque

I uel u cremento breuiare iubemus eodem

Sunt testes quorum quarum rerum manibusque

Et ueribus rebus dominabus siue duobus

Dicit q; obliqui crescentes supra nati per a et e et o producant illas uocales ut quarum rerum et duobus duabus rebus et dominabus. Deinde dicit q; i et u breuiantur in eorum cremento ut manibus et ueribus. Et hec exempla ponuntur ab auctore cum dicit: Sunt testes quorum etc.

Uerbis personarum quod habet superare secundum.

Primi presentis: crescens hac arte notabis.

Debet ad actiui presens hec norma referri

Et si non habeat actiuum fingere debes

Dictio de cremento qđ sit in casualibus. Nunc A. psequitur de cremento qđ sit in nō casualibus: vtp̄ta in verbis. Et primo ponit introductionē ad regulas inferius politas dicens. Tu notabis vbum qđ hz superare primā psonam primi presentis tpris esse crescens. i. habere crescentiā super dictam perion. in hac arte. i. eodem modo quo dictū ē in casualibus. verbi gratia amas est dictio dissyllaba: amamus vō trissyllaba. Et si amamus hēt crescentiā supra illaz secundā personā amas: 7 talis crecentia fit p a aliqñ per e aliquādo per i aliqñ per o aliquādo per u. De quibus omnibus statim ponent generales regule. Addit A. 7 dicit hec norma. s. de crementis vboz debet referri. i. representari ad presēs ips actiui. hoc autem dicit propter cognoscere crescentia in vbis passiuis que cognosci non possunt bene: nisi repreien tarentur ad actiui. s. dicit q si verbū vocis passiue nō habeat actiui debes fingere: hoc est supponere q hēat. hoc autē dicit propter cognoscere crementa in verbis deponentibus que non habent actiuum.

Al crescens uerbum producere debet ubiqz.

Ex do sit breuis a cum prime compositiuis:

Dicit Auctor q verbum debet producere a crescens. i. syllabaz crescentē per a ubiqz in omni coniugatiōe vt amamus doceamus legamus audiamus. Deinde ponit exceptionem in compositis dicens q compo sita prime coniugationis huius verbi do das: q a corripitur in illis verbis. vt circundamus 7 circun dare: venundamus 7 venundare:

Enisi cum subit r: debes producere semper:

Cum subit r curtam dant plurima: pluraz longam.

Dicit Auctor q syllaba crescens super e producit semper: nisi r sequatur vt amemus docemus legem⁹ audiemus. Notanter dicit nisi r sequatur: quia cum r subijt. i. sequatur: plurima verba dant illam voca lem e longam: vt amemus vel amere: docerem doceres doceret. Et plurima dant illam vocalem e curta: vt legerem legeres ret: amauero amaueris rit. hec autem inferius distinguuntur: videlicet vt sequitur.

In sum siue fero crementa uelimqz notabo:

Ac edo discutias modo longans 7 modo curtans:

Dicit A. notabo crementa in hoc verbo suz es est siue in hoc verbo fero ferqz p et in hoc verbo uelim. i. volo vis. q. d. q illa verba irregularia sunt. Et iō non recuntur regulam de crementis aliorum verborū: s. regularium tunc per positionem aliquādo pducturum: vt essem ferrem vellem. Aliquādo etiam bre uiantur: 7 tunc refertur ad literaturam preteriti perfecti: vt tulero tuleris fuero ris voluero ris rit. hoc idē intelligit de hoc vbo irregulari edo es est. Nā aliqñ elongat in crementis: vt esse in infinito: aliqñ etiaz corripitur in i laturā p̄sentis vt edere. Nota q iquantū hec quattuor vba p̄dicta irregularia sunt: notari debent. Inquantū vō nō referēda sunt ad reglaz p̄cedentē vel ad sequentē prout videbitur opportunū.

Omne lego presens breuiat: quartiqz secunda:

Longum passiuo reris uel rere notato:

Dicit Auctor q omne lego. i. omne verbum tertie coniugationis breuiat presens tempus: in quo habet e super r: vt optatiuo modo vtrā legerem res rer: Que pro et breuiat tempora quarti. i. coniunctiui. s. preteritiū imperfecti. vt preterito imperfecto cū legerem res rer. 7c. Deinde dicit lōgū passiuo: hoc est dicere: q in verbis passiuis ubiqz reris vel rere reperitur vbi penultima lōgatur: vt legereris vel rere retur.

Plusquam perfectum per qualibet est breuiandum

Hoc est dictum: q ista vocalis e breuiatur in p̄s plusqz perfecti cuiuscunqz coniugationis r sequente: vt amaueram docueram legeram audieram Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta fit in prima beris uel bere secunda.

Hoc est penultima futuri in beris vel in bere terminari corripitur in prima coniugatione 7 in secunda: vt amaberis vel bere doceberis vel bere.

In coniunctiuo duo tempora curta notato.

Id est preteritum perfectum 7 futurum subiunctiui breuiantur: vt amauerim 7 amauero.

E uerbum crescens alibi producit ubiqz.

Dicit Auctor q in omnibus alijs temporibus 7 modis a p̄dictis verborum crescens producit illam vocalem e r sequente: vt futuro legar eris audiar eris vel ere etur.

Omni preterito reperitur imus breuiando:

Dicit A. q in omni preterito perfecto prime persone in imus terminat penultima breuiant vt amauim⁹.

¶ Tibi producit quarte crescentia prima.

Dicit Auctor in hoc verbo velim velis lit: et si sit sit priora crementa per i facta producuntur: ut velimus litis finis finis.

¶ Inqz uelim produc si non u consona subsit.

Dicit A. q in alijs crementis seu pposibus siue modis i breuiat: ut uoluerimus et fuerim et amauerim si non subsit u consona. i. nisi u consonans sequatur: ut audiunt: quia tunc i producitur.

¶ Crescens uerbum producit et u breuiabit.

Dicit Auctor q verbum producit syllabam crescentem per o ut amatore. Et breuiat illam que crescit per u: ut volumus et possumus.

¶ Has per crementa normas dissyllaba serua:

Sed tamen has omnes dic ad medias speciales.

Dicit A. q he regule de crementis seruandis sunt per crementa dissyllaba. i. duarum syllabarum Sed tamen sunt regule speciales ad oēs medias syllabas. i. ad omnes illas que sunt inter primam et ultimam: que omnes medie a verificatoribus dicuntur.

¶ Compositum partis retinens i sine prioris:

Hanc breuiat medijs: sic tubicen: sed ibidemqz

Excipies iungetur ei tubicen et ubiqz:

Auctor ponit vnā regulam dicens: Compositū. i. dictio composita retinens i in fine prioris pris hoc est in fine dictionis: que primo intrat compositionē breuiat hanc. i. vocalem i sicut tubicen. i. la trombetta qd componitur ex tuba et cano nis. Nam ista syllaba bi corripitur cū i sit in fine prioris pris. Deinde ponit excep. in his dictionibus ibidem et tubicen et ubiqz. i. quibus illa vocalis i pducitur. Ibidem componit ex ibi et idem et est aduerbiū locale. Tubicen componitur ex tibia qd est instrumentū sonandi et cano nis et est ille qui vtitur tali instrumento. ubiqz componitur ex ubi et qz aduerbiū loci.

¶ Ex di compositum producit: sed deme disertum.

Et que componis ex greco. curta locabis.

Dicit q hec prepositio di producitur in compositione: ut diligo. Deinde ponit excep. dicens: sed deme. i. excipe disertus et tuum. i. facundus vel eloquens: cuius penultima corripit: ut in oratio. Secundi calices quez non fecere disertum. Si opponat auctor ex eo q istud verbum dirimo inuenitur in penultima corripit: ut in his dictionibus ibidem et tubicen et ubiqz. i. quibus illa vocalis i pducitur. Ibidem componit ex ibi et idem et est aduerbiū locale. Tubicen componitur ex tibia qd est instrumentū sonandi et cano nis et est ille qui vtitur tali instrumento. ubiqz componitur ex ubi et qz aduerbiū loci.

¶ Localis brevis est alia subeunte sed inde

¶ Semi plura queunt: ut dius diaqz dium:

Et fio cum sit dissyllaba uox: breuiatqz

¶ Cum polysyllaba sit fiet probat hoc fietqz:

Hic ponit vnā regulā generalem ad omnes syllabas. put vna uocalis precedit in aliā diuersis syllabis Et dicit q uocalis ante alteram uocalem breuiatur: ut incus in prima et respo in secūda siue media. Sz inde ibi ponit excep. dicens: q plurima uocabula possunt excipi: ut dius dia diū. i. diuinus. Et fio cū p qñ est uox dissyllaba. i. duarū syllabarū breuiatio cū sit uox polysyllaba. i. pluris syllabarū et ponit exempla dicens: Probet hoc fieri fietqz. Nam si bene consideras prima de fiet proceditur et prima de fiet et breuiat.

¶ Super i longam dat declinatio quinta:

¶ Quando uocalis preit: sed eam breuiabis

¶ Consona si preat dic ergo reiqz speiqz.

Dicit q e ante i producitur in genitiuis et datiuis quarte declinationis quando vna uocalis precedit et v oiei speciei. Spe breuiatur qñ consonans pcedit: ut speciei rei. Et ipsemet exemplificat in ista dicens: speciei rei producitur: quia uocalis i pcedit.

Breuiatq; iungantur: que longa frequenter habentur

Quasi dicat q; vocalis ante vocalem i grecis dictionibus produciur frequenter: vt i ouidio: *Medee me dea forcem*. frequenter autem dico: quia aliquando cor. vt eodem: *Thelca deuoui re*.

I super a proprijs raro breuiatur hebreis.

Dicit q; i ante a raro breuiatur in dictionibus hebreis: vt *maria* et *matthias*.

Et tua metra petunt: ponis genitiuos in ius:

Corripis alterius: semper producis alius

Dicit Auctor q; genitiuus i ius ter. i medio produci et breuiari potest. excipitur alterius cuius penultima semper breuiatur: et alius cuius penultima semper produciur in genitiuo.

Tenditur eous aer platea corea

Dicit Auctor q; nomina in littera posita produciunt vocalem ante alteram vocalem: Et us dicitur esse equus vehens currum solis: et aliquando sumitur pro parte orientali Coreia idem est quod la danza si uelo ballo. Aer et platea de se patet. Tamen platea varie ponitur in metro: sicut inferius patebit: ibi. si vt placet est platea et cetera.

Vocalem medie breuiant si muta sequatur

Eum liquida: tamen hanc productam pone breuemq;

Longa sit adiutrix octobris nomen in atrix.

Eum chiragram podagram quidam breuiant: alij non

Quasi dicat q; in medijs syllabis vocalis potest produci et breuiari cum liquida sequente: vt compatrie Et nota q; hec regula tamen ualeat in dictionibus naturaliter corripendis vel corripitibus vocalis: quia si naturaliter produceret ea: non posset corripere: vt supra oscurum est ibi: Si faciat curram vocali syllaba sine. Deinde ponit excep. dicens: q; adiutrix octobris nomen in atrix terminatum vt amatrix produciur vocalem in media syllaba licet muta et liquida sequantur eam. Preterea dicit: q; quidam breuiant quida non mediam uocalem i his duobus nominibus chiragra et podagra Chiragra est gutta uel infirmitas in manibus podagra in pedibus. Et dicitur chiragra achiros quod est manus: et eger egra egruz. Podagra dicitur a pos quod est pes et eger egra egrum.

Ante b corripis a: sicut scabo siue scabellum:

Est stabilis stabulum dabo uel labo siue flabellum

Et labor hinc demas labi uel fabula flabum

Scabidus et tabes et stabuz pabula labes.

Et fabor strabo nabamq; simul sociabo.

Flabellum uaries: potius producere tentes

Superius. A. ponit regulas generales ad omnes syllabas: i hac pte ponit speciales. Et primo ad primas scdo ad medias tertio ad ultimas. Pars secunda incipit ibi: A breuis i medijs. Tertia ibi: Vocis sine da bis. Itē prima pars i qua dei. de primis syllabis diuiditur in quinque partes secundum q; sunt quinque uocales. Primo. n. dei. de primis syllabis. i quantum a preponit consonantib; secundo e tertio i quarto o qui to u. Pars secunda incipit ibi: Ante b fit breuis e. Tertia ibi: Ante b corripis i. Quarta ibi: Ante b longa fit o. Quinta ibi: Ante b fit breuis u. Item prima pars in qua dei. de primis syllabis: in quantum a preponitur consonantibus diuiditur in tot partes quot sunt consonantes: quibus a preponitur in dictionibus latinis. Et primo sic a preponit ante b secundo ante c tertio ante d et partes iste de se patent. Item prima pars in qua dei. de primis syllabis a precedente b diuiditur in duas partes: quia primo ponit regulam cu; exēplis suis: secundo ponit introductionem. secunda ibi: hinc demas. Ad primam partem sic dicit: Ante b fit breuis a. O. o. q; a ante b breuiatur in primis syllabis: sicut scabo bis qd stat p gratar: hoc scabellū pluralit nro hec scabella. i. scamna stablis a stando dicit stabulū ē locus bouum uel alioz aialium. Dabo bis bit. Labo bas bat vacillo las. flabellum est instrumentū fugadi muscas. labor beris. Deinde ponit exceptionē dicens hinc demas. i. excipia illa que ponunt i littera. i. labi qd ē futurū d labor beris. fabula ē sermo fictus. flabā bas bat. Scabidus. i. nō habens crines tabes. i. macula fabor futurū de for ris. Strabo bonis. i. luscus. nabā bas bat. Quoz oium prima pducit. Exēpla quere i auctorib; p te. Deinde dicit flabellū uaries. O. o. q; prima syllaba huius dictionis potest pducī et breuiari. Pro euidētia regularuz sequentiū nō ordinē supradictū tanq; introductionē ad sequētia: q; sūt facilia facti intellectu. In fine abim igit i sequētib; expositionē uocabuloz pferim difficilū. Et sufficet quātā ad supliciale itelligētiā legēdoz.

^{nomen arboris} ^{crudelis} ^{acrem fieri}
Ac brevis: probat hoc acer arbor acerbus aceſco.
^{ut baculus} ^{ut pacis} ^{pactum facere}
Eum b preit uel p produc: ſed deme paciſcor
^{producendus}
Et placet ⁊ baculus ſpatium brachos eſtq; morandus
^{fortis} ^{populus} ^{eloquens} ^{compoſitio} ^{populus}
Hic acer thracus ſacundus machina datus.
^{ſuis eſt} ^{inſula uel lapis quia poteſt produci ⁊ breuiari}
Braculus addatur: ſed hiacyntus uariatur.
^{li ſcalini} ^{lo paſſo de laqua}
Ad corripies: tibi ſint gradus ⁊ uada teſtes
^{peſtis per confortare color equi uel equus coloratus ad modū palere}
Excipitur radix ⁊ clades ſuadeo ſpadiꝝ
^{uxorem ducere} ^{deus belli} ^{racus}
Trado traduco gradius uadoq; rado
Et gades
^{lapis precioſus}
Super ſ ſit brevis a ſaphirus tamen extra
^{cautus} ^{peſtis}
Ag brevis: probat ecce ſagar: ſtrages retrahatur
^{p piangere ad modū pueroꝝ} ^{domus paſtorum} ^{veſtis ſapiens}
Elagio uagina magalia ſtragula ſaga
^{hoc laganum} ^{circuitus animalium}
Lagna producit petrus: indago ſociatur
^{ut pagina} ^{ut ſagus}
Si p uel ſ preſit: produc. ſed deme flagellum
^{ſtatio arborum} ^{regio vulnus}
Additur flagor ⁊ ſ fragilis: plaga rete uel ora.
^{ideſt uoco}
A ſuper l tardant diſſyllaba. ſed calo uerbum
^{prepoſitio}
Ac alit atq; malum quod mobile demo palamq;
^{turris lignea} ^{verbum} ^{nomen moniſ}
Atq; phalam ſit deinde falles hiſ iuncta ſalum
Atq; ſalum mare.
Hiſ que naſcuntur pariter quoq; corripuntur.
Hec quibus eſt creſcens genitiuus corripe ſemper
^{i. portator lignorum} ^{i. auis}
Sal ſalis atq; palus calo dematur ⁊ ales:
Que poliſyllaba ſunt breues: balistaq; tolles
^{ludus tabularum} ^{la poſacta} ^{asper}
Alea caligo balenaq; ſalebra ſqualet
^{ut fama} ^{ut ſamoſus}
A ſuper m tardant diſſyllaba queq; ſequuntur:
^{lo mantelo}
Sūt damus atq; fames chlamis ⁊ tamen ac amo dempta:

^{nomen infule}
Atq3 thamos.

^{vt amiratus 7 famulatus}
Que polysyllaba sunt breues: amito sit extra
^{sunt le tonaglie} ^{corda cum qua tacitur telum}

Lamina lamentor: quibus amentum sociabis
^{vt panis}

Al super n longam faciunt dissylla: deme
^{vetula} ^{animal lanata}

Hinc manus atq3 cano canis: hec anus addis anasq3
^{prepositio greca} ^{apparitio}

Ac ana siue planes.
^{vt famosus quod a fama dicitur}

Nisi sint a longis polysylla curta notabis
^{gulosus vel luxuriosus}

Sane dematur: hic est qui luxuriatur.
^{vermis est}

Ap breuis: nisi papilio uel uapulo papo
^{nomen populi} ^{lapis preciosus} ^{summus pontifex}

Apulus 7 lapa saphirus crapula papa
^{vt aqua}

Ante q fit breuis a semper: nisi compositiua:
^{i. calius uauum diuinatoz}

Ar breuis est: quod arista probat uaricosus aruspex.
^{herba} ^{quedam uena alia uena}

Excipitur carex ac careo uarica uarex.
^{huria} ^{patria} ^{la garca}

Area uaritia uel glarea pareo naris:
^{i. altare} ^{i. stabula porcorum}

Produc rus uel ra uel rum testis tibi carus:
^{vt asinus}

Ara dei sed ara suis 7 para deme parunq3
^{vilis domus} ^{fundamentum}

Eum subit s, pduc dissyllaba: sit quasi dempta
^{Et casta siue basis: polysyllaba curta notabis.}

Easeus excipitur: 7 basia longa notentur.
^{aduerbium}

At breuis: nato sit testis quater atq3 quaternus
^{mansio}

Atq3 statim status 7 statio latet: sed retrahatur
^{obscurus}

Uates saturnus laternaq3 mobile latus
^{i. dispositio fatalis}

Quattuor 7 fatum naturaq3 quatinus ater
^{palacia} ^{fidelis deo}

Altria chatolicus clatros sociare solemus.
^{iatum}

Platos cum statim uaries: sed longa notabis.

^{ut mater} In quibus m super est aut r muta preunte.
^{quedam scientia diuinandi} Philosophi mathesim dicunt uatesq; mathesim.
 Ut patet est platea: dic platea siue platea.
^{ut auis} A super u breuis est: sed ^{sapiens} gnauus: ^{deuicamenta} et auia demes
^{ut clauus et flauus} Gauius nauis: item si presit l addita mute
^{dulcis} Suauis ^{peruersus} prauus ^{deus belli} et maioris paucoq; mauis.
^{ut lebes tis} Ite b fit breuis e: si non duo consona presint: ^{ut phebē}
^{ciuitas} De format debet phebū thebeq; notentur
^{vestis sacerdotalis} Hebrida debilitas ^{luna} et phebe nebamq; nebo.
^{prope} E c breuis: secusest testis: nisi ^{tempora} secula mehcus:
^{habundans} Fecis securus secundus grecia cecus
^{clamans preconiu} Preco mecum te se uecoris ^{pronomina} socius ^{stultus} echo
^{nomen mulieris} Te eaq; longatur: de qua chirothea creatur:
^{locus ubi aliquid reponitur} Ante d prothraia e si sint dissyllaba: sicut
^{verbum} Sedes et tedet. cedo pro dic demis edoq;
^{baculus epi nome arboris} Pes pedis atq; pedum: cedrus: ac ^{maliciosus} polisyllaba curta
 Ut sedeo medicus: sed sedulus excipiaur
^{lo tradimento} Seditioq; simul: et seditiosus habetur.
 Bedalus et predium.
^{ut stephanus} Cum subit f breuis e: sed compositiua notabis:
 Ante g fit breuis e: lego teste regoq; tegoq;
 Excipies reges reginaq; regula leges
^{nomen prouincie} Eger et ^{iapella qua domus regitur} egyptus legans et tegula dego
^{scutum balladis capricornis signum in zodiaco} Egis et egloceros:
 E suber l longam faciunt dissyllaba: sicut
^{la pons de lo gambato} Echeie. deme chelum uelut inde uelumq; geluq;
^{instrumentum sonandi}

^{dulcedo peccatum animal est}
 Atqz melos scelus celer melus z breuiabilis
^{fouca bestia}
 Que polysyllaba sunt speluncaqz belua demes:
^{unctus species metalli spelunca}
 Delibutus z electrum speleaqz grecum.
^{locus piorum empla}
 Beluseus cum delicijs delubraqz iungis:
^{ut memini}
 E super m breuis est: sed femina semina demis
 Domoqz producis: sed longis addere debes
^{vt eminus}
 E super m solam: sed correptis emoqz iungam
^{dea fatidica}
 Alc emioqz themis.
^{vt semis sis}
 Et cum cumento dissyllaba nomina produc.
^{res femine}
 Sed memor atqz nemus pariterqz femur breuiabilis:
^{vt femum}
 E super n longa: sit enim breuis atqz fenestra
^{omnino dii patrie}
 Atqz penu penitus penetro penes atqz penates
^{infirmitas}
 Et frensis uaries
^{vt bene vt gene vt senes vt teneo vt veneo}
 Si b uel g uel s uel t uel u preiungitur illi:
 Sit breuis: at uenum produci uenacqz debet
^{corrigie que pendent a mitria episcopi}
 Tenia tena simul z uenor trenera senis
^{de reperio ris}
 Ante p fit breuis e ueluti reperire: p duplex
^{i. pelicula que solet incidi in circuncisione a iudeis.}
 Repperit excipies: simul preputia prepes
^{la ceuola}
 Cepaqz protrahit e: sed z hanc producere debes
^{vt sepe}
 S sibi preposita breuiato: tamen sepelire.
^{etas lune}
 Longa sit epacta repocqz simu: sociatur.
 Ante q fit breuis e sicut neque demitur equor
^{aduerbiuz prauus}
 Equus z equalis nequaquam nequaqz nequam.
^{ordo oña clamor nautarum}
 E super r breues: ut series hera siue ceraunon.
^{oñs dictum contra fidem}
 Sic z herilis herus heresis: tamen excipis heros.

Uereo **se**ralis **er**umnaqz **cer**ulus **he**ses.

herba vnguentum ordinatio

Meret **z** **eru**ca **ce**ronia **se**ria **se**res.

metallum verbum

Es **er**is **que**ro **gens** **se**res **ce**raqz **se**ro

quidam mons

Eriogone **er**iogonum **n**ymph^e **ce**lesteqz **si**gnum.

sunt vestes inueterare

multitudo clericorum

Serapellinas **de**bes **cl**eruscqz **no**tare

ut verus rarum

Longa **si**t **e** **super** **r** **sed** **de**mas **ue**ru **ue**reorqz.

purgationes aiarum

lectus mortuorum virga virilis

Coripis **i**nferias **se**retrum **ue**retrumqz **me**rumqz

ut pera la tascba

P **quo**qz **pre**posita **po**nes **di**ssyllaba **lo**nga

ut brevis

viciu in pulmoe

Longa **si**t **e** **super** **s**: **n**isi **co**mpositina **the**sisqz.

Alqz **i**esus.

.i. usus vel confusus

An**te** **t** **lo**nga **si**t **e** **seu** **f**retus. **de**me **me**tallum

mare

Ac **e**tiam **me**tuorqz **f**retum **me**to **me**traqz **re**tro

nomen populi

ut peto

ut veto

Ad*u*ngesqz **ge**tes **z** **si** **p** **pre**uenit **au**t **u**.

Preformat **pre**ter: **pre**to: **pro**ducere **de**bes

aqua

mater achillis

Thetis **i**os **the**tum **da**bitur **the**tis **z** **the**tidisqz

crudelis

sequens verum

E **super** **u** **pro**ducit: **ut** **se**uus **de**me **se**uerus:

Et **le**uo **si**ue **bre**ues **le**uis **z** **le**ue **no**n **o**nerosum.

quedam spina

populus hispanie

An**te** **b** **co**rripis **i**: **tri**bulus **pro**bat **ho**c **z** **hi**berus.

biemalis

Tribula **de**matu**r** **hi**berus **fi**bula **scri**bo

la cambia

Tibia **li**burum **ue**l **mo**bile **li**ber **z** **i**bo

degustatio

signum factum cum flagello

Et **li**bum **li**bo **ui**ber **quo**qz **fi**bila **qui**lbo

Ac **i**bis

.i. iniuriam dicere

An**te** **c** **si**t **bre**uis **i**: **si**t **co**nuicior **tibi** **te**stis

.i. loquax

sagitte

Alqz **di**ca**x**: **de**mo **co**nuicia **sp**icula **di**co

lo vicinacio

panis parvus

signa victorie la treza

Vicus **cu**m **mi**ca **ue**l **ni**citeria **tri**ca.

vicelimus

tricelimus

avis est

Vicenus **quo**qz **tri**cenus **fi**cedula **fi**cus

licitū cū
 Licia cum spica uel sicut picaq; picus.
 aridus
 E duplicat sicca siccus: sed ico uariabis
 uerbosus uel loquax quasi dicens fatum
 Queq; dicax ponit: ut fatidicus: breuiabit:
 Ante d longa fit i: uelud idem pro mare fido
 Et fidus: sed demis idem neutrale fidesq;
 i. dido uel quedam regio
 his ideo fidis atq; sidonia iunge quidemq;
 aptus uel dignus honoris ut bidens r u deo ut tridens
 Addis idoneus his: r si b uel u preit aut t.
 i. sonum facere cum dentibus
 Strideo producas r strido: rideo iungas.
 statue uel imagnes qui colunt idola
 Idola produces: tamen inuenies idolatra.
 I super flonga: nisi componit cibusq;
 ut vigeo viges i. firmo
 Ante g corripis i: uult fligoq; demi:
 curtus duarum rotarum
 Eliginti bige trigintaq; frigora pige
 i. obis auis ē
 Migro pigardus frigoq; simul sociamus:
 S t si preunt ut stigo: longa manebunt:
 palus infernalis
 Sed stiga cum strigibus breues: strigiles uariamus.
 lapis vel serpens
 Longa fit i super l ut milia deme cylindrum
 auis est letus pars hominis populus
 Et filomena filer hilaris ciliumq; cilixq;
 poncus duarum librarū
 Et granum mulij bilibris pilus r pila ludus:
 ut stilo ut stilus
 Si preit s aut t: tunc debes i breuiare
 ut limus flores multum frequentari ab apibus: demis al
 I super m tardant dissillaba: sed thima deme
 aduerbiuz lo litame deus nuptiarum
 Et nimis atq; finus: simul his r himen sociamus
 Que polisyllaba sunt: nisi simia curta manebunt.
 Longa fit i super n: tinea linio lino deme
 ut cinis ut sino ut mino
 Que c uel s aut m iungunt i sunt breuianda
 mortarium
 Ut sinus atq; minor: sed sinum minoq; demis
 Ante p fit breuis i: uult uibera ripaq; demi
 cibus pugilum uas bibendi i. cirendo
 Eipharum ciphon ciphus cum stipite stipio

I q brevis: probat hoc liqueo liquor inde liquoris
A t q liquor quaris: sit liquor liqueris extra
I super r longant dissyllaba: lyra probabit.
A ult pyra siue uiri pirus z resonans lyra demi
Q ue polysyllaba sunt breues: sed tertia deme.
pars naxi cursarius in mari sepultura nobisium
P yruia pirata sit pyramis his sociata
L onga sit i super s: nisi deme miserqz misertus
aqua cocta in ordeo
H is tisanam iungis z compositiua notabis
I brevis ante t sit iter hoc testatur itemqz
circuitus .i. honoris cupido circundatus
A mbitus ambitio: demes ambitus z itur.
.i. diues la forma
P itor dis ditis clitella lis quoqz litis
de italia saltatio queda in numerum facta
I talis z phithon glitis pitissimaqz iungas.
lo papagallo .i. sol aptus appropriatus auius
P sitacus z titam titilloqz sis quoqz sitis
T duplicat littus: z littera consocietur.
vt mitis vt tirus vt vito
M preunte uel r aut u producere debes
S ed breues uitulum britones ouiqz uitellum
hec nix iapella qua domus regitur
E i longam facit i niuis uelut regula demi..
biuium truium
B usqz notes tris: z que componis ab illis
obstatulum verbum
A te b longa sit o: uelut ober obicioqz
progenies corrosus
E xcipiatur obes uerbum soboles z obesus.
vt probus
C orripies etiam si duplex consona presit.
A c obolus i la metagla
O c corripimus ueluti iocus atqz iocosus
E t iocor z proceres oculus uoco: sed retrahatur.
hecyor velox
I ocundus uocis procerus z ocior addis
monstra maris fluuius infernalis
F ocaqz uocalis: chocatus c duplicabit
O culo longa dare decet ocia pocula iunge
pre disuogliere lo filo
O cco c duplicat: suffoco decet uariare.
vt rodo dis
O d producant dissyllaba: sed modo deme
A c odor atqz modus: polysyllaba curta manebunt.

Proderit est longa. sed proderis est uarianda.

Super f breuis: ecce profer profugus 7 ofella: ^{quoddam cibarium}

Profugio dempta uel profero profuit offa ^{la cupa}

O g producis: toga deme rogusq; rogoq; ^{ut cogo gis la gunna lignarius}

Atq; logos:

2 curtam facit o: sicut colit: excipe nolo:

^{.i. conor uel ordino}

Molior et moles sol solis dolia proles

^{fungus est in tpe pterito genus cibi}

Solor boletus olim coliphia solus:

^{piscis uel putredo nasci longus in sermone}

Polipus et stola plixus coloq; colas:

Solennis sollers quibus l duplex reperitur:

O super m longam facies: ut come re comis

^{corda cum qua facitur telum}

Omentum: sed homo demis stomachum 7 omasum

^{.i. erines ornare}

Et comedo dominus domus 7 coma siue comare

^{lo glomero}

Est glomus 7 glomero comes atq; domo uel omitto

^{nomen insule}

^{per biittar fora}

Et thomos atq; uomo sic que componis ab illo

^{nomen oci uel populi}

Atq; gomoz.

^{ut moneo}

Est super n breuis o: nisi nonus zonaq; pono.

^{numerus in calédario}

^{.i. vnus}

Et nonas pone monos longam credo breuemq;

^{ut conor dono pono}

Si c d uel p precedit: longa locatur.

O p breuis: neluti sopor atq; soporus oportet

^{progenies}

^{pastor}

Atq; propago: sed opilio popisimaq; demis.

Uitis propago uel sopio populus arbor.

Et tophus.

Opportunus 7 opperitor tibi p duplicabunt

^{ut scopo}

Cum e preit longa scopulus cophinus copo 3 extra

^{ut loquor}

O q corripitur: sed compositiua notentur.

^{ut forum}

Super r breuis: excipitur fors chorus 7 oris.

Corrallus chorum mos moris morus 7 horum:

^{regimen pectoris}

^{.i. noueram}

Oro cum coram uel thorax horaq; noram.

^{nus} Doricus ^{alius nus} et ^{vt lozum} sores ^{vt res}
 Et cum preuenit l aut r: producere debes:
^{o ratio i} Super s longa: rosa demitur atqz proleuca:
^{o pono} Et dosis et posuit: sed prosa potest uariari.
 O super t breuis: totidem quotus et noto testis
 Et nota: sed demis dos dotis potoz cotis
 Quotidie totus notum uotumqz notemus
^{vt eloium} Produces etiam si presit consona bina.
^{i. casul} Sed breuiare ptotos et ab illo sumpta solemus
 Atqz proteruus item prothos.
 O super u breues: ouum prouincia demes
 Prouidus esto comes.
 Ante b sit breuis u testis rubor est rubeusqz:
^{la ruzeni} Excipies ^{la pianella} tuber ^{la mamella} rubigo ^{vt nubo} suber et ^{vt nubo} uber.
^{iuuenis} Et ^{vt bubo} puber ^{vt nubo} pubes et si b preuenit aut u.
^{a nubentibus in fusta} Innuba ^{lo boaro} corripies et pronuba siue bubulcus:
 Nubo tamen longum connubia ceu metra poscunt
 Ante c longa sit u ceu duco luceo lucus.
 Deme lucerna luctor et dux ducis atqz ducenti
^{vt nucis} Et si preponas n aut c uel r breuiabis.
^{vt cucula} Ante d longa sit u ceu strudo deme rudentes
^{vt crucis} Et pudet atqz sudes rudis atqz ruder studiumqz.
^{pali acuti} Et cudo: sed rudo ponis ceu metra requirunt.
^{pertinet asino} A raro ponis super sine eam breuiabis:
^{vt nugio gis} A g produco: tuguriqz tamen memor esto:
^{vt fugio} Preunte uel i uel p debes breuiare:
^{fructus} Fruges ^{montes} producis et iugera mobile iugis:
 Er frugi:
^{ur ululo las} A super l breuis: uligo demere debes:
^{pinguedo terre}

vt gulo. i. locato vt fullo lonis vt mula mulus

S preunte uel faut m producere debes

nomen auis

Excipitur fulica: mulier gula iungitur istis

Longa super m fit u: sic humanum dabo testem:

Hic humus ac humerus humilis sumus excipiamus:

vt numerus vt cumulus vt tumulus

Si preit n uel c uel t debes breuiare:

homo defectuosus

Aumen produco: strumaqz simul sociabo

Ac humor

vt unus

instrument m scindedi ligna

U super n longa: cuneum tunicamqz retracta

vt stupor

Ap corripitur: sed iupiter excipiat

Eupaqz cum stupa

vt nuper

vt rupe

vt pupis

Ia preunte uel r uel p producere debes

imago que fit a puellis

la mamella

Sed pupulam uaries pupillam pro trabe tantum

vt muris

la hora

U super r produc: sed nurus excipiat:

verbum per andar de furia

sex olei

sedes iudicum

Et furit adiungas muriam simul atqz curiles:

vt musa

i. murmuro

Longa fit u super s: sed deme susurro pusilluz.

vt tutus ta tu

Ut producant dissyllaba: sed puto deme

marcidus sicut

pellis humana

la spia

lo fango

Putris uti cutis atqz frutex uter utra lutumqz

vt butirum

Que polysyllaba sunt cum prole sua breuiabis

alternatus

i. deuoro

feter

Mutuu excipitur: z mutuo glutio putret:

Futillis addatur: cum futio longus habetur

inutillis

venter

Utillis ex utor uterus bene non sapit utrez

vt yua

U super u solam produc: dant cetera curtas

hec syllaba syllabe

Breuis in medus datur ante b: syllaba testis

vt amabilis

Si bilis a sequitur: ut amabilis: excipiat

i. leticie deditus

Et letabundus formamqz parem sociamus

ut uenabulum

instrumentum uenandi

Quod facies in ulum iunges: uenabula testis.

^{ut psitacus: isbacus}
Ante c sit brevis a: dematur opaca cloaca.
^{ut cenaculum} ^{ut uoracis et loquacis}
Quod dat ulum iunges: obliquos addere debes.
Sed nunquam medius suberunt dissyllaba normis.
^{nomē mulieris} ^{animal est}
Ante d corripis a uelut elada deme cicada.
^{icus datus i collo}
A super f brevis est colaphus testis tibi fiet
^{ut imago} ^{enon malit}
Ante g longa sit a: sed nomina deme secunde
^{mare} ^{nomen uiri}
Sic pelagus ponis his abdenago sociabis.
^{o italia}
A super l breuias: uelut italicus excipis hec que
^{declinatio} ^{ty monon}
Tertia declinat: australis hoc manifestat.
^{or dca} ^{ornamentuz lecti}
Produc in neutris obliquos: ecce toralis.
^{nomen uille uel nomē uiri} ^{cum paxat amant r. zopplid.}
Al calon esto brevis: super additur absalon istis
^{de italicus} ^{o tantalus}
Italides et tantalides sua curtat origo:
^{ad ut amamē}
M preunte brevis erit a: thalamusq; probabit
Que faciunt amen productum est ut amamen
^{calon} ^{ut amamē} ^{.i. furnus}
A super n brevis: ut clibanus. tamen excipis illa.
^{uacuis}
Que declinabit tibi tertia: sicut inanis.
^{quoniam non habet onem} ^{poma siluestria}
E local iuncta producit ut mathiana
^{ut samaritanus pompeianus monranus siue romāus}
Deriuata simul nomen gentile lociq;
^{quidam mons odoriferus} ^{uerum s est} ^{quoddā unguentū}
Sed libanum breuius sit aranea iuncta balano
^{ut titanis}
Produc obliquos: sed compositiua notato.
^{quidam mōs}
Istis uulcanum cum gargano super addes
^{ut gaulape} ^{caput vge uirilis}
Ante p sit brevis a: sed deme priape sinapis
^{animal dans odorem}
A super r breuius: ut barbarus hinc zedoara: ^{ut cartharus quod a cartha deriuatur}
Excipe quecumq; uides deriuari manifeste
^{enon} ^{.i. primitiuos}
Quidam denarium breuiant non primitiales

Obliquos produciubaris: uel cesaris educ
v comparis z disparis
Compositiua notes: z nectaris asparis atq;
nomen viri lo talpar
Bostaris z tarparis
velum nauis
A super s breuis est: ut carbasus: excipias quo
ducto: armorum
Deriuata palam cognosces sicut agaso
quidam mons instrumentum feris
Longis parnasum iunges sociabis omasum.
lo gotto
Ante t corripis a: sicut ciathus. tamen inde
i. dictiones
Excipias uoces quas deriuabis apte
nomen vi i
Que fiunt in tes sociabis sicut achates
abbatis
Jungit nomen in as obliquos: sic pbat abbas
i. obliquos vt them. thematis
Corripies alios
corpus mortuus
Longa fit a super u tibi sit pio teste cadauer:
Compositiua notes:
i. iuuenis sine barba
Ate b longa fit e: fiat tibi testis ephebus.
infernus arbor nigri coloris
Demitur hinc erebus esebom simul z terebinthus:
herba est medicinalis
Additur helleborus:
hoc esedum. i. currus quo claudipozantur
Ante d producis e: sed tamen eseda demis.
nomē viri
Ante c longa fit e: senecam tamen excipis inde
nomen viri vt recunda
Melchisedech socias: z nomina que facis in da
i. cum suis deriuatiuis
Pes dat edis cum suis compositiuis:
animal est
E super f datur breuis: hinc elephas breuiatur
vt elegia domus triangularis nomen viri
E g corripitur: sed abest tregesta cethegus.
parua nauis
E super l dabimus longam: patet ecce phasellus.
nomen viri
Abimelech remoue debet breuis angelus esse:
vt racenus lo rapo deluua
E super m longa: heremus uehemensq; retracta.

Additur his hyemis alemania genemaniq;
locus in quo xps orauit
 Longa fit e super nibelenam tamen hinc helenumq;
ut camera nomen mulieris nomen viri
 Et iuuenes asenech hebenusq; decet remouere.
nomen viri vel insule
 Ante p rara fit e moneo tamen hanc breuiarq;
ut interpidus
 Excipe presepe.
ut camera
 R subeunte breuis datur e tamen excipis erus
ponderadi
 In propriis sicut gnalterus: adde stateram.
ut sincerus raturum
 Et deriuatum quod rus determinat aut rum.
crudelis capellus pegrinoz & dicitur de galea
 Ex hoc austerus producit atq; galerus.
canis infernalis furia infernalis animal est
 Cerberus esto breuis sit longa megera chimera.
 Infera cum superis iterum breues ueterumq;
 Et patera pateris discernere patere docere.
animal est populus hispanie
 Pantheramq; morans createram iungis hiberum.
ut uerberis & carceris
 Corripis obliquos alios uaries mulieris.
ut cimiterius
 Cumq; rium sequitur usu uario reperitur.
ut lachesis scia diuinandi
 E super s breuis excipitur diuina mathesis.
scia poetarum
 Ad placitum frenesis pones dicesq; poesis.
ut facetus
 T subeunte datur e longa sed excipis hec que.
ut segetes lapis quo naute uentos cognoscunt
 Tertia declinat: amethistus iungere debes.
ut perpetis & interpretis
 Obliquos breues: agnetis demere debes.
q. d. q. isti obliqui producantur de quies & lebes
 Longis utere locuplete quiete lebetes.
de magnes & est lapis attrahens ferrum
 Et magnete simul themetum uariare solemus.
ut longeuus na uum
 E super u raro fiet tamen hec tibi longa.
ut comit
 Ante b corripis i: sed compositiua notabis.
 Que dat quarta solent uariari possibilisq;
ut angelicus delectabilis
 I c sequente breuis demantur apricus amicus.

Precedente para breuiabitur lisio longa
leuitatis
Pre t breuis est: leuitas erit hinc tibi testis
Que fuerint in ta proprio de nomine sumpta
nomina
Sine loci propriaqz simul producere debes
exemplum determinatis in ta. i. diaconus dicitur ad heremum
Et margarita leuita acheremita.
infirmitas in lingua galline
Et placet est pituita petrus dicit polimita.
.i. que terminantur in tis vt sinamitis. i. aia peccatrix. in tes vt terfites
Que fiunt in tis aut in tes: longa notabis
Itus si oetur a nomine longus habetur
.i. diues
Et sit ex censu censitus dicere debes
.q. d. q. ab hoc nomine seruus derivatur seruitus. penultima.
Seruus curat itus: aduerbia sic breuiabis.
coniugationis vt audio auditus
A quarte uerbo uenientia longa notabo.
coniugatio vt strepo pui pitum
Tertia preteriens in ui dat itum breuiando.
.i. q. in vi vt peto tis tui tum
Preteriens aliter itum pducere debes.
Eurtat itum paria uel disco parcoqz posco?
vt fugio itum vt bibo bibitum vt domo mas mitum
Que gio dant uel bo que prima dat siue secunda
Eumqz supina dabunt i longaz t subeunte
producunt penultimaz ut domito tas
Que formantur ab his ito longa reputabis.
.i. cognitus ta tum
Agnitus esto breuis: societur cognitus illi
.i. penultimam uel nomen in itus terminatum ut obliuiscor oblitus
Intus producit quod deponens generauit
ut tuitus tuitum
Sed tuor abbreviat ea que de se tibi format.
uas olei ad luminadum. i. aial picipas de utroqz sexu uel nomen uiri.
Et producant letichus hermophroditus.
uenena fluuius infernalis
Sic aconita locas: coctus ei societur
ut quiris ritus
Hominis obliquos: quod in is fier: dabo longos
.i. quoru gra terminant in is militis sospitis
Corripies alios: testis cum milite sospes
nomen ciuitatis
Super u longa: ninive tamen est. breuianda

quedam herba vel quidam populus
St orobus testis q̄o supra b breuiabis.
 de ambo de duo
Demitur amobus october siue duobus;
 vt apocope vt velocis et atrocis
Ante c fit breuis o: tamen obliqui retrahantur:
 quidam liber in biblia
Ante d corripis o: uelut exodus hinc procul esto
 herodes: et ei custodes sunt sociandi
S super f breuis est: tibi fiet apostropha testis.
 quedam figura vel quidam modus loquendi
Est o super g breuis: uelut egloga: sed remouebis
 sermo de animalibus cornutis
Que g uocali preiungit ut sinagoga.
 .i. congregatio iudeorum
Super l fiat breuis: hoc soboles tibi monstrat
 .i. dicitur sunt illi qui ferunt merces per vicos ad uendendum
Excipias illud quod fertur fermacopole.
O super m breue fit: sic salamon esse probabit.
 .i. que sunt generis neutri .i. bonus ordo inde venit cinamomum
Que seruant neutrum genus excipe: sicut amomum
 vt sermonis quidam pannus in quo voluntur mortui penes iudeos
Longa fit o super n: sed sindonis excipiat.
 .i. quedam regio .i. si duos habens ordines ciuitas
Sed sardonis atq; diaconis et tironia societur.
 populus ciuitas populus
Calcidonis redonis et ualconis abreuiabis
 ciuitas populus .i. terminatorum in o ut macedo donis
Ligonis et britonis atq; obliquos sociorum.
 ad differentiam aliorum que non designant loca
Que loca designant: predictis addere debes
 vt babylon lonis calidon nomen loci
Eum proprium fit in on: tamen excipies calidonis
 dultis cantus .i. pecunia male acquisita
Simonis armonicus mamona breuiare solemus
 .i. regula clericalis ciuitas potest breuiari et produci
Canonis esto breuis cum demone: sindonis ut uis.
 dictio greca. et est via caruulosa uel est color in urina
P subeunte breuem facis o: carpos dabo testem.
 quidam mons
Alesopum retrahas europam siue pirorum.
 ides quod egyptus possessuum nomen de canopus
Et placet est canapos: canopeum qui tibi curtat.
 nomen mulieris vel ciuitatis
O super r breuias: sephora testem tibi sumas
 vt canor nois vt a sapor sopor uel soporus
Deriuata palam produc: patet ecce sonorus.

^{vt honoz honoris}
Nominis obliquos quod in o: fit: iunge sed arbor
^{memoris castoris rhetoris marmoris equoris}
Et memor ⁊ castor rethor seu marmor ⁊ equor
^{.i. obliquos quidam mons}
Corripuere suos: sed longis adde pelloy.
^{vt hector hectoris}
Et quedam propria sunt obliquis breuianda.
^{.i. masc. generis: vt honos honoris vt ebur eboris ⁊ pectus pectoris}
Mas facit os oris que dant ur ⁊ us breuiabis:
^{quidam piscis marinus est}
O super s longa: sic testificatur alosa
^{vel adotum ⁊ est nomen castrum in terra philistinorum}
T subeunte dabis o longam sicut azotum.
Que componuntur: discrata mente notentur
^{vt ludouicus}
O super u raro: sed compositiua notato
^{vt colaber}
Ate b fit brevis u: sed demitur inde saluber.
^{.i. producinus vt latucha vt caducus ca cum}
Ac protrahimus: quotiens a uel um subit aut us.
^{.i. comedo}
Manduco iunges: fiducia non breuiabis.
^{vt productis ⁊ inducie pollux nomen viri vel signum celeste}
Ecetera corripies: sed pollucem non breuiabis.
^{vt testudo}
An te d longa fit u: pecudis tamen hinc retrahatur.
^{vt lanugo}
Pre g fit u longa: tamen hinc tibi coniuge dempta:
^{per tetare animal est singens sanguinem}
Sugo producis: sed sanguisugam breuiabis.
^{vt sedulus .i. astutus nomen gentile seu patrum}
Et super l breuias: getulus a dulor a dempta.
^{declinatio vt tordular laris}
Que declinabit tibi tertia: longa notabis
^{nomen hebreum .i. peruersus}
Nomina: sed zabulon breuiatur hercule iuncto:
^{predicis}
His sotular socia specular breuiabit origo.
^{vt hic ⁊ bec presul .i. ille qui preest alijs in dignitate}
Obliquos breuias: ut presulis ⁊ nebulonis.
^{.i. sine lumine ⁊ potest accipi pro inferno}
Et dabimus super m longam tibi sicut alumen.
^{.i. sospes vel fortis .i. inobediens}
Incolumis contumax demis: sed autumo iungas.
^{.i. illa parua fossa que prouenit in facie ex nimio risu}
Et super n longa dabitur pro teste lacuna.
^{vt vimpero ras}
Et super p breuias: sed compositiua notabis

^{vt palinurus}
Et super r longa: sed purpura ponitur extra:
^{vt parturio et esurio}
Corripe uerba: quibus meditatio conuenit et que
Sunt forme similis ut luxurio sociabis
.i. planeta vel nomen viri *nomen viri* *sunt ille mulieres q̄ solent ire de nocte.*
Mercuriumq; notes et centurio lemuresq;
^{vt murmuris}
O blíquos breuies: tellurem demere debes
^{nomen fluuij}
Et super s longa: tibi sit pro teste ci eusa
^{vt conuictus} ^{genus arborum}
Pre t longa sit u: tamen arbutus ē breuianda
quia aliquando corripuntur vt disputo aliquando producantur vt imbutus
Compositina notes
^{vt ultra et citra}
Ocis fine dabis a longam sed breuiabis
^{vt musa} ^{vt hectora} ^{vt o musa}
Rectum cum quarto casu quintum sociando:
^{vt andreas}
Hinc tamen excipias: cum rectus in as tibi fiet.
^{casus vocatiui}
Inde uocatiuum uelut andrea dabo longum
.i. in nominibus numeralibus *.i. possunt corripi et produci: vt triginta.*
In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda:
Postea non breuia: nisi fiat dictio bina:
.i. sicut
Ut puta corripies ita: uel quia iungere debes
Productum greci rectum quandoq; notauit.
^{ut mare}
Correpta datur exceptio multa paratur
^{ciuitas est}
Grecum nomen in e produc: testis tibi turbe
Declinans per ae diphthongum nomina prime:
.i. ablatiuos quinte de. vt meridie
Et casus sextos de quinta dicito longos
Longam pone sanie. quoniam fameli dedit ante:
.i. de nominibus quinte declinationis
Eque componis de quinta longa locabis.
^{aduerbium vel coniunctio aduerbiu} ^{exempla}
Quare quouidie tibi sunt testes hodieq;
Longum pone doce. similis quoq; tempora forme:
Eque uocatiuum dat nomen in es tibi longum:
^{in e desinentia}
Nomen longa dabit aduerbia si tamen apte
.i. si reularite comparatur vt iustus iustior iustissimus
Comparat ut iuste: sed nec bene nec male crede:

^{immo corripienda}
Producenda fore. quia neutrum comparat apte:
Sepe breuem ponis quia non a nomine sumis.

^{ut iustissime}
Summi cuncta gradus aduerbia longa locamus:

^{nomen relatiuum} ^{coniunctio copulatiua}
Que nomen longum: qz notans z erit breuiandum

^{pronomina} ^{prepositiones}
Me te se longis simul e de pre sociabis

^{coniunctio adiunctiua} ^{aduerbium prohibendi}
Ne nisi cum dabit an produc: fermeqz fereqz

^{coniunctio copulatiua}
Aut ue dabit curtam: dabit interiectio longam

^{ut oñi z magistri} ^{ut cholchi pari casus uocatiui}
I dabitur longa: quedam uolo demere greca.

^{ista que in littera ponuntur posunt breuiari z pduc}
Sed mihi siue tibi sibi quasi uel nisi semper

^{quia ultima syllaba eorum potest breuiari z produci}
Ad placidum ponis: z ubi uel ibi sociabis.

^{ut sicubi z necubi}
Et sua composita.

^{hoc est ad placidum} ^{.i. finales syllabas in o desinentes}
T sua metra petunt o ponis: deme datiuos

^{ut oño z magistro}
Ac ablatiuos: quoniam decet hos dare longos:

^{ut do sto z flo}
Que monosyllaba sunt: semper producta manebunt.

^{hoc est q gerundia in o desinentia posunt finalem syllabam producere z breuiare.}
Deqz gerundiuis tua consule metra locandis.

^{ut cornu z gelu}
Producta datur: exceptio nulla paratur

^{ut ab ad et tum}
Que dant b d t uel m debes breuiare.

^{.i. dictiones syncopatas .i. dictiones diphthongatas}
Excipe concisas diphthongum uel posaturas.

^{prosumauit exemplum de syncopa}
Sumat aut dicunt ex hoc testes tibi fiunt:

^{ut sic} ^{iste breuiantur}
L longam ponis: nec lac donecqz remotis.

^{Pronome potest produci z breuiari z similiter itellige de feminino z neutro ut h z hec.}
Ihic poni poterit: ceu metri regula poscit.

^{.i. desinentia in al ut animal} ^{nomen uel aduerbium}
L breuiare uolo: sed nihil producere quero

^{id quod producitur} ^{ut michael ad differentiam latinorum ut mel}
El ut sol iungis: z in el que barbara ponis

^{.f. barbarorum in el} ^{.f. in auctoribus}
Istorum multa tamen inuenies breuiata

IA producta datur: sed forsitan excipiat

aduerbium p[re]positio ^{aduerbium p[re]positio c[om]posita} ^{aduerbium p[re]positio c[om]posita}
 Forſan ⁊ inq[ue] tamen dein his iunges an ⁊ exin
 Rectus in a greci facit an quarto breuiari.
^{ut nominis ⁊ carminis}
 Si breuis eſt creſcens genitiuus in ante ſuprema.
^{ut nomen}
 Ex hoc in recto decet n[on] poni breuiando.
^{ut menſura}
 Quartus caſus in on ſolet in greco uariari.
 Rectus produci niſi neutra: ſed hic breuiari.
^{ut ceſar} ^{i. vnus ſyllabe tantum}
 R breuiando locas. que ſunt monosyllaba demas
^{i. exempla} ^{veris} ^{paris} ^{i. que deriuando compoſis}
 Teſtes ſunt uer et par: et ab his que ſumis ut impar
^{exempla quere i. auctoribus}
 Que tamen in multis breuiata locis reperimus.
^{p[re]poſitio uerba} ^{cordis uiri}
 Et breuis eſt per ſer et cor uir terq[ue]. ſed ether.
^{cupa} ^{uentus pluuiſus} ^{aeris}
 Et crater imber uſus producit et aer
^{i. hanc litteram} ^{ut p[re]ſtas moles auſus ros ⁊ uultus}
 S lego uocali diuiſum cuilibet addi
^{i. longa uel breuis}
 hinc lenius ſcitur: que ſyllaba quanta locetur
^{i. dictionem in as terminataz} ^{ut pro ſed}
 Als longam ponis: ut muſas ⁊ breuiabis.
^{ut thoantias patronomicu cuius. g[ra]tis facit thoantides apud grecos}
 Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuum
^{i. producit ⁊ corripit} ^{declinato} ^{i. acin in as terminatum}
 In greco uariat pluralem tertia quartum.
^{ut ſedes} ^{p[re]poſitio uel idem eſt quod luxuria ⁊ t[er]m[ina]t[ur] p[ro]duct[ur] vltima.}
 Es producta datur: tamen hinc penes excipiat
^{verbum ſum} ^{adſum} ^{poſſum}
 Es cum compoſitis ut ades potes abbreviab[is].
^{g[ra]tis ſingularis} ^{ſuperans nom[en]} ^{i. penultimam}
 Obliquus creſcens qui corripit. antequam
^{qm corripit ultimaz}
 In recto facit es curtam teſtis tibi mules:
^{rei} ^{ceres. i. bladum}
 Sed res atq[ue] ceres et ſpes ſunt longa fideſq[ue]
^{i. nominatiuus} ^{i. ante s}
 Rectus qui tenet i ſuper s: neſcit breuiari
^{pro quauis} ^{i. n[on]is} ^{i. in penultima ſyllaba}
 Cum tamen hic e breuem tenet aut tis in genitiuo
^{parietis} ^{abietis} ^{i. p[re]ceſſores noſtri}
 Et paries abies: ſic uſi ponere patres
^{i. q. d. q[ui] iſte p[re]ſcriptiones de arte poſſunt breuiari.}
 Forte tamen ratio concederet in breuiando

^{poete} ^{et compes cōpedis}
Multi dant longam pes et sua compositiua
^{Q. d. q. pluralis casus nois greci es iminati vt meredies: aliqui corripit aliqui pducit.}
Pluralem greci uariatus sepe locauit:
^{i. finalem syllabā in is vt panis} ^{i. excipis a predictis: vt oīs et magis: is}
Breuias: sextum casum trahis atq; datiuum:
^{vt lis et vis} ^{vt quantus.}
Eumq; suis iunges monosyllaba compositiuis
^{i. noiatiuis singularibus vel qui ea id aduerbium numeri}
In rectis breuius quis et is bis cis sociando.
Accentum longa uerbi persona secunda
^{i. pducit finalem syllabā scōe persone singularis. i. in numero singulari}
Plurali numero facit is longaq; preunte.
^{positis in secunda persona plurali} ^{velitis} ^{auditis}
Hinc tibi sint possis pro teste uelisq; uel audis
^{nus singularis} ^{hoc ē gius pducit penultimā syllabam}
Protrahit is rectus: si protrahit i genitiuum:
^{nomen populi cuius gius facit samnitis} ^{cōiūctio aduersatiua}
Erescens ut sanynis. longamq; dabo tibi quamuis:
^{vt oīs} ^{ad differentiā de os oīs qd pducitur}
Os longum ponis tamen excipiat os ossis:
Eumq; potis dabit os breuias: ut compos et impos:
^{vt pallas} ^{genitiuis huius pallados}
Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuum:
^{nominis} ^{quedam insula}
Rectus in os greci ceu delos habet breuiari
^{vt vulnus} ^{vt thus.}
Uls curtam ponis. tamen hinc monosyllaba demis.
Dclinans quarte genitiuum tresq; sequentes
^{vt pallas} ^{genitiuis huius pallados}
Plurali similes casus producere debes
^{Quasi dicat q. nomen in us terminatum cuius genitiuis habet u longam in penultima syllaba: pducit illam syllabam us.}
Et genitiuus habens: longam solet us dare recto:
^{pro exemplo} ^{telluris} ^{salutis}
Longum pro teste tibi sint tellusq; salusq;
^{licet habeat u longam penultima genitiui: quia facit paludis.}
Tu tamen orati doctor palus abbreviasti
^{vt peantius et melampius}
Inuenies aliqua grecorum nomina longa
Ecentus uarias decet hinc distinguere formas:
^{Incipit accentus metricus antiquus siue modernus magis Ale xandri. Metricus dico ad differentiam pūsci: qui est pūscus. Antiquus siue modernus dico: q. de viroq; tractatur: et pūscus de moderno: secundo de antiquo: ibi accentus normas. Con strue sic hinc. i. successiue: nos decet distinguere. i. distinguendo declarare uarias formas accentus}
Est grauis accentus: et sit moderatus: acutus

Et circumflexum multi tenuere priorum

Accentus est certa lex. i. regula ad elevandā vel ad deprimendā syllabā vniuscuiusq; p̄dicule orōnis. Et
h̄c fieri casualiter i. lra: initialiter i. syllaba: addititaliter i. dictione: et p̄ticulariter in oratione.

Figure accentuum

Gravis accentus.

Acutus accentus.

Circumflexus accentus.

Moderatus accentus.

Dicit q̄ triplex ē accē. i. gravis moderatus et acut. Et multi prior. i. antiquor. tenuer accē circumflexo
hic gradus est qui deprimitur: nec tendit in altum

Et gravis incipit: sed in altum tendit acutus

Atq; gravis medius et acuti sit moderatus

Est circumflexus gravis in primo: sed in altum

Tollitur: inq; grauem recidit: sed cessit ab usu:

Nōc. A. declarat quid sit gravis accē? quid moderatus quid acutus et quid circumflexus. Et dicit gravis
accentus ē ille: qui deprimi: nec tendit in altū. i. qdā depreffione cognoscit Accentus acut ē ille: qui in
cipit vt gravis: s; tendit i. altū. Moderatus ē ille: qui h; mediā naturā gravis et acuti. Circumflex? vo inci
pit a graui: et postea tollit i. altū: itez recidit i. grauem: sed cessit ab usu modernor.

In primis mediisq; modo regimus moderato

Elocis accentu finis regit sub acuto:

Dicit q̄ moderatus accentus h; fieri mō. i. apud modernos: vt in primis et i. medijs syllabis. Et appella
tur mediā syllaba quēcūq; ē inter primā et vltimā Accentus vero acutus h; fieri in vltimis syllabis
tāq; Gravis accentus pōt esse in quacūq; syllaba

Accentum per quem regitur uox vltima seruat:

Aut hunc iunctarum proprius tenet una duarum

Datq; grauem iure quēcūq; carebit utroq;

hos solos usu debes seruare moderno.

A. hic pbat q̄ nos nō habemus nisi accentū grauem acutū et moderatū. Et dicit q̄ vltia vox. i. vltia sylla
ba seruat accentū: p̄ quem ipsa regit: aut vna syllaba duarū iunctarū. p̄p̄is t; hunc. i. accentū moderatū
vel acutū quēcūq; syllaba carebit vtroq;. i. moderato et acuto: et dabit grauem accentum. Et sic patet
q̄ nos nō habemus nisi tres accentus. Ideo dicit hos solos et.

Accentum tibi uox monosyllaba reddit acutum

Sunt quedam quibus est gravis accentus quasi nullus

Et coniunctiue uoces et prepositiue:

Causa huius est pp̄ enclitum quā h; p̄iunctiōes sup̄ accentū precedentis syllabe: et pp̄ casuale cui deferu
unt prepositiōes. hic specialr̄ distinguit accentū dictionum in quib; est. Et hoc facit usq; ad istā partem:
Accentus normas: Et p̄io in dictionibus monosyllabis dicit q̄ ipse monosyllabe dictiones p̄feruntur a
cuto accentu: vt dos et flos. Deinde dicit q̄ sunt quedam monosyllabe dictiones: quibus ē gravis accē
quasi nullus. i. non omnino gravis: vt sunt coniunctiōes et prepositiōes monosyllabe.

In circumflexis extremis aut in acutis

Usu non credo quicquam differre moderno:

Nec primus mediusue modo pronūciat usus

Circumflectendas aliter quam iure grauandas

Dictio cui tamen duplex est syllaba: seruat

Accentum supra primā: sit longa breuis ue

Dicit q̄ dictio duarū syllabarū nō seruat accentū supra primā syllabā siue ipsa sit longa vt proles siue bre
uis ut bonor. Si longa cā est: q; syllaba longa tenet duo tpa. Si breuis: hoc sic pp̄ euphonis siue ad dī
ferendam dictionum interrogatiuarum: que acutuntur in siue

**Ergo pro causa circum puta pone uel una
Non declinata super extremas acuiuntur
Sic acuas alias: facit hoc distantia uocum
De pronomiibus aduerbia que facis addes
Huic acuendo sonat: si fiat syllaba bina**

Dicit q̄ ergo q̄q̄ ponitur p̄ causa: ut in Virgilio: Illius ergo uenimus circum sp̄posito puta. i. sic pone in proprie vna. i. simul non declinata. i. cum sint partes ideclinabiles: acuiunt super extremas syllabas Lausam subdit dicens: facit hoc distantia uocum. q. d. q̄ acuiuntur in fine ad differentiam ipsarū dicti onum q̄n aliud significat ergo. i. conuersiones circum nominis puta et pone uocum et vna nominis: q̄ tunc acuiuntur i primis syllabis. Deinde dicit q̄ aduerbia a pronomiibus deriuata similiter acuiuntur in fine ut illic et illa. Huic etiam acuitur si per dierelim duarū syllabarum efficiatur.

hi profers et diſ: debet tamen iſ dupla scribi

Dicit q̄ hoc pronomē iſ et hoc nomen diſ debent proferri p̄ simplex et scribi per duplex iſ.

Omnis barbara uox non declinata latine

Accentum super extremam seruabit acutum.

Nostra dat accentum data declinatio nostrum

Nota q̄ dictionum alie sūt barbare alie grece et alie latine. De barbaris et grecis dicit q̄ acuiuntur i fine in illis casibus: in quib' nō sequitur latinam declinationem. Causa ē ut notetur differentia iter ipsas et latinas. Si uero ad nostram declinationem deducantur tunc faciunt accentum nostrū uidelicet i prima syllaba: et hoc est quipq̄ dicit: Nostra dat accentum et.

Attrahit enclitica uox accentum sibi uocis

Premisse q̄ eum finalis syllaba seruat

Dicit q̄ uox enclitica: ut uene que attrahit sibi. i. penes se accentum uocis premisse. i. precedentis syllabe: qui quidem accētus debebat cadere super primā syllabā dictionis sequentis: et propter enclitica uocem cadit sup̄ finale syllabā: ut cū dicit legime. Dabit aut fieri enclisis i p̄b' ideclinationibus et q̄ cōiunctio ē magis indeclabilis q̄ alie p̄ces orōnis: ideo p̄ ipsā coniunctionem fit enclisis et non per aliā.

Accentum uocis concise littera seruat:

Que seruaret eum: si uox perfecta maneret:

Que tibi si desit: huic publica regula seruit:

Regula uocali cadet tamen ipsa sequenti

Construe ista. i. uocalis uocis. i. dictionis concise hoc est syncopate seruat eum accentū quem seruaret: si uox. i. dictio maneret perfecta. i. integra. Et hoc est uerū si uocalis remaneat in dictione: q̄d p̄ in ista dictione uocum pro deorum: letis pro letatus: tunc illa dictio subiaceret regule cōmuni: ut inuenit iste uersus: Que tibi si desit et ē. Deinde dicit q̄ regula ipsa scilicet que dicta est superius: cadet idest locum dabit regule cōmuni. uocali sequenti idest dum uocalis sequatur uocalem dictionis syncopate hoc patet i hac dictione audunt. Primo enim dicebamus audiunt: et cadebat accentus super primam syllabam ui: et si ille cer maneat in dictione syncopata: tamen super ipsam non cadit accentus precedentis syllabe. Et hoc est quia uocalis sequitur: scilicet i.

Accentum seruat polysyllaba uox super illam

Que preit extremam: si longa sit hec aut non

Si breuis est: sedet accentus super ante locatam

Siue sit illa breuis uel non: tamen tenet illum

Datis duabus regulis. i. de monosyllaba et dissyllaba dictione: nunc de polysyllaba itēdit. Dicit ergo si penultima dictionis polysyllabe fuerit longa: accentus precedentibus cadet super illam: ut maiestas. Si uero fuerit breuis: cadit accentus super ante penultimā: ut bonitas. Siue illa antepenultima fuerit breuis ut bonitas siue longa ut sanitas: tamen tenet illū. i. accentum hoc super ante penultimam.

Accentum seruat in compositis facit et fit

Dum uox composita uocalem seruiat eadem

Nūc. A. pōt exceptionē a regula p̄dicta dicens q̄ facio et fio cōpositū talū q̄ uocalis eadez remāet fuit

accentū simplicis dictiōis vt bñfacio ⁊ caleſcio. Si vō vocalis mutaret: ſubiaceret regule cōmuni: vt iſicio

Quando compositum feſtinat ⁊ inde licet ſint

Longa ſimul pones intus longe atq; deinceps :

his hoꝛſum iunges: ſi dicas forte deoꝛſum

Pleraq; proferre cunctando vel ultraq; diſce

Dicit q; quando compositum vt ſiquando ⁊ nequando ⁊ inde ⁊ deinde: intus ⁊ deintus: longe ⁊ de longe: ⁊ deinceps licet longa ſint in penultima ſyllaba: habent accentū predominantem i antepenultima ſyllaba. Et hoc eſt: ne uideantur eſſe dictiōes due. Deinde dicit his hoꝛſum iunges vt deoꝛſum. Et alij habent ſic: utiq; deniq; pones. In his. n. cadij accentus ſup ante penultima dictiōem ſecundum priſianū.

Barbarus elacuit: obliquis regula ſeruit.

Quaſi dicat q; barbari in el terminata acuiuntur vbiq; habent terminationem barbaram vt michael: ſ; ſubiacent regule noſtre: quia habent noſtram terminationem vt michaelis.

hec excepta ſolent uſum mutare legendi

hunc etiam mutat lector: ſi queſtio fiat

Auctor excuſat ſe dicens: q; excepta. i. exceptiōes predictæ ſolēt mutare uſū legendi: Quidā tamē cōhyppalage legunt dicētes uſus legendi ſolet mutare hec excepta p̄dicta. Poſtea vō dicit q; lector mutat hūc. ſ. uſū legēdi: ſi queſtio. i. ſi interrogatio fiat in lſa: q; tunc dictiōes i fine acuiunt. ſ. qñ interrogatiue ponūtur

Greca per accentum debes formare latinum

Tunc dicit q; nomina greca proferri debent ſecundum accentum latinum. Et hoc intellige quando reducuntur ad declinationem latinam: aliter non vt patet in hoc nomine helene greco ⁊ helena latino.

Ecentus normas legitur poſuiſſe uetuſtas.

Non tamen has credo ſeruandas tempore noſtro

Auctor ſuperius dixit de accentu modernorum. Tunc dicit de accentu antiquorum: qui n̄ tamen eſt ſeruandus tempore noſtro. Sed de ipſo ponit regulas veteres: vt ſi reperiam⁹ libros veteres eos pronūciare ſciamus.

Si ſit natura monosyllaba dictio longa

Circumſlectatur: ſed ſi breuis eſt: acuetur

Dicit q; ſi dictio monosyllaba naturaliter pducatur: vt dos ⁊ ſlos: tunc proferatur accentu circumſlexo ⁊ ſi breuietur: tunc proferatur accentu acuto vt per ⁊ fer.

Si teneat primam monosyllaba dictio longam:

Sitq; ſuprema breuis: ueterum ſi iuſſa ſequeris

Circumſlectetur prior in reliquis acuiatur.

Dicit q; ſi dictio diſſyllaba primā producat ⁊ ultimam corūpiat: ſecundum antiquos prima circumſlectet ⁊ alia acuto accentu proferatur: vt mittat legat ⁊ mādāt.

Seruabit legem polysyllaba dictio talem.

Si ſit correpta penultima: que preit illi.

Si ſit producta ſeu non tamen eſt acuienda

Si ſit ſuprema breuis. ⁊ penultima longa.

Fiat natura. ſit circumſlexus in illa.

Dicit q; ſi dictio polysyllaba corūpiat penultimam: tunc illa ſyllaba que preit illi. i. ante penultimam ſyllabam: eſt corūpienda. i. acuto accentu proferenda: ſeu ſit pducta vt amabilis: ſeu non vt legibilis. Deinde dicit q; ſi ſuprema. i. ultima ſyllaba ſit breuis: penultima fiat longa natura. i. naturaliter producat: tunc accentus circumſlexus ſit in illa penultima ſyllaba: vt honozat ⁊ honozandus.

Illic in fine circumſlectes comitesq;

Hec eſt doctrina in iſtis illic iſtic ⁊ ſimilib⁹: vt illac iſtac. Et dicit q; in fine. i. in finali ſyllaba circumſlectunt.

Ultima producta tibi ſi ſit ⁊ ante ſuprema

Anteſupremam acue: ſic teſtificatur athene

In precedentibus versib' dicit. A. q. si vltima et antefuprema idest penultima syllaba fit producta: debet proferri accentu acuto: vt arbene.

Sed si productam positura dat antefupremam:

hec acuendo sonat brevis: vltima longa q. fiat.

Nunc dicit Auctor: q. si penultima syllaba per posituram idest p. posituram vt celicolum p. celicolarum: vsus sonat acuendo: idest proferitur accentu acuto: siue vltima sit brevis: vt amandus: siue longa ut legendus.

Poster non penitus has normas approbat usus

Penitus dicit propter accentu circumflexu: quo moderni no vtuntur. q. d. q. he regule de accentib' anti quorum apud modernos non penitus approbantur.

Barbara concisa vox usus et enclisis ista.

Quassant interdum facit hoc distantia uocum:

Hic Auctor assignat quedam impedimenta: q. interdum q. ssant i. destruit regulas de accentibus antiquorum et modernorum. Et dicit q. vox i. oicio barbara vt eman vel concisa. i. syncopata vt celicolum p. celicolarum: vsus scilicet loquendi vt helena medea producta lz corripit obbeat el grauari: et enclisis Enclisis e que attrahit accentum de vna syllaba in alia dictum e ut de hac dictum est superi'. q. ssant interdum ista q. diximus et subdit causam: facit hoc distantia uocum. i. hoc fit propter concordantiam vocabulorum.

Ausat tripliciter lector distinctio plena:

Itaque fit: et media: fit subdistinctio terna

Hic. A. designat o accentu prout est particulariter in ofone. Et dicit sic: Lector. i. ille qui legit pausat. i. accens facit triplicem. Q. d. q. tres sit pause i. mo legedi. i. distinctio plena media distinctio: et subdistinctio.

Si suspensiu fiat constructio quando

pausat. tunc media poterit distinctio dici

Si sit perfecta constructio: sed tamen addi

conuenit ut plene sententia possit haberi

Si lector pauset ibi subdistinctio fiet.

Completo uersu fiet subdistinctio plena:

hec est periodus mutato nomine dicta:

Nunc declarat Auctor illas tres pausas supradictas. Et dicit si constructio fiat suspensiu: quando lector pausat: ibi tunc ista talis pausa dicit media distinctio: et o. sic figurari: et o. vox distincti donec pfectio constructionis inueniat. Deinde dicit q. si constructio sit perfecta ita tamen q. aliquid addi pueniat: vt ieremia pos sit haberi plene: si lector tunc pauset illa talem pausa o. d. dicit subdistinctio: et figurat sic. Preterea dicit q. coploto vsu l' senscira coplota scietia tunc fit pausa: que etia alio noie dicitur piodus. Et hoc e qd dicit hec emper o. dus mutato noie dicta. Et talis pausa debet sic figurari. Dictarii triu pausaru patet ex epla i hac periodo. Si quid agis. ecce media distinctio q. alio noie dicit coma: prudenter agas: ecce subdistinctio q. alio noie dicit colon. et respice finem: ecce plena distinctio: que alio noie dicitur periodus.

Est metrum media distinctio: finis habetur

Uersus periodus: est subdistinctio punctus

Nunc. A. docet mutare noia dictarum pausaru. Et dicit q. media distinctio dicit etia metrum: et intellige secundum grecos. finis vsus. i. constructionis toti' habetur piodus. Et dicit piodus a peri qd est circuli. et oda cantus: quasi circularis cantus: quia sicut i circulo est perfectio rotunditatis: ita ista periodus h. locum in fine perfectaru constructionum. Subdistinctio alio noie dicitur punctus figuratus talis.

Pro puncto sepe metras. sed non retrouerte:

Sustentans pauses: se b. bis metrare recuses.

Dicit. A. q. vna dictarii distinctionu seu pausaru sepe ponit pro alia. Dicit. n. p puncto sepe metras. i. sepe metrum seu media distinctio ponit sepe p puncto. i. pro subdistinctione et no retrouerte. i. no ecouerlo. Et ratio e quia minoris est supplere vices maioris et no ecouerlo. Media. n. distinctio cu fiat in constructione suspensiu minor est q. subdistinctio: q. fit in ofone pfecta: p. exemplum in psalmista. Manus habent et non palpabunt. pedes habent et non ambulabunt: et no clamabunt i gutture suo. Nota q. in omnibus scripturis iste tres distinctiones seu pause habentur Sed si vtantur dictis scripturis secundum pcepta ipsaru pausaru: tunc erant etia in actu. Igitur in legendis epistolis et euangelis necessarie sunt.

Luribus est menbris distincta figura loquele:

Hec est schema tropus metaplasmus rursus earum

Quamlibet in species proprias distinguere debes

In isto ultimo capitulo . A. intendit determinare de figuris locutionis. Et primo dividit eas in generaliter secundo in speciali secundo ibi: **Quamlibet in species proprias distinguere debes**. Ad primam præ sic dicitur. **figura loquelle. i. figura locutionis est distincta. i. diuisa pluribus membris. q.** .d. q. figure locutionis sunt multiplices. Et hoc declarat dicens. **hec. i. membra figure locutionis sunt schema tropus et metaplasmus.** Deinde subdividit figuram locutionis dicens. **Rursus debes distinguere qualibet eorum in proprias species. ut patet in sequentibus.**

Sunt plures alie scripto uel uoce figure

hec sunt exempla: pleonasmus acyrologia

Et cacosophynteton: et eclipsis: tantologia:

Amphibologia: tapinosis: macrologia:

Periologia: chacephaton: aleotheta.

Nota q. triplex est figura. i. dictionis locutionis et constructionis. De figuris constructionis hic principaliter non intendit: sed de figuris dictionis et locutionis. Et est sciendum q. q. figura dictionis fit in dictione: ut auditur p. auditur. figura locutionis fit in modo loquendi: ut fistula p. fistula buccas. i. buccas p. fistula. figura constructionis fit in modo construendi: ut ego et tu legimus. De figuris constructionis dictum est superius in capitulo de constructione: ibi. f. hic habet ordo libri etc. Et est sciendum q. iste figure dicuntur uicia annexa et habent excusari per tropum: de quo dicitur ibi. Multa tropi etc.

Sed nequit his soloe uel barbaris associari

Sunt et enim uicia nulla ratione redempta

A. iste p. siderauit barbarismum et solocismum cum excusatione donatus uero non. q. d. q. soloe. i. solocismus vel barbaris. i. barbarismus nequit associari p. dicitur figuræ seu uicij annexis: eo q. si uicia nulla ratione redempta. Et hoc aut dicitur: ut caueam nobis ab eis q. q. metaplasmi excuset barbarismum: et schema solocismum.

Barbaris est uocis corruptia facta latine:

Hoc uicium facimus dicendo domina dominus.

Barbarismus dicitur quasi mos barbarus. Et dicunt omnes barbari: qui non sunt greci vel latini. q. d. q. barbarismus est corruptio uocis latine facta. Barbari. n. ueniens roma corripiebatur p. p. i. e. a. t. e. s. u. o. c. i. s. l. a. t. i. n. e. J. o. d. i. c. e. b. a. t. l. a. t. i. n. i. I. t. e. m. c. o. m. m. i. t. t. u. r. b. a. r. b. a. r. i. s. m. i. b. i. h. o. c. u. i. c. i. u. m. f. a. c. i. u. n. t. d. i. c. e. n. d. o. d. o. m. i. n. a. d. o. m. i. n. u. s. c. u. m. m. e. d. i. a. p. d. u. e. r. a. q. p. o. t. i. u. s. e. s. t. c. o. r. r. i. p. i. e. n. d. a.

Si tamen eloquijs commisceas uerba latinis:

Barbara doctores hanc dicunt barbaralensem.

Q. d. q. si latini utantur uerbis barbarorum in finibus suis: illud tale uicium dicitur barbaralensis. i. romana barbarorum sic hic ex more nostra uocis sua dulcis et aurea forma. donat. n. dicit barbarismum fit in lingua latia et barbaralensis in pegria.

Est solocismus incongrua copula uocum:

Ut si dicatur uir bellica: sponsa pudicus.

Solocismus dicitur quasi neq. solocismum. Soloe. n. est q. d. a. z. ciuitas. et ueniens inde p. m. i. t. t. e. b. a. t. u. i. c. i. u. m. Nunc declarat quid sit solocismus dicens: Solocismus est incongrua copula uocum. q. d. q. solocismus est uicium in contextu p. u. i. o. r. i. s. r. e. g. u. l. a. s. a. r. t. i. s. g. r. a. m. a. t. i. c. e. f. a. c. t. u. m. u. t. s. i. d. i. c. a. t. u. r. u. i. r. b. e. l. l. i. c. a. s. p. o. n. s. a. p. u. d. i. c. u. s. d. e. b. e. r. e. m. n. d. i. c. a. r. e. u. i. r. b. e. l. l. i. c. u. s. s. p. o. n. s. a. p. u. d. i. c. a. I. n. t. e. r. s. o. l. o. c. i. s. m. u. m. e. t. b. a. r. b. a. r. i. s. m. u. m. h. o. c. i. n. t. e. r. e. s. t. q. s. o. l. o. c. i. s. m. u. m. h. a. b. e. t. u. o. c. e. s. d. i. s. c. r. e. p. a. n. t. e. s. i. n. t. e. r. s. e. u. t. u. i. r. b. e. l. l. i. c. a. b. a. r. b. a. r. i. s. m. u. s. u. e. r. o. f. i. t. i. n. s. i. n. g. u. l. i. s. u. e. r. b. i. s. s. c. r. i. p. t. i. s. u. e. l. p. r. o. n. u. n. t. i. a. t. i. s.

Barbaris et soloe tibi sunt penitus fugiende.

Dicit q. barbaris. i. barbarismus: et soloe. i. solocismus sunt penitus fugiende tibi. i. non debent usurari.

Abproprie posita uox format acyrologiam:

Si dicas requiem timeo: uel spero laborem.

Acyrologia dicitur ab a q. d. est sine et logos finis et cyros manus. Inde acyrologia. i. finis sine manu: quasi inutilitatis. Nunc. Auctor particulariter p. c. e. d. i. t. i. n. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. u. n. i. u. s. c. u. i. u. s. q. u. o. d. e. c. i. m. u. i. c. i. o. r. u. m. a. n. n. e. x. o. r. u. m. b. a. r. b. a. r. i. s. m. u. m. e. t. s. o. l. o. c. i. s. m. u. m. q. u. e. s. u. p. i. u. s. e. n. u. m. e. r. a. u. i. t. E. t. d. i. c. i. t. u. o. x. i. b. i. d. i. c. t. o. i. p. r. o. p. r. i. e. p. o. s. i. t. a. f. o. r. m. a. t. a. c. y. r. o. l. o. g. i. a. S. i. d. i. c. a. s. r. e. q. u. i. e. m. t. i. m. e. o. u. e. l. s. p. e. r. o. l. a. b. o. r. e. m. p. o. n. i. t. i. n. p. r. o. p. r. i. e. t. i. m. e. o. i. s. p. e. r. o. e. t. l. i. s. p. e. r. o. p. o. s. i. t. u. r. p. r. o. u. i. m. e. o.

Dictio turpe sonans cacephaton arrigit aures:

Detur in exemplum uel tu cum compare ludis :

*Lacephaton est obscura enuntiatio uel in cōposita dictione uel in vno vbo: vt numerū cū nauibus equat
Et in terrentio. Arrige aures pamphile.*

Atq; superuacue dici debet pleonasmus

Additio uocis: ut sic est ore locuta

*Pleonasmus est superuacue uocis additio ad plenam significationem: vt si ore locuta est. Ecce li ore su
peruacue additur: quia satis intelligebatur per illam dictionem locuta.*

Signat idem uerbis diuersis tantologia:

Exultans redeo rursus: gaudensq; reuertor

*Tantologia est eiusdem uerbi repetitio uitiōsa: vt i exemplo auctoris: Exultans redeo: cursus: gaudensq;
reuertor. Nam iste clausula idem importat licet per diuersa uerba:*

Dicitur unius uerbi defectus eclipsis.

Quod poni debet: ut fiat constructio plena:

hec secum: precibus ne bonum parere precantis

*Eclipsis est quidam defectus necessarie dictionis q̄ poni deberet ut constructio fiat plena. i. perfecta ut pz i
littera. hec secum deficit loq̄batur: precibus ne bonū parere precantis: deficit. n. sit. z dicitur ab eo qd est extra
z deo depris qd idem est q̄ furo: raris: quia quod subtrahimus furamur.*

Eum per uerba rei magne summisio fiet:

Tunc tapinosis erit: si dicas mare gurgēs.

*Tapinosis est humilitas uerbi rei magne. Construe: tapinosis erit tunc pro quando summisio rei magne
fiet per uerba. i. humilia: ut si dicatur mare gurgēs. Gurgēs est. n. parue aque riuus: mare uero est oīum
i. ipax aquarum.*

Et male confusa cacosyntheton est uocitanda

Congeries uocum: te noui prelia contra:

Discipulos cedit cum uirgis terga magister.

*Cacosyntheton est uitiōsa dictionū compositio. Construe: Congeries. i. compositio uocū. i. dictionū male
confusa. i. male ordinata est uocitanda cacosyntheton. Deinde ponit exemplū. Cedit cū uirgis discipulos
terga magister. Iste. n. dictiones confuse ordinatur: qd patet reducendo ipsas ad debitum ordinem.*

Perisologia dicenda superflua uocum

Additio sine uis rerum: que significantur:

Qua poterant ibant: sed non qua non potuerunt:

*Perisologia est superuacua uel superflua adiectio uocū. i. dictionū sine ulla uis rerū: ut in exemplo aucto
ris. Ibant qua poterant: sed non ibant qua non potuerunt. Multa. n. sunt hic superflua: que non habent
ullam vim rerū. Bene scimus: q̄ non ibant nisi per locū: per quez potuerāt superflui ergo est hoc addere.*

Eum res comprehendit uarias sententia longa:

Macrologia datur prologis hoc sepe uidemus.

*In p̄cedentibus metris. A. dicit q̄ cū sententia longa comprehendit res uarias. i. non necessarias: tunc
macrologia cōmittitur: ut in hoc exemplo: Legati non imperata pace: retro inde uenerant: oīum reuerſi
sunt. Ideo dicit: hoc sepe uidemus in prologis: quia multa continentur in prologis q̄ non sunt necessaria.*

Amphibologia constructio non manifestans

Sensum perfecte: puto te socium superare:

hoc sit multotiens: quia non determino plene

Affectum mentis defectu p̄p̄dicente:

Siue duplex sensus ex uerbis possit haberi.

*Amphibologia est ambiguitas sermonis seu dictionis: que fit per accusatiū casum: ut si quis dicat puto
te socium superare. Aut per cōmune uerbum: ut criminatur caro. aut per d̄stinctionem: ut uidi statuam
auream hastam tenentem. Sit etiam per ononima. ut si quis aciem dicat: z non addat oculorum uel exer
citus uel fieri. fit p̄terea pluribus alijs modis: quo recensere omnes: ne nimis sit non oportet. Omnia
sunt ea quorum varia sunt significata: ut acies z lura.*

Confundit casus numeros genus aleotheta

Aleotheta est generale vicium: ideo nō computatur cū predictis duodecim. Et h3 fieri p casus: vt vrbē quā statuo vestra est. Per numeros: vt quo milite celū uicerat. Per genera: ut pneneste sub ipsa.

Adendo sepe fiet metaplasmus: et eius.

Prothesis est species: epenthesis: et paragoge

Subtrahis interdum: species tunc eius habende

Auferesis uel syncopa sunt: uel apocopa finis.

Metaplasmus est transformatio quedā recti solutioq; sermonis in alteram specie ornatu necessitatūue causa. Subtrahit interdū. i. aliquādo metaplasmus fit subtractione littere uel syllabe. Et tūc eius spēs sūt auferesis syncopa et apocopa. Dicto de uicij annexis: sequitur de figuris exculantib; dicta uicia annexa. Et primo de figuris exculantibus barbarissimum. Secundo solocismū. Tercio uicia annexa secūda ibi: Dat species tertia ibi: Multa tropi. Dicit ergo sic: Metaplasmus fiet sepe addēdo scilicet litterā uel syllabam: et tunc eius species sunt prothesis epenthesis et paragoge.

Auferesis tollit capiti sed prothesis addit

Syncopa de medio tollit: quod epenthesis auget:

Hoc finit quod tollit apocope: dat paragoge

Nūc declarat species metaplasmi supradictas. Et dicit q; auferesis tollit. i. aufert litterā uel syllabam de principio dictionis: ut mitte pro dimitte: et prothesis addit. i. litterā uel syllabā principio dictionis ut gnato p nato. detulit p tulit. Syncopa de medio tollit: ut audaci p audacit. Cui piraria est epenthesis ut iduparo: p iparo. Apocope tollit finit: ut achilli p achillis. Cui piraria est paragoge: ut soluiet p solui.

Si longam breues: debet tibi sistola dici:

Q. d. q; sistola cōmittitur: si littera longa naturaliter corripitur: ut in catone: Non eodem cursu et cetera.

Estasis esse solet: si producis corripendam:

Estasis fit quando syllaba naturaliter breuis producitur: ut in ouidio: uitam dederitis in undis.

Bis binas species habet estasis: hasq; uocamus

Cesuras: faciet pentimemerim tibi terni

Syllaba prima pedis: ibi producis breuiandam

Cesura dicit a cedo dis. i. diuido dis q; p cesurā diuidit aliquid ab illo spedēte: et unitur cū sequēte. Dicit q; estasis h3 quatuor species: et ipsas appellamus cesuras. Unde uidendum est quid sit cesura. Cesura est immutabilis extensio: que fit in principio pedis et in fine dictionis. Et nota q; nunq; fiti pzo nec in ultimo pede vsus. fit. n. in principio tertii pedis quādo enī syllaba breuis producitur: vt i ouidio Mittit hyper metra de tot modo fratribus vii. Et ista talis cesura vocatur pentimemeris. Et hoc est quod dicit: faciet pentimemerim et cetera.

Semi uel ante preit: produceturq; secundi

Prima pedis: ut in hoc poteris comprehendere uersu

Quasi dicat q; semipentimemeris uel antepentimemeris sit producēdo primā syllabā secūdi pedis: que naturaliter breuis erat: ut poteris pprehēdere i hoc vsu. In scāssione dicimus: primape dūlutim et cetera.

Quarti prima pedis epentimemerim tibi format:

Producendo breuem. uersus hoc denotat iste

Id est epentimemeris sit breuem producendo: ut in principio quarti pedis uersus iste denotat: hoc uide licet: producendo breuem uersus hoc. rē.

Post eptimemerim dat quinti syllaba prima

Curram producus: sicut uersus habet iste.

Quasi. d. q; pentimemeris sit breuem pducendo in principio quinti pedis: sicut iste vsus habet. i. manifestat uel continet: curram producus sicut uersus habet iste

Altera cesure species: si subiiciatur

M cum uocali uox: cuius littera prima

Localis: nec in his ideo collisio fiet

Quatinam populum hunc saluet gratia christi.

Positis principalib⁹ speciebus effatis: nūc pōit minus principales. Et dicit alia species cesure ē: s⁹ vox. i. dictio cuius penultima lra est uocalis: subiiciatur huic littere m vel uocali. Quasi dicat q^d si aliqua dictio finitur in m vel in uocalem: et sequens incipiat a uocali: nec i his dictionibus ideo fiat collisio. i. si nō abiciatur aliqua dictarum litterarū: exemplum ponit ipse in littera: O utinam populum hunc: et ē. Cum dic o uti ecce illa dictio o finitur in uocalem: et sequens. i. utināz incipit a uocali. Cum vero dicet populum hunc: ecce li populum finitur in m: et sequens. i. hunc incipit a uocali: et neutra ipsarū abiciatur: uno remanet in versu: ut patet: O utinā populum hunc. et ē.

Syllaba diuiditur: tunc dieresis uocitatur:

Aulai in medio libabant pocula bachi

Dicit. A. q^d si vna syllaba diuidit in duas: tunc dieresis uocitatur. i. nominatur sic illa figura: exemplum. patet in littera: Aulai in medio. et ē. aulai pro aulac.

Si iungam plures: dic sinersum tibi factam.

Hec eadem species dicatur epinalymphe.

Fixerit eripidem ceruam uir et eneus esto.

Quasi. o. q^d sinersis sit: si plures voces i vnā pglutinentur: que alio nomine dicitur epinalymphe. De hoc patent exempla in littera: fixerit eripidez pro acripede. i. velocem: uir eneus pro aeneus. i. durus et crudelis. hec autem figura est contraria dieresi: de qua dictū est.

Eclipsis necat m: sed sinalymphe uocalem:

Tu populum alme deus saluasti a morte redemptor:

Sinalymphe est quando uocales inuicem concurrūt: et earum altera abijciatur. Exemplum ponit Auctor: Tu populum alme. et ē. et hoc est de eclipsis. Saluasti a morte redemptor: et hoc ē de sinalymphe. Eclipsis est consonantium cum uocalibus asperere concurrentiū quedam ac dura collisio: ut in uir gilio: littora multum ille et iris iactatus et alto. In scanstione collidit illa m cum sua uocali: et etiam illa uocalis e a biijciatur.

Uiles sunt iste pre cunctis et renuende.

Dicit q^d iste figure. i. eclipsis et sinalymphe sunt uiles et renuende. i. euitande omnib⁹ alijs.

Sincretis istarum solet utraq³ sepe uocari.

D. Auctor q^d utraq³ predictarum duarum figurarum solet uocari. i. nominari sincretis. Et dicitur a sin quod est cum: et cretis unctio vel iudicium: quasi coniunctio uel coniudicium litterum.

Non solum uoces: sed tempora sepe uidemus

Elidi metris: uelut hic: uale inquit iolla:

Dicit. A. q^d non solum uoces seu littere eliduntur: hoc est abijciuntur in metris: sed etiam tempora: ut si uale inquit iolla. Nam illa syllaba le cum sit longa: duo tempora debet habere: sed non habet nisi unum cum breuis efficiatur. Ista figura dicitur doctis.

Dicitur antithesis: si littera ponitur una

Ponere cum debes aliam: sic dicimus olli.

Antithesis est littere pro littera positio: ut cum dicimus olli pro illi. ponitur enim o pro i. Et hoc fit causa maioris sonozitatis: magis enim sonato q^d i.

Metathesim facies si transpones elementum

Si dicas teucere cum debes dicere teucer.

Metathesis est transpositio litterarum in alienum locum nulla tamen littera ex dictione sublata ut si dicas teucere cū debes dicere teucer: et ē. ppriū nomen uiri: Nominatiuo hic teucer: genitiuo huius teuceri.

A te uitari debent species metaplasmi.

Sed penitimeri solummodo nos decet uti

Hic dat cautela quātū ad usū quarūda figurarū: et dicit q^d species metaplasmi de quibus dictū est supra debet uitari a te. Sed solummodo nos decet uti penitimeri: de qua dictum est.

Syncopa cum fiet: ueterum uestigia seruet

Hic dicit: q^d si uolumus uti syncopa: debemus seruare uestigia ueterum. hoc est pmittere dictā figuram in dictionibus: in quibus ueteres pmitterunt: uel in similibus et non in alijs.

At species tibi schema prolepsim zeuma sylepsim

Est et hypocensis zanadiplosis epinalensis.

Est hypozensis et anaphora paranomeon:

Et cessionamaton addis ⁊ homoteleuton :
Et paranomasia polysyntheton addis hyrinos.
Jungis homoptoton his pariterq; polypoton addis.
Ultima dialeton uel asyntheon est uocanda.

Superius dictum est de figuris metaplasmi excusantibus barbarissimum. Nunc dicendū est de figuris schematis excusantib; solocismū. Schema nō diffinit cū sit equiuocū. s. i. schema lenicos ⁊ in schema dia neos. Prīmū p̄tinet ad grāmaticos reliquū ad oratores figure schematis sūt fere. xviij. q̄ numerant i lra.

Presumit que sunt suprema locanda prolepsis:

Cerno ducentos hinc natos hincq; nepotes.

Donatus: Prolepsis est prepositio reꝝ ordinataꝝ virgilius. Interea reges ingēti mole latinos Proce dunt castris. Hic in speciali deter. de figuris: quas numerat. Et primo de prolepsi. Sed est sciendū: q̄ du plex est prolepsis. s. constructionis ⁊ locutionis. De prima tractauit in capitulo de regimine. Hic uero intē dit de prolepsi locutionis. Et dicit q̄ prolepsis presumit. i. primo sumit ea que sunt locanda suprema idest vltimate ordinata. hoc patet in exemplo auctoris: Cerno ducentos ⁊c.

Zeuma fit in uerbo si plurima clausit uno:

Hymnus christe tibi: laus tibi: gloria detur.

Zeuma similiter est duplex. s. constructionis ⁊ locutionis. zeuma locutionis fit quando plurima suppo sita vni uerbo attribuuntur: ut hymnus christe tibi: tibi laus: tibi gloria detur. Donatus. zeuma: est vni⁹ uerbi conclusio diuersis clausulis aperte coniuncta.

Clausulas dissimiles ligat una uoce syllepsis:

In te christe salus: in te sunt premia nostra.

Sillessis est dissimilis clausularum per vnum uerbum conglutinata conceptio: ut patet in littera. In te christe salus ⁊c. Et differt a zeumate: quia in zeuma est constructio aperta quantum ad congruitatem: sed in syllepsi non. Et habet fieri pluribus modis. ut patebit statim.

Euni collectiuo iunctum plurale syllepsim

Assignant aliqui plebs: ista parant equitare.

Sed magis est propria constructio: plebs parat ire.

Dicit q̄ aliqui assignāt syllepsim: qñ plurale uerbu iungit cū noie collectiuo: ut ista plebs parāt equitare Deinde prohibet nobis talē constructionē dicens: Sed magis est ppria constructio: plebs parat ire.

Estq; syllepsis: ubi pro multis ponitur unus:

Ut cum dicis. adest rex multo milite cinctus.

Dicit q̄ syllepsis ē: ubi vni⁹ pōit. p. multis: cū dicit: adest rex multo milite cinctus multo milite. p. multis militib; pōit.

Reddit hypozeusis persone plurima uerba

Uni: nos mondet nos ornet gratia christi.

Hypozeusis fit: qñ plura vba vni persone attribuuntur: ut patet i exemplo auctoris: nos mundet nos ornet gratia christi. Ecce illa duo vba mundet ⁊ ornet attribuuntur illi nominatiuo gratia.

Fiet anadiplosis uerbi geminatio: quando

Principium clausule fit idem cum fine prioris:

Nummis istorum caret alter: ⁊ alter abundat:

Anadiplosis fiet: qñ eadē dictio q̄ est in fine prioris clausule: repetit in principio sequētis: ut p3 i exēplo au ctoris. Nummis istorum ⁊c. Construe geminatio uerbi. i. dictionis fiet anadiplosis: quando principiu clausule fit idem cum fine prioris. s. clausule.

Clausulis principium dat anaphora pluribus unum:

Christus mundauit christus nos purificauit.

Anaphora ē repetitio eiusdē vbi p̄ principia plurimū clausularū: ut p3 i lra. xps mūdauit xps nos purificauit.

Principio finem facit epitaphensis eundem:

Nobis grata prius non sunt non congrua nobis.

Epitaphensis est quando principium clausule idem est cum fine: ut patet in littera. Nobis grata prius nō

sunt non congrua nobis. Ecce li nobis ponitur in principio et in fine clausule.

Unus est epizeusis geminatio uerbi

Significans idem me me petat ultio digna.

Epizeusis est eiusdem uerbi cōgeminatio in eodem uerbu sine aliq dilatioe: ut patet in littera: me me petat ultio digna. Ecce li me cōgeminatur sine dilatione.

Uoces pene pares que sunt diuersa notantes:

Dant paranomasiā: non curat uera sed era.

Paronomasia fit q̄tenscūq; de noie aliud efficit nom̄ fere simile in uoce s; dissimile in significatōe: ut hic nō curat uera sed era. Pene similia sūt in uoce diuersa in significatōe. Nota q; paranomasia alio noie of̄ anoiatio uel agnomiatio: alio noie of̄ beffizo. Et h̄ ē ap̄d uigares q; p̄ modū trusse vñ vñ eliciūt ab alio

Principium syllabe uoces iuncte retinentes

Dant paranomeon: uitat uim uirgo uirilem:

Paranomeon est quando eisdē syllabis plures dictōes inchoant: ut p; hic uitat uiz uirgo uirilem.

Iunctura simili uoces multe sociate

Dant cessionomaton: umbone repellitur umbo:

Pes pede comprimitur: ensusq; retunditur ense.

Cessionomaton est multitudo nominū cōiunctiuorū quedam ambitū copulandi: ut hic umbone repellitur umbo: pes pede comprimitur: ensusq; retunditur ense.

Clausula totalis tibi format homoptoton uno

Casu contenti: tristes flentes lachrymantes:

Homoptoton est cum in similes casus uerba diuersa exeūt: ut flentes tristes lachrymantes. hec signa dicitur alio nomine similiter cadens.

Cum plures uoces sub fine tenentur eodem:

Omoreleuton erit: huic carmina consona subdis.

Atq; leonina simul et caudaria iunges.

Omoreleuton: erit cū plures uoces seu dictōes tenent sub eodē fine et similiter terminant. Huic figure s̄bduunt carmina p̄sona in medio et in fine: et caudaria. s. rithmos: i quib; antedif̄ p̄sonaria finalū syllabaz

Per uarios casus distincta polypoton explet

Clausula: littozibus contraria littoza: fluctus

Fluctibus esse precor: populos populis inimicos.

Polypoton est multitudo eorundem nominū uarietate casuū distincta: ut precor littoza esse contraria littozibus: fluctus contrarios fluctibus: populos inimicos populis.

Longa tenens seriem constructio fiet hyrinos:

Principio celum terras camposq; patentes

Lucentemq; globum lune titaniaq; astra

Spiritus intus alit.

In p̄cedentib; metris dicit A. q; hyrinos ē series orōis tenorē suū usq; ad ultimū seruās. et pōit exēplū vgilij principio celū terras camposq; patentes. Lucentēq; globūq; lune titaniaq; astra. Spiritus intus alit.

Diuerfas uoces coniunctio plurima iungit:

Sic polysyntheton est: mater pater neposq;

Polysyntheton est locutio multis nexa constructionibus: ut patet in littera: mater pater neposq;.

Cum sine iunctura uoces uarie sociantur:

Dialiton faciet: rex miles plebs negat illud:

Dialiton siue asyntheton est figura superiori cōtraria. fit. n. quando uarie dictiones sine iunctura inuicē sociantur: ut patet hic. Rex miles plebs negat illud.

Alta tropi species metaphora metonemia

Antonomasia catachresis uel metalepsis

O nomatopela uel epitheton et omozeusis

Synecdoche uel parafraſis ſimul allegoria

Addis hyperbaton iſtis: ⁊ hyperbole ſit ſociata.

Dico de figuris excuſantibus barbariſmū ⁊ ſolociſmū: ſequit̃ videre de figuris excuſantib⁹ vitia anera: q̃ quidem continentur ſub tropo. Et eſt tropus dictio translata a p̃pria ſignificatione ad nō p̃pria ſm ſimilitudinem ornatus neceſſitatis cauſa. Cuius ſpecies ſunt tredicem: quas auctor numerat in littera.

Eum res eſt alij ſimiles p nomine nomen.

Ponitur: ut ſi ſit homo ſimples: ⁊ dicitur agnus:

Debet methaphora dici translatio talis.

Hic A. declarat primā ſpēz tropi: que dī methaphora. Et ē methaphora: qñ vba trāſſerunt p ſimilitudinē vbi grā. Eſt aliquis hō ſimplex: ⁊ dīcā illū boiez eē agnū p ſimilitudinē qz agnus dī eē ſimplex pp ei⁹ ino centiā. Methaphora ſit multis modis: quos nō curo ſpecificare: cū ſatis pateat q̃reūb⁹ in auctoribus.

Fiet catachreſis: ubi ſub nomine res alieno

Signatur: ſic piſce carens piſcina uocatur.

Catachreſis eſt uſurpatio nomis alieni: vt piſcina ē locus piſciū: nihilominus interdū ſumit̃ p loco piſcib⁹ carente: duntaxat ſit aquoſus.

Pro p̃eunte ſequens poſitum facit matalepiſm

Et cum ſignificas annos tot per tot ariſtas.

Matalepiſis eſt dictio gradatim pergens ad id quod oſtēdit: vt cum ſignificas annos tot per tot ariſtas. In quolibet. n. anno producantur ariſte. ⁊ ideo per tot ariſtas tot annos ſignificamus.

Plures eſſe modos reperimus metonymie:

Eum pro contento quod continet aut uice uerſa

Ponitur: aut factor p facto uel retrouerte:

Letonymia eſt veluti queda denominatio. Et ſit multis modis: videlicet qñ illd qd p̃tinet ponit̃ p p̃teto vt hic: Nūc patras libare ioui aut ecōuerſo: vt hic. Crateras magno ſtatuit ⁊ vina coronāt. Aut qñ factor poſt p̃ ſco: vt ſine cerere ⁊ baco friget ven⁹: aut ecōuerſo: vt vinū pcamur. ſit. n. metonymia qñ effici ētē p effici pōim⁹: vt hic: pigz frig⁹ aut ecōuerſo: vt h: iungit eqs auro gētoz ſpumantē addit ora frēis ⁊c.

Antonomafia ſolet excellentia dici:

Si p̃prium taceas nomen: ponens generalē

Sic dauid inſinuas nomen dicēdo phete:

Antonomafia eſt ſignificatio vice nois poſita. Et ſit tribus modis. ſ. ab animo: vt magnanimitas anchiſides: a corpore vt Ipſeqz altus alta pulſat ſidera. Et ab extrinſecis actionibus: vt Infelis puer atqz impar congreſſus achilli. Antonomafia ſit qñ nom cōe ponit̃ p p̃prio: vt cū dicitur propheta: intelligimus dauid. Et hoc ſit vt excellentiam denotemus.

Si iungas p̃prium uoci rem ſignificantī:

Fiet epitheton: ut ſi dicas triſtia bella.

Epitheton fiet ſi p̃prium adiungatur voci. i. dictioni ſignificandi illud p̃prium: vt triſtia bella. bella. n. ſignificant triſtitiā: nihilominus additur tibi p̃prium cum dico triſtia.

Si partem ſummas p toto uel uice uerſa:

Synecdochem facies dicens: hoc eſt apud albens.

Synecdoche eſt ſignificatio plenī itellctus: cū plus minusue p̃nūcias. ſit. n. ſi partē ſummas p toto: vt Pu belqz tue pubelqz tuo ⁊c: aut ecōuerſo: vt Igne fonte qz ferebat. Duplex eſt ſynecdoche. i. conſtructionis ⁊ locutiōis. Synecdoche conſtructionis p̃tinet ſb ſchemate: ⁊ ē ſpēs antiproſis. De ſynecdoche locutiōis hic dī.

Onomatopeiam facies. ſi nomina ſummas

De ſonitu tracta: ſic ſus ſcropha dicitur eſſe.

Onomatopeia eſt nomen de ſonitu factum. Sic. n. ſus dicit̃ eſſe ſcropha a ſonitu: quem facit. Sic etiā tininnabulum ⁊ tarantara dicta ſunt a ſonitu ⁊c.

Periphraſis circunloquium de iure uocatur:

Eum uerbis uertit antimetabola ſenſum:

Eum uerbis curas attollere rem tibi gratam:

Aut in re turpi uerbis non turpibus uti:
 Periphrasis ē circūlocutio q̄ fit aut odiatōe rei cā q̄ plebeia ē aut n̄ vitupāde rei q̄ sp̄is ē v̄t iā p̄ia nouo luse
 titoni croceū liq̄ns aurora cubile: aut hic nimio luxu obfusior v̄t sit gēitali auro: z succos oblinet iertel.
Transcensus ueri manifestus hyperbole fiet:
 Altra ferit sonus armorum clangorq̄ tubar.
 In precedentibus metris Auctor dicit q̄ hyperbole est irāscens manifestus. i. exccesus veri. i. veri
 tatis. Et fit vel causa augendi vt n̄ue candidior: vel minuendi: vt testudinetardior: ibat.
Vocum turbatus formabit hyperbaton ordo:
 Synthesis hinc themesis ac hystologia subsunt.
 hic z anostrophā uult pariterq̄ parenthesis addi.
 hyperbaton est uerbum ordinem turbans: cuius species sunt quinq̄s. i. hystologia vel hysteron proteron
 synthesis themesis anastrophā parenthesis.
hysteron z proteron solet hystorologia dici:
 hoc fit cum rectam seriem sententia mutat:
 Ibi cererem torrere parant z frangere saxo.
 hysteron. p̄terō vel hystorologia fit q̄ mutat ordo snie cū recta serie v̄boz vt pz i exēplo: hic cererē tor
 rere parant z frangere saxo. Nā p̄z frangere seu molire debent cererē z grani: q̄ torcere seu decoquere.
Synthesis est omni confusa locutio parte:
 Nos uirtute lauet: qui labem criminis ornat.
 Synthesis est hyperbaton ex omni parte confusum: vt pz in exemplo. Nos uirtute zc. Est. n. ordo ille
 qui lauat labem criminis: ornat nos uirtute.
Dat themasum binas i partes dictio secta:
 Est boree regio septem subiecta trioni.
 Themesis est vnius uerbi sectio vna dictione vel pluribus interiectis: vt hic in littera. Est boree regio
 septem subiecta trioni. Ecce li septem trioni est syneca dictio: que diuisa est.
Dictio si subsit: cum sit precedere digna:
 Fict anostrophā: surgit mare littora contra:
 Anastrophā est uerboz tantummodo preposterus ordo: vt surgit mare littora contra. Ecce illa prepositio
 contra deberet preponi suo casuali: z postponitur.
Inclusa clausam si conuices alienam:
 Inde parenthesis est: princeps quia bella minantur
 hostes: militibus urbem premunit z armis.
 Parenthesis est interposita ratio cinatio diuise snie: vt pz in littera p̄iceps q̄ bella minant hostes: mi
 litibus urbem premunit z armis.
Cum designatur aliudq̄ clausula signat:
 Allegoria datur. septem species dabis illi.
 hec sunt anthiphrasis charientismos z enigma
 Atq̄ paranomea sarcasmos ac ironia
 Antisimon tandem sit predictis socianda.
 Allegoria est tropus: quo aliud significat q̄ dicitur: vt laterem lauas aieres verberās. i. sp̄s perdere vel
 inutiliter expendere. huius species sunt septem: quas auctor numerat i littera: z s̄bsequenter declarat.
Antiphrasis sermo signans contraria dicta:
 Sic lucum dicis: quia raro luce nitescit.
 Antiphrasis ē vni vbi ironia ut bellū q̄si mīe bellū: luc' q̄si mīe lucēs ul raro lucet p̄ca eo q̄ nemi p̄cit
 Est charientismos: cum profers dura relatu
 Gratius: hinc amon nomen traxisse putamus.
 Charientismos est: quo dura relatu gratius p̄feruntur: ut cum interrogantibus si quis quesierit: respon
 deatur bona fortuna. ex quo intelligitur neminem nos quesuisse.

Obscurus sermo quasi mirandus enigma:

Patrem progenies occidit matris in aluo:

Quam mater genuit: generauit filia matrem.

Enigma est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum: ut patrem progenies occidit matris in aluo: et de beato thoma intelligitur. Nam ipse erat pater aliorum: progenies vero humana occidit eum predicantem in aluo matris. scilicet ecclesie. Quam mater genuit: per matrem significat aquam in glaciem crescere et ex eadem effluere.

Si proponantur proverbia publica: dices

Esse paranomiam: lupus est sermone sub isto.

Paranomia est accommodatum rebus temporibusque puerbiis: ut lupus est sermone sub isto. Erunt. n. aliqui de aliquo fabulantes. Et ecce veniet quidam odiosus eis: ut sermo retrahatur. Alter eorum dicit hoc puerbium: lupus erat in fabula: quod etiam est a rusticis vsuatum.

Sarcasmos solet hostilis derisio dici

Auxiliante modo dicendi significata.

Sarcasmas est plena odio atque hostilis derisio auxiliante modo dicendi significata. id est quod talis derisio fiat cum modo ut hic: En agros et quam bello troiane petisti. Desperam mentire iacens. Sarcasmos est illa figura: quam committimus mordendo aliquem in sermone.

Per uoces dictis contraria dant ironiam.

Ironia est sermo per contrarium ostendens: quod committitur ut hic. In nunc et meriti lectum reuerere parentis. Et dicitur ab iron quod est eleuare: quia in sermone ironico eleuamus vultum et gestum.

Urbane ludens uerbis non concitus ira

Antisimon facies: hyrcos mulgere laboras.

Antisimon est figura multiplici et numero se virtutum. Antisimon. n. vocat quicquid rustica simplicitate caret: et faceret sibi urbem expositum et ut per hic hyrcos mulgere laboras: quod tamen ualet quantum nihil facit. Ecce pulchrum exemplum antisimonis: bauui et meui fuerunt duo poete papyri scietes: et multum odiebant vigilum. vigilum. n. de hoc precipiens: voluit eos urbane deludere: et proposuit ista duo carmina: Qui bauui non odit amet tu a carmina meui. Aliquid idem iungat vulpes et mulgat hyrcos: Quasi dicat quod utriusque carmina vilia erant: et tantum facit qui sequitur ea: quantum qui iungit vulpes et mulgat hyrcos.

Est omozeusis quando rem significabis

Et alia: cui rem possis conferre priorem:

Que sit nota magis per eam que notior extat.

Tres spes icon paradigma parabola subsunt.

Omozeusis est vni voce rei per similitudinem eius: quod magis est nota demonstratio. huius species sunt tres: vbi icon parabola paradigma. et de ab omnis quod est simile: et zeusis iunctio: quod similitudo iunctio. Similiter declarat eandem species.

In simili genere qui comparat efficit icon:

Hec solat ex usu quandoque parabola dicit:

Sed dici poterit de iure parabola: si quis

Inter dissimiles res comparat: ut puta semen

Est euangelium quod nutrit bona terra:

Et petra suscepit quod spine detinuerunt.

Icon est personarum iter se vel eorum personarum accidit comparatio: ut os humerosque deo similes. Interpretatur icon imago. et nota quod in exemplo predicatur fit comparatio entis ad deum in pulchritudine. hec figura ex usu dici solet parabola de iure. id est proprium est recti genere dissimilium comparatio: ut puta semen. et hoc exemplum. Similitudo exempli per: si vbi dicitur preceptum in corde boni viri nutrit: hoc est fructificat. et in corde mali viri non. hoc per similitudinem clari ostendit. Semen per euangelio siue verbo boni: bona terra comparatur bono cordi: petra comparatur malo cordi.

Hic paradigma facit: qui primum comparat: et post

Assignat simile: domini sunt semina uerba:

Spine diuitie: mens arida petra uocatur:

Paradigma est enarratio ostentis vel deridentis. Et fit quando primo fit comparatio: et postea per similitudinem illa talis comparatio declarat: ut per in ista. Nam sancta est mentio de semine de spinis et de petra. Et postea illi termini declarant hoc modum: semina sunt verba domini spine sunt diuitie: petra est mens arida. Per modum orationis

Alterius uox una tenens uim p̄positiue

Executio sigillatiz de figuris p̄m ordinē donati in barba

Cum plus significas: dices minus: hec tibi fiet

Liptota ē amplioris significatōis orō vt cū dī: nōnunq3 legi.

Describendo locum topographiam latellius.
Topographia est loci descriptio ut in quidio. Est sinus aduncos

Eronographia solet certum describere tempus

Si dicatur agere pociens: uel uicuerat:

Sive modo simili tibi sit constructio facta :
Fiet huiusmodi : inflavit fistula bucas

Dypallage en ordo inle cu vols mutatis. Jfian. qn agen
perflavit fistula buccas. i. bucce perflauerūt fistulam. Et

Prosopopeia est noue persone fictio fit. n. qñ res animata 7 rationa

Abienti fermo directus apoltropha fiet.
 Cileones abienti ferinto dum mitte solutem

Apollitropba est terminus a persona ad personam ductus. Et sit v
 persona: 7 postea dirigatur ad eandem in secunda: huius exempla

Aut econverso: sic eudiadim tibi firmo.

Armatoq3 uiro decet arma uirumq3 noi

cano: et i lra. Armatusq; viz. 7c. Et fit duob; modis. s. iunct
gentiuu pontif in lra: ut armatu viz. Disiunctim fit qñ solū ad

Flucto: a hanc plures ebasim dicere figura

nihil valet nisi reuertatur ad propositum: quod si fiat pulchra est.

Significans ponis ubi debet mobile poni.

*Emphasis est expresse locutio. Et fit quando ponitur aliquid subiectum
infusum scilicet in infusum est scilicet in infusum non alius ita sicut in se*

Epiblegesis est succincta expositio precedentium . vt hic: Legerat hu

Eum recites quod turpe sonat: dic euphoniā:

Circuit hec et relique dant religioqz.

Euphonia est bona sonoritas in dictione considerata: ut in hac dictione circuit et non circuit relique et non relique: religio et non religio: merides et non medies.

Dicitur esse lepos sermo directus ad unum.

Utens plurali uelut hic: nostis bone presul.

Lepos interpretatur urbanitas loquendi. Et est lepos ad unam personam pluralis numeri sermonis dictione: ut patet in littera. Nostis bone presul. i. prelatus. hec figura inuenta est causa honoris.

Pro numero numerum pro casu ponere casum.

Te facit antiptosis inter se plurima iunges.

Sepius audiui tempus pro tempore poni:

Ludere ludebant ad ludendumqz uocabant:

Inqz prophetis mutantur tempora sacris.

Antiptosis est accidenti per accidentem posito. Et fit quando ponitur casus per casum: ut urbem quam statuo vestra est. Numerus per numero inquantum resultat improprietas in constructibili: ut turba ruunt: vel aliter: ut multo milite. i. multo militibus. Tempus per ipse: ut virgilius: Exaudiri gemitus per exaudiebat. et in prophetis ponitur per certum perfectum futuro: ut in daniel: fuit yrus a iudicis regionibus. i. derit. Et hoc fit causa maior certitudinis.

Verba per antiteton respondent ultima primis:

Sunt daniel noe iop rector castusqz maritus.

Antiteton putatur sumitur subsequenti ad precedentia retributio: ut cum singula singulis correspondent: ut per in littera. Sunt daniel et. Castus reducit ad li daniel: rector ad noe: maritus ad iob.

Respondens ad ea tibi que sunt obijcienda.

Das antipophoram: cum nil tamen obijciatur.

Antipophora est tacite obiectiōi placita responsio: et hoc sonat in littera. Exemplum habetur in ovidio ibi. s. Omnia namque tuo senior te querere misso. Retulit at nato nestor: at ille mihi.

Sensus oppositos notat anticlipsis eodem.

Uerbo: non obsto sed toto posse resisto.

Anticlipsis est oppositio continue sententie in oratione contraria: ut patet in littera: non obsto sed toto posse resisto. Et dicitur ab anti contra: et clasis sententia.

Cum uerbis uertit antimetabola sensum:

Non ut edas uiuis: sed edas ut uiuere possis.

Antimetabola est in oratione permutatio finis sententie permutata: ut patet in littera. Non ut edas uiuis sed edas ut uiuere possis: littera est plana.

Incipimus quicquam fari quandoqz: sed illud

Utro desinimus intercipimusqz tacendo:

Uult aposiopasis dici defectio talis.

Aposiopasis in coloribus rethorice dicitur precisio. Aposioposis est fine per orationem interpretatio. Et fit quando incipimus fari quicquam: et utro. i. uoluntarie desinimus illud quod cepimus illud tacendo: ut in hoc exemplo terentij: Ego ne illam: que me: que illum et. et hic. Nunquid ego recolo que tu: sed dicere nolo.

Est euphonismos pro uerbo ponere uerbum:

Exultat domini laudem mea lingua superni.

Euphonismos est positio uerbi per uerbo: ut in psalterio. Exultauit lingua mea iustitiam tuam. i. cum exultatione decantauit. hoc etiam patet in littera: Exultat domini laudem et.

Contingens uerbi mutat sinebthesis: ecce

Unica mulier facta fuit: que sunt modo plures.

Ista sed in nostrum mutatio non uenit usum.

Sinebthesis est accidenti permutatio in ordine diuersa. Et fit duobus modis. Primo modo quando fit permutatio numerorum: ut per in littera: Unica mulier facta fuit: que sunt modo plures: et continentur sub syllepsin. Secundo modo quando fit permutatio personarum: ut hic: domini est salus: et super populum tuum benedictio tua. et hec species reducit ad apostropham. Nota quod hec figura nobis non licet. Ideo dicit: Ista sed in nostrum.

Dicuntur bine species sineptesis esse:

Scilicet hec. et ea qua personam uariamus:

Nobis parce deus: nostros lauet ille reatus.

Quasi dicat q sineptesis fit duobus modis: ut diximus ante. *Construe:* Species sineptesis dicuntur esse bine. scilicet hec supple de qua dictum est in precedentibus versibus: et ea qua. scilicet perquam uariamus. id est mutamus personam: ut patet ibi. Nobis parce deus: nostros lauet ille reatus. Ecce primo in secunda persona loquimur cum dicimus parce. Deinde in tertia: cum dicimus lauet.

Vult oliopamenon ex dictis plura notare

Moto sermone: sic plura licet memorare.

Urit amor paridem: nuptam rapit: armat atridem

Ultio: pugnatur: fit machina: troia crematur.

Oliopamenon est sub paucis verbis multorum comprehensio: ut patet in textu auctoris: in quo per duos versiculos bi stozia troiana continetur. Et de oliop q est totum et polo poiss: et mene defect: quasi totum flectio cum defectu.

Exponens erit ompophesis non nota per eque

Uel magis ignota: alchitrop dic esse cauillam:

Que tenet alidadam cum ualdagora sociatam.

Ompophesis est expositio ignota per magis uel eque ignotum: ut cum dicitur: quid sit homo respondeat antropos. Idem est i exemplo littere: Pro cuius euidencia nota q in astrolabio sunt quedam tabule ad modum ligni uel lapidis disposite: quarum una dicitur alidada: et alia ualdagora: que adinuicem coniuncte sunt mediante cauilla: que dicitur alchitrop.

Sepe prius dicta geminat tibi theologia:

Epimenonq uocat hec si repetitio fiat:

Uel quod dicitur sic certius esse probetur

Expectando dauid expectans sic geminauit.

Epimenon est eiusdem dictionis repetitio immediata: ut in psalmo. Expectans expectaui dominum. Hec figura multum reperitur in sacra pagina: ideo dicit: theologia geminat tibi sepe dicta prius. Et hoc fit: ut id quod dicitur sic probetur esse certius. Deinde ponit exemplum dauid prophete dicentis. Expectando dauid etc.

Si que sunt hominis: assignentur deitati

Antroposbatos est: sic sepe dei legis iram.

Antroposbatos est cum humane proprietates assignantur inesse deo sic. Tu sepe legis dei iram: ut in psalmista. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me. Iralci enim et furere ad homines spectat et non ad deum.

Si sunt res aliquae concordie federe nexae:

Id quod inest uni reliquam dices operari:

Sic linguam cordi concordem dic meditari:

At omopation istam dic esse figuram

Omopation vel omopassion est attributio unius partis alteri ut inuit littera. Construe igitur sic: Si aliquae res sunt nexae et coniunctae concordie federe: tu dices reliquas id est alteram earum operari id quod est uni ipsarum rerum. Deinde exemplificat dicens: Sic linguam cordi concordem dic meditari. Lingua enim et cor sunt res coniunctae concordie federe. nam lingua proferre habet: cor uero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis linguae uel e converso: committo figuram praedictam: ut dicendo lingua medietur et cor loquitur. etc.

Nil reor assertum quod non queat esse tenendum:

Pluraq signaui que non debes imitari:

Quoniam exigitur modus sciendi in scientia demonstrata. hinc est q auctor finiturus propositum et concludens docet modum intelligendi ea que dixit: et quia triplex est grammatica. scilicet preceptiua premissiua et prohibitiua: ideo concludens se excusat preceptiuam precepisse: permissiuam permisisse: et prohibitiuam prohibuisse. Construe: Nil reor assertum. id est confirmatum in isto opere: quod non queat esse tenendum: vel sic. Nil reor esse tenendum: quod non queat esse assertum. id est confirmatum per auctores seu per aliquos auctorum.

Quas
Quia ne
patri de
sumauit
me para
bonorum
fictio tibi
persona
diceret:
et alia pe
per grati
pendiofi

Alexan
scribis Ju
M. cccc

a
Prima
Scriber
fatio
eius dat
b
dabitur
in e
norman
c
datiui l
prie
peratiu
d
dicit q
auctoz
quande

Q. ruffo

**Doctrinale dei uirtute iuuante peregi
Grates reddo tibi genitor deus et tibi christe
Nate dei deus: atq; tibi deus alius alme**

Quas tres personas in idem credo deitatis.

Quia non est opus rectum: cuius deus non est finis et initium: hinc Auctor cognoscens regradat deo patri deo filio et deo spiritui sancto. A. quo incipit: per quem mediavit: et in quo opus suum debet consummare. Construe sic ergo: Ego peregi. i. expleui doctrinale scilicet quod in principio huius operis dixi me parare scribere: uirtute dei. i. uirtute que est deus iuuante hoc est causante. Est. n. deus causa omnium bonorum per se: Unde o genitor deus ego reddo tibi grates. i. gratias. Et o christe nate dei deus appositius tibi reddo grates: Atq; pro et o alius alme. i. spiritui sancte deus: ego reddo tibi grates. Quas tres personas. s. patris et filij et spiritui sancti: ego credo in idem deitatis. i. in unam deitatem diuinitatis. Ac si diceret: quas tres personas ego credo esse unicum deum: licet alia persona sit. patris: alia persona filij: et alia persona spiritui sancti. Cui quidem soli deo tenemini gratiarum actiones reddere: q; nos deducit per gratum principium et aptum medium et ad finem felicissimum. Et sic finis expositio doctrinalis compendiosa: et succincta per dominum magistrum Ludouicum de guachis artium doctorem.

Alexandri grammatici opus interpretatus a viro eruditissimo grammatico domino Ludouico de guachis Impressum venetijs: Per magistrum Andream cathereus et Joannem de leodio Anno salutis. M. cccc. lxxxiij die xxvij mensis Julij Joanne Mocenico Inclyto Venetiarum Principe.

Registrum

a
Prima alba
Scribere
satiatio
eius dat
b
dabit is
in e
nomiam
c
datatio his
prie
peratium
d
dicit q
auctor
quando

e
desinentia
soli
primi
f
dicubet
hac ni
dataz
g
Remoz
est post
dicit q
h
visibus
in duobus
syllaba

i
hereo
i q breuis
nus
k
Quedam
ut pali
aduerbium
l
confudit
Et cessionamatur
Sinecdоче

Questo libro e di Lionardo donati farinosi 1794

